

RASEBORG
RAASEPORI

RASEBORG.FI

Talousarvio ja taloussuunnitelma 2021-2023

SISÄLLYSLUETTELO

Que Vadis Raasepori	1
Raaseporin strategia 2018-2021 ja sen sitouttaminen kaupungin toimintaan	6
Talusrakenne 2021	8
Talouden lähtökohdat, verot ja valtionosuudet	10
Kaupunki työnantajana	20
Investoinnit talousarviossa ja taloussuunnitelmassa	21
Liikelaitos ja konserniyhtiöt	26
Tuloslaskelmaosa 2021-2023	28
Rahoitusosa 2021-2023	29
Käyttötalous 2021-2023	
<i>Toimiala: Konsernihallinto</i>	30
Tilintarkastus	33
Kaupunginkanslia	35
Talous	39
Henkilösasto	42
Kaupunkikehitys	44
Joukkoliikenne	49
<i>Toimiala: Sosiaali- ja terveydenhuolto</i>	52
Hallinto ja tukipalvelut	56
Kotihoito ja tukipalvelu	58
Ympäri vuorokautinen asuminen	62
Terveyspalvelut	66
Mielenterveyshoito ja päihdehuolto	70
Hammashoito	73
Erikoissairaanhoito / Maksuosuus	76
Erikoissairaanhoito / Muu erikoissairaanhoito	79
Lapsi- ja perhepalvelut	81
Aikuissosiaalityö, vammaispalvelut ja maahanmuuttajatoimisto	85
Työllisyyspalvelut	89
<i>Toimiala: Sivistys</i>	93
Muu sivistys	95
Varhaiskasvatus	98
Opetus	101
Lukiot	104
Museot	107
Kirjasto	110
Vapaa-aika	113
<i>Toimiala: Tekniikka</i>	116
Hallinto	120
Yhdyskuntatekniikka	124
Mittaus- ja kiinteistömuodostus	130
Tilahallinta	133
Toimitilahuolto ja ruokahuolto	138
Kaavoitus	144
Rakentaminen ja ympäristö / Ympäristöyksikkö	148
Jätelautakunta	153
<i>Raaseporin Vesi</i>	156
Investoinnit 2021-2023	159
Ulkoinen Tuloslaskelma	165
Kunnan ja liikelaitoksen tuloslaskelma	166
Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot	167

QUE VADIS RAASEPORI?

Vuosi 2020 tulee jäämään historiaan vuotena, jolloin koko maailma, ja sen mukana Raasepori, meni ylösalaisin. Kun koronapandemia alkoi keväällä 2020, koko suomalainen yhteiskunta muuttui ja myös globaalisti tapahtui suuria muutoksia, jotka jatkuvat edelleen. Talouden romahdettua maaliskuussa 2020 kaupungin tuloksen arvioitiin olevan 6,5 miljoonaa euroa negatiivinen, vaikka tulokseksi oli budjetoitu 0,2 miljoonan euron ylijäämä. Syynä tähän oli koronasta johtuvat ennustetta alhaisemmat verotulot ja kustannusten kasvu. Valtio on kuitenkin lisännyt valtionosuuksiaan, ja verotuloennuste on parantunut merkittävästi, joten viimeisin ennuste näyttää 0,3 miljoonan euron positiivista tulosta. Tämän johdosta kertynyt alijäämä pienenee 11,2 miljoonasta eurosta 10,9 miljoonaan euroon. Koska pandemia on kiihtynyt globaalisti ja myös Suomessa, kaupungin taloudellinen tulos voi heikentyä. On myös mahdollista, että taloudellinen tulos paranee, mikäli valtionosuudet kasvavat.

Vuoden 2021 talousarvio on laadittu tavoitteena nollatulot. Tämän saavuttamiseksi on käyty yhteistoimintaneuvottelut. Henkilöstökustannuksia on alennettu 2,0 miljoonalla eurolla ja muuta toimintaa 4,5 miljoonalla eurolla verrattuna ensimmäiseen kesäkuussa 2020 laadittuun kehysluonnokseen. Budjetoitua tulosta leimaa suuri epävarmuus, koska koronapandemiatilanne vaikuttaa merkittävästi

verotuloihin ja valtionosuuksiin. Lisäksi vuonna 2023 voimaan tuleva hyvinvointialueiden uudistus vaikuttaa merkittävästi vuoden 2023 taloussuunnitelmaan. Tätä ei ole kuitenkin huomioitu vuoden 2023 taloussuunnitelmassa. Maan ja Raaseporin talous riippuu suuresti myös EU:n Suomelle antamasta elvytyspaketista ja sen vaikutuksista kaupungin toimintaan. Lisäksi tulomuutto on kasvanut lähtömuuttoa suuremmaksi ja sillä voi olla positiivinen vaikutus verotuloihin. Kaupungin toimintojen leikkaukset alentavat kuitenkin palvelutasoa, mikä heikentää kaupungin asukkaiden ja kesäasukkaiden palveluita.

Raaseporin kaupunki on vaarassa muuttua kriisikunnaksi tilikauden 2020 jälkeen. Kuntalain mukaan kunnan tulee kriisikuntastatuksen välttääkseen tehdä ylijäämäinen tulos enintään neljän vuoden kuluessa, jos tulos on ollut alijäämäinen lain astuessa voimaan vuonna 2015. Nykyisellä 10,9 miljoonan euron alijäämäennusteella kaupungista voi tulla kriisikunta. Jos tehdään riittävät rakenteelliset muutokset, jotka osoittavat, että talouden tasapainottamiseksi ryhdytään riittäviin toimenpiteisiin, kriisikuntastatus voidaan mahdollisesti välttää, koska valtiovarainministeriöllä on asiassa harkintavalta. Osa näistä rakenteellisista muutoksista on jo päätetty valtuustossa, mutta tällaisia päätöksiä tarvitaan lisää.

On selvää, että kaupungin toiminnan tehostamista tulee jatkaa. Alkuperäinen Raasepori 2020 -tehostamisohjelma toteutui vain osittain ja samoin kävi seurannan kanssa. Nyt on taas haettava uutta vauhtia. Yhteistoimintaneuvottelujen tulokset tulee panna täytäntöön, ja niiden tulee olla pääosin pysyviä. Toimintojen supistamista koskevat ehdotukset tulee myös saada päätökseen, jotta ne voidaan panna täytäntöön. Talouden tasapainottaminen tarkoittaa myös monien panostusten poisjäämistä, ja siitä voi aiheutua pitkällä aikavälillä kustannuksia. Tehostamista tulee jatkaa prosessikuvauksilla, sisäisen viestinnän parantamisella ja kaupungin omien tilojen entistä laajemmalla hyödyntämisellä. Palveluverkkoselvityksen toimintaa ja kiinteistöjä koskevat ehdotukset tulee toteuttaa talouden vakauttamiseksi pitkälle tulevaisuuteen.

Soteuudistus toteutuu suunnitelmien mukaan vuonna 2023 ja Uudellemaalle on suunniteltu erillISRatkaisua. Raaseporin sosiaali- ja terveydenhuolto tulee tällöin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Tämä tarkoittaa, että yli puolet kaupungin henkilöstöstä siirtyy hyvinvointialueelle. Tämä ei koske vain sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, vaan myös tukitoimintoja, kuten tietotekniikkaa ja palkanlaskentaa. Kaupungin verotulot vähenevät merkittävästi, mutta kaupungin lainataakka säilyy ennallaan. Nykyisestä 22

prosentin tuloveroprosentista vähennetään 13,26 % ja taseesta tulee kaupungin tuloprosentti. Tasauslauseke on 60 euroa asukasta kohden, mikä tarkoittaa 1,6 miljoonan euron lisäystä. Muutos tulee olemaan suuri, mutta kaupungin tulee varmistaa, että ennaltaehkäisevä työ jatkuu ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa alkaa toimia parhaalla mahdollisella tavalla. Kaupunki vuokraa myös kiinteistöjään hyvinvointialueelle vähintään kolmen vuoden ajaksi.

Käyttötalous 2021 ja taloussuunnitelma 2021–2022

Vuoden 2021 budjetointi perustuu kaupunginhallituksen hyväksymän kehysten mukaiseen nollatulokseen. Vuoden 2022 taloussuunnitelmassa on positiivinen tulos 0,1 miljoonaa euroa, jolloin alijäämä pienene jonkin verran. Vuonna 2021 on vielä ryhdyttävä voimakkaisiin toimiin paremman budjetointituloksen saavuttamiseksi vuodelle 2022. Vuoden 2021 toimintakatteeksi budjetoidaan -179,5 miljoonaa euroa, mikä on 3,0 miljoonaa euroa heikompi kuin kehyksessä. Suurin osa tästä johtuu erikoissairaanhoidon kustannuksista, jotka ovat nousseet 6,2 % kuluvaan vuoteen verrattuna

Tulojen kehitys ja riskit

Koronapandemian myötä tulokehitykseen liittyy suuria riskejä, koska verotulot ja valtionosuudet ovat epävarmoja. Pandemian vaikutus kotimaisen ja globaalin talouden kehitykseen on epävarma, mikä voi vaikuttaa tuloihin ja suunniteltuihin liiketoimiin, mikä puolestaan voi johtaa tulonmenetykseen. Kiinteistöjen myynti jatkuu, mutta on yhä haastavampaa, koska parhaat kohteet on jo myyty. Päätös kantatie 25:n liikenneratkaisusta Lepin alueella mahdollistaa nyt tiettyjen liiketoiminnalle suunniteltujen alueiden myynnin, mikä voi lisätä tuloja. Tätä mahdollisesti myönteistä näkökohtaa ei kuitenkaan ole käytetty laskelmissa.

Ennätysellisen alhaisen korkotason odotetaan jatkuvan koko taloussuunnitelmakauden ajan, mikä on positiivista, koska kaupungin lainakanta on varsin suuri. Korkosuojaus pidetään hyväksyttävällä tasolla yli 60 prosentissa, jotta voidaan vähentää suuren korkotason nousun riskiä. Sijoituksiin ja lainanottoon on kuitenkin syytä suhtautua varauksella korkokustannusten nousun riskin pienentämiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, ja erityisesti erikoissairaanhoidon kustannukset, muodostavat jälleen uhan kaupungille. Pandemian vuoksi erikoissairaanhoidon kustannukset ovat alittaneet talousarvion vuonna 2020. Terveydenhuollossa kiireettömiä tapauksia ei ole käsitelty vuonna 2020, vaan niitä on lykätty vuoteen 2021 tai jopa vuoteen 2022. Tämä aiheuttaa riskin vuoden 2021 kustannuksiin, kun näitä potilastapauksia aletaan käsitellä. Kustannusten nousu on kuitenkin huomioitu HUSin vuoden 2021 budjetoinnin mukaisesti. Kaupunki voi vaikuttaa kustannuskehitykseen kuitenkin vain

vähän. Selvitys Raaseporin sairaalan profiilista on tehty ja yhteispäivystys päättynyt 1.10.2020. Seurantaosaston toiminta on päättynyt, ja sairaalan vuodeosastopaikkoja on vähennetty, minkä pitäisi johtaa kustannusten alenemiseen. Hoitoketjujen tarkastaminen ja jatkuva rakentava dialogi HUSin ja HYKSin kanssa sekä yhteistyön lisääminen voisi hillitä kustannusnousua ja epävarmuutta.

Kustannuksia tulee seurata jatkuvasti kaikissa toiminnoissa

Kaupungin tulee tehostaa prosessejaan, jotta menot pienenevät ja tulot kasvavat. Päällekkäisyyksien ja turhien työmomenttien välttämiseksi työprosessit tulee kuvata paremmin. Oppilas- ja asukasmäärän pienentyessä myös kaupungin työntekijöiden määrän tulee pienentyä. Kaupungin henkilöstörakennetta ja rekrytointien tarvetta tulee tarkastella aktiivisesti ja tietoisesti eläköitymisten yhteydessä. Toimitilahuollon ja kiinteistönhoidon ulkoistamista tulee selvittää kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Kunnille asetettavat uudet lakisääteiset tehtävät, kuten tiedonhallintavelvollisuus, lisäävät työtä ja kustannuksia. Talousarviossa on otettu huomioon 2 prosentin palkankorotus.

Kaupunki ostaa palveluja yli 100 miljoonalla eurolla vuodessa. Tästä noin 44 miljoonaa euroa on erikoissairaanhoidon palveluja. Loput ovat muita palveluja kaikilla sektoreilla. Tätä on syytä tarkastella uudelleen ja etsiä keinoja näiden menojen vähentämiseksi. Yksi keino on puitesopimusten solmiminen yritysten kanssa ja siten hankinnan tehostaminen, mutta myös kustannusten alentaminen.

Investointeja tarvitaan, mutta niitä tulee priorisoida

Kaupungin nettoinvestointitaso vuonna 2020 oli budjetoitu 12,5 miljoonaa euroon, josta Raaseporin Veden osuus on 1,7 miljoonaa euroa. Kolmannen vuosineljänneksen jälkeen toteutuma oli 7,1 miljoonaa euroa, mikä on ennakoitua alhaisempi. Karjaan Fokus-rakennukseen on investoitu 1,4 miljoonaa euroa, mutta summa nousee suunnitelmien mukaan 2,8 miljoonaa euroon kuluvana vuonna. Mustion koulukeskuksen rakentaminen on viivästynyt ja investointimäärärahasta on käytetty vain pieni osa. Tenholan paloaseman peruskorjaus ei toteudu, koska tarvittavat korjaustoimenpiteet ylittävät 70 % jälleenhankinta-arvosta. On päätetty hakea muita ratkaisuvaihtoehtoja. Muilta osin investoinnit noudattavat aikataulua.

Investointibudjetin bruttosumma vuodelle 2021 on noin 14,2 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinnit ovat vain 10,7 miljoonaa euroa, koska Raaseporin Energialle myydään 3 miljoonan euron katuvalaistus. Myytyjen maa-alueiden arvioidaan olevan 0,5 miljoonaa euroa. Suureen Fokus-hankkeeseen investoidaan 2,2 miljoonaa euroa, mutta vuoden 2022 investoinnit ovat 0 euroa, koska investointikumppani maksaa tällöin

loppuosan investoinnista. Mustion koulukeskusinvestointi on ensi vuonna 3,4 miljoonaa euroa ja sitä seuraavana vuonna 1,4 miljoonaa euroa. Merkittävä uusi hanke vuosille 2021–2022 on Lepin liikennejärjestely eli valtatie 25:n ja maantie 111:n risteys. Hanke on yhteishanke Väyläviraston kanssa, joka maksaa 60 % investoinnista. Kaupunki maksaa yhteensä 3 miljoonaa euroa jaettuna vuodelle 2021 1,1 miljoonaa euroa, vuodelle 2022 1,1 miljoonaa euroa ja 0,8 miljoonaa euroa vuodelle 2023. Hangon–Hyvinkään radan tasoristeyksiin varataan myös 0,35 miljoonaa euroa. Väylävirasto maksaa valtaosan näistä investoinneista. Raaseporin Veden on tarkoitus investoida vuositasolla noin 1,5–1,8 miljoonaa euroa. Merkittävin hanke vuonna 2021 on Skeppsholmenin puhdistamon ilmastusaltaiden seinien ja kattojen rakentaminen sekä aurinkopaneelien asentaminen katolle. Myös Tammisaaren iäkkäiden asumisen suunnitteluun on ilmoitettu 0,3 miljoonan euron suunnittelumääräraha. Muilta osin investointisuunnitelma noudattaa aiempien vuosien määrärahan tasoa. Vuonna 2022 investointien ehdotetaan olevan 14,2 miljoonaa euroa ja vuonna 2023 9,9 miljoonaa euroa. Palveluverkkoselvitys osoittaa, että investoinneille on tarvetta mutta että ne tulee toteuttaa pitkäjänteisesti.

Raaseporin kaupungin strategia on voimassa vielä vuonna 2021

Valtuusto vahvisti kesäkuussa 2018 kaupungin strategian vuosille 2018–2021. Strategian visio on selkeä: ”Ihana Raasepori toimii kestävästi”. Tämä visio on vielä voimassa ja strategian mukaiset toimet ovat vielä ajankohtaisia. Vuosittaista toimintasuunnitelmaa on noudatettu mahdollisuuksien mukaan sekä toimialarajat ylittävällä että toimialakohtaisella tasolla. Vuonna 2021 toimialarajat ylittävät painopisteet ovat:

- Sisäisen viestinnän parantaminen
- Asukasviestinnän parantaminen
- Viranhaltijoiden ja poliitikkojen välisen yhteistyön ja viestinnän parantaminen
- Henkilöstön hyvinvointi erityisesti meneillään olevan pandemian ja säästötoimien aikana
- Työn ja toiminnan kehittäminen prosessikuvausten ja koulutuksen avulla
- Kaupungin asuin- ja yrittäjäystävällisyyden markkinointi
- Kaupungin sisäisten ja ulkoisten prosessien digitalisointi
- Aiemman ympäristö- ja energiaohjelman toimien jatkaminen ja itse ohjelman päivittäminen
- Maankäytön kehityskuvan laatiminen palveluverkkoselvityksen pohjalta

Nämä ovat jatkoa myös vuonna 2020 vireillä olleille toimille, koska ne ovat jatkuvia prosesseja ja niiden pitäisi jatkua myös tulevina vuosina. Erityisesti on keskityttävä lasten ja nuorten hyvinvointiin vuonna 2021 ja taloussuunnitelma-aikaan, koska elämme erityisolosuhteissa, jotka jatkunevat jonkin aikaa eteenpäin. Nykyisessä tilanteessa tämä on erittäin haastavaa.

Palveluverkkoselvityksen tulokset ja luottamuselimissä käsitellyt asiat tulee toteuttaa ja pitkän aikavälin ehdotukset suunnitella taloussuunnitelmakaudella. Uusia päätöksiä tulee tehdä resurssien luomiseksi. Tällä tavalla voimme panostaa strategian kannalta merkittäviin asioihin. Rajalliset resurssit tarkoittavat myös, että jostain täytyy voida luopua. Tämä tarkoittaa käytännössä, että tehostamista ja palvelurakenteen uudistamista tulee jatkua varojen vapauttamiseksi.

Nyt on valintojen aika

Koska kaupungin kumulatiivinen alijäämä on tilikauden 2020 jälkeen noin 10 miljoonaa euroa, ylijäämän saavuttamiseksi on tehtävä päätöksiä. Ylijäämää ei voida saavuttaa muutamassa vuodessa ilman erityistoimia, mutta jos kaupunki tekee päätöksiä, joilla on pitkäjänteistä taloudellista vaikutusta, voimme mahdollisesti välttää kriisikunnaksi joutumisen. Meillä on siis edessämme valintoja: teemmekö päätöksiä vai

jätämmekö ne tekemättä, jolloin seurauksena on kriisikuntastatus ja siihen liittyvä arviointimenettely. Koronapandemiasta huolimatta voimme tehdä taloutta parantavia päätöksiä.

Hallituksen nykyisen suunnitelman mukaan laki hyvinvointialueista tulee voimaan vuoden 2023 alussa. Tällöin myös kaupungilla tulee olla valmiudet selvitä uudessa tilanteessa. Tämä edellyttää myös päätöksiä tulevista ennalta ehkäisevistä ja terveyttä edistävistä toimista asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Jos talous ei ole kunnossa, on vaikea tukea kaupungin asukkaiden hyvinvointia ja myös houkutella uusia asukkaita. Olemme valinnan edessä, ja meidän on päätettävä mihin aiomme panostaa.

Epidemiasta, yhteistoimintaneuvotteluista ja säästöohjelmasta huolimatta kaupungin toiminnan kehittämistä tulee jatkua. Henkilöstö on osoittanut todellista taistelutahtoa kuluneen pandemiavuoden aikana ja toivomme, etteivät voimat ehdy. Meidän pitää tukea toisiamme.

Ragnar Lundqvist
Kaupunginjohtaja

RAASEPORIN KAUPUNGIN STRATEGIA 2018–2021 JA SEN SITOUTTAMINEN KAUPUNGIN TOIMINTAAN

Kuntalain 37 pykälän mukaan valtuusto päättää kuntastrategiassa kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista siten, että talousarviotyössä otetaan huomioon kunnan nykytilanne ja tulevat muutokset. Valtuusto on hyväksynyt Raaseporin kaupungin strategian vuosille 2018–2021 kesäkuussa 2018, jonka jälkeen toimintasuunnitelman toimenpiteiden työstäminen on aloitettu, hyväksytyt kaupunginhallituksessa ja kuvattu talousarviokirjassa.

Talousarvion toimeenpano on jatkunut vuoden 2020 aikana ja suurin osa toimenpiteistä jatkuu talousarvio-

vuonna 2021 ja taloussuunnitelmavuosina 2022–2023, mutta tuloksia on jo nähtävissä vuonna 2020. Päättäneistä toimista voidaan mainita palveluverkkoselvitys, uuden hallintosäännön hyväksyminen ja asiakaspalvelun täydennyskoulutuksen järjestäminen. Joitakin toimenpiteitä voidaan pitää jatkuvina, ja ne jatkuvat pitkälle tulevaisuuteen, ellei toisin määrätä.

Talousarviovuodelle jatketaan tai käynnistetään seuraavat strategiaan liittyvät toimialarajat ylittävät toimet.

Strategian sitouttaminen kaupungin tavoitteisiin (toimialarajat ylittävä)

Sisäinen viestintä	<ul style="list-style-type: none"> - Jatketaan toimialarajat ylittävien prosessien kuvausten laatimista. - Kunkin toimialan intravastuuhenkilöt vastaavat edelleen kaupungin tapahtumista tiedottamisesta intrassa ja kaupungin kotisivuilla. - Viestintäsuunnitelma päivitetään koskemaan sekä viranhaltijoiden että luottamushenkilöiden ulkoista ja sisäistä viestintää. Suunnitelma sisältää viestintään liittyviä menettelytapoja
Asukasviestintä	<ul style="list-style-type: none"> - Asukkaille tarkoitetun sovelluksen hankinta on toteutettu. Tarkoituksena on, että asukkaat voivat ilmaista mielipiteensä kaupungin ajankohtaisista asioista ja ideoita kaupungin kehitystä. (Käyttö oli tarkoitus aloittaa vuonna 2020, mutta se on viivästynyt koronapandemian vuoksi.) - Asukkaiden ja median viestintäkanavien kehittäminen - Tapaamiset vanhusneuvoston, maahanmuuttajaneuvoston, vammaisneuvoston ja nuorisovaltuuston kanssa - Päätöksenteossa tulee huomioida lasten ja nuorten näkemykset
Virkamiesten ja poliitikoiden välinen yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> - Jatketaan virkamiesten ja luottamushenkilöiden koulutusta uudesta hallintosäännöstä. Tarve on olemassa myös kuntavaalien jälkeen - Luottamushenkilöiden ja henkilöstön kurssit hallinto-, talous- ja henkilöstöasioissa - Iltakoulut eri luottamuselimille
Henkilöstön hyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> - Kehityskeskusteluihin osallistumista tulisi lisätä ja sovittuja tavoitteita laatia - Esimieskoulutusta jatketaan, kun isommat kokoukset ovat mahdollisia - Prosessikuvauksilla parannetaan työntekijöiden työympäristöä ja vastualueiden ja tehtävien selkeyttä
Markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> - Brändäystyö jatkuu osallistamalla asukkaat työpajoihin ja muulla viestinnällä - Kehitetään ”brändikäsikirja”, jossa opastetaan kaupungin markkinoinnissa - Markkinointisuunnitelma valmistuu vuonna 2020 ja vuoden 2021 aikana valmistuu toimintasuunnitelma. Suunnitelma päivitetään vuosittain - Kaupunkiin muuttaneiden tervetulo-paketin kehittäminen on viivästynyt vuonna 2020, ja toteutus tapahtuu vuonna 2021 - Elinkeinoelämänsivujen kehittäminen kaupungin kotisivuilla toteutettu ja päivitetään vuosittain

	<ul style="list-style-type: none"> - Tapahtumasivuja kehitetään ja lisäksi kaupungin ohjausasiakirjojen kuten hallintosäännön, energia- ja ilmasto-ohjelman, viestintäsuunnitelman ja strategian näkyvyyttä vahvistetaan - Liikkumista Raaseporissa (joukkoliikenne, yhteiskyydit, pyöräily jne.) kehitetään ja markkinoidaan
Digitalisointi	<ul style="list-style-type: none"> - Dora-valmisteluohjelman ja Valmu-viranhaltijapäätösohjelman käyttöä jatketaan ja vahvistetaan - Esityslistat julkaistaan kaikille toimielimille uudessa digitaalisessa portaalissa, mikä mahdollistaa myös sähköisen pöytäkirjan tarkastuksen - Sähköisten allekirjoitusten käyttöönotto - Kaupunki osallistuu työvirtojen automaation ja robotiikan pilotointiin - Ulkoisia lomakkeita digitalisoidaan laajemmin - Asukkaiden näkemysten digitaalisen kuulemisen mahdollistavan sovelluksen käyttöönotto
Ympäristönäkökohdat	<ul style="list-style-type: none"> - Käynnissä oleva energia- ja ympäristöohjelman päivitys valmistuu sisältäen toimeenpano-ohjelman - Energiatehokkuusohjelmaa 2020–2025 seurataan, raportoidaan ja otetaan käyttöön uusia tehokkaita ratkaisuja - Raaseporin joki -hankkeen ensimmäinen vaihe päättyy ja toisesta vaiheesta tehdään hakemus - Osa-aikainen Hinku-koordinaattori työskentelee tavoitteena hiilineutraali Raasepori 2035 - Aurinkopaneelien rakentaminen mahdollisuuksien mukaan - Uudisrakentamisessa käytetään puuta aina kun se on mahdollista - Muovinkeräystä laajennetaan
Palveluverkkoselvitys	<ul style="list-style-type: none"> - Valmiin palveluverkkoselvityksen ensimmäinen vaihe suunnitellaan ja implementoidaan - Palveluverkkoselvitykseen perustuvan maankäytön kehityskuvan muotoilu alkaa

Toimialakohtaiset toimenpiteet on esitetty tekstissä kunkin toimialan osalta.

TALOUSARVIORAKENNE 2020

Talousarvion sitovuustasot valtuusto- ja lautakuntatasolla hallintosäännön mukaisesti.

TOIMIALA/elin valtuusto	TOIMIALUE (32 määrärahaa) sitovuustaso: valtuusto*	YKSIKKÖ 1 (63 määrärahaa) sitovuustaso: lautakunta^
Konsernihallinto	Tilintarkastus	Tilintarkastus
	Kaupunginkanslia	Kaupunginkanslia, IKT
	Taloussosasto	Taloussosasto
	Henkilöstösosasto	Henkilöstösosasto
	Kaupunkikehitys	Elinkeinoelämä, Matkailu, Kulttuuri, Tiedotus
	Joukkoliikenne	Joukkoliikenne
Sosiaali- ja terv.huolt.	Hallinto ja tukipalvelut	Hallinto ja tukipalvelut
	Kotihoito ja tukipalvelut	Kotihoito ja tukipalvelut
	Ympäri vuorokautinen asuminen	Ympäri vuorokautinen asuminen/oma tuotanto, Ympäri vuorokautinen asuminen/vuokra- asunnot Ympäri vuorokautinen asuminen/ulkoiset sopimukset
	Terveyspalvelut	Terveyspalvelut/oma tuotanto Terveyspalvelut /ulkoiset sopimukset
	Mielenterveyshoito ja päihdehoito	Mielenterveyshoito ja päihdehoito
	Hammashoito	Hammashoito
	Erikoissairaanhoito /Maksuosuus	Erikoissairaanhoito /Maksuosuus
	Erikoissairaanhoito /muu erikoissairaanhoito	Erikoissairaanhoito /muu erikoissairaanhoito
	Lapsi- ja perhepalvelut	Lapsi- ja perhepalvelut
	Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut	Aikuissosiaalityö, Vammaispalvelut /oma tuotanto, Vammaispalvelut /ulkoiset sopimukset
	Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut	Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut, Työmarkkinatuki

TOIMIALA/elin valtuusto	TOIMIALUE (32 määrärahaa) sitovuustaso: valtuusto*	YKSIKKÖ 1 (63 määrärahaa) sitovuustaso: lautakunta^
Sivistys	Muu sivistys	Hallinto, Oppilaskuljetukset, Kuraattoritoiminta, Aamu- ja iltapäivätoiminta, Kansalaisopisto ja musiikkiopisto
	Varhaiskasvatus	Hallinto, Perhepäivähoito, Päiväkoti
	Opetus	Perusopetus, ruotsinkielinen, Perusopetus, suomenkielinen
	Lukiot	Lukiot, ruotsinkieliset, Lukiot, suomenkieliset
	Museot	Maakuntamuseo, EKTA & muut
	Kirjasto	Kirjasto
	Vapaa-aika	Nuoriso, Kuntoilu & liikunta
Tekniikka	Hallinto	Yleis hallinto, Muu hallinto toiminta, Pienvenesatamat
	Yhdyskuntatekniikka	Yhdyskuntatekniset johtotoiminnot, Metsänhoito , Yksitystiet, Liikenneverkosto - kadut, Ulkoalueet rakennusten vieressä, Puistot, Satamat, Muu yhdyskuntatekn. toiminta
	Mittaus- ja kiinteistömuodostus	Kiinteistökehitys
	Tilahallinto	Tilahallinto
	Toimitilahuolto ja ruokahuolto	Toimitilahuolto, Ruokahuolto
	Kaavoitus	Kaavoitus
	Rakentaminen ja ympäristö	Rakennusvalvonta, Ympäristönsuojelu, Ympäristöterveydenhuolto
	Jätelautakunta	Jätelautakunta

*Valtuusto hyväksyy nettomäärärahat tällä tasolla. Talousarviomuutokset toimialan sisällä osastojen toimintalaueiden välillä vaativat valtuuston hyväksynnän.

^Lautakunta hyväksyy nettomäärärahat tällä tasolla. Ta-muutokset toimintalaueiden sisällä yksiköiden välillä vaatii lautakunnan hyväksynnän.

TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT, VEROT JA VALTIONOSUUDET

Yleinen taloustilanne ja tulevaisuuden näkymät

Bruttokansantuotteen odotetaan supistuvan 4,5 prosenttia vuonna 2020. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua tänä vuonna. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,6 % v. 2021 ja 1,7 % v. 2022.

Talouden toipuminen tämän vuoden loppupuolelta alkaen on hidasta taloudenpitäjien alhaisen luottamuksen sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Talous toipuu alkuvuoden pysähdyksestä asteittain. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät globaalien pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta ensi vuoden puolella.

Työllisyys supistuu 2 % v. 2020 ja alkaa palautua ensi vuoden loppupuolella. Työttömyysaste nousee 8,2 prosenttiin v. 2021. Työllisyysaste palautuu vähitellen, mutta jää 71,9 prosenttiin v. 2024.

Julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velka n. 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, kun talous elpyy ja monet hallituksen päättämät covid-19-epidemiaan liittyvät väliaikaiset tukitoimet päättyvät. Julkinen talous pysyy kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

(Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus: Syksy 2020)

Kuntien talous

Tuore kuntataloustilasto kuluvan vuoden tammi-kesäkuulta osoittaa, että koronapandemia vaikutti voimakkaasti niin kuntien kuin kuntayhtymienkin talouteen.

Pandemian talousvaikutukset näkyivät sekä kunnissa että kuntayhtymissä toimintatuottojen vähenemisenä että maltillisena toimintakulujen kehityksenä, kun palveluja laitettiin rajoitustoimien vuoksi kiinni ja kiireetöntä hoitoa lykättiin myöhemmäksi. Toisaalta koronapandemian akuutilla hoitamisella ja varautumisella on ollut kuntataloudessa myös toimintakuluja lisääviä vaikutuksia.

Tammi-kesäkuussa kuntien toimintatuotot vähenivät 2,4 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Eriyksen kylmää kyytiä ovat saaneet kuntien maksutuotot, jotka tippuivat alkuvuoden aikana yli sadalla miljoonalla eurolla (-16 %). Maksutuottojen määrä on pienentynyt jo usean vuoden ajan muun muassa varhaiskasvatuksessa päätettyjen helpotusten vuoksi. Kuntien toimintakulut eivät sen sijaan laskeneet, vaan pysyivät tammi-kesäkuussa nollan tuntumassa. Esimerkiksi henkilöstökulut kasvoivat 0,4 prosenttia, kun taas esimerkiksi avustukset lisääntyivät 4 prosenttia.

Kuntien verotulot eivät niinneet huhti-kesäkuussa niin voimakkaasti kuin kriisin keskellä aluksi ennustettiin. Ennakollisten ja otokseen perustuvien kuntataloustilastojen mukaan kuntien verotulot vähenivät alkuvuonna 1,3 prosenttia viime vuodesta. Viime vuoden vertailupohja on kuitenkin hyvin poikkeuksellinen tuolle vuodelle ajoittuneen tulorekisteri- ja verokorttiuudistuksen vuoksi, joten varmempaa tietoa kehityksen suunnasta saadaan vasta myöhemmin loppuvuonna. On myös selvää, että verotulot ovat pienentyneet voimakkaasti suhteessa kuntien vuoden 2020 talousarvioennusteisiin, sillä ne laadittiin viime vuoden lopussa, aikana ennen koronapandemiaa.

Kuntien valtionosuudet lisääntyivät tammi-kesäkuussa reilulla 14 prosentilla suhteessa edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Valtionosuuksien voimakas kasvu ei ole kuitenkaan vahvistanut kuntien taloutta, sillä kasvun taustalla on lisääntyneitä kustannuksia muun muassa tulevaisuusinvestoinneista, laajenevista tehtävistä, kuntien myöntämästä yksityisryttiläisten tuesta sekä korvausta tulopohjan heikkenemisestä, kun hallitus on myöntänyt yrityksille verojen maksuun helpotuksia.

Odotettua paremmin kehittynyt tulopohja yhdistettynä kulujen nollakasvuun on hieman vahvistanut kuntien tilikauden tulosta viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Euromääräisesti muutos ei ole kuitenkaan suuren suuri. Lisäksi on muistettava, että viime vuosi oli kuntataloudessa yksi taloustilastojen heikoimpia vuosia.

Koronapandemian aiheuttama epävarmuus ei ole näkynyt vielä kunnissa investointien hiipumisena. Kuntien investointimenot kasvoivat alkuvuonna noin 14 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Investointitahti on merkinnyt kuntien lainakannan voimakasta kasvua. Lainakanta kasvoi tammi-kesäkuussa kuntataloustilaston mukaan noin 9 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajankohdasta.

(Kuntaliitto – Pääekonomistin palsta, syyskuu 2020)

Raaseporin talous, verot ja valtionosuudet

Yleistä

Vuoden 2021 talousarvio osoittaa tilikaudelle 0,3 miljoonan euron ylijäämää.

Kaupungin omassa toiminnassa on 0,1 miljoonan euron alijäämä ja Raaseporin Veden talousarvion lähtökohtana on 0,4 miljoonan euron ylijäämä.

Vuoden 2021 talousarvioperusteiden määrittelyn yhteydessä tehdyn kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti kaikilla toimialoilla on tehty yhteensä 4 miljoonan euron säästöt. Syksyn 2020 aikana on käyty yhteistoimintaneuvotteluja säästötavoitteena 2 miljoonaa euroa, ja vastaava säästö tehdään muussa toiminnassa. Säästöjen arvioidaan olevan pysyviä ja vaikuttavan siten vuosien 2022 ja 2023 taloussuunnitelmaan.

Taloussuunnitelmassa ei ole toistaiseksi huomioitu sote-uudistuksen vaikutuksia.

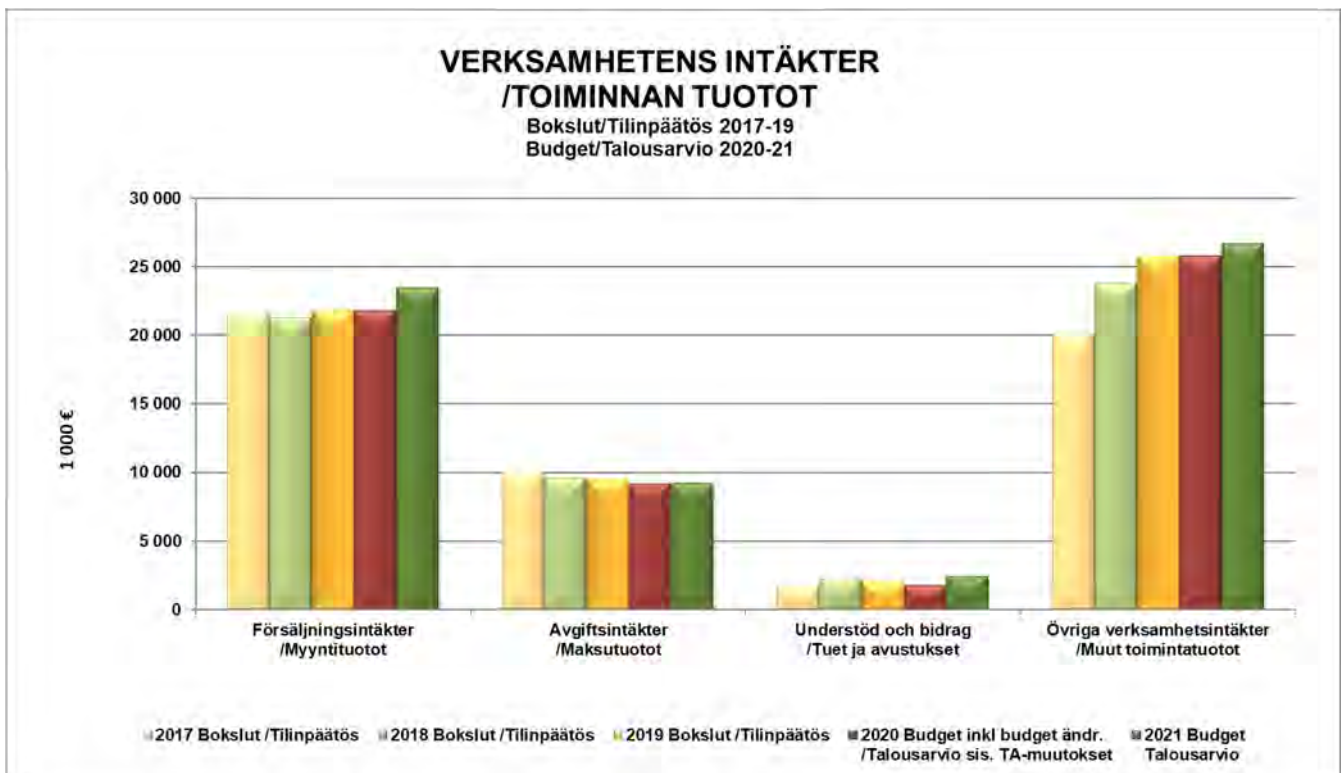
Vuoden 2021 henkilöstömenoihin on laskettu 2 prosentin korotus. Vuosien 2022 ja 2023 osalta suunnitelmassa on arvioitu henkilöstökustannuksiin ja ostopalveluihin kohdistuva 1 %:n vuosittainen lisäys. Taloussuunnitelman ylijäämä on vuonna 2022 0,1

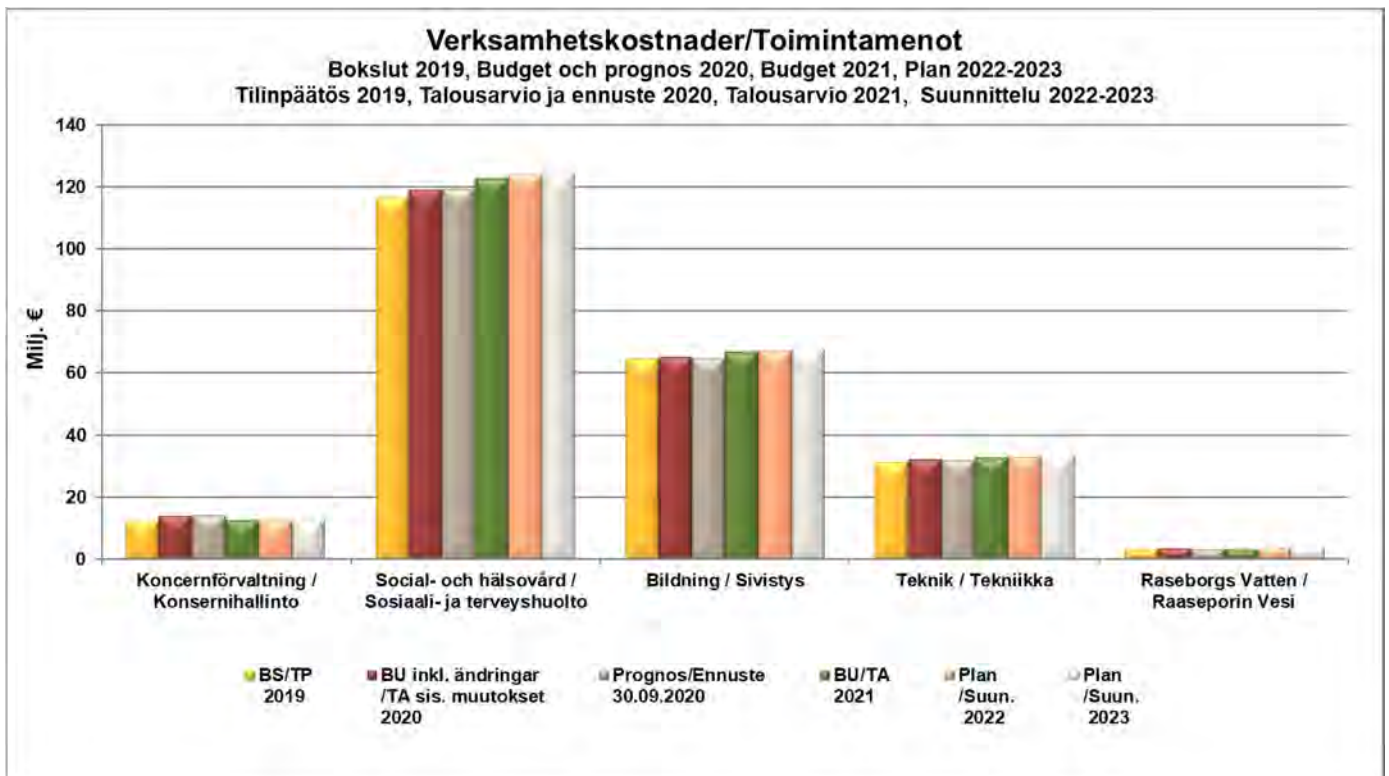
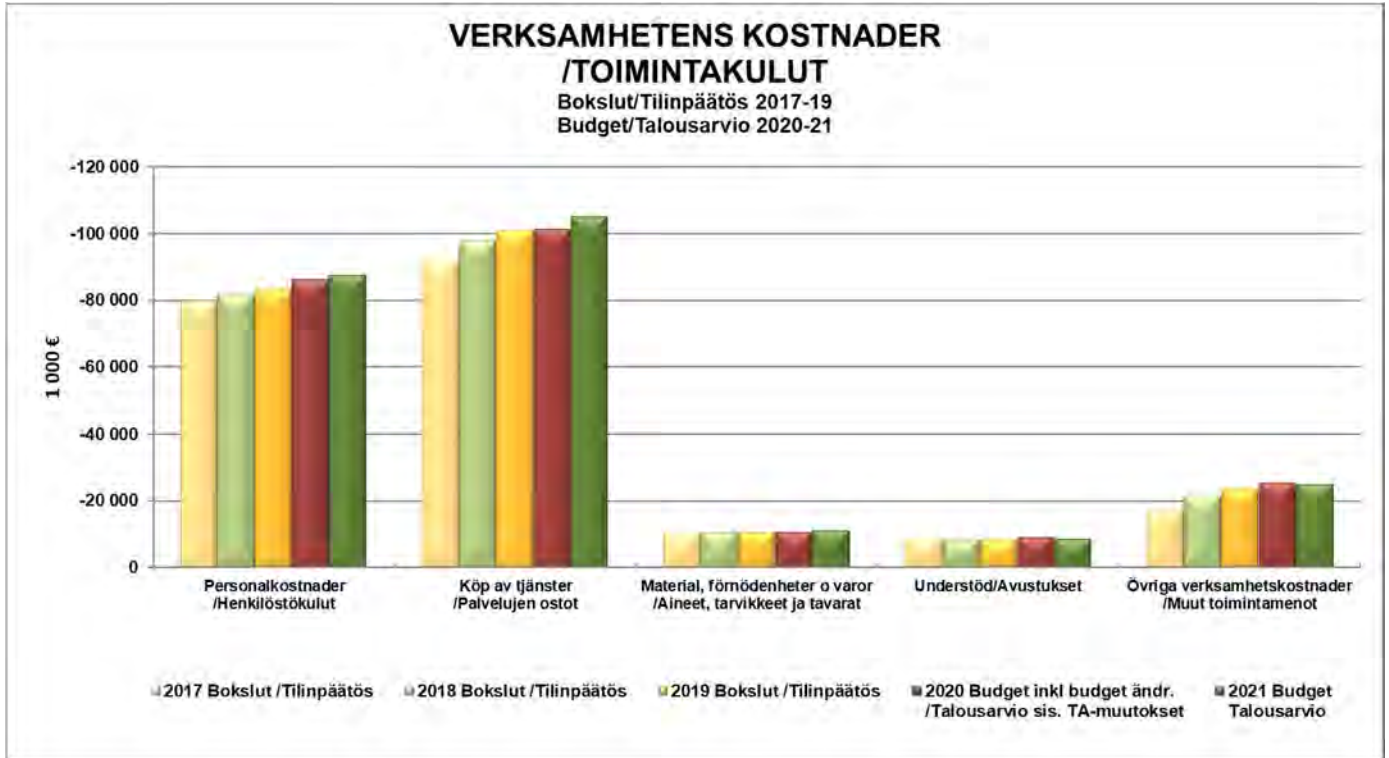
miljoonaa euroa ja vuonna 2023 2,9 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa kolmannen vuosineljänneksen ennusteen perusteella, että vuonna 2020 syntyy 0,3 milj. euron ylijäämä ja että taseen kumulatiivinen alijäämä, joka 31.12.2019 oli 11,2 milj. euroa, olisi 7,6 milj. euroa 31.12.2023.

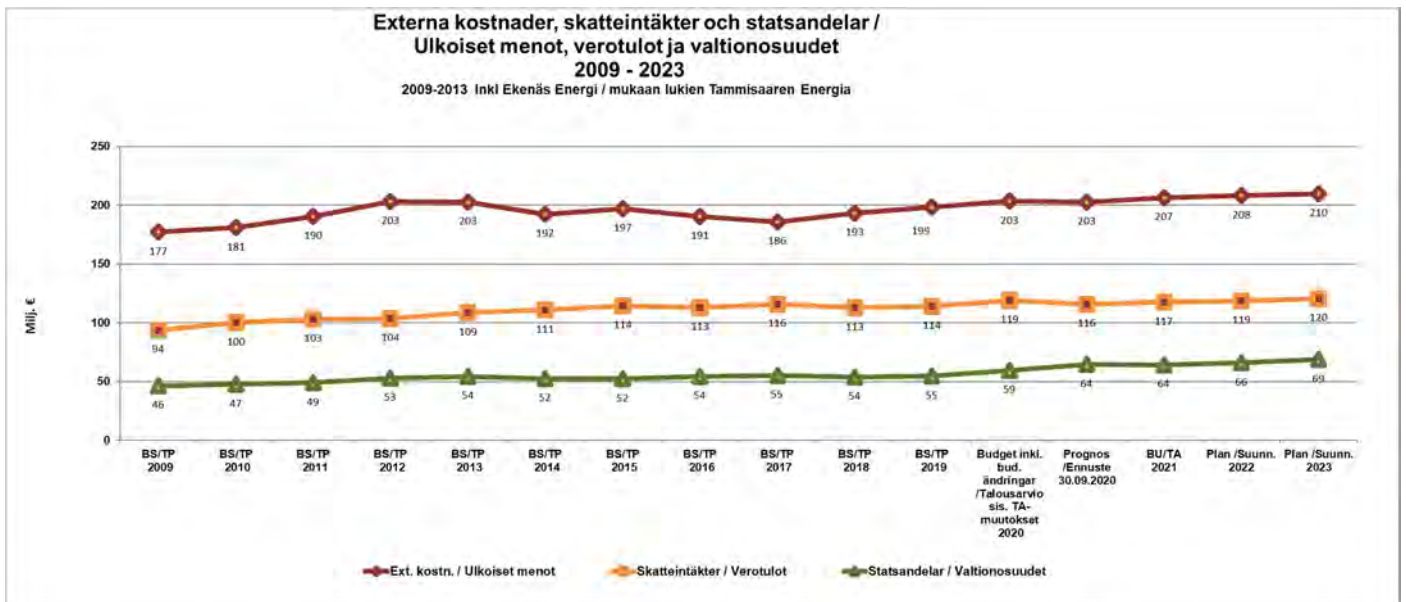
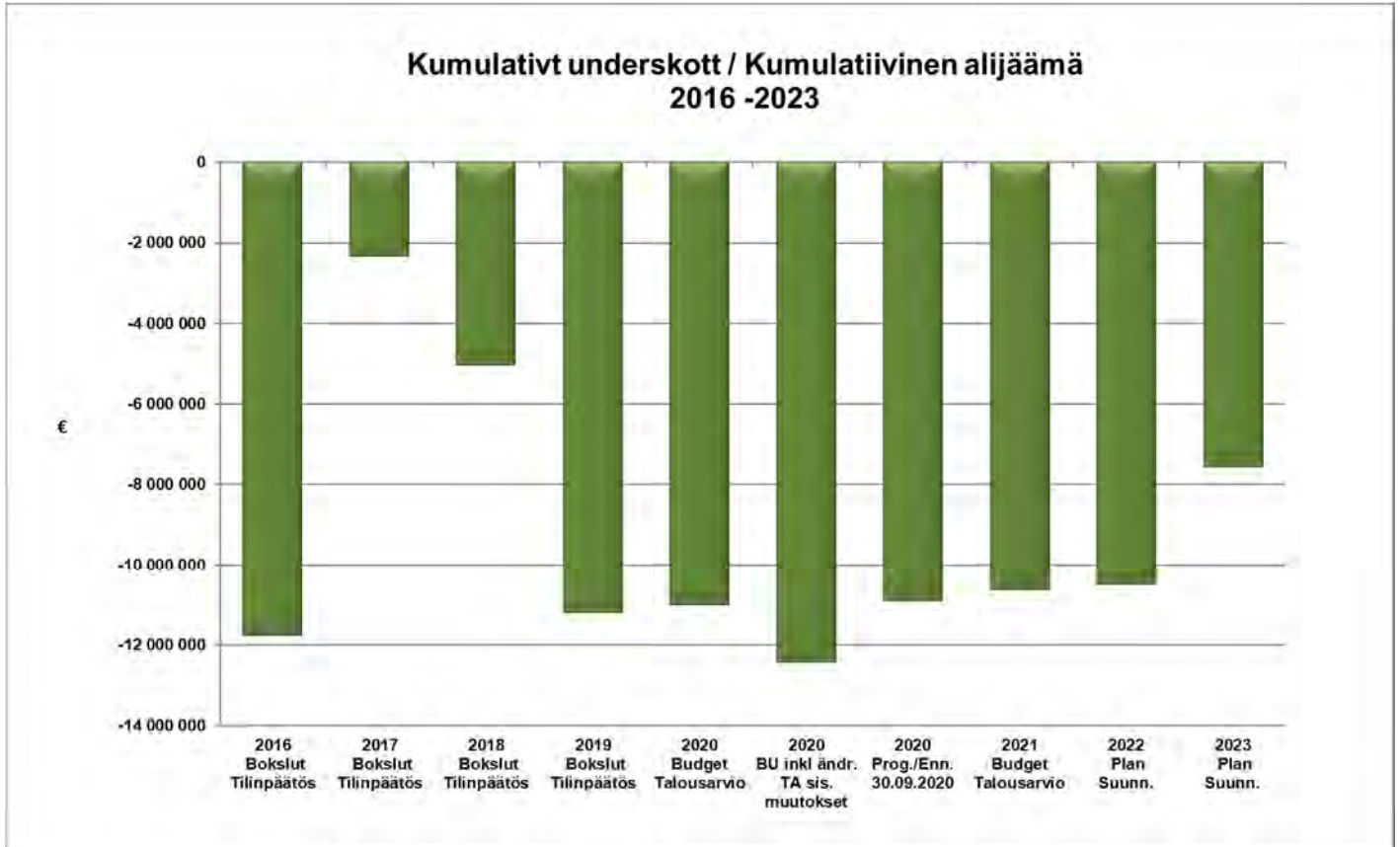
Vuonna 2021 investointien arvioidaan nousevan 10,5 miljoonaan euroon. Menot ylittävät vuoteen 2035 ulottuvassa pitkän aikavälin investointisuunnitelmassa lasketun keskimääräisen tason. Suunnitelma on osa tehtyä salkkujakoa, joka sisältää kuvaukset tulevista tila- ja luovutustarpeista.

Kaupungin velkataakan, liikelaitokset mukaan luettuna, lasketaan vuodenvaihteessa 2020–2021 olevan 115,4 miljoonaa euroa tai 4 192 euroa asukasta kohden, mikä on samalla tasolla kuin 31.12.2019. Vuoden 2020 talousarviossa arvioitiin asukaskohtaiseksi velkataakaksi 4 318 euroa. Vuonna 2021 lainataakan lasketaan kasvavan 6,1 milj. euroa ja olevan 121,5 milj. euroa vuodenvaihteessa 2021–2022.

Vuoden 2021 kokonaiskorkokustannuksiksi arvioidaan 0,6 milj. euroa, josta omaa toimintaa rasietaan 0,53 miljoonalla eurolla ja Raaseporin vettä 0,07 miljoonalla eurolla. Vuonna 2020 nämä menot ovat 0,9 miljoonaa euroa.

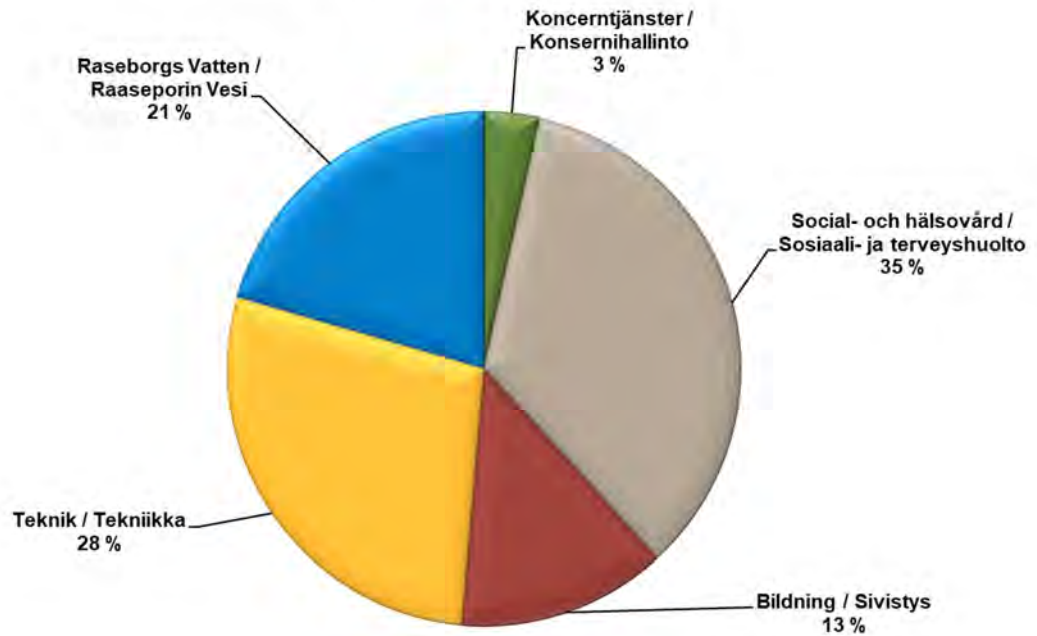

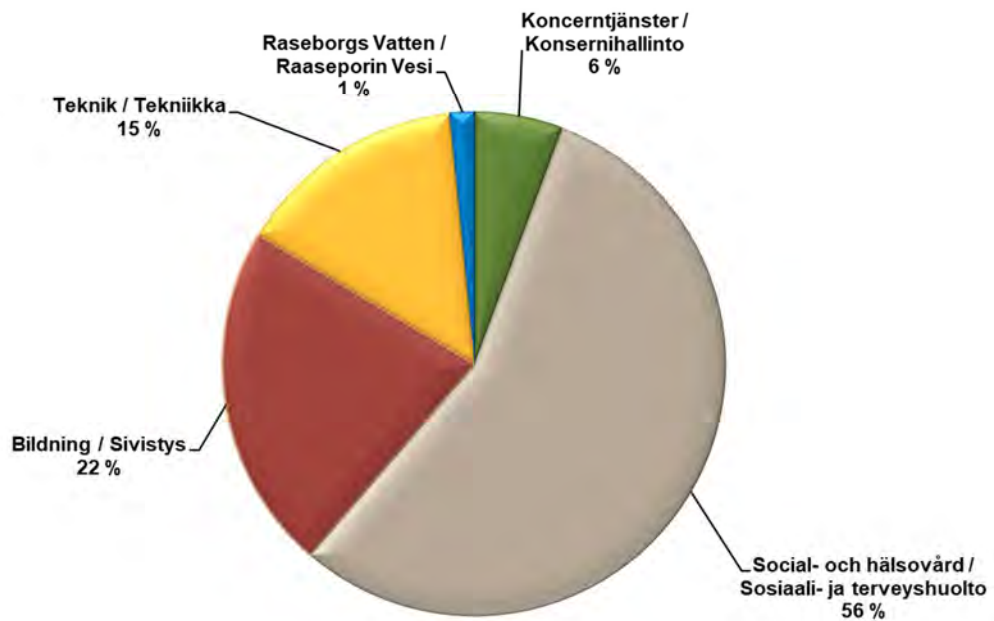

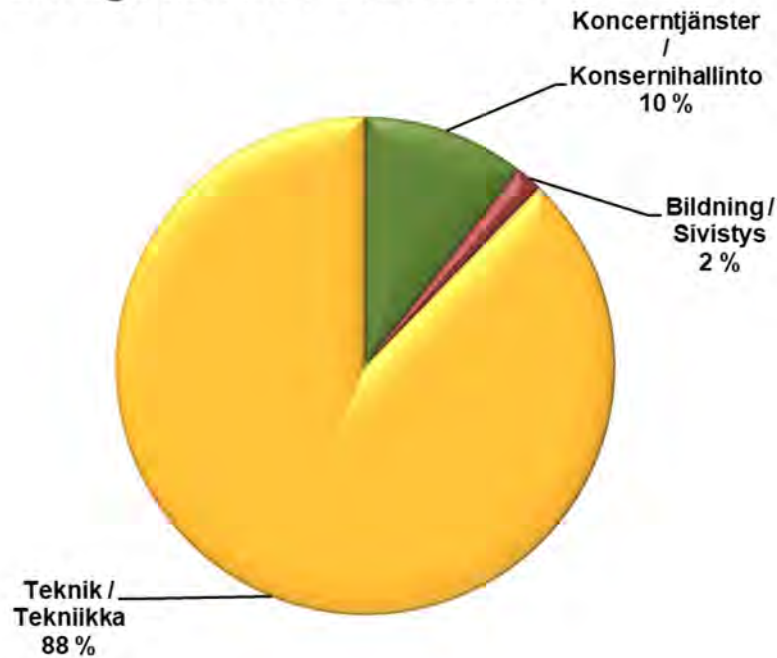
**Externa intäkter / Ulkoiset tulot
Budget 2021 / Talousarvio 2021**

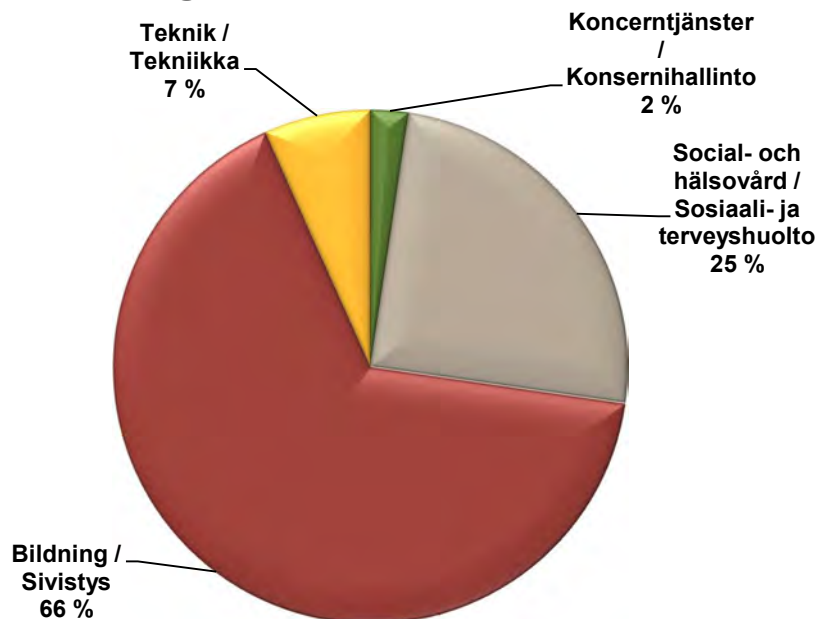
**Externa kostnader / Ulkoiset menot
Budget 2021 / Talousarvio 2021**

Interna intäkter / Sisäiset tulot Budget 2021 / Talousarvio 2021

Interna kostnader / Sisäiset menot Budget 2021 / Talousarvio 2021

Verot

Kunnan verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteisövero-osuudesta.

Kunnallisverotulojen arvioidaan vuonna 2020 nousevan 2,5 % verrattuna vuoden 2019 tilinpäätökseen. Ennuste on heikentynyt merkittävästi vuoden aikana koronapandemiasta johtuen, ja verotulot näyttävät jäävän 2,5 miljoonaa euroa alle alun perin budjetoidun määrän.

Budjetoidut verotulot perustuvat kuntaliiton ennusteeseen 6.10.2020.

Kunnallisveron määräksi vuodelle 2021 on budjetoitu 101,1 miljoonaa euroa (+0,1 %). Vuoden 2021 verotuloihin liittyvä epävarmuus on suuri, koska koronaviruspandemian laajuus ja vaikutus talouden näkymiin on tällä hetkellä epäselvä.

Vuosina 2022 ja 2023 kasvuksi ennustetaan 1,8 % ja 1,9 %. Laskelmat perustuvat muuttumattomaan kunnallisveroprosenttiin.

Yhteisöverotulon arvioidaan vähenevän 0,7 % vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna ja olevan 4,1 miljoonaa euroa. Yhteisöverojojen osuus kaupungin yhteenlasketuista verotuloista on noin 3,5 %. Vuonna 2021 yhteisöveron odotetaan tuovan 0,8 miljoonaa euroa enemmän ja sen jälkeen taas vähenevän vuosina 2022–2023. Valtio on koronaviruspandemian johdosta korottanut väliaikaisesti kuntien yhteisövero-osuutta vuosille 2020 ja 2021. Vuonna 2021 kunnan osuus

yhteisöverosta on 44,29 %. Vuonna 2022 kunnan osuuden yhteisöverosta arvioidaan palautuvan ”normaalille” tasolle, vuonna 2022 osuuden arvioidaan olevan 34,22 % ja vuonna 2023 34,1 %.

Kiinteistöverolain 11, 12 ja 13 §:n mukaan kunnanvaltuusto päättää seuraavista asioista:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,93–2,00
- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,41–1,00
- muiden asuinrakennusten veroprosentti 0,93–2,00

Raaseporissa vuoden 2020 veroprosentit ovat seuraavat:

- Yleinen kiinteistövero 1,35 %.
- Vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero 0,41 %.
- Muiden asuinrakennusten kiinteistövero 1,80 %.
- Voimalaitoksen kiinteistövero 3,10 %.
- Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero 0,00 %.

Kiinteistöveron arvioidaan vuonna 2020 tuovan 11,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 talousarviossa on lähtökohdiana ollut muuttumattomat kiinteistöveroprosentit ja kiinteistöverotulojen lasketaan olevan vuoden 2020 tasolla.

Taloussuunnitelmaehdotuksessa 2021–2023 lähdetään siitä, että kunnallisveroprosentti pysyy jakson aikana muuttumattomana, eli 22,00 %:ssa.

Valtuusto päätti 16.11.2020 Raaseporin veroprosentit vuodeksi 2021 seuraavasti:

Tuloveroprosentti	22,00 %.
Yleinen kiinteistövero	1,35 %
Vakituisten asuntojen kiinteistövero	0,41 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistövero	1,80 %
Voimalaitoksen kiinteistövero	3,10 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00 %

Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on vuonna 2020 19,97 % (vuonna 2019 19,88 %). Tuloveroprosentin aritmeettinen keskiarvo on 20,92 % (20,84 % vuonna 2019), ylin veroprosentti on 23,50 % ja alin 16,50 %. 21,50 on yleisin veroprosentti ja sitä sovelletaan 51 kunnassa.

Erilaisista vähennyksistä johtuen kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) eivät vastaa kuntien todellista veroastetta, Raaseporin ns. efektiivinen veroaste vuonna 2020 on 15,51 % ja maan keskiarvo 14,43 %.

Veroprosentit ovat pysyneet ennallaan viimeisen neljän vuoden aikana:

Veroprosentit	2021	2020	2019	2018	2017
Tuloveroprosentti	22,00 %	22,00 %	22,00 %	22,00 %	22,00 %
Kiinteistöveroprosentit					
Yleinen	1,35 %	1,35 %	1,35 %	1,35 %	1,35 %
Vakituinen asuminen	0,41 %	0,41 %	0,41 %	0,41 %	0,41 %
Muu asuminen	1,80 %	1,80 %	1,80 %	1,80 %	1,80 %
Voimalaitos	3,10 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Alla taulukko verotulokehityksestä taloussuunnitelmakaudella:

Verotulot meuro	2019 Tilinpäätös	2020 Ennuste	2021 Talousarvio	2022 Suunnitelma	2023 Suunnitelma
Kunnallisvero	98 557	100 996	101 086	102 897	104 862
Yhteisövero	4 120	4 089	4 848	4 300	4 110
Kiinteistövero	11 418	11 494	11 494	11 494	11 494
Yhteensä	114 095	116 579	117 428	118 691	120 466

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuuksien rahoitus koostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetyistä valtionosuusrahoituksesta.

Kuntaliiton ennusteen mukaan kunnille myönnetään 7 570 miljoonaa euroa valtionosuuksia ja 2 325 miljoonaa euroa verotulomenetyksen korvausta vuonna 2021. Vuodesta 2020 alkaen verotulomenetyksen korvaus on eriytetty kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Kirjanpidossa korvaus kuitenkin merkitään valtionosuuksiin ja eritellään tilinpäätöksen

liitetiedoissa. Kirjanpidossa valtionosuus on siten yhteensä 9 895 miljoonaa euroa vuonna 2021 (10 603 miljoonaa euroa vuonna 2020).

Sekä vuoden 2020 että 2021 valtionosuuteen vaikuttaa merkittävästi se, että kunnat saavat toisessa lisätalousarviossa (9.4.2020) ja 5. lisätalousarviossa (3.9.2020) tilapäistä korvausta verotulomenetyksistä, jotka johtuvat koronaviruspandemiasta aiheutuvasta yritysten veromaksun lykkäyksestä, mikä lisää valtionosuutta 118 miljoonalla eurolla vuonna 2020 ja vähentää valtionosuutta 123 miljoonalla eurolla vuonna 2021.

Jos verotulomenetysten korvausta ei oteta huomioon, Kuntaliiton alustavien laskelmien mukaan ”oikeat” valtionosuudet vähenevät 306 miljoonalla eurolla vuodesta 2020 vuoteen 2021.

Valtionosuus muuttuu vuodesta 2020 vuoteen 2021 johtuen muun muassa seuraavista seikoista:

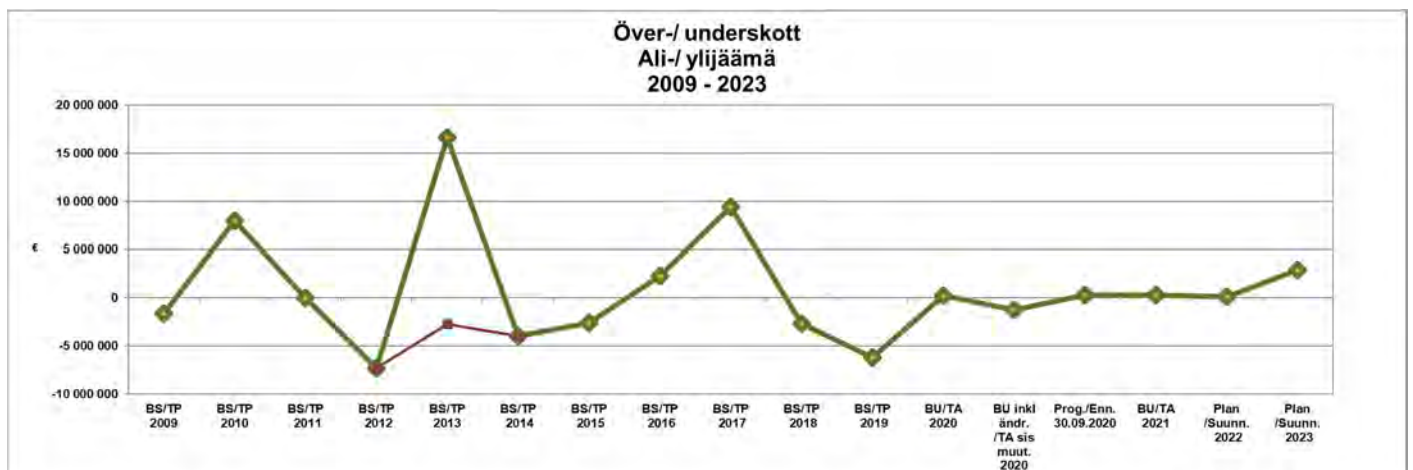
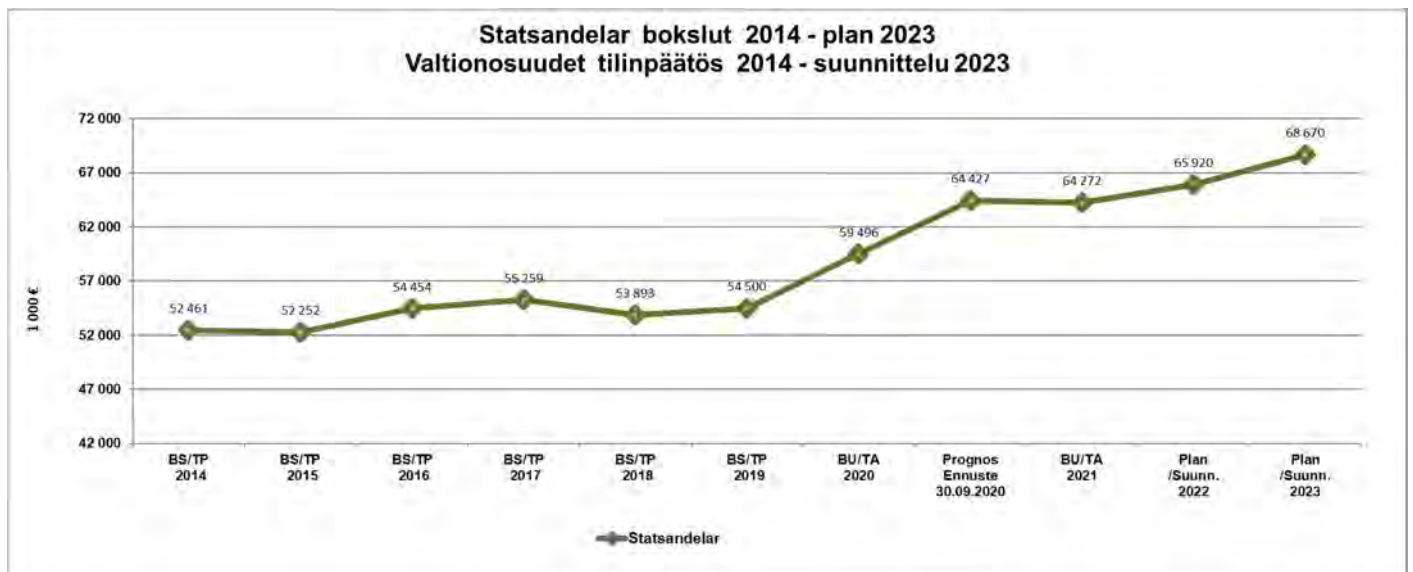
- Kustannustason muutoksesta johtuva indeksikorotus. Kustannustason muutos vuonna 2021 (+2,3 %) lisää valtionosuutta 166 miljoonalla eurolla.
- Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon lakisääteinen tarkistus (vuoden 2018 toteutuneiden kustannusten mukaan) vähentää valtionosuutta -13,7 miljoonaa euroa vuonna 2021.
- Kuntien tehtävien ja velvoitteiden muutokset lisäävät valtionosuutta 67 miljoonalla eurolla.

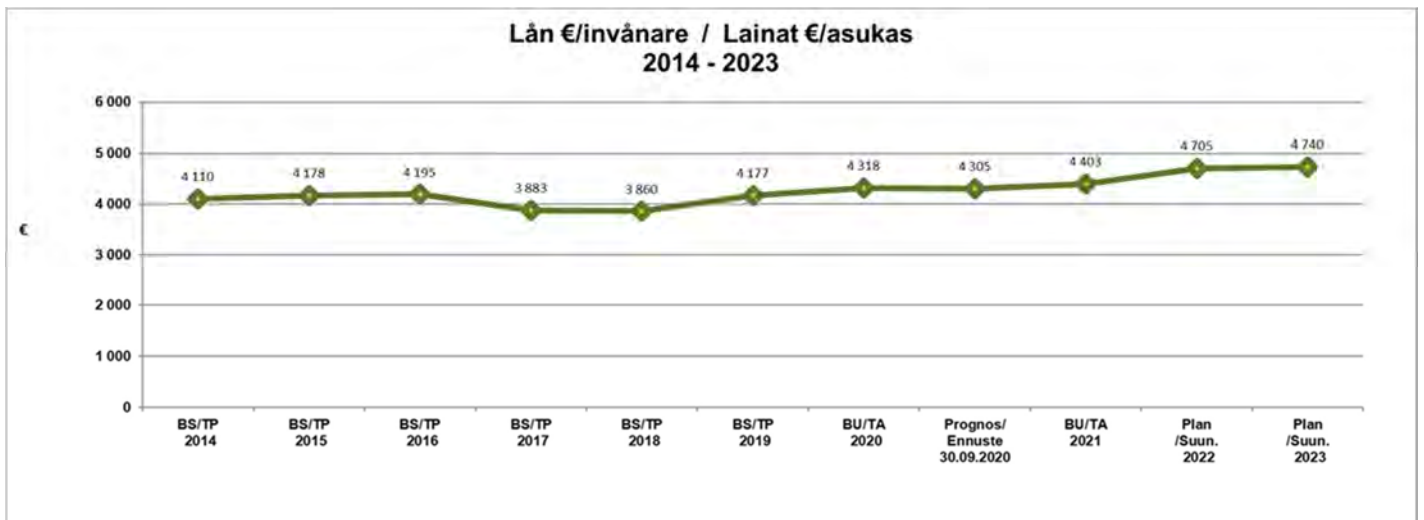
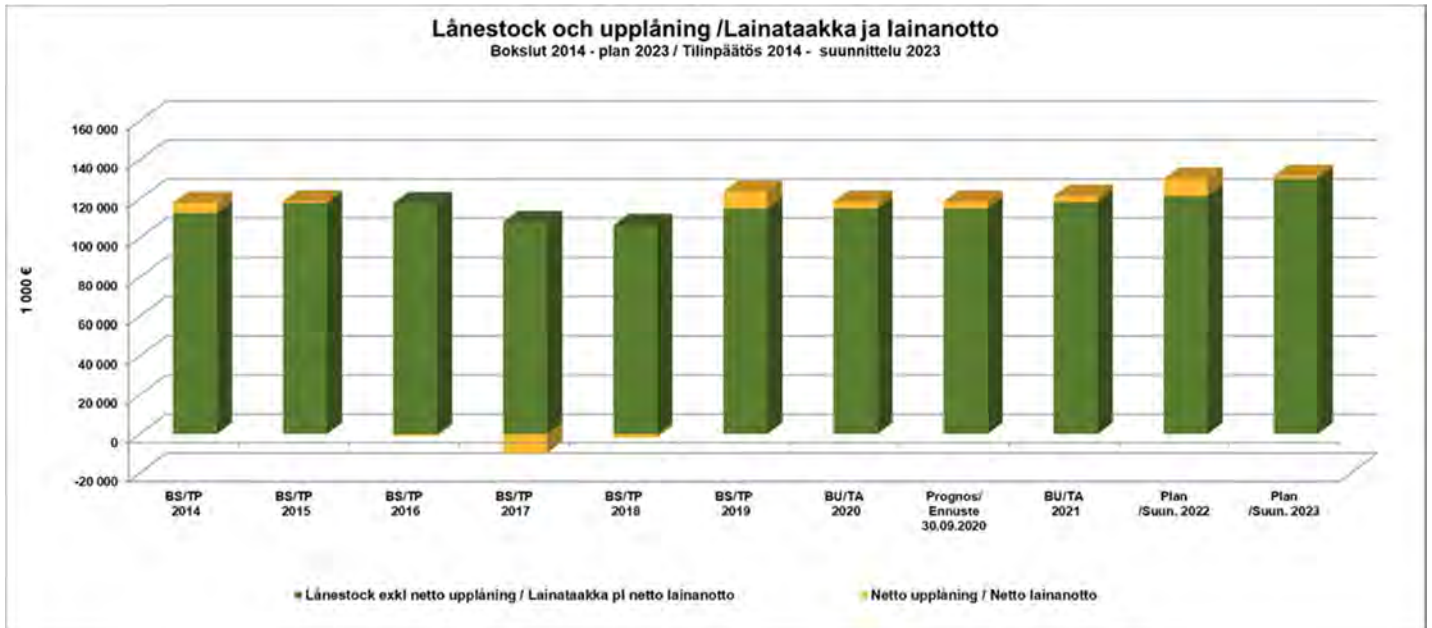
Alustavien arvioiden mukaan kuntien peruspalvelujen

valtionosuutta korotetaan 0,12 prosenttiyksiköllä 25,63 prosenttiin vuonna 2021 (25,51 % vuonna 2020 elokuusta alkaen). Valtionosuusprosentin nousu johtuu kuntien lakisääteisten tehtävien ja velvoitteiden laajentumisesta vuonna 2021. Kunnat saavat hallitusohjelman mukaisesti täyden rahoituksen (100 prosentin valtionosuus) laajennetuista tehtävistä aiheutuvaan kustannusten kasvuun. Tämä toteutetaan osittain valtionosuusprosenttia korottamalla.

Lopulliset päätökset vuoden 2021 valtionosuuksista tehdään vuoden 2020 joulukuun lopussa.

Valtiovarainministeriön 15.10.2020 tekemien laskelmien mukaan Raaseporin kaupunki saa valtionosuuksia 64 272 000 euroa vuonna 2021, mikä on vajaa 1,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2020 ennusteessa. Vuonna 2022 lasketaan valtionosuuden kasvavan 2,5 % 65,9 miljoonaan euroon ja vuonna 2023 noin 4 % 68,7 miljoonaan euroon.

KAUPUNKI TYÖNANTAJANA

(sis. kuvauksen henkilötyövuosien laskemisesta)

Työnantajavastuu

Poliittisilla elimillä on kunnassa työnantajan rooli. Henkilöstöpolitiikkaa toteutetaan kaikissa poliittisissa elimissä.

Työnantajan ja henkilökunnan yhteistyö määritetään työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetussa laissa. Yhteistoimintalain tarkoitusperä ja henkilöstöpolitiikan eri suuntaviivat ovat tärkeitä päätöksenteon rakenneosia.

Kaupunki työnantajana ja työllistäjänä

Uuden organisaation luomisprosessissa mm. työhyvinvointi, esimiesten työskentely ja kyky käsitellä konflikteja ovat olleet muutoksen onnistumiseen vaikuttavia kriittisiä tekijöitä.

Ajanjaksolle 2018–2021 on laadittu henkilöstöpoliittinen toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelma on laadittu kaupungin strategiaa myötäillen.

Työsuojelu

Työsuojelun tavoitteena on turvallinen ja vaaraton työpaikka. Työsuojelu muodostuu niistä tekijöistä, jotka saavat työntekijän tuntemaan työpaikkansa turvalliseksi ja voimaan siellä hyvin. Hyvän työsuojelutyön tuloksena voi olla parempi työkyky, parantunut viihtyminen työssä ja työmotivaatio, pienentynyt työtaturmariski, vähentyneet sairauspoissaolot, vähentyneet työkyvyttömyyseläkekustannukset, työn laatu ja siten asiakkaan saama parempi palvelu.

Kesätyöt

Osana pyrkimystä luoda mielekästä tekemistä nuorille ja markkinoida kaupunkia työnantajana Raaseporin kaupunki palkkaa 75 nuorta kesällä 2021. Näistä 20 on oltava alle 18-vuotiaita.

Henkilötyövuodet

Talousarvion toimialalomakkeessa käydään läpi henkilötyövuosien määrä. Ne on laskettu seuraavasti:

- Konsernihallinnossa sekä teknisellä toimialalla henkilötyövuosien määrä on laskettu henkilöstökuluihin budjetoitujen määrärahojen pohjalta. Lähtökohtana on käytetty palkkaliitteitä.

- Sosiaali- ja terveystoimialalla henkilötyövuosien määrä on laskettu henkilöstökuluihin budjetoitujen määrärahojen pohjalta. Laskelman pohjana on kyseisen ammattiryhmän ja työehtosopimuksen keskipalkat. Taulukosta ilmenee erikseen henkilötyövuodet, jotka ovat syntyneet toiminnan siirtymisestä tai uudelleen järjestämisestä.

- Sivistystoimialalla henkilötyövuosien määrä on laskettu henkilöstökuluihin budjetoitujen määrärahojen pohjalta. Lähtökohtana on käytetty palkkaliitteitä. Poikkeuksena on perusopetus ja lukio, joissa nk. ylituntien laskeminen tehdään erikseen ja muunnetaan lasketuiksi henkilötyövuosiksi. Ylitunnit kompensoivat ensi kädessä osa-aikaisia virkoja. Loput ylitunnit muunnetaan henkilötyövuosiksi seuraavasti

- a. vl. 1–6: 24 ylituntia = 1 henkilötyövuosi
- b. vl. 7–9 ja lukio: 21 ylituntia = 1 henkilötyövuosi

INVESTOINNIT TALOUSARVIOSSA JA TALOUSSUUNNITELMASSA

Kaupungin investointiryhmä on laatinut ehdotuksen investointiohjelmaksi vuosille 2021–2023. Lisäksi on tehty hankeluettelo vuosille 2024–2035. Investointiohjelma on laadittu yhdessä eri toimialojen edustajien kanssa ja sosiaali- ja terveyslautakunnan, sivistyslautakunnan ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot on otettu huomioon.

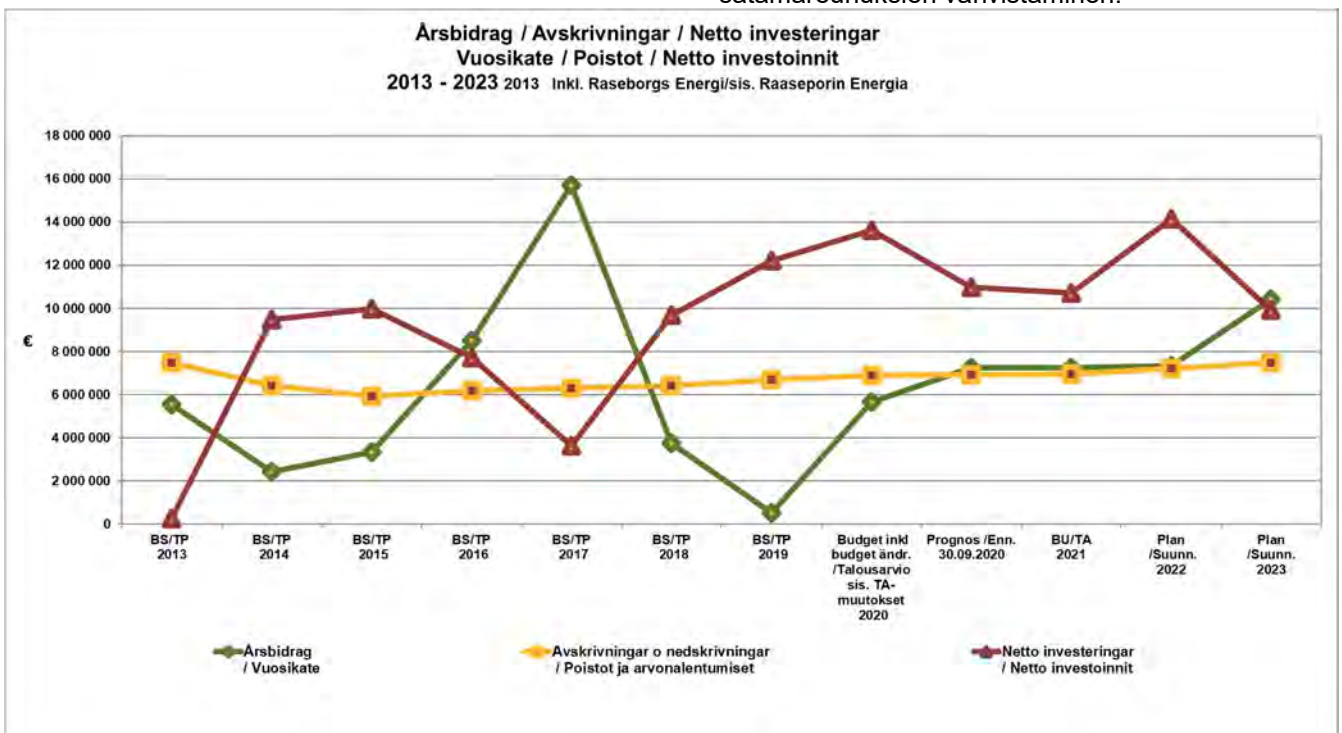
Vuoden 2021 investointiohjelmassa ovat mukana seuraavat isommat investointimäärärahat: Fokus-rakennuksen uudisrakentaminen, Mustion koulukeskuksen rakentaminen sekä vt. 25:n liikennejärjestelyt Lepin alueella.

Kaupunginhallitus on 17.6.2019 §:ssä 248 hyväksynyt nk. uuden Fokus-kiinteistön hankesuunnitelman. Karjaan keskustaan rakennetaan vuosina 2020–2023 uusi kulttuuritalo, johon tulee mm. kirjasto, musiikkiopiston tilat ja teatterisali. Kaupunki on keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön vähemmistöosakas (49 % omistusosuus). Vuodelle 2021 varataan 2,2 miljoonan euron määräraha; kaupungin osuus hankkeen kokonaiskustannuksesta on 5 miljoonaa euroa. Kaupungin rahoitusosuus käytetään sijoittamalla määräraha kiinteistöosakeyhtiön rakennusrahastoon.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.6.2020 §:ssä 58 Mustion koulukeskuksen hankemäärärahan. Molemmille kieliryhmille tarkoitetun kunnallisen palvelun uudisrakennuksen toteuttamiseen osoitetaan 6 miljoonan euron määräraha vuosille 2020–2022. Määrärahasta jaetaan 0,87 miljoonaa euroa vuonna

2020, 3,6 miljoonaa euroa vuonna 2021 ja 1,4 miljoonaa euroa toimintavuonna 2022. Rakennukseen tulee kaksikielinen päivähoito, esikoulu, koulu vuosiluokille 1–6, kirjasto, neuvola ja liikuntasali. Rakentamisen ehdotetaan alkavan myöhäissyksyllä 2020 ja saatettavan päätökseen vuonna 2022. Sivistystoimi hakee taloudellista tukea liikuntasalille.

Aluehallintovirasto on päätöksellään 18.3.2019 100/2019 myöntänyt luvan Södra vikenin kunnostamiseen ja ruoppaukseen. Ympäristöluvan mukaan hanke tulee aloittaa viimeistään 18.3.2022, ja sen tulee valmistua viimeistään 18.3.2025. Ympäristölupa umpeutuu em. päivämäärän jälkeen. Ympäristölupa sisältää joitakin määräaikoja, joten valmistelutyöt on aloitettava jo v. 2021. Ruoppauksen ja olemassa olevien satamareunusten kunnostamisen ehdotetaan olevan kolmevuotinen hanke. Alustavat työvaiheet: ensimmäisenä vuonna vahvistetaan satamareunuksia, toisena vuonna vahvistetaan satamareunuksia ja ruopataan ja kolmantena vuonna jatketaan satamareunusten vahvistamista ja ruoppausta. Hankkeen kokonaiskustannukseksi on arvioitu 3,6 miljoonaa euroa, mikä jaetaan seuraavasti: 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2021, 1,0 miljoonaa euroa vuonna 2022, 1,0 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 1,5 miljoonaa euroa vuonna 2024. Urakan kustannukset tarkentuvat jatkosuunnittelun aikana. Toimintavuodelle 2021 varataan 100 000 euroa teknistä suunnittelua varten. Vuonna 2021 neuvotellaan asianosaisten viranomaisten kanssa tavoitteena aloittaa ympäristöluvan mukaiset ruoppaustyöt ja satamareunuksien vahvistaminen.

Södra vikenin kunnostaminen on välttämätöntä osaksi, koska satamareunukset on uusittava lähivuosina ja koska Södra vikenin ruoppaus ja väylät mahdollistavat pienvenesatamatoiminnan alueella. Toimenpiteitä voidaan pitää välttämättöminä alueen merellisen kaupunkikuvan säilyttämiseksi. Södra vikenin ruoppaus ja kunnostaminen mahdollistavat myös pienvenesatamien venepaikkojen lisäämisen.

Katarinaskolanin tarveselvitys sekä koulun saneerauksen ja lisärakennuksen jatkosuunnittelu on aloitettu v. 2019. Määräraha käytetään itse kouluhankkeen esisuunnitteluun sekä myös saneerausajan korvaavien tilojen suunnitteluun. Vuotuisen investointipaineen helpottamiseksi lähivuosina hanke on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2023–2024. Toimintavuosille 2021–2022 varataan 0,2 miljoonan euron suunnittelumääräraha. Saneerauksen laajuudesta päätetään palveluverkkoselvityksen muutoksien ja tarvesuunnittelun yhteydessä.

Kaupunginhallitus päätti 20.8.2018 §:ssä 315, että Tammisaaren alueen nykyiset valmistus- ja jakelukeittiöt saneerataan ja uudistetaan tulevan 10 vuoden aikana. Tähän momenttiin on varattu 4,7 miljoonan euron kokonaismääräraha, josta 2,8 miljoonaa euroa jakautuu vuosille 2020–2025. Nykyisten valmistuskeittiöiden saneerauksen ja uudistamisen arvioitu aikataulu on seuraava: Österby skola ja Österbo daghem 2019 (toteutettu). Tämän jälkeen Ekenäs högstadieskola 2021, Höjdens skola 2023 ja Seminareskolan 2025. Lisäksi jakelukeittiöiden saneeraus tulee toteuttaa rinnakkain valmistuskeittiöiden kanssa siten, että jakelulogistiikka on huomioitu uusien valmistuskeittiöiden mitoituksessa.

Toimintavuonna 2020 esiin on tullut Tammisaaren alueen keittiötoimintaa ja ruokahuoltotuotantoa koskeva vaihtoehto. Yhtenä vaihtoehtona on, että kaupunki

käyttäisi sairaalan nykyistä keittiötä valmistuskeittiönä. Kaupunki ostaa nykyisin tietyn kiintiön sairaalan (HUS) keittiön annoksista. Ruokahuoltoselvitystä koskevien aiempien päätösten mukaan kaupungin nykyiset valmistuskeittiöt mitoitetaan siten, että kaupungin sisäinen ruokahuoltotuotanto (sosiaali- ja terveystoimiala sekä sivistystoimiala) voi tapahtua kaupungin omissa valmistuskeittiöissä.

Niin kutsuttua sairaalakysymystä koskeva päätöksenteko on kesken syksyllä 2020 (talousarviovalmistelussa). Ekenäs högstadieskolan valmistuskeittiön saneerauksesta ehdotetaan päätettävän vasta sairaalakysymyksen kokonaisarvioinnin jälkeen. Ekenäs högstadieskolan keittiön saneeraus ehdotetaan käynnistettävän vuonna 2022. Vuodelle 2021 varataan 0,1 miljoonaa euron suunnittelumääräraha Ekenäs högstadieskolan keittiön saneeraukseen. Saneerausmääräraha (1,26 miljoonaa euroa) siirretään vuodelle 2022, koska sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvillä päätöksillä voi olla vaikutuksia ruokahuoltotuotantoon.

Palveluverkon muutokset:
Palveluverkkorakenteen muutoksiin tarkoitettu kokonaismääräraha, joka kattaa toimintavuodet 2021–2022 eli 0,75 miljoonaa euroa vuodelle 2021 ja 1,2 miljoonaa euroa vuodelle 2022. Kaupunginvaltuusto päätti 8.6.2020 §:ssä 60 palveluverkkorakenteen muutoksista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi, että kiinteistökantaan tehtävät muutokset ja toimenpiteet otetaan huomioon talousarviossa ja toimintavuosien 2021–2022 taloussuunnitelmassa. Vuoden 2021 talousarviota laadittaessa on varattu kokonaismääräraha palveluverkon muutoksia koskevia toimenpiteitä varten.

Lapsi- ja perhetyö muuttaa Raaseporintie 5:n (2 krs) yhteisiin tiloihin. Ennen päätöksen täytäntöönpanoa tulee esittää yksityiskohtainen laskelma. Raaseporintie 5:n kiinteistö saneerataan toimintavuosina 2021–2022.

Vanhusten päivätoiminta siirretään Karjaalta Pohjaan (Onnela). Mariakodin suunnittelu alkaa toimintavuonna 2021. Tavoitteena on, että kiinteistöön tehdään vuonna 2022 sellaisia muutostöitä, joiden ansiosta toiminta soveltuu tehostettuun palveluasumiseen. Mariakodin kiinteistö tarvitsee myös peruskorjauksen, joka alustavan pitkän aikavälin ohjelman mukaan tehdään vuonna 2031.

Vuonna 2021 jatkuvat valmistelut iäkkäiden asuntojen toteuttamiseksi sekä niihin liittyvien eräiden toimintojen siirtämiseksi Tammisaaren uusien tilojen (Liljedahlinkatu) yhteyteen. Vuodelle 2021 varataan 0,3 miljoonan euron suunnitelmääräraha. Tavoitteena on, että rakennus on valmis 30.6.2024.

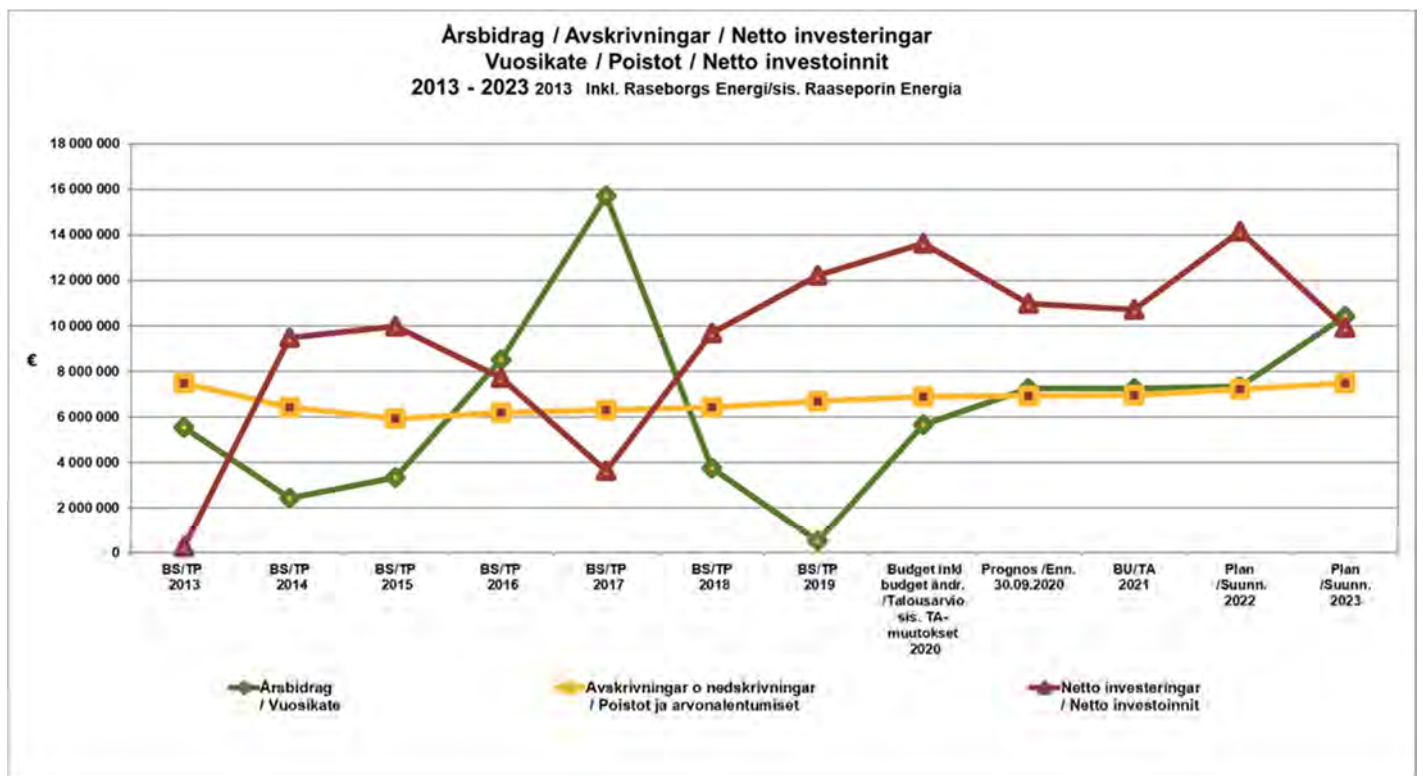
Kaupungin arkistot ovat hajallaan useissa eri kiinteistöissä ympäri kaupunkia. Hallintotoiminnan keskittyessä Tammiharjuun arkisto on perusteltua keskittää Tammiharjun alueelle. Tarkoitukseen soveltuva kiinteistö voisi olla J-talo/Kosthälli. Keskusarkiston tilojen saneerauksen selvitykseen osoitetaan 50 000 euron määräraha vuodelle 2021. Kokonaiskustannukset tarkentuvat selvityksen yhteydessä. Saneeraus ehdotetaan toteutettavan vuonna 2022 selvityksen ja vahvistetun kustannusarvion mukaisesti.

Uimahallin kuntokartoitus käynnistyi vuonna 2019 vapaa-aikalautakunnan ehdotuksen mukaisesti. Kartoitusta jatkettiin vuonna 2020. Vuonna 2021 suoritetaan uima-altaiden betonirakenteiden kuntokartoitus, ja sitä varten varataan 50 000 euroa

vuodelle 2021. Itse saneerausajankohdasta ei ole päätetty. Kohde ei sisälly vuoteen 2023 ulottuvaan suunnittelujaksoon. Saneerauksen kustannus selviää esisuunnittelun aikana. Hankkeen aloittamisesta tulee tehdä erillinen päätös.

Investointitalousarvioon on otettu määräraha energiatehostamistoimenpiteille. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esim. aurinkopaneelien asentaminen olemassa oleviin rakennuksiin sekä hake- tai maalämpöhankkeet, joiden tarkoituksena on parantaa kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuutta. Rakennukset, joihin asennetaan aurinkopaneelit tai joihin tehdään muita energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä, valitaan erillisten selvitysten perusteella. Kaupunki on tehnyt nk. energiatehokkuussopimuksen, jossa se pyrkii sellaisiin konkreettisiin toimiin, jotka tuottavat energiatehokkaita ratkaisuja ja tuloksia. Vuodelle 2021 osoitetaan 0,2 miljoonan euron määräraha Raaseporintie 5:n lämmönjakohuoneen uusimiseen ja Seminarieskolanin ikkunoiden vaihtamiseen. Myös toimintavuosille 2022–2023 varataan 0,2 miljoonan euron määräraha. Määrärahan priorisointi tapahtuu osana energiatehokkuusohjelman toimenpiteitä.

Eri rakennusten korjaukseen varataan vuodelle 2021 1,4 miljoonan euron korjausmääräraha, joka jaetaan teknisen lautakunnan tekemän erillisen päätöksen mukaan. Kaupunginhallitus hyväksyy yli 200 000 euron yksittäiset hankkeet. Toimenpiteitä priorisoidaan erillisessä vuosityöohjelmassa, jota päivitetään säännöllisesti.

Määrärahaan sisältyy mm. Seminarieskolanin palohälytys, Höjdens skolan vesikatto, Karis högstadiumin ja Karis-Billnäs gymnasiumin voimistelusalin lattiapäällyste, Karjaan urheiluhallin pukuhuoneen saneeraus, Bulevardi 19:n julkisivut, Pohjoissataman suihkutilat, Jumbo-puiston rakennuksen julkisivut, ilmanvaihtoputkien puhdistus, Ekenäs högstadiumin sisääntulorakenteet, Tammisaarentalon julkisivut, Tammiharjun alue, koulurakennusten sisätilojen maalaus ja iLoq-avainjärjestelmä.

Puistolaitteisiin ja leikkipaikkoihin on varattu 0,1 miljoonan euron määräraha. Määräraha sisältää mm. Mäntynummen, Fiskarin, Bäljarsin ja Österbyn puistolaitteiden parannuksen sekä Mustion ja Tenholan Vikstrandenin uimalaiturien uusimisen. Tämän lisäksi uusitaan kukkaruukkuja, penkkejä ja muuta puistovälineistöä.

Liikuntapaikoille varataan 248 750 euron määräraha. Ajankohtaisia hankkeita vuodelle 2021 ovat Flyetin jalkapallokentän kunnostus, Tammisaaren pururadan valaistus sekä Pohjan skeittipuistohankkeeseen

osallistuminen. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä sen jälkeen, kun vapaa-aikalautakunta on käsitellyt asian. Västerbyn rullahiihto-/ampumahiihtorataa varten varataan 48 750 euron määräraha vuodelle 2021 ja 48 750 euron määräraha vuodelle 2022.

Pienvenesatamille osoitetaan 0,15 miljoonan euron määräraha. Määräraha käsittää Ormnäsin laiturin laajennuksen sekä nykyisen satamainfran pienehköt parannukset. Pienvenesatamatoiminta tulee pitkällä aikavälillä kehittää taloudellisesti kannattavaksi kustannusyksiköksi, jossa satamainfrastruktuuria voidaan uudistaa (investoinnit pienvenesatamiin) pienvenesataman toiminnan pitkäaikaisen kehittämisen mahdollistamiseksi.

Mustionjoen kalateiden rakentamiseen varataan yhteensä 1,35 miljoonaa euroa vuosille 2016–2021. Kalatiehanke on yhteishanke Ely-keskuksen sekä Raaseporin, Lohjan, Vihdin, Karkkilan ja Lopen kuntien kesken. Hanketta rahoittavat myös valtio ja EU. Äminneforsin ja Pinjaisten kalatiet ovat valmiita.

Vuodelle 2021 varattu määräraha (70 000 euroa) käsittää Pinjaisten kalatien alasvaellusjärjestelyn (ponttoonilaituri) rakentamisen, jolle on myönnetty valtion kärkihanketukea sekä Peltokosken tai Mustion ruukin kalateiden suunnittelun. Uusi hallitusohjelma (2019) osoittaa merkkejä, että kalatiehankkeen jatkolle voi saada rahoitusta.

Liikenneväylille varataan vuosittainen määräraha. Vuodelle 2021 varataan 1,7 miljoonan euron määräraha. Määräraha käytetään perusparannuksiin, uudisrakentamiseen ja asfaltointiin. Painopiste on saneerausvelan pienentämisessä. Laaditaan erillinen työohjelma määrärahan jakamiseksi ja tekninen lautakunta tekee erillisen päätöksen jakamisesta. Määräraha sisältää korvamerkityn määrärahan Karjaan ja Tammisaaren (Harju) väliselle kevyen liikenteen väylälle. Kaupunki on hakenut kevyen liikenteen väylälle valtionavustusta.

Karjaan Maasillan silta vaatii perusteellista kunnostamista tulevina vuosina. Sillan kunto tarkistetaan toimintavuonna 2021. Saneeraukseen ehdotetaan täsmennettyä määrärahaa vuodelle 2023. Korjauksen laajuus selvitetään kuntotarkastuksessa; tarkempi kustannusarvio laaditaan sillan kunnan perusteella.

Valtatien 25/maantien 111 liikennejärjestelyjen toteuttamiseen Lepissä varataan 1,1 miljoonaa euroa vuonna 2021 ja vastaava summa vuonna 2022. Lepin risteysjärjestelyjä koskeva tiesuunnitelma on saanut valtion määrärahan (Liikenneväylävirasto/Väylävirasto) kesäkuussa 2020. Hankkeen kokonaismääräraha on 5 miljoonaa euroa, josta kaupungin osuus on 2 miljoonaa euroa.

Ote: Valtion talousarvioesitys 2020/Väyläverkoston kehittäminen/uudet väylähankkeet;

"16) Vt. 25 Lepin liittymän alikulku mt. 111 liittymän kohdalla, Karjaa

Hankkeessa parannetaan liikennejärjestelyjä niin, etteivät valtatie 25 ja maantien 111 liittymä tai maantien 111 ja Lepinpellonkadun ja Uikkukujan liittymät ruuhkaudu, ja tiellä liikkujien turvallisuus paranee. Lisäksi varmistetaan liikenteellinen toimivuus alueelle kaavoitetun kaupallisen toiminnan laajentuessa. Hankkeen kustannusarvio on 5 miljoonaa euroa (MAKU 130, 2010=100), josta valtion osuus on 3 miljoonaa euroa ja kunnan (Raasepori) osuus 2 miljoonaa euroa. Hankkeen määrärahatarve vuonna 2020 on 1 miljoona euroa."

Valtatien 25 ja maantien 111 risteysjärjestelyjen tiesuunnitelma valmistui vuonna 2020; syksyn ja vuodenvaihteen 2020/2021 aikana tiesuunnitteluprosessin odotetaan valmistuvan ja tiesuunnitelman tulevan vahvistetuksi. Tavoitteena on, että rakennustyöt aloitetaan ennen kesää 2021. Rakennusaika on noin 1,5 vuotta. Mahdolliset muut parannustoimenpiteet, jotka edellyttävät erillistä valtionavustusta, käsitellään

erillisinä päätöksinä. ELY-keskus tekee aloitteen VT 25:n parantamiseen liittyvistä toimenpiteistä vuosina 2020–2021.

Hanko–Hyvinkää-radan ratasuunnitelma on työn alla. Kaupunki on antanut lausuntonsa ratasuunnitelmasta 2020. Ratasuunnitelma kattaa sekä radan sähköistämisen että tasoristeyksien poistamisen. Suunnitelma, jonka mukaan Hanko–Hyvinkää-radalta poistetaan tasoliittymiä, voi johtaa siihen, että kaupungin tulee osallistua kustannuksiin, esimerkiksi tasoliittymien katu-/tiejärjestelyjen muodossa. Investointisuunnitelmaan varataan 350 000 euroa vuonna 2021.

Asuin- ja teollisuusalueiden rakentamiseen varataan 0,3 miljoonan euron määräraha. Rakentaminen tapahtuu tonttien tarpeen ja kysynnän mukaan. Ajankohtaisia hankkeita ovat esim. toimenpiteet, jotka liittyvät Gammelbodan satama-alueeseen ja Mustion Ollabrinkeniin sekä Pinjaisten Espinginkujan valmistelut. Mustion keskustan rautatiealikulun toteuttamisen yhteydessä (toteuttaminen vielä epävarmaa) laaditaan kokonaisarvio Mustion keskustan yleisistä alueista. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.

Hankkeisiin, joissa kaupunki on tehnyt maankäyttösopimuksen, varataan 0,3 miljoonan euron määräraha vuodelle 2021. Ajankohtaisia hankkeita v. 2021 ovat Pinjainen, Fiskari ja Tammisaaren Rautatiekadun alue. Rakentaminen tapahtuu maankäyttö- tai yhteistyösopimuksen mukaisesti. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.

Vuoden 2021 muihin hankkeisiin varataan 0,25 miljoonan euron määräraha, joka kattaa Pohjan keskustan, Ormnäsin ja Tammiharjun välisen ulkoilureitin jatkamisen, Pinjaisten ja Pumpulahden välisen ulkoilureitin sekä liikenneturvallisuustoimenpiteitä. Liikenneturvallisuustoimenpiteet tarkoittavat liikenneympäristön parannuksia liikenneturvasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti lautakunnan priorisoimalla tavalla. Fiskarin maantien 104 parannustyöt tehdään ely-keskuksen yhteishankkeena. Ramsholmenin ja Gäsörenin välisen luontopolun ja sillan määrärahaa esitetään vuodelle 2022. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.

Maakauppoja varten varataan vuosittain 0,5 miljoonaa euroa, ja kiinteistöjen myynnin tulojen odotetaan tuovan vuosittain 0,5 miljoonan euron tasearvon. Kaupungin katuvalaistusinfra, jonka tasearvo on 3,0 miljoonaa euroa, myydään 2021.

Vuoden 2021 investointitalousarvio on kaikkiaan netto 10 703 750 euroa. Taloussuunnitelmassa nettoinvestoinnit ovat 14 163 750 euroa vuonna 2022 ja 9 910 000 euroa vuonna 2023.

LIKELAITOKSET JA KONSERNIYHTIÖT

Raaseporin Vesi -liikelaitos

Raaseporin Vesi tuottaa vesihuoltopalveluja Raaseporin asukkaille, yleisille laitoksille ja yrityksille. Toiminta-alueella palvellaan noin 6 750 kiinteistöä, jotka on liitetty vesihuoltoon. Toiminta rahoitetaan kokonaan asiakkaiden suorittamilla maksuilla.

Tavoitteena on ylläpitää jaettavan veden, jätevesien käsittelyn ja palvelun korkeaa tasoa mahdollisimman kustannustehokkaasti. Liikelaitos suunnittelee sekä nykyistä käyttöä että investointeja pitkäjänteisesti ja pyrkii innovatiivisiin ratkaisuihin.

Suurin investointi vuonna 2021 tulee olemaan Skeppsholmenin jätevedenpuhdistamon prosessialtaiden seinien ja katon rakentaminen sekä aurinkopaneelien asentaminen kattoon.

Tulevina vuosina työskennellään aktiivisesti vuotomäärän ja sähkönkulutuksen pienentämiseksi. Investoinnit olemassa olevan verkon kunnostamiseen kasvavat selvästi vuosina 2022–2023. Tavoitteena on myös päivittää Raaseporin Veden toiminta-alue.

Vuonna 2020 liikelaitos on laatinut talousveden riskienhallintajärjestelmän WSP (Water Safety Plan). Kaudella 2021–2022 on tarkoitus rakentaa taajamien jäteveden riskienhallintajärjestelmä SSP (Sanitation Safety Plan).

Raaseporin kaupungin sijoitetun pääoman tuottovaatimus on 9,5 % ja tämän kriteerin perusteella Raaseporin Vesi maksaa kaupungille 949 000 euroa vuonna 2021. Tilikaudella 2021 Raaseporin Vedeltä odotetaan kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaan 377 000 euron tuottoa.

Raaseporin Energia Oy

Kaupunki omistaa Raaseporin Energia Oy:n 100-prosenttisesti. Yhtiöllä on oma sähköverkko Tammisaaren keskustassa sekä kaukolämpöverkko Tammisaarella, Karjaalla ja Pohjassa. Raaseporin Energia Oy myy sähköä koko maahan ja urakointipalveluita koko läntiselle Uudellemaalle. Lisäksi yhtiö omistaa oman sähköntuotannon Tammisaarella sekä osuuksia voimaloista (lähinnä tuulivoima) muualla Suomessa.

Raaseporin Energia Oy on kannattava yhtiö, joka maksaa kaupungille 1,6 miljoonaa euroa korkoa vuonna 2021. Kaupungin yhtiölle myöntämien lainojen saldo vuodenvaihteessa 2020–2021 on 26 miljoonaa euroa, ja vuonna 2021 yhtiö lyhentää lainoja 1 miljoonaa euroa.

Yhtiö investoi 2–3 miljoonaa euroa vuosittain toiminnan kehittämiseen Länsi-Uudellamaalla. Raaseporin Energia Oy on strategiansa mukaisesti kehittänyt innovatiivisia sähköalan kokonaispalveluja, kuten sähköautojen latauspalvelu, aurinkoenergia ja LED-valaistus. Yhtiö pyrkii kehittämään tulevista palveluista yhä palvelulähtöisempiä, automatisoidumpia ja joustavampia samalla kun asiakkaista tulee omavaraisempia. Toiminnallaan yhtiö pyrkii siihen, että alueen asukkaat pitävät yhtiötä ”omana energiayhtiönään”.

Vuokrataloyhtiöt, Fastighets Ab Knipnäs, Raaseporin Kehitys Oy

Kaupunki omistaa tällä hetkellä neljä (4) osakeyhtiötä ja viisi (5) kiinteistöosakeyhtiötä, joissa kaupungin omistusosuus on 51–100 %. Vuokrataloyhtiöitä on tällä hetkellä 4: KOY Bäljarspark (omistusosuus 86,2 %), KOY Dönsby, KOY Karjaan vuokra-asunnot ja KOY Pohjantie.

Kaupungin omistama Raaseporin Vuokra-asunnot Oy toimii kiinteistöyhtiöiden isännöintiyhtiönä. Tulee selvittää mahdollisuus vähentää vuokrataloyhtiöiden määrää sulauttamalla ja tehostamalla yhtiöiden johtamista ja hallintoa.

Kaupunginhallitus on päättänyt panna Kiinteistö Oy Knipnäs osakkeet myyntiin yhdessä toisen omistajan, Axxell Oy:n kanssa. Myyntiprosessi on käynnissä.

Raaseporin Kehitys Oy hallinnoi kaupungin osalta osakeomistusta C-Fiber Hanko Oy:ssä, joka osallistuu Hankoon haarautuvan optisen korkeanopeuksisen kuitukaapelin toteuttamiseen Saksaan ja Ruotsiin.

Karjaan teollisuuskiinteistöt Oy omistaa neljä rakennusta.

Konserniohje

Valtuusto hyväksyi Raaseporin kaupungin uuden konserniohjeen vuonna 2014. Koska hallintosääntöä ja kaupungin sisäistä valvontaohjetta on sittemmin uudistettu, tavoitteena on uudistaa konserniohjetta kaudella 2021–2023.

Tuloslaskelmaosa

TULOSLASKELMA	Tilinpäätös	TA 2020	Ennuste	Ehdotus	Talousarvio	Suunn.	Suunn.
sis. liikelait. Raaseporin Vesi	2019	sis. TA- muutokset	30.09.2020	TA 2021	2021	2022	2023
Toimintatulot							
Myytitulot	21 824 590	21 811 050		22 985 220	23 455 220		
Maksutulot	9 537 893	9 208 890		9 222 270	9 247 270		
Tuet ja avustukset	2 090 780	1 863 650		2 486 090	2 486 090		
Muut toimintatulot	25 396 053	25 411 470		25 875 280	26 275 280		
Toimintatulot	58 849 315	58 295 060	58 511 000	60 568 860	61 463 860	61 147 370	61 217 540
Valmistus omaan käyttöön	315 920	345 500	425 000	405 500	405 500		
Toimintamenot							
Henkilöstömenot	-83 410 473	-86 484 420		-87 876 750	-87 560 890		
Palvelujen ostot	-100 960 626	-101 555 910		-105 736 830	-105 268 290		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 916 680	-10 796 670		-11 675 270	-11 504 960		
Avustukset	-8 762 355	-9 287 790		-8 747 710	-8 970 080		
Muut toimintamenot	-23 986 592	-25 679 010		-25 097 620	-25 082 620		
Toimintamenot	-228 036 725	-233 803 800	-233 059 000	-239 134 180	-238 386 840	-239 968 790	-241 572 220
TOIMINTAKATE	-168 871 491	-175 163 240	-174 123 000	-178 159 820	-176 517 480	-178 821 420	-180 354 680
Verotulot	114 095 487	115 431 000	115 924 000	117 428 000	117 428 000	118 691 000	120 466 000
Kunnallisvero	98 558 163	100 997 000	100 032 000	101 086 000	101 086 000	102 897 000	104 862 000
Kiinteistövero	11 417 568	10 345 000	11 792 000	11 494 000	11 494 000	11 494 000	11 494 000
Yhteisövero	4 119 757	4 089 000	4 100 000	4 848 000	4 848 000	4 300 000	4 110 000
Valtionosuudet	54 500 118	64 427 000	64 427 000	64 272 000	64 272 000	65 920 000	68 670 000
Rahoitustulot ja -menot							
Korkotulot, ulkoiset	1 686 810	1 610 300	1 636 600	1 582 000	1 582 000	1 531 000	1 531 000
Korkotulot, sisäiset	38 685	27 000	25 000	10 600	10 600	0	0
Muut rahoitustulot	1 056 458	1 021 000	1 021 000	1 659 500	2 009 500	1 034 500	1 034 500
Korkomenot, ulkoiset	-1 358 298	-1 051 600	-1 051 600	-579 000	-579 000	-412 000	-323 000
Korkomenot, sisäiset	-38 685	-27 000	-25 000	-10 600	-10 600	0	0
Muut rahoitusmenot	-4 371	-6 000	-6 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Korvaus peruspääomasta	-598 533	-599 000	-599 000	-599 000	-949 000	-599 000	-599 000
VUOSIKATE	506 181	5 669 460	7 229 000	5 601 680	7 244 020	7 342 080	10 422 820
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 679 916	-6 901 200	-6 934 000	-6 958 100	-6 958 100	-7 215 000	-7 490 000
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	-6 173 735	-1 231 740	295 000	-1 356 420	285 920	127 080	2 932 820
Varausten lisäys/vähennys							
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-6 173 735	-1 231 740	295 000	-1 356 420	285 920	127 080	2 932 820
TUNNUSLUVUT							
Toimintatulot / -menot, %	-25,8	-24,9	-25,1	-25,3	-25,8	-25,5	-25,3
Verotulot, euro/asukas	4 141	4 205	4 211	4 270	4 255	4 285	4 333
Valtionosuudet, euro/asukas	1 978	2 347	2 340	2 337	2 329	2 380	2 470
Vuosikate, euro/asukas	18	207	263	204	262	265	375
Vuosikate / Poistot, %	7,6	82,2	104,3	80,5	104,1	101,8	139,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€	-11 206	-12 438	-10 911	-12 268	-10 625	-10 498	-7 566
Asukasmäärä vuoden lopussa	27 554	27 450	27 530	27 500	27 600	27 700	27 800

Rahoitusosa

sis. liikelait. Raaseporin Vesi

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis. TA-muut.	Ennuste 30.09.2020	Ehdotus TA 2021	Talousarvio 2021	Suunn. 2022	Suunn. 2023
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	506 180	5 669 460	7 229 000	5 601 680	7 244 020	7 342 080	10 422 820
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 252 054	-261 000	-561 000	-1 150 000	-1 550 000	-1 000 000	-1 000 000
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-13 389 363	-14 269 000	-12 895 000	-15 753 750	-16 003 750	-16 198 750	-12 095 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	700 513	0	420 000	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 701 987	911 000	2 050 000	4 650 000	5 050 000	1 500 000	1 500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-11 732 737	-7 949 540	-3 757 000	-6 652 070	-5 259 730	-8 356 670	-1 172 180
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	4 200	1 327 250	1 327 250	1 327 250	1 327 250	0	0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 800 000	15 360 000	15 360 000	25 000 000	25 000 000	20 900 000	11 540 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 683 409	-11 940 250	-11 940 250	-12 864 610	-12 864 600	-12 099 800	-10 099 800
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 378 493	0	0	-7 740 000	-9 130 000	0	0
Oman pääoman muutokset							
Vaikutus maksuvalmiuteen	-3 233 453	-3 202 540	990 000	-929 430	-927 080	443 530	268 020
TUNNUSLUVUT							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 1000€		-19 682	-15 490	-22 142	-20 749	-29 106	-30 278
Lainakanta 1 000€	115 105	118 525	118 525	122 920	121 530	130 330	131 771
Lainaa €/asukas	4 177	4 318	4 305	4 470	4 403	4 705	4 740
Investointien sisäinen rahoitus, %	6,8	-40,5	-64,0	-40,1	-52,0	-43,1	-88,9
Asukasmäärä	27 554	27 450	27 530	27 500	27 600	27 700	27 800

Selitykset:

Investointien tulorahoitus % = 100 * Vuosikate/Investointien hankintameno

Toimiala: Konsernihallinto

Vastuuhenkilö: Kaupunginsihteerit Thomas Flemmich

Toimialan perustiedot

Toimiala vastaa hallintojen toimialarajat ylittävistä tukitoiminnoista. Toimialaan kuuluvat seuraavat osastot: kaupunginkanslia, talousosasto, henkilöstöosasto ja kaupunkikehitysosasto. Jokaista osastoa johtaa osastopäällikkö.

Kaupunginkanslia on kaupunginhallituksen valmisteleva ja toimeenpaneva elin. Osasto toimii kaupunginjohtajan kansliana ja avustaa kaupunginjohtajaa tämän tehtävissä. Toiminta-alue on yleishallinto ja kaupunginkanslia hoitaa yleisiin vaaleihin, juridisiin palveluihin, käänöspalveluihin, tiedottamiseen, sisäiseen postiin ja arkistointiin liittyvät tehtävät. Osastoon kuuluu ICT-yksikkö, joka hoitaa IT-toiminnot, IT-tuen, kaupungin puhelinvaihteen ja front office -toiminnan.

Kaupunki on Länsi-Uudenmaan sosiaaliamiehen isäntäkunta ja myy potilasasiamiespalveluita Hangon kaupungille sekä Inkoon ja Kirkkonummen kunnille.

Talousosastolla on kokonaisvastuu taloushallinnosta ja -suunnittelusta, talousarviosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta, ennusteista ja tilastoista, raportoinnista, hankinnoista ja riskienhallinnasta.

Henkilöstöosaston vastuulla on kaupungin henkilöstökehitys, sopimusneuvottelut, palkanlaskenta, eläkeasiat, työsuojelu, oppisopimukset, kesätyöt, henkilöstökyselyt, henkilöstötilastot, johtajakoulutus, henkilökunnan etuudet ja virkistäytyminen, henkilökunnan työterveyshuolto sekä muiden toimialojen tukeminen rekrytoinnissa. Osaston ostopalvelut koostuvat pääasiassa jäsenmaksuista kunnalliselle työmarkkinalaitokselle, palkkalaskelmista, eri työterveyshankkeista, työterveyshuollosta, johtamisen, kielten ja ensiavun koulutuspalveluista, kulttuuriseteleistä ja lounaseteleistä.

Kaupunkikehitysosaston tehtävänä on edistää kaupungin elinkeinoelämäkysymyksiä yhdessä kaupunginjohtajan kanssa. Osasto vastaa markkinoinnista, tiedottamisesta, joukkoliikenteestä, kulttuuri- ja matkailupalveluista, saaristokysymyksistä ja hankkeiden käsittelystä. Kehitysosasto palvelee ensi sijassa kaupungin asukkaita varten, mutta strategisten linjausten mukaisesti osasto panostaa kaupungin imagon edistämiseen ja siihen, että kaupunki vetää puoleensa niin kaupunkiin muuttavia kuin vierailijoita ja matkailijoita.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021

- Kuntavaalit 2021.
- Strategian toimintaohjelman toteuttaminen.
- Kaupungin digitaalisen vision ja digitaalisen strategian toteuttamisen aloittaminen sekä digitaalisten palveluiden kehittäminen
- Tekniset toimenpiteet tietoturvan ja kaupungin palveluiden saatavuuden lisäämiseksi sekä henkilökunnan kouluttamiseksi.
- Kaupungin sisäisten valvontaohjeiden implementointi ja seuranta
- Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan jatkuva kehittäminen
- Työterveyshuollon käytön tarkastelu
- Yhteistoimintamenettelyn tulosten mukaisen henkilöstövähennyksen toteutumisen seuranta
- Vuoropuhelun ja yhteistyön kehittäminen yrittäjien kanssa
- Tehostettu yhteistyö Novagon ja ammattikorkeakoulu Novian kanssa
- Yritystapaamisia
- Markkinoinnin, tiedottamisen ja viestinnän kehittäminen
- Brändäys ja markkinointisuunnitelman laatiminen
- Prosenttiperiaatteen toteuttaminen
- Joukkoliikenteen kehittäminen
- Joukkoliikenteen palveluselvitys
- Selvitys tulevista lippujärjestelmistä

Toimiala: Konsernihallinto

Vastuhenkilö: Kaupunginsihteeri Thomas Flemmich

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023

- Maakuntavaalit 2022
- Kaupungin digitaalisen vision ja digitaalisen strategian toteuttamisen jatkaminen
- It-kokonaisarkkitehtuuriin ja kaupungin prosesseihin perustuvan priorisoidun it-tiekartan toteuttaminen
- Jatketaan dokumentoitujen prosessien pohjalta työtä hallinnollisten prosessien digitalisoinnissa ja tehostamisessa
- Laadukas työterveyshuolto
- Työterveyttä ja hyvinvointia tukevat hankkeet

Strategian jalkauttaminen konsernihallinnon tavoitteisiin

Paperittomat kokousmenettelyt	Uuden asianhallintajärjestelmän sekä teknisten ratkaisujen käyttöönotto mahdollistaa kaupungin luottamuselinten paperittoman toiminnan.
Neljännesvuosittaisen toiminnan ja talouden raportointi ja ennustaminen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.	Poliittiset toimeleimet ovat tietoisia talouden ja toiminnan toteuttamisesta talousarviovuoden aikana.
Työyhteisöllisyyden ja asiakaspalvelun vahvistaminen	Merkittävä osa kaupungin toiminnasta koskee asiakassuhteita ja työyhteisöllisyyttä. Näitä voidaan parantaa kouluttamalla henkilökuntaa.
Työpaikkojen ja yritysten lisääminen.	Työpaikkojen määrällä on merkitystä kaupungin väestönkehitykselle ja tekemällä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa kaupunki saa lisää resursseja.
Kaupungin järjestämiä yritys-, matkailu- ja kulttuuritapaamisia	Vuorovaikutuksella kuntalaisten, palveluiden käyttäjien ja muiden toimijoiden kanssa vahvistamme Raasepori-kuvaa. Verkostoyhteistyö parantaa dialogia ja yhteistyötä kaikkien osapuolten välillä ja luo positiivisen kuvan kaupungista. Lisäksi tämä rikastuttaa eri yritysten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä.
Informaation ja kommunikaation kehittäminen kaupungissa	Kommunikaation kehittäminen ja informaatioon panostaminen vahvistaa viestiä Raaseporista positiivisella ja monipuolisella tavalla. Lisäksi kuntalaisia kannustetaan ja aktivoidaan dialogiin ja positiiviseen ajatteluun.
Linjaliikenteen ja koulukuljetusten yhdistämistä ja palvelutasoselvitystä laaditaan joukkoliikenteessä.	Joukkoliikenteen palvelun tasoa tulee selvittää, samalla kun linjaliikennettä ja koulukuljetuksia yhdistetään niin, että koulukuljetukset käyttävät mahdollisimman suuressa määrin linjaliikennettä ja mahdollistavat koululaisten lisäksi muut matkustajat.

Toimiala: Konsernihallinto

Vastuhenkilö: Kaupunginsihteeri Thomas Flemmich

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	4 172 860	4 095 280	4 399 940	4 399 940	4 334 700	4 334 700
Henkilöstökulut	-4 141 050	-4 269 230	-4 014 880	-4 107 790		
Ostopalvelut	-5 256 179	-5 547 940	-5 778 630	-5 796 790		
Aineet ja tavarat	-138 223	-115 870	-122 800	-119 910		
Avustukset	-1 237 206	-1 398 400	-956 750	-1 130 750		
Muut kulut	-1 458 557	-2 761 280	-1 398 920	-1 383 920		
Toimintakulut	-12 231 215	-14 092 720	-12 271 980	-12 539 160	-12 454 250	-12 550 520
Toimintakate	-8 058 354	-9 997 440	-7 872 040	-8 139 220	-8 119 550	-8 215 820
Muutos TA 2021-TA 2020		24,1 %	-21,3 %	-18,6 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	2 866 734	2 958 360	3 355 570	3 355 570	3 355 570	3 355 570
Sisäiset kulut	-726 814	-762 510	-756 280	-756 280	-756 480	-756 690

Tilintarkastus

Luottamuselin: Tarkastuslautakunta

Vastuuhenkilö: Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Ann-Katrin Bender

Toimintakuvaus

Tarkistaa laillisuus (tillintarkasta) ja tarkoituksenmukaisuus (tarkastuslautakunta)

Kaupungin hallinto ja talous tarkistetaan kunnallislain, kaupungin tilintarkastussäännön ja hyväksytyt tilintarkastus- ja arviointiohjelman mukaisesti. Lakisääteisiä tilintarkastuspäiviä on 75 valtuuston hyväksymän tarjouksen mukaan. Tarkastuslautakunnassa on yhdeksän (9) jäsentä. Tarkastuslautakunta pitää vuosittain noin 9 kokousta. Tilintarkastaja toimii tarkastuslautakunnan sihteerinä kaupunginvaltuuston hyväksymän tilintarkastustarjouksen mukaan. Tämän arvioidaan vievän yhteensä 10 päivää. Kokouksiin kutsutaan hallintoyksiköiden johtavat virkamiehet hyväksytyt arviointiohjelman mukaan.

Kaupunginvaltuusto tutustuu tarkastuslautakunnan vahvistamaan arviointikertomukseen toukokuun aikana, minkä jälkeen toimialat ja kaupunginhallitus jättävät vastineet. Tilintarkastuskertomus käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä toukokuun aikana, Tilintarkastaja raportoi kirjallisesti tarkastuslautakunnalle 2–3 kertaa toimintavuoden aikana. Tarkastuslautakunta antaa tiedoksi sidonnaisuuksien selvitykset kaupunginvaltuustolle vuosittain.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Lautakunta toteuttaa toimeksiantonsa vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti. Valtuustokauden viimeisen toimintavuoden aikana päivitetään prosessikuvaukset ja laaditaan suunnitelma kokemuksellisen osaamisen siirtämisestä. Lautakunnan kokemuksellisen osaamisen kehittämisen varmistamiseksi lautakunnan jäsenet pyrkivät jakson aikana osallistumaan vähintään yhteen kunnallisille tarkastuslautakunnan jäsenille tarkoitettuun koulutukseen.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Tarkastuslautakunta toteuttaa toimeksiantonsa vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Laaditaan ja toteutetaan suunnitelma kokemuksellisen osaamisen siirtämisestä. (sujuvammat työskentelytavat)	Tulevan valtuustokauden tarkastuslautakunta saa hyvän näkemyksen lautakunnan toimintatavoista ja osaamisesta.
	Päivitetään tarkastuslautakunnan prosessikuvaukset (sujuvammat työskentelytavat)	Tarkastuslautakunnan työn prosessikuvaukset ovat selkeät ja niistä on tiedotettu kaupungin sisäisesti ja tulevan valtuustokauden tarkastuslautakunnalle selkeällä tavalla.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Tarkastuslautakunta toteuttaa toimeksiantonsa vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti.	Tulevan valtuustokauden tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman.

Tilintarkastus

Luottamuselin: Tarkastuslautakunta

Vastuhenkilö: Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Ann-Katrin Bender

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot						
Henkilöstökulut	-14 582	-16 200	-11 490	-16 140		
Ostopalvelut	-38 344	-44 070	-42 580	-42 490		
Aineet ja tavarat	-786	0	-1 000	-1 000		
Avustukset						
Muut kulut	-3 189	-3 640	-3 390	-3 390		
Toimintakulut	-56 901	-63 910	-58 460	-63 020	-63 640	-64 180
Toimintakate	-56 901	-63 910	-58 460	-63 020	-63 640	-64 180
Muutos TA 2021-TA 2020		12,3 %	-8,5 %	-1,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut	-3 814	-4 210	-3 970	-3 970	-3 970	-3 970

Kaupunginkanslia

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kaupunginsihteeri Thomas Flemmich

Toimintakuvaus

Kaupunginkanslia on kaupunginhallituksen valmisteleva ja toimeenpaneva elin. Osasto toimii kaupunginjohtajan kansliana ja avustaa kaupunginjohtajaa tämän tehtävissä. Toiminta-alue on yleishallinto ja kaupunginkanslia hoitaa yleisiin vaaleihin, juridisiin palveluihin, käännöspalveluihin, sisäiseen postiin ja arkistointiin liittyvät tehtävät. Osastoon kuuluu ICT-yksikkö, joka hoitaa IT-toiminnot, IT-tuen, kaupungin puhelinvaihteen ja front office -toiminnan.

Kaupunki ostaa velkaneuvontapalvelua Kirkkonummen kunnalta ja toimii Länsi-Uudenmaan sosiaaliasiamiehen isäntäkuntana ja myy potilasasiamiespalveluita Hangon kaupungille ja Kirkkonummen kunnalle.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

- Kunnallisvaalit 2021.
- Hallintosäännön täytäntöönpanon jatkaminen
- Luottamushenkilöiden koulutus kuntavaalien jälkeen
- Strategian toimintaohjelman toteuttaminen.
- Kaupunki osallistuu myös jatkossa Avoin hallinto -verkostoon.
- Kaksikielisyyden täytyy näkyä kaupungin toiminnassa. Kaupunki on mukana kaksikielisten kuntien Kansalliskieliverkostossa, jonka tavoitteena on nostaa esiin hyviä käytäntöjä mm. työmenetelmistä, toimialakohtaisista ratkaisuista ja asenteista sekä tukea kieliasioissa.
- Kaupungin digitaalisen vision ja digitaalisen strategian toteuttamisen aloittaminen.
- Tekniset toimenpiteet tietoturvan ja kaupungin palveluiden saatavuuden lisäämiseksi.
- Henkilökunnan jatkuva kouluttaminen tietoturva-asioissa ja kaupungin digitaalisissa järjestelmissä.
- Varhaiskasvatuksen hallinnollisten järjestelmien uusiminen ja sivistyksen digitaalisten palveluiden lisääminen.
- Toimialojen tukeminen digitaalisten palveluiden kehittämisessä ja hallinnollisten järjestelmien uudistamisessa.
- Yhteistyötä edistävien järjestelmien käyttöönotto tartuntatautien ja etätyön näkökulmasta
- Sujuvia ja laajennettuja digitaalisia palveluita asukkaille.
- Hallinnollisten prosessien uudistaminen ja tehostaminen robotiikan ja automaation avulla.
- Avainprosessien ja it-kokonaisarkkitehtuurin kuvaus.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

- Mahdolliset maakuntavaalit 2022
- Kaupunki osallistuu myös jatkossa Avoin hallinto -verkostoon ja kansalliskieliverkostoon.
- Kaupungin digitaalisen vision ja digitaalisen strategian toteuttamisen jatkaminen.
- Hallinnollisten prosessien uudistaminen ja tehostaminen robotiikan ja automaation avulla.
- Henkilökunnan jatkuva kouluttaminen tietoturva-asioissa ja kaupungin digitaalisissa järjestelmissä.
- It-kokonaisarkkitehtuuriin ja kaupungin prosesseihin perustuvan priorisoidun it-tiekartan toteuttaminen

Kaupunginkanslia

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kaupunginsihteeri Thomas Flemmich

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Hallintosäännön implementointi	Koulustilaisuuksien kokonaismäärä 15, josta 5 vuonna 2021
	Kuntavaalit	Moitteeton vaaliprosessi
	Koulutusten järjestäminen viranhaltijoille ja poliitikoille.	Koulutusten määrä
	Loppuunsaatettujen Helpdesk-tehtävien määrä.	2600/vuosi
	Asetetaan työryhmä, joka tarkastelee toimielinten lukumäärää tavoitteena näiden vähentäminen.	Pienentyneet palkkiokustannukset, uusi luottamushenkilöorganisaatio
	Kaupungin kaikki leasing sopimukset tarkistetaan	Kustannussäästö 10 000 euroa
	Raaseporin kaupunki nimeää virkamiehen, jonka tehtäviin kuuluu olla vastuussa pohjoismaisesta yhteistyöstä ja kaikesta yhteydenpidosta Pohjoismaiden kanssa.	Kunnan yhteystiedoissa tulee olla selkeä tieto tehtävästä ja siitä, kuka on asiasta vastaava virkamies ja miten kyseiseen henkilöön saa yhteyden.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Maakuntavaalit 2022	Moitteeton vaaliprosessi
	Koulutuksen järjestäminen viranhaltijoille ja poliitikoille	Koulutusten määrä
	Loppuunsaatettujen Helpdesk-tehtävien määrä	3200/vuosi

Kaupunginkanslia

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kaupunginsihteerä Thomas Flemmich

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Kaupunginvaltuusto						
kokouksien määrä	6	8	6	6	8	8
käsiteltyjen pykäliden määrä	144	125	140	140	120	120
Kaupunginhallitus						
kokouksien määrä	20	22	16	18	22	22
käsiteltyjen pykäliden määrä	479	500	500	500	500	500
Palvelimia	82	100	95	95	95	95
Työasemia	1 462	1 200	1 700	1 700	1 700	1 700
Liikkuvat yksiköt, hallinto	68	100	70	70	70	70
Liikkuvat yksiköt, edu	3 160	3 200	3 480	3 480	3 480	3 480
Loppuunsaat. Helpdesk-tehtävää	5 976	2 400	2 600	2 600	2 600	2 600
Käyttäjät	2 400	6 000	6 100	6 100	6 100	6 100
Vastattuja puheluita vaihteessa	35 033	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kaupunginkanslia	12,8	13,0	12,7	12,1	12,1	12,1
IT-yksikkö	16,6	15,0	15,0	14,6	14,6	14,6
Yhteensä	29,4	28,0	27,7	26,7	26,7	26,7

Kaupunginkanslia

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kaupunginsihteerri Thomas Flemmich

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	3 163 204	3 051 780	3 467 440	3 467 440	3 467 440	3 467 440
Henkilöstökulut	-1 812 782	-1 818 590	-1 901 070	-1 935 780		
Ostopalvelut	-2 398 183	-2 501 980	-2 786 500	-2 807 580		
Aineet ja tavarat	-26 117	-33 880	-33 800	-33 030		
Avustukset	-315 055	-152 000	-92 000	-142 000		
Muut kulut	-1 189 336	-2 519 850	-1 209 860	-1 194 860		
Toimintakulut	-5 741 474	-7 026 300	-6 023 230	-6 113 250	-6 143 010	-6 189 490
Toimintakate	-2 578 270	-3 974 520	-2 555 790	-2 645 810	-2 675 570	-2 722 050
Muutos TA 2021-TA 2020		54,2 %	-35,7 %	-33,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	2 861 160	2 958 360	3 355 570	3 355 570	3 355 570	3 355 570
Sisäiset kulut	-371 042	-387 400	-408 740	-408 740	-408 840	-408 950

Talous

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Talouspäällikkö Jeanette Bäckström

Toimintakuvaus

Talousosasto vastaa kokonaisvaltaisesta taloushallinnosta ja -suunnittelusta, talousarviosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta, ennusteista ja tilastoinnista, raportoinnista, hankinnasta ja riskienhallinnasta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

- Kaupungin sisäisen valvonnan direktiivien toimeenpanoa ja seuranta jatketaan yhteistyössä kaupungin sisäisen controllerin kanssa.
- Hallinnollisten prosessien tehostamista ja digitalisointia jatketaan mm. seuraavasti:
  - sähköisten arkistojen käytön laajentaminen;
  - robotiikan käyttömahdollisuuksien arvioiminen tietyissä työprosesseissa;
  - sähköisen allekirjoituksen mahdollisuuden selvittäminen maksujen hyväksymisessä;
  - sähköisten ostolaskujen käytön lisäämisen mahdollistavien ohjelmistojen käyttöönotto.
- Otetaan käyttöön uusi raportointi- ja seurantaohjelmisto, joka mahdollistaa myös lakisääteisten rahoitustilastojen automaattisen raportoinnin Valtiokonttorille.
- Hallinnollisten prosessien dokumentointia jatketaan.
- Budjetointiohjelma kartoitetaan.
- Controller-tiimi jatkaa toimintatapojen yhteensovittamista ja prosessien kehittämistä.

Sisäistä valvontaa ja siihen liittyvän riskienhallinnan kehittämistyötä jatketaan toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi sekä riskien ja mahdollisuuksien hallitsemiseksi

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

- Jatketaan dokumentoitujen prosessien pohjalta työtä hallinnollisten prosessien digitalisoinnissa ja tehostamisessa
- Budjetointiohjelma otetaan käyttöön.
- Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan kehittämistyön jatkaminen toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi sekä riskien ja mahdollisuuksien hallitsemiseksi.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Toiminnan ja talouden raportointi ja ennustaminen neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle	Kokonaisvaltainen raportti neljännesvuosittain + tilinpäätös. Kuukausittaiset seurantakriteerit kaupunginhallitukselle.
	Toimialojen välisten prosessien yhtenäistäminen järjestämällä koulutustilaisuuksia kaupungin työntekijöille kirjanpidossa, laskutuksessa, Rondon käytössä ja ProEconomicassa.	Vähintään 4 koulutustilaisuutta / vuosi

Talous

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Talouspäälliikkö Jeanette Bäckström

	Sähköisten tapahtumien osuuden lisäys ostoissa nykyseiltä tasolta (09/2020 = 74%)	Sähköisten tapahtumien osuus = 80 %
	Sähköisten tapahtumien osuuden lisäys myynnissä nykyseiltä tasolta (09/2020 = 21 %)	Sähköisten tapahtumien osuus = 30 %
	Maksupäätteiden käytön laajentamisen selvittäminen	Tavoitteena vähemmän laskuja

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Toimialojen välisten prosessien yhtenäistäminen järjestämällä koulutustilaisuuksia kaupungin työntekijöille kirjanpidossa, laskutuksessa, Rondon käytössä ja ProEconomicassa.	Vähintään 4 koulutustilaisuutta / vuosi
	Sähköisten tapahtumien osuuden lisäys ostoissa	Sähköisten tapahtumien osuus = 85 %
	Sähköisten tapahtumien osuuden lisäys myynnissä	Sähköisten tapahtumien osuus = 40 %

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Ostosisitteita Rondo	49 534	49 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Verotuskustannukset valtiolle	619 850	652 500	655 000	655 000	655 000	655 000

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Talososasto	9,0	9,0	9,0	8,0	8,0	8,0
Yhteensä	9,0	9,0	9,0	8,0	8,0	8,0

Talous

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Talouspäälliikkö Jeanette Bäckström

Käyttötalous, euro

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Toimintatuotot	108 303	101 000	98 000	98 000	98 000	98 000
Henkilöstökulut	-559 651	-549 440	-481 370	-483 870		
Ostopalvelut	-743 527	-778 980	-804 990	-804 800		
Aineet ja tavarat	-4 787	-3 560	-8 400	-8 200		
Avustukset	0					
Muut kulut	-53 109	-51 310	-53 610	-53 610		
Toimintakulut	-1 361 075	-1 383 290	-1 348 370	-1 350 480	-1 363 250	-1 375 750
Toimintakate	-1 252 771	-1 282 290	-1 250 370	-1 252 480	-1 265 250	-1 277 750
Muutos TA 2021-TA 2020		2,4 %	-2,5 %	-2,3 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-84 394	-94 190	-90 100	-90 100	-90 130	-90 160

Henkilöstösasto

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Henkilöstöpäällikkö Johan Nylund

Toimintakuvaus

Henkilöstösaston vastuulla on kaupungin henkilöstökehitys, sopimusneuvottelut, palkanlaskenta, eläkeasiat, työsuojelu, kesätyöt, henkilöstökyselyt, henkilöstötilastot, johtajakoulutus, henkilökunnan etuudet ja virkistäytyminen, henkilökunnan työterveyshuolto sekä muiden toimialojen tukeminen rekrytoinnissa. Osaston ostopalvelut koostuvat pääasiassa jäsenmaksuista kunnalliselle työmarkkinalaitokselle, palkkalaskelmista, eri työterveyshankkeista, työterveyshuollosta, johtamisen, kielten ja ensiavun koulutuspalveluista, kulttuuriseteleistä ja lounaseteleistä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

- Palveluiden digitalisoimisen jatkaminen, mm. sähköiset matkalaskut.
- Suunnatun liikuntakampanjan toteuttaminen.
- Työterveyshuollon käytön tarkastelu vuonna 2021.
- Yhteistoimintamenettelyn tulosten mukaisen henkilöstövähennyksen toteutumisen seuranta.
- Tehostettu palkanlaskenta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Painopisteinä ovat laadukas työterveyshuolto, henkilöstöedut, terve työympäristö, hyvä johtajuus sekä työterveyttä ja hyvinvointia lisäävät hankkeet.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Laadukas työterveyshuolto	600 terveystarkastusta
	Ensiapukurssit	100 henkilöä
	Kesätyöläiset	75 kuukaudeksi
	Sairauspoissaolojen vähentäminen	1 päivä vähemmän sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Laadukas työterveyshuolto	600 terveystarkastusta per vuosi
	Ensiapukurssit	100 henkilöä per vuosi
	Kesätyöläiset	100 kuukaudeksi

Henkilöstösasto

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Henkilöstöpäällikkö Johan Nylund

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Maksett.palkkojen lkm per vuosi	42 613	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Henkilöstön terveystarkastukset	533	600	600	600	600	600
Työtapaturmat	142	0	0	0	0	0

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	15,6	15,6	15,6	13,6	13,6	13,6
Yhteensä	15,6	15,6	15,6	13,6	13,6	13,6

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Toimintatuotot	633 006	693 000	660 000	660 000	660 000	660 000
Henkilöstökulut	-1 190 329	-1 257 190	-1 018 380	-1 069 430		
Ostopalvelut	-1 473 773	-1 529 250	-1 419 520	-1 418 870		
Aineet ja tavarat	-88 678	-61 630	-66 000	-64 390		
Avustukset						
Muut kulut	-130 609	-79 930	-77 400	-77 400		
Toimintakulut	-2 883 388	-2 928 000	-2 581 300	-2 630 090	-2 673 040	-2 696 920
Toimintakate	-2 250 382	-2 235 000	-1 921 300	-1 970 090	-2 013 040	-2 036 920
Muutos TA 2021-TA 2020		-0,7 %	-14,0 %	-11,9 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	2 159					
Sisäiset kulut	-133 997	-145 680	-148 920	-148 920	-148 970	-149 020

Kaupunkikehitys

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

Toimintakuvaus

Kaupunkikehitysosaston tehtävänä on edistää kaupungin elinkeinoelämään liittyviä kysymyksiä yhdessä kaupunginjohtajan kanssa. Osasto vastaa markkinoinnista, tiedottamisesta, joukkoliikenteestä, kulttuuri- ja matkailupalveluista ja hankkeiden käsittelystä. Kehitysosasto palvelee ensi sijassa kaupungin asukkaita, mutta strategisten linjausten mukaisesti osasto panostaa myös kaupungin imagon edistämiseen ja siihen, että kaupunki vetää puoleensa niin kaupunkiin muuttavia kuin vierailijoita ja matkailijoita.

Elinkeinokysymykset – osasto tekee yhteistyötä yrittäjähdistyksiä, Länsi-Uudenmaan kauppakamarin ja Novagon kanssa. Kaupunkia markkinoidaan menestyksellisesti monin tavoin eri kanavissa Raaseporissa, naapurikunnissa, pääkaupunkiseudulla ja kansallisesti.

Kaupunkikehitysosasto on aktiivinen mm. kahdessa ryhmässä kaupungissa, nimittäin elinkeinoelämän tiimissä ja markkinointiryhmässä, jotka ovat poikkihallinnollisia verkostoja. Ryhmissä työskennellään järjestelmällisesti yhteisten elinkeino- ja markkinointikysymysten parissa. Tavoitteina on yhtenäinen markkinointiyhteistyö ja näkyvyys kaupungin eri medioissa ja kanavissa sekä elinkeinokysymysten keskittäminen ja kanavoiminen yhden foorumin kautta, mikä kasvattaa luottamusta kaupunkia kohtaan ja parantaa yhteyksiä yrittäjiin.

Osasto vastaa myös sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Tiedottamisperiaatteista ja kaupungin viestinnän tavoitteista määrätään Raaseporin kaupungin viestintäsuunnitelmassa.

Kaupungin markkinoinnin, tiedottamisen ja viestinnän kehittämisestä vastaa kehityspäällikkö, tiedottaja yhdessä markkinointiryhmän kanssa, some-ryhmä sekä tiedotusvastaavat.

Kaupungin markkinointiryhmässä on edustajia kaikilta toimialoilta ja eri osastoilta. Tällä ryhmällä on päävastuu kaupungin markkinointisuunnitelman sisällöstä. Ryhmä päivittää ja seuraa vuosittain viestintäsuunnitelmaa ja markkinointisuunnitelmaa.

Kulttuuripalvelut on pitkän aikavälin investointi kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin hyväksi. Kulttuuritoiminnan tehtävänä on tarjota kaupungin asukkaille yhtäläiset kulttuuritoiminnan edellytykset sekä aktiivinen ja mielekäs vapaa-aika. Kulttuuritoiminta etsii aktiivisesti yhteistyömahdollisuuksia ja toimivia yhteistyöratkaisuja yhdistyksiä ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Avustustoiminnalla tuetaan myös yhdistysten ja asukkaiden omaa osallistumista.

Raaseporista tiedottaminen ja kunnan markkinointi käyntikohteena noudattaa matkailun uutta toimintasuunnitelmaa. Toimintasuunnitelmassa tunnistetaan neljä pääteemaa alueen matkailulle: luontoelämyksiä historiallisessa ympäristössä, Raasepori Suomen parhaana hääpaikkakuntana, ruokaelämyksiä ja paikallinen elämä. Informaation saatavuuden varmistamiseksi jatkamme 2019 alkanutta yhteistyötä satelliitti-infopisteiden kanssa. Matkailupalveluiden pääinfopiste jatkaa EKTA-museossa, jossa sitä myös kehitetään. Myös liikkuvia infopisteitä käytetään huippusesongin aikana. Suurin osa informaatiosta tapahtuu digitaalisesti visitraseborg.comin, Facebookin ja Instagramin kautta. Yhteistyötä median, bloggaajien, Retkipaikan ja muiden vastaavien kanavien kanssa syvennetään ja suunnitellaan pidemmälle aikavälille. Matkailupalvelut tuottaa myös karttoja ja luo alueelle näkyvyyttä messuilla, jotka sopivat matkailupalveluiden neljään teemaan.

Matkailupalvelujen verkostoyhteistyö vahvistuu pitämällä yhteyttä matkailuelinkeinon yrittäjiin, naapurikuntiin, Metsähallitukseen, Fiskarsiin, HelsinkiWest rf:ään ja VisitFinlandiin. Matkailupalvelut järjestää ja koordinoi kurseja yrityksille tukeakseen niiden tuotteistusta, digitalisaatiota, kansainvälistymistä ja yhteistyötä. Pääpaino on dynaamisissa ympärivuotuisissa matkailupalveluissa.

Matkailupalvelut tekee yhteistyötä työllisyysosaston, teknisen osaston, Metsähallituksen, Uuvin ja paikallisten organisaatioiden kanssa tarkoituksena kehittää luontoalueiden saavutettavuutta kuntalaisille ja matkailijoille.

Julkisten tilojen viihtyisyyttä parannetaan kulttuurisuunnittelun avulla. Kulttuuripalvelut ylläpitää kaupungin taiderekisteriä ja ostaa taidetta kokoelmaan. Varhaiskasvatuksen ja koulutoimen kulttuurikasvatuksella luodaan tasa-arvoiset edellytykset lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä sivistystoimen kanssa, jotta kaikille Raaseporin koululaisille saadaan aikanaan yhtenäinen kulttuuriopetussuunnitelma. Hoidon terveyttä edistävällä toiminnalla kulttuuripalvelut tavoittaa myös vanhemman väestön. Kulttuuripalvelut järjestää tai auttaa järjestämään seuraavat suuremmat yleisötapahtumat: Kirjakekkerit, Tammisaaren kesäkonsertit, Bokkalaset ja itsenäisyyspäivän juhla. Kävijämääriin on nyt laskettu mukaan myös kaupungin sponsoroidut tai tukemat tapahtumat, ja vielä tarkempi seuranta tehdään vuonna 2020. Kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä yhdistyksiä ja kulttuuritoimijoiden kanssa ja ohjaa niitä tukeakseen mm. hankesuunnittelussa ja varainhankinnassa.

Kaupunkikehitys

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kaupungin ja yrittäjien välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä kehitetään ja mahdollisuuksia uusien yritysten perustamiselle vahvistetaan uudella **Raaseporin ritarit** -työryhmällä, johon kuuluu edustajia työllisyydestä, yrittäjäyhdistyksistä, koulutuksen tarjoajista ja kaupungista. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti kehittämään ja implementoimaan yhteistä aktiviteettikalenteria ja keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Yhteistyötä Novagon ja Novian kanssa vahvistetaan ja kehitetään kaupungin tarpeiden pohjalta. Novagon, yrittäjäyhdistysten ja kaupungin kanssa järjestetään 2–3 yritystapaamista, joiden toistuvia teemoja ovat hankinta, lupakäsittely ja kaavoitus. Vuosittain järjestetään myös koko päivän kestävä kansallinen **yrittäjäpäivä 5.9.2021**. Rekrytointimessut rakennetaan digitaaliseksi versioksi, Raaseporin palkintoseremonia on helmikuussa, kolmen päivän kansainväliset suurmarkkinat heinäkuussa ja Tammisaaren syysmarkkinat syyskuussa. Kansainväliset suurmarkkinat on uusi tapahtuma.

Kaupungin markkinoinnin, tiedottamisen ja viestinnän kehittämistä vastaa kehityspäällikkö, tiedottaja sekä tiedotus- ja markkinointikoordinaattori ja matkailusihteeri yhdessä **some-ryhmän** sekä tiedotusvastaavien kanssa. Kaupungin some-ryhmässä on edustajia kaikilta toimialoilta ja eri osastoilta. Tällä ryhmällä on päävastuu kaupungin viestinnästä sosiaalisessa mediassa. Tiedotusvastaavat vastaavat kaupungin kotisivujen sisällöstä. Markkinointiryhmään kuuluvat kehityspäällikkö, tiedottaja, tiedotus- ja markkinointikoordinaattori ja matkailusihteeri. Ryhmä päivittää ja seuraa vuosittain **viestintäsuunnitelmaa** ja markkinointisuunnitelmaa. **Kaupungin brändäystä** jatketaan vuoden aikana, ja tämän pohjalta laaditaan **markkinointistrategia, joka antaa suuntaviivat markkinoinnin suunnittelulle** jatkossa. **Future dialog -sovellus** otetaan käyttöön sisäisesti ja se sujuvoittaa organisaation kommunikointia.

Prosenttiperiaate implementoidaan kaupungin toimintaan.

Resurssi (HINKU-koordinaattori) ilmasto- ja energiaohjelman toimeenpanoon.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kaupunkikehitysosasto jatkaa työtään rakennettujen linjojen ja työmallien mukaisesti. Toimintatavoitteet ovat osittain samat vuonna 2021, ja niitä seurataan uusin ja osin samoin mittarein, jotta voidaan nähdä pitkän aikavälin kehitys.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kaupungin järjestämiä yritys-, matkailu- ja kulttuuritapaamisia	12 krt/vuosi
	Työpaikkojen ja yritysten lisääminen.	Työttömyysprosentin lasku < 7,5% Useampia yrityksiä >2 900 kpl 90 kpl uusia yrityksiä
	Tiedottamisen ja viestinnän kehittäminen kaupungissa	Tiedotusprosessien kartoittaminen, työryhmien kehittäminen (some-ryhmä ja tiedotusvastaava) ja näiden koulutustarpeen kartoittaminen.
	Visuaalisen linjan jatkokehittäminen	Uusien mallien ja kuvien kehittäminen yhteiseen käyttöön ja näiden käytön implementointi. Laaditaan suuntaviivat visuaalisen linjan käytölle ja yhtenäistetään kaupungin visuaalinen identiteetti.

Kaupunkikehitys

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	<p>Kävijöiden/seuraajien määrän kasvattaminen:</p> <p>Kotisivut raasepori.fi, Facebook, Instagram ja Twitter</p> <p>Kotisivu visitraseborg.fi, Facebook ja Instagram</p> <p>Kulttuuripalveluiden Facebook-sivut (Raaseporin kaupungin kulttuuripalvelut, Kirjakekkerit, Tammisaaren kesäkonsertit ja Bokkalaset)</p>	<p>raseborg.fi: keskimäärin 15 000 sessiota/viikko Facebook, 8 000 seuraajaa Instagram, 2 000 seuraajaa Twitter, 1 000 seuraajaa</p> <p>visitraseborg.com: keskimäärin 5 225 sessiota/viikko Facebook, 6 500 seuraajaa Instagram, 2 900 seuraajaa</p> <p>Kulttuuripalveluiden Facebook-sivut, 3500 seuraajaa</p>
	Mittareiden ja näkyvyysarvon määrittäminen	Verrataan vuosiraporttien tuloksiin ja määritellään uudet mittarit ja tutkimukset/kyselyt brändäyshankkeen ja viestinnän kehittämisen kautta.
	Varattujen yöpymisten kasvattaminen -Arvioidaan 8 suurimman, yli 20 vuodepaikkaa tarjoavan yöpymispaikan, perusteella	kaikkiaan 7 % enemmän yöpymisiä
	Kaupunkikuvan kehittäminen pitkällä aikavälillä kulttuurisuunnittelun avulla asukkaiden viihtyisyyden ja osallistumisen lisäämiseksi	Yksi hanke toteutettu prosenttiperiaatteen mukaisesti.
	Kulttuurielämysten tarjoaminen päiväkodeille ja kouluille sekä toiselle asteelle. Kulttuurielämysten tarjoaminen hoitoalalle yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan kanssa.	100 ohjelmakohtaa hoidossa ja kouluissa
	Näyttelytoimintaa Galleria Perspektiivissä ja Galleria Fokuksessa.	12 näyttelyä
	Omia tapahtumia tai tapahtumia yhdessä muiden kanssa	100 000 kävijää
	Energia- ja ympäristöohjelma	Hinku 2035 -suunnitelman käyttöönotto

Kaupunkikehitys

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kaupungin järjestämiä yritys-, matkailu- ja kulttuuritapaamisia	12 krt/vuosi
	Työpaikkojen ja yritysten lisääminen.	Työttömyysprosentin lasku <7.0% Useampia yrityksiä > 2 900 kpl 90 vastaperustettua yritystä
	Tiedottamisen ja viestinnän kehittäminen kaupungissa	Tiedotusprosessien kartoittaminen, työryhmien kehittäminen (some-ryhmä ja tiedotusvastaava) ja näiden koulutustarpeen kartoittaminen.
	Visuaalisen linjan jatkokehittäminen	Uusien mallien ja kuvien kehittäminen yhteiseen käyttöön ja näiden käytön implementointi. Laaditaan suuntaviivat visuaalisen linjan käytölle ja yhtenäistetään kaupungin visuaalinen identiteetti.
	Kävijöiden/seuraajien määrän kasvattaminen: Kotisivut raasepori.fi, Facebook, Instagram ja Twitter Kotisivu visitraseborg.fi, Facebook ja Instagram Kulttuuripalveluiden Facebook-sivut (Raaseporin kaupungin kulttuuripalvelut, Kirjakekkerit, Tammisaaren kesäkonsertit ja Bokkalaset)	raseborg.fi: keskimäärin 15 000 sessiota/viikko Facebook, 8 000 seuraajaa Instagram, 2 000 seuraajaa Twitter, 1 000 seuraajaa visitraseborg.com: keskimäärin 5 225 sessiota/viikko Facebook, 6 500 seuraajaa Instagram, 2 900 seuraajaa Kulttuuripalveluiden Facebook-sivut, 3500 seuraajaa
	Mittareiden ja näkyvyysarvon määrittäminen	Verrataan vuosiraporttien tuloksiin ja määritellään uudet mittarit ja tutkimukset/kyselyt brändäyshankkeen ja viestinnän kehittämisen kautta.
	Varattujen yöpymisten kasvattaminen -Arvioidaan 8 suurimman, yli 20 vuodepaikkaa tarjoavan yöpymispaikan, perusteella	kaikkiaan 7 % enemmän yöpymisiä
	Kaupunkikuvan kehittäminen pitkällä aikavälillä kulttuurisuunnittelun avulla asukkaiden viihtyisyyden ja osallistumisen lisäämiseksi	Yksi hanke toteutettu prosenttiperiaatteen mukaisesti.
	Kulttuurielämysten tarjoaminen päiväkoteihin ja kouluihin sekä toiselle asteelle. Kulttuurielämysten tarjoaminen hoitoalalle yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan kanssa.	100 ohjelmapistettä tai muuta digitaalista toimintaa terveydenhuollossa ja koulussa

Kaupunkikehitys

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Näyttelytoimintaa Galleria Perspektiivissä ja Galleria Fokuksessa.	12 näyttelyä
	Omia tapahtumia tai tapahtumia yhdessä muiden kanssa	100 000 kävijää
	Energia- ja ympäristöohjelma	Hinku 2035 -suunnitelman käyttöönotto

Henkilötyövuodet

31.12	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kaupunkikehitys	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Matkailutoiminta	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kulttuuritoiminta	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
HINKU-koordinaattori			0,5	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	9,0	9,0	9,5	9,0	9,0	9,0

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	99 484	79 500	80 500	80 500	80 500	80 500
Henkilöstökulut	-512 427	-573 460	-553 910	-553 910		
Ostopalvelut	-522 427	-536 930	-633 990	-632 060		
Aineet ja tavarat	-17 724	-16 800	-13 600	-13 290		
Avustukset	-413 059	-686 400	-548 350	-602 350		
Muut kulut	-82 222	-106 550	-54 660	-54 660		
Toimintakulut	-1 547 860	-1 920 140	-1 804 510	-1 856 270	-1 869 910	-1 881 420
Toimintakate	-1 448 376	-1 840 640	-1 724 010	-1 775 770	-1 789 410	-1 800 920
Muutos TA 2021-TA 2020		27,1 %	-6,3 %	-3,5 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	3 415	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-133 474	-131 030	-100 100	-100 100	-100 120	-100 140

Joukkoliikenne

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

Toimintakuvaus

Raaseporin etujen valvominen ja kehittäminen kaupungin ja seudun julkisessa liikenteessä sekä Helsinkiin ja Turkuun suuntautuvassa työmatkaliikenteessä. Kaupunki osallistuu alueelliseen yhteistyöhön julkisen liikenteen kysymyksissä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toiminnan tavoitteena on kehittää joukkoliikennettä siten, että kaupunki on houkutteleva asumispaikka myös heille, joilla ei ole omaa autoa. Kyläbussihanke jatkuu vuonna 2021 kevään aikana, ja toimintaa arvioidaan, että voidaanko tätä palvelua käyttää muissa liikennepalvelutarjonnassa. Vuoden aikana Raaseporissa suoritetaan joukkoliikenteen palveluverkkoselvitys. Suoritetaan vertailuanalyysi, jossa toimintaa verrataan muihin joukkoliikenteen toimivaltaisina viranomaisina toimiviin paikkakuntiin. Joukkoliikenteen hankinta toteutetaan vahvistetun palvelutason mukaisesti. Jatketaan tulevien lippujärjestelmien selvityksiä. Kaupunki tekee alueellista yhteistyötä toimivien kokonaisuuksien saamiseksi Länsi-Uudellemaalle. Kaupunki tekee viranomaisyhteistyötä muiden viranomaisten ja valtion kanssa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toiminnan tavoitteena on kehittää joukkoliikennettä siten, että kaupunki on houkutteleva asumispaikka myös heille, joilla ei ole omaa autoa. Kaupunki tekee alueellista yhteistyötä toimivien kokonaisuuksien saamiseksi Länsi-Uudellemaalle. Kaupunki tekee viranomaisyhteistyötä muiden viranomaisten ja valtion kanssa.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kyläbussihankkeen arviointi palvelun soveltuvuudesta muuhun liikennetarjontaan.	Arvioidaan missä tällaista palvelua voitaisiin käyttää liikennepalvelutarjonnassa.
	Selvitys tulevien matkalippujärjestelmistä.	Selvitys jatkuu 2021.
	Laaditaan joukkoliikenteen palvelutasoselvitys.	Osasto tekee yhteistyössä koululiikenteen koordinaattorin kanssa esityksen Raaseporin runkoliikenne vaihtoehtoista.
	Joukkoliikenteen viestinnän parantaminen.	Kotisivujen sisältöä parannetaan. Aikataulunäyttö Tammisaareen liikennekeskukseen. Yleisviestintää joukkoliikenteestä tehostetaan.
	Hangon ja Helsingin junayhteyden selvittäminen ennen Hangon–Hyvinkään radan sähköistyksen valmistumista	Toteutettu selvitys

Joukkoliikenne

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Selvitys tulevien matkalippujärjestelmistä.	Selvitys jatkuu.
	Kehitetään joukkoliikennettä.	Kehitetään liikennettä budjetin puitteissa.
	Joukkoliikenteen viestinnän parantaminen.	Kotisivujen sisältöä parannetaan. Yleisviestintää joukkoliikenteestä tehostetaan.

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
VR (Easybreak)	985	1 200	0	1 200	1 200	1 200

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Joukkoliikenne	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Yhteensä	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Joukkoliikenne

Luottamuselin: Kaupunginhallitus

Vastuuhenkilö: Kehityspäällikkö Jennifer Gammals

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	168 862	170 000	94 000	94 000	28 760	28 760
Henkilöstökulut	-51 279	-54 350	-48 660	-48 660		
Ostopalvelut	-79 924	-156 730	-91 050	-90 990		
Aineet ja tavarat	-129	0	0	0		
Avustukset	-509 092	-560 000	-316 400	-386 400		
Muut kulut	-92	0	0	0		
Toimintakulut	-640 517	-771 080	-456 110	-526 050	-341 400	-342 760
Toimintakate	-471 654	-601 080	-362 110	-432 050	-312 640	-314 000
Muutos TA 2021-TA 2020		27,4 %	-39,8 %	-28,1 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-92	0	-4 450	-4 450	-4 450	-4 450

Toimiala: Sosiaali- ja terveydenhuolto

Vastuhenkilö: Sosiaali- ja terveysjohtaja Benita Öberg

Toimialan perustiedot

Toimiala jakautuu viiteen osastoon, joista kutakin johtaa osastopäällikkö. Hallintoa johtaa toimialan controller, vanhuspalveluja johtaa vanhuspalvelupäällikkö, sosiaalipalveluja johtaa sosiaalipalvelupäällikkö ja työllisyyspalveluja johtaa työllisyyspalvelupäällikkö. Terveyspalveluja johtaa terveyspalvelupäällikkö avoterveydenhuollon hoitotoiminnassa, vuodeosastohoidossa, ehkäisevässä terveydenhuollossa ja kuntoutuksessa sekä mielenterveys- ja päihdehuollossa. Johtava lääkäri johtaa ja vastaa kaikista toimialan lääkäripalveluista, avoimen terveydenhuollon lääkäritoiminnasta, hammashuollosta sekä erikoissairaanhoidosta. Toimialan perustehtävä on varmistaa, että kaupungin asukkaat saavat laadullisesti hyvää ja riittävää sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoa ja palvelua. Palvelut tuotetaan omana toimintana tai ostopalveluina.

Hallinto

Osasto vastaa koko toimialan kokonaisvaltaisesta hallinnosta ja tukitoimista. Osasto johtaa ja koordinoi toimialan taloussuunnittelua ja vastaa toimialan koko talousseurannasta.

Vanhuspalvelut

Vanhuspalvelut tarjoaa Raaseporin ikääntyville ihmisille henkilökohtaista tukea ja palvelua. Tavoitteena on, että ikääntyneet voivat asua kodeissaan tai kodinomaisissa olosuhteissa mahdollisimman kauan. Vanhuspalveluihin kuuluvat ehkäisevä toiminta (päivätoiminta, seniorineuvonta, kotiutustiimi), kotihoito ja ympärivuorokautinen asuminen.

Terveyspalvelut

Terveyspalveluihin kuuluvat terveysasemien avovastaanotto, ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ja kuntoutus (fysioterapia, puheterapia ja toimintaterapia, lapsi- ja äitiysneuvolatoiminta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, ehkäisyneuvonta ja lasten ja nuorten vastaanotto), TK:n vuodeosasto, mielenterveys- ja päihdehuolto sekä hammashoito. Terveyspalveluihin kuuluu myös erikoissairaanhoidon, jonka toiminta-alueeseen kuuluu kaikki HUSilta ja muilta erikoissairaanhoidon tuottajilta ostettu erikoissairaanhoidon hoito. Muita erikoissairaanhoidossa hoidettavia toimintoja ovat erikoissairaanhoidon liikelaitosten tuottamat tukipalvelut, kuten röntgen ja laboratoriopalvelut. Myös ensihoito, apuvälinekeskus sekä eläkkeet entisille erikoissairaanhoidon kuntayhtymien ja kuntaliiton työntekijöille kuuluvat toiminta-alueeseen.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluja leimaa vahvasti viranomaistehtävät. Toiminta-alueeseen kuuluvat viranomaistehtävät lapsi- ja perhepalveluissa (ehkäisevä lastensuojelu (sosiaalipäivystyksen toiminta sekä perhekeskustoiminta), avohuolto ja jälkihuolto, lasten ja nuorten sijoitukset sekä lastenvalvojan tehtävät). Sosiaalipalveluihin kuuluvat myös aikuissosiaalityö sekä vammaispalvelu, joka on jaettu omaan tuotantoon ja ulkoisiin sopimuksiin (erityishuollon ostopalvelut).

Työllisyys- ja maahanmuuttopalvelut

Työllisyyspalvelut tarjoaa palveluja pitkäaikaistyöttömille kuntouttavan työtoiminnan muodossa, terveystarkastuksia, sosiaalityötä, työ- ja toimintakyvyn arviointia sekä työhönvalmennusta. Työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella oleville nuorille tarjotaan työpajatoimintaa, etsivää nuorisotyötä sekä työhönvalmennusta. Työhönvalmennusta työpajamuodossa tarjotaan myös mielenterveyshuollon asiakkaille. Lisäksi osaston toiminta-alueeseen kuuluu maahanmuuttajatoimisto.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021

Valtuuston hyväksymä toimenpideohjelma otetaan käyttöön suurelta osin koko toimialan toiminnassa. Painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä, hoitoketjujen kehittämisessä ja digitalisaatiassa.

Raasepori on yhdessä muiden C10-alueen kuntien (Espoo, Kauniainen, Hanko, Karkkila, Inkoo, Kirkkonummi, Lohja, Siuntio ja Vihti) eli suunnitellun hyvinvointialueen kanssa saanut valtion rahoitusta *Sote-keskuksen* kehittämiseen (alueen sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen asukas- ja asiakaslähtöisesti), *Järjestämiseen ja organisaatioon* (yhteinen sote-ratkaisu suunnitteleamalla yhteisjärjestämis- ja

Toimiala: Sosiaali- ja terveydenhuolto

Vastuhenkilö: Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Benita Öberg

---

organisointistrategiaa sekä toimintamalleja ja prosesseja), *Digi- ja TVT-ratkaisu* sekä *Hankehallinto* ja *Rakennemuutos*. Hanke on käynnissä vuosina 2020–2022.

Valtuuston hyväksymä palveluverkkoselvitys toteutuu suunnittelukaudella.

Raaseporin sairaalan toiminta muuttui 1.10.2020 yhteispäivystyksen päättyessä. Tämä vaikutti päivystykseen, josta tuli ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys, sekä lisäksi osastohoitoon. Sairaalassa toimii myös erikoissairaanhoidon poliklinikkatoimintaa eri erikoisaloilla. Tämän vaikutusta kaupungin omaan toimintaan voidaan arvioida aikaisintaan vuoden 2021 aikana.

Vanhuspalveluissa toiminnan päätavoitteena on saada keskitetty asiakas- ja palveluohjaus valmiiksi siten, että palvelutarpeen arviointi tapahtuu lähellä asiakasta tavoitteena saada oikea palvelu mahdollisimman nopeasti. RAI-järjestelmä otetaan käyttöön asiakkaiden palvelutarpeiden yhtenäiseksi ja monipuoliseksi selvittämiseksi. Osana hoidon tarpeen arviointia on suunnitteleva arviointi- ja kuntoutusyksikkö.

Terveyspalveluissa, avovastaanotossa, on painotettava hoidon jatkuvuutta siten, että potilas voidaan ohjata mahdollisimman suuressa määrin samalle sairaanhoitajalle/lääkärille. Tämä edellyttää kuitenkin onnistunutta lääkärin rekrytointia ja jatkuvuutta. Myös digitaalisia palveluja tulee lisätä. TK:n vuodeosaston keskimääräistä hoitoaikaa lyhennetään lisäämällä aktiivisen kuntoutuksen painottamista yhteistyössä kuntouttavan toiminnan kanssa. Raaseporin sairaalaprofiiliin muutosten myötä potilasohjaus muuttuu. Lähin yhteispäivystystoiminta on Lohjan sairaalassa ja Raaseporin sairaalassa on ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. HUSin tavoitteena on perusterveydenhuollon integroiminen ja tukeminen. Tämä on osa toimivan SOTE-keskuksen jatkosuunnittelua.

Mielenterveys- ja päihdehuollon ostopalvelujen käytön prosesseja uudistetaan toimivan palvelukokonaisuuden kehittämiseksi. Painopisteenä tulisi olla perusterveydenhuollon palvelut. Tätä voidaan vahvistaa yhteistyöllä toimialan muiden yksiköiden kanssa ja moniammatillisen osaamisen lisäämisellä. Päihdehuoltoa vahvistetaan yhdellä sosiaaliohjaajan toimella.

Kaikissa lapsille, nuorille ja perheille suunnatuissa palveluissa painopisteen on oltava ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja helposti saavutettavissa matalan kynnyksen palveluissa. Perhekeskuksen jatkokehittäminen on käynnissä. Koska lapsiperheiden palvelut ovat hajallaan useilla kaupungin osastoilla ja toimialoilla sekä sisältävät myös yksityisiä toimijoita ja kolmannen sektorin toimintaa, toimintaa on koordinoitava, jotta perheet saavat apua ja tukea oikeaan aikaan ilman, että heidän tarvitsee itse ottaa yhteyttä moniin toimijoihin, joista vuonna 2021 perustetaan palvelukoordinaattorin vakanssi. Lapsi- ja perhepalvelujen palvelukoordinaattori tarkoittaa samalla asiakaslähtöistä ja kustannustehokasta palvelumuotoa. Yhteydenotot perhekeskukseen ovat lisääntyneet merkittävästi ja palveluarvioinnit tulee tehdä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön toimesta, mikä on peruste sosiaaliohjaajan viran perustamiselle perhekeskukseen. Perheoikeudellisten palvelujen tehtäviä laajennettiin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muutosten myötä. Muutosten myötä lisäresurssitarve kasvaa 0,5:llä. Lastenvalvojan palvelut hoidetaan kuntien välisten sopimusten kautta myös Hankoon, Siuntioon ja Inkooseen, jolloin kustannukset jakaantuvat kaikille kunnille.

Aikuissosiaalityössä jatketaan yksilöllisten palveluarviointien kehittämistä ja asiakaslähtöistä työtä. Lastensuojelulain muutoksen myötä oikeutta jälkihuoltoon jatkettiin 25 vuoteen (aiemmin 21 vuotta). Koska lastensuojelun palvelumuodot kohdistuvat enemmän nuorempiin asiakkaisiin, lastensuojelun jälkihuollon siirtäminen aikuissosiaalityöhön on tarkoituksenmukaista, asiakasystävällistä ja osa edellä mainittua kehitystä. Tämän uudelleenjärjestelyn toteuttaminen edellyttää resurssien lisäämistä yhdellä sosiaaliohjaajan resurssilla. Vammaispalvelussa siirrytään yhteiseen kulkukeskukseen C10-alueella.

Työllisyyspalveluissa Raaseporin kaupunki on yhdessä Hangon kaupungin kanssa päässyt kunnalliseen työllisyyskokeiluun ajalle 1.3.2021–30.06.2023. Tämä edellyttää lain hyväksymistä. Organisaatiomuutoksen myötä maahanmuuttajatoimisto siirtyy sosiaalipalveluista työllisyyspalveluiden osastolle.

Toimiala: Sosiaali- ja terveydenhuolto

Vastuhenkilö: Sosiaali- ja terveysjohtaja Benita Öberg

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023

Suunnitellun hyvinvointialueen jatkokehittäminen ja käynnistäminen sekä toimiva SOTE-keskus. C10-kuntien muodostaman hyvinvointialueen arvioidaan tulevan voimaan 1.1.2023.

Palveluverkkoselvitys toteutetaan suunnitellusti vähentämällä vanhuspalvelujen laitospaikkojen määrää ja lisäämällä kevyempää hoitomuotoa painottaen ennaltaehkäisevää hoitoa ja avohoitoa sekä jatkamalla tehostetun palveluasumisen suunnittelua Tammisaarella. Lasten, nuorten ja perheiden toiminnassa suuri osa toiminnasta siirtyy yhteiseen perhekeskukseen Raaseporintie 5:ssä oleviin yhteisiin tiloihin.

Panostus omiin ehkäisevän toiminnan palveluihin ja palveluihin, jotka muutoin ostetaan mm. erikoissairaanhoidosta.

Vammaispalveluissa on asumistuen lisäksi suunnitteilla kaupungin omana tuotantona järjestettävää ryhmäasumista vuonna 2022.

Työllisyyspalvelujen kuntakokeilu jatkuu.

Strategian jalkauttaminen sosiaali- ja terveystoimialan tavoitteisin

<p>Hyvinvoivat lapset, nuoret ja perheet</p>	<p>Toimiva lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuus, jossa painotetaan ennaltaehkäiseviä toimia ja matalan kynnyksen toimintaa.</p> <p>Palvelun tulee toimia asiakaslähtöisenä kokonaisuutena, jossa asian vie eteenpäin se toimija, johon asiakas ensin ottaa yhteyttä.</p> <p>Aikainen puuttuminen.</p> <p>Kaupungin tulee tarjota monenlaisia palveluja, kuten itseapuvälineitä ja sähköisiä asiointimahdollisuuksia.</p> <p>Yhteistyötä vahvistetaan ja koordinoidaan eri toimialojen, osastojen ja muiden toimijoiden kesken.</p>
<p>Toimiva sosiaali- ja terveyskeskus</p>	<p>Vahvistetaan perustason palveluja ja siirretään painopistettä ennaltaehkäisevään työhön.</p> <p>Sosiaali- ja terveyskeskuksessa asiakas saa sosiaali- ja terveyspalvelut yhdestä paikasta.</p> <p>Tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon ja sairaanhoidon lähipalvelut toimivassa sote-keskuksessa Raaseporissa.</p> <p>Asiakkaiden/potilaiden helposti saavutettavissa oleva palvelu.</p> <p>Palvelua suomen ja ruotsin kielellä.</p> <p>Yhteistyö kunnan muun toiminnan, erikoissairaanhoidon ja muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>Suunnittelu- ja kehittämistyö on osa suunnitellun hyvinvointialueen yhteistyötä.</p>

Toimiala: Sosiaali- ja terveydenhuolto

Vastuhenkilö: Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Benita Öberg

Palvelutuotannon tasapaino ja integraatio	Toimiva oman tuotannon ja ostopalvelujen palvelukokonaisuus, joka on kustannustehokas ja tarjoaa asukkaille monipuolisia palveluja.
---	---

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	10 177 447	9 964 780	10 465 850	10 465 850	10 465 850	10 465 850
Henkilöstökulut	-31 376 478	-32 682 460	-33 700 130	-33 575 420		
Ostopalvelut	-72 817 120	-73 572 150	-76 510 270	-76 310 790		
Aineet ja tavarat	-2 054 415	-2 251 420	-2 339 750	-2 298 290		
Avustukset	-5 668 519	-5 997 650	-5 899 000	-5 923 000		
Muut kulut	-4 728 457	-4 706 690	-4 742 610	-4 742 610		
Toimintakulut	-116 644 990	-119 210 370	-123 191 760	-122 850 110	-124 096 360	-124 871 690
Toimintakate	-106 467 543	-109 245 590	-112 725 910	-112 384 260	-113 630 510	-114 405 840
Muutos TA 2021-TA 2020		2,6 %	3,2 %	2,9 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	11 949	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-6 705 349	-7 369 390	-7 900 510	-7 900 510	-7 922 420	-7 944 550

Hallinto ja tukipalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Controller Evalotte Spring-Lindström

Toimintakuvaus

Hallinto-osasto käsittää toimialan ja osastojen hallinnon. Toimialahallinto vastaa koko toimialan kokonaisvaltaisesta hallinnosta ja tukitoimista. Hallinnossa koordinoidaan budjetointia, taloussuunnittelua sekä toimialan kokonaistalousseurantaa. Kansliatoiminto vastaa toimialan asianhallinnasta, ostoreskontrasta ja suuresta osasta toimialan laskutusta. Lisäksi osasto vastaa toimialarajat ylittävästä yhteistyöstä ja tukee osasto- ja toimialarajat ylittävissä asioissa. Osasto vastaa lisäksi toimialarajat ylittävästä yhteistyöstä. Hallinnossa käsitellään lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon yhdistykselle myöntämät tuet.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toimialahallinnon työprosesseja ohjataan tukemaan toimialan keskeisiä tavoitteita. Prosesseja käydään läpi jatkuvasti ja tehostetaan mahdollisimman toimiviksi.

Vuoden 2021 talousarviosta alkaen ylläkäri sijoittuu organisatorisesti terveystalouden osastolle. Hoitokoordinaatio hoidetaan vanhustalouden puitteissa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Prosessien kehittämisen jatkaminen.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Prosessikuvaukset laaditaan kaikille keskeisille työtehtäville.	Laadittujen prosessikuvausten lukumäärä.
	Jo laaditut prosessikuvaukset arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa.	Päivitettyjen prosessikuvausten lukumäärä.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Laadittujen prosessien jatkuva seuranta	Laadittujen/päivitettyjen prosessikuvausten lukumäärä.

Hallinto ja tukipalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö: Controller Evalotte Spring-Lindström

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	13,0	14,0	15,0	12,4	12,4	12,4
Yhteensä	13,0	14,0	15,0	12,4	12,4	12,4

2021: 2,6 vakanssia siirretty muihin määrärahoihin

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2018	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	122 514	39 100	4 000	4 000	4 000	4 000
Henkilöstökulut	-1 111 127	-1 165 080	-807 860	-811 860		
Ostopalvelut	-561 063	-547 950	-565 270	-555 190		
Aineet ja tavarat	-11 951	-113 250	-13 700	-15 210		
Avustukset	-217 383	-180 000	-150 000	-150 000		
Muut kulut	-99 242	-117 340	-78 190	-78 190		
Toimintakulut	-2 000 765	-2 123 620	-1 615 020	-1 610 450	-1 633 610	-1 646 530
Toimintakate	-1 878 251	-2 084 520	-1 611 020	-1 606 450	-1 629 610	-1 642 530
Muutos TA 2021-TA 2020		11,0 %	-22,7 %	-22,9 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut	-154 851	-156 450	-168 660	-168 660	-168 700	-168 740

Kotihoito ja tukipalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

Toimintakuvaus

Kotihoito ja tukipalvelut -toiminnan tavoitteena on turvata asiakkaille omannäköinen, laadukas, turvallinen ja aktiivinen elämä omassa kodissa. Toiminta-alue koostuu ennaltaehkäisevästä toiminnasta, kotona-asumisen tukipalveluista, kotiutustiimitoiminnasta ja kotihoidosta.

Seniorineuvonta tarjoaa iäkkäille ja heidän omaisilleen henkilökohtaista neuvontaa, tietoa ja tukea kysymyksissä, jotka koskevat iäkkäiden henkilöiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on tukea iäkkäiden omaa toimintakykyä ja itsenäistä asumista. Työhön sisältyy mm. omaishoidontuki, sotainvalidi- ja sotaveteraaniasiat, palvelutarpeen arviointi, neuvonta sosiaalietuuksia koskevissa kysymyksissä, terveysneuvonta ja -tarkastukset sekä muistisairaiden vastaanotto. Yhteistyö kolmannen sektorin ja vapaaehtoisten kanssa on tärkeää iäkkäiden yksinäisyyden torjunnassa.

Kuntouttava päivätoiminta tukee vanhusten fyysistä toimintakykyä sekä psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Päivätoiminnan tavoitteena on tukea asiakkaita, jotka kärsivät muistisairauksista tai heikentyneestä fyysisestä toimintakyvystä, omaishoitajaperheitä ja yksinäisiä henkilöitä heidän oman aktiivisuutensa ylläpitämiseksi ja näin ollen tukea heidän edellytyksiään omatoimiselle elämälle. Tavoitteena on myös tukea omaisia ja omaishoitajia, jotka ovat osallisia vanhuksen arjessa. Tällä hetkellä päivätoimintaa järjestetään Karjaalla, Pohjassa ja Tammisaaressa.

Kotiutustiimin tehtävä on varmistaa potilaan turvallinen kotiutuminen sairaala- tai vuodeosastohoidon jälkeen silloin kun potilas tarvitsee erityistä tukea ja hoitoa kotonaan. Kotiutustiimi osallistuu kotiutukseen liittyvien asioiden suunnitteluun ja kotiin tuotavien tukitoimenpiteiden toteuttamiseen. Kotiutustiimi tekee kotikäyntejä asiakkaan luona kotiutumisen jälkeen ja huolehtii siitä, että kotihoito tarvittaessa jatkaa hoivan ja hoidon toteutusta.

Kotihoidon palvelut mahdollistavat hyvän arjen sujumisen omassa kodissa, vaikka asiakkaan toimintakyky olisi sairauden tai vamman myötä alentunut. Kotihoidon tavoitteena on asiakkaan kokonaisvaltainen hyvinvointi ja itsenäinen arki sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpysyminen ja parantuminen. Kotihoito tukee asiakasta ohjauksen, hoidon, hoivan ja omatoimisuuden tukemisen avulla. Kotihoito palvelut perustuvat yhdessä asiakkaan kanssa tehtävään toimintakyvyn ja terveydentilan arviointiin sekä yksilölliseen palvelu- ja hoitosuunnitelmaan.

Kotihoidon tukipalvelut ovat kotona asuvien henkilöiden päivittäisessä arjessa selviytymistä tukevia palveluja. Tukipalveluita ovat mm. ateriapalvelut, turvapalvelut. Tukipalveluja on mahdollista saada joko yksittäisinä palveluina tai täydentämässä kotihoidon palveluiden kokonaisuutta. Tukipalveluiden tarve kartoitetaan kotihoidon palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Vuonna 2021 toiminnan päätavoitteena on saattaa loppuun keskitettyä asiakas- ja palveluohjausta niin, että palvelutarpeen arvio tapahtuu lähellä asiakasta. Palvelutarpeen arvion jälkeen asiakas ohjataan mahdollisimman nopeasti hänen tarvitsemiinsa palveluihin ja hän saa palveluitaan koskevat päätökset nopeasti.

Asiakkaiden toimintakykyä ja kotona-asumista pyritään tukemaan entistä paremmin. Kaikissa kotihoidon yksiköissä aloitetaan arkiaktiivisuusikäynnit, joiden kehittäminen keskeytyi koronaepidemia vuoksi. Digitaalisten välineiden ja sovellusten sekä laajempien turvapalveluiden käyttöä kotona-asumisen tukena lisätään. Asiakkaiden toimintakykyä ja palveluntarvetta pystytään kartoittamaan tarkemmin ja yksilölähtöisemmin moniammatillisen asiakasohjauksen ja RAI-sovelluksen avulla

Henkilöstön hyvinvointia ja saatavuutta parannetaan. Henkilökuntaresurssien joustavaa hyödyntämistä toimintayksiköiden välillä lisätään. Henkilökunnan itseohjautuvuutta tuetaan. Lisätään autonomista työvuorosuunnittelua ja henkilökunnan rotaatiota. Kinestetiikkakoulutuksia jatketaan ja toimintatavan hyödyntämistä

Kotihoito ja tukipalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

asiakastyössä tuetaan. Esimiesten johtamisosaamista kehitetään. Kotihoidon markkinointia ja ulkoista viestintää kehitetään. Yhteistyötä paikallisten hoitoalan oppilaitosten kanssa lisätään.

Pysyvän sijaisvajeen korjaamiseksi perustetaan henkilöstöpooli, jossa on työntekijöitä, joilla on toistaiseksi voimassa oleva työsopimus. Pooli rahoitetaan budjetoiduilla sijaispalkoilla. Pooli käynnistyy kotihoidossa ja toimintamuotoa laajennetaan asumispalveluihin. Alkuvaiheessa perustetaan 5-10 uutta lähihoitajatoimea henkilöille joka sijastaa eri yksiköissä.

Kotihoidossa tehtävää asiakastyön määrää pyritään kuvaamaan tarkemmin. Hoitotyön määrään kuvaavaan työaikaprosenttiin lasketaan mukaan toimintayksikön kaikkien hoitotyötä toteuttavien ammattiryhmien asiakkaan hyvän hoidon turvaamiseksi tekemä työ.

Uuden ennalta ehkäisevän toiminnan yksikön kehittämistä jatketaan vuoden 2021 aikana. Suunnitellaan panostusta yhteistyöhön kolmannen sektorin ja ikääntyneille palveluja tarjoavien yritysten kanssa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Yksilölähtöisen toimintakulttuurin kehittäminen ja implementointi jatkuu. Digitaalisten välineiden ja sovellusten sekä laajempien turvapalveluiden hyväksikäyttö kotona-asumisen tukena laajenee. Henkilöstön itseohjautuvuutta ja osallisuutta lisätään.

RAI-mittari on aktiivisessa käytössä, sen avulla toimintakyvyn ja palvelutarpeen arvio tapahtuu tehokkaasti ja sujuvasti.

Yhteistyötä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa kehitetään monipuolisten palveluiden takaamiseksi.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Säännöllinen toimintakyvyn, palvelutarpeen ja hoitoisuuden arviointi asiakaspäätösten tukena	RAI-mittarin käyttöönotto
	Asiakkaan arkiaktiivisuuden lisääminen	Arkiaktiivisuuskäynnit käytössä työtapana kotihoidon kaikilla alueilla
	Asiakkaan turvallisuuden tunteen ja omaisen osallisuuden lisääminen	Etäkäyntien pilotointi / tavoitteena 2 500 käyntiä

Sitovat tavoitteet 2022-2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Asiakkaan turvallisuuden tunteen ja omaisen osallisuuden lisääminen	Etäkäynnit käytössä työtapana kotihoidon kaikilla alueilla.

Kotihoito ja tukipalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

	Asiakas saa tarvitsemansa palvelut nopeasti ja luotettavasti	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen toimintamalli otettu käyttöön
---	--	---

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Omaishoitajia, lukumäärä	248	180	200	200	200	210
Kotihoito, asiakasmäärä (säännöllinen ja tilap.)	1 422	1 400	1 400	1 400	1 450	1 450
Kotihoito, käyntimäärä (säännöllinen ja tilap.)	260 573	270 000	270 000	270 000	280 000	280 000
Kotihoito, suoran asiakastyön aika (%)	56	60	60	60	60	65
Kotihoito, käyntihinta	23	24	23	23	23	23
Etäkäynnit	0	2 500	2 500	2 500	10 000	10 000
Päivätoiminnan käyntipäivät	0	5 500	5 500	5 500	6 000	6 000

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	148,7	150,8	153,0	153,0	153,0	153,0
Yhteensä	148,7	150,8	153,0	153,0	153,0	153,0

2020: 2 uutta lähihoitajaa. Henkilötyövuodet lasketaan jakamalla kokonaispalkkakustannukset keskimääräisellä kuukausipalkalla, jolloin vuosien välillä on pieniä vaihteluita. Jonkin verran resurssien uudelleenjakamista; vuodelle 2020 (vrt 2019) budjetoidaan yksi seniorineuvonnan lääkäri.
2021: - 1 henkilötyövuosi, 1 henkilötyövuosi Hallinnon määrärahadista

Kotihoito ja tukipalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2018	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	1 493 096	1 997 000	2 022 000	2 022 000	2 022 000	2 022 000
Henkilöstökulut	-6 494 571	-7 185 280	-7 265 530	-7 265 530		
Ostopalvelut	-1 104 677	-1 495 780	-1 531 280	-1 523 180		
Aineet ja tavarat	-511 338	-499 110	-521 100	-511 440		
Avustukset	-1 214 945	-1 240 000	-1 040 000	-1 040 000		
Muut kulut	-335 516	-342 780	-361 900	-361 900		
Toimintakulut	-9 661 047	-10 762 950	-10 719 810	-10 702 050	-10 856 370	-10 944 300
Toimintakate	-8 167 951	-8 765 950	-8 697 810	-8 680 050	-8 834 370	-8 922 300
Muutos TA 2021-TA 2020		7,3 %	-0,8 %	-1,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0	0	0	0		
Sisäiset kulut	-484 976	-509 860	-525 680	-525 680	-526 850	-528 030

Ympäri vuorokautinen asuminen

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

Toimintakuvaus

Ympäri vuorokautisilla asumispalveluilla turvataan arvokas ja toimintakykyinen ikääntyminen asiakkaalle, jolla hoivan ja huolenpidon tarve on merkittävästi kasvanut niin, että hänen turvallisuutensa ja hyvinvointinsa vaativat jatkuvaa avustajan läsnäoloa. Asiakkaan ympäri vuorokautisen palvelun tarve selvitetään monialaisesti ja ikäihmisen näkökulmasta.

Asumispalvelujen asiakkaiden tahtoa ja mielipidettä kunnioitetaan kaikissa hänen elämänsä ja arkeaan koskevissa kysymyksissä. Asukkailla tarjotaan mahdollisimman kodinomaisen ja omannäköinen elämä, heidät hoidetaan kaikissa asumisyksiköissä elämän loppuvaiheeseen asti.

Ympäri vuorokautisen asumisen piirissä järjestetään myös lyhytaikaista hoitoa Intervalliosastolla, jossa jaksohoitoasiakkaalle tarjoamme monipuolista toimintaa, joka tukee toimintakykyä ja edesauttaa kotona pärjäämistä mahdollisimman pitkään.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Ympäri vuorokautisen asumispalvelun asiakkaaksi tulon prosessia kehitetään perustamalla arviointi- ja kuntoutusyksikkö. Tätä toimintaa varten varataan 6–8 paikkaa nykyisten asumispalveluiden puitteissa, alkuvaiheessa Villa Anemonesta. Tavoitteena on, että kaikkien asumispalveluihin jonottavien asiakkaiden toimintakyky ja palveluiden tarve selvitetään yksikössä. Kuntoutuksen avulla pyritään selvittämään voisiko asiakas vielä asua kotonaan riittävien palveluiden turvin ennen asumisyksikköön muuttoa.

Asukkaat asuvat kotona heille järjestettyjen palveluiden avulla entistä pidempään. Tämä tarkoittaa sitä, että asumispalveluiden piiriin tullessaan asukkaiden toimintakyky on entistä alhaisempi ja että vaatimukset asumispalvelujen toiminnalle kasvavat. Asumisyksiköissä tarjotun palvelulaadun nostaminen edellyttää oman toiminnan tehostamista.

Asumisyksiköiden prosessit kuvataan, yhtenäistään ja omavalvontaa tehostetaan erityisesti huomioon ottaen Sosiaali- ja terveysministeriön ikäihmisten palvelujen laatusuositukset vuosille 2021–2023. Laadua pyritään parantaa työstämällä ihmislähtöisyyttä kaikkiin palveluihin. Asiakaslähtöisyys vaikuttaa myönteisesti toiminnan kestävyyteen ja taloudellisuuteen, sekä suoraan huolenpidon laatuun ja hoitohenkilökunnan hyvinvointiin. Ihmislähtöisen toimintakulttuurin kehittämisprojektissa suunnitellaan ja toteutetaan henkilöstökoulutuksia kaikissa yksiköissä oman henkilökunnan kokemusasiantuntijuutta käyttäen.

Henkilöstön osaamiseen panostetaan kehittämällä johtamista, kinestetiikkaa, sekä haavahoitoa ja hoitopätevyyttä opetushoitajan ja haavahoitajan avulla. Osaamistason nostamisella viedään päätöksentekoa ruohonjuuritasolle, se tehostaa toimintaa ja edistää itseohjautuvuutta.

Asumispalveluiden piiriin pyritään saamaan lisää vapaaehtoisia, jotka voivat tukea asukkaiden arkiaktiivisuutta ja lisätä ihmissuhteita näiden elämään.

RAI-mittari (Resident Assessment Instrument) otetaan käyttöön. Asumispalveluissa käyttöönottoa lähdetään toteuttamaan loppuvuodesta 2021.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Seuraavina vuosina laitoshoitopaikojen vähentäminen jatkuu, se edellyttää asiakasohjauksen tehostamista ja kuntoutuksen lisäämistä. Lyhytaikaishoito keskitetään Pohjan alueelle, Marianmäen tilat soveltuvat hyvin lyhytaikaishoivan ja kuntoutuksen tarpeisiin. Pohjan alueen asumispalveluita kehitetään niin, että tehostetun asumisen yksikkö Onnela siirtyy nykyisistä tiloistaan Marianmäelle Sophiekotiin ja sen toiminta muuttuu

Ympäri vuorokautinen asuminen

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

palveluasumiseksi, jossa tarjotaan ympärivuorokautista hoivaa asukkaille, joiden hoidontarve on pienempi. Muutoksessa Mariakodin paikkamäärä vähenee 19:ään. Tiloihin muuttaa myös arviointi- ja kuntoutusyksikkö, jossa kodinomaisessa ympäristössä asiakkailla on mahdollisuus kuntoutua ja saada hänelle optimaalista palvelutarpeen arviointia ja ohjausta. Samalla Mariakodin tiloihin siirretään jaksohoidon osasto Villa Anemonesta ja intervallipaikkamäärää lisätään. Tämän muutoksen seurauksena Villa Anemone muuttuu kokonaan tehostetun asumisen yksiköksi, jossa 68 paikkaa.

Kuntoutus- ja arviointiyksikön sekä intervalliosaston toimiminen samassa paikassa luo synergisen yhteistoiminnan vaikutuksen ja tukee niiden perustehtävän toteuttamista, samalla ympärivuorokautisen hoitohenkilökunnan läsnäolosta hyötyvät palveluasumisen asukkaat.

Tammisaaren uuden tehostetun asumisen yksikön suunnittelu jatkuu.

lääkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitusta koskevan 1.10.2020 voimaan tulevan vanhuspalvelulain muutoksen (980/2012; L 565/2020) ja sitä koskevan hallituksen esityksen (HE 4/2020) mukaan henkilöstömitoitusta joudutaan nostamaan jokaisessa tehostetussa asumispalveluyksikössä, sekä vanhainkodissa asteittain 0,7 asti ja apuhenkilöstöä on lisättävä niin, että laissa mainittu mitoitus koskee vain välitöntä asiakastyötä tekevää koulutettua hoitohenkilökuntaa. Sama koskee johtamistehtäviin kuuluvaa työaikaa, joka ei kuulu mainittuun henkilöstömitoitukseen. Lain voimaan tullessa, 1.10.2020, henkilöstömitoitus on vähintään 0,5 työntekijää asiakasta kohti. Vuoden 2021 alusta henkilöstömitoitus on vähintään 0,55 ja vuoden 2022 alusta vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti. Siirtymäaika päättyy 1.4.2023, ja uusiin vaatimuksiin vastaaminen vaatii henkilöstön lisäämistä 12 lähihoitajalla sekä 6 hoiva-avustajalla ympärivuorokautisen asumispalvelun osalta.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Säännöllinen toimintakyvyn, palvelutarpeen ja hoitoisuuden arviointi asiakaspäätösten tukena	RAI-mittari käyttöönotto syksyllä 2021
	Asumispalveluihin sijoittuvien henkilöiden toimintakyky ja palvelutarve on selvitetty asianmukaisesti	Perustettu arviointi- ja kuntoutusyksikkö Määräaikaiset sijoituspäätökset ovat käytössä
	Ihmislähtöisen toimintakulttuurin työpajat	Ihmislähtöinen toimintakulttuurin muutos on käynnissä kaikissa asumisyksiköissä.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Säännöllinen toimintakyvyn, palvelutarpeen ja hoitoisuuden arviointi asiakaspäätösten tukena	RAI-mittari käytössä asumispalveluissa
	Palvelurakennetta kehitetään kohti tehostettua palveluasumista ja palveluasumista.	Tehostetun palveluasumisen paikkoja vähennetty. Seuranta- ja arviointiosasto perustettu Laitoshoitoa vähennetty.

Ympäri vuorokautinen asuminen

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Jonossa kotihoidosta	20	8	15	15	15	15
Jonotusaika, päiviä keskim.	124	90	70	70	70	50
Jonossa vuodeosastolta	12	5	0	0	0	0
Jonotusaika, päiviä keskim.	55	90	0	0	0	0
Ympäri vuorokautiset paikat, oma tuotanto + ostopalvelut	274	274	274	274	274	274

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2022
Henkilötyövuodet	191,0	183,0	168,8	169,3	169,3	172,3
Yhteensä	191,0	183,0	168,8	169,3	169,3	172,3

2020: 11 vakanssia on siirretty tekniseen toimeen. Muutos palvelurakenteessa – 3 vakanssia.

Henkilötyövuodet lasketaan jakamalla kokonaispalkkakustannukset keskimääräisellä kuukausipalkalla, jolloin vuosien välillä on pieniä vaihteluita.

2021: -4 vakanssia (-3,5 htv), tekniseen toimeen siirrettiin 10 vakanssia vuonna 2020 (2021; +1), määrärahojen välillisiä muuttoja (+3 htv)

Ympäri vuorokautinen asuminen

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Vanhuspalvelupäällikkö Kirsi Ala-Jaakkola

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2018	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Toimintatuotot	4 508 603	4 422 500	4 490 000	4 490 000	4 490 000	4 490 000
Henkilöstökulut	-8 373 754	-8 178 910	-8 374 940	-8 374 940		
Ostopalvelut	-6 151 825	-6 737 650	-6 960 130	-6 957 980		
Aineet ja tavarat	-241 028	-246 740	-189 850	-186 350		
Avustukset						
Muut kulut	-2 331 794	-2 246 760	-2 357 920	-2 357 920		
Toimintakulut	-17 098 401	-17 410 060	-17 882 840	-17 877 190	-18 099 440	-18 409 220
Toimintakate	-12 589 798	-12 987 560	-13 392 840	-13 387 190	-13 609 440	-13 919 220
Muutos TA 2021-TA 2020		3,2 %	3,1 %	3,1 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	1 080	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-3 198 762	-3 531 660	-3 765 550	-3 765 550	-3 779 750	-3 794 100

Terveyspalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn

---

Toimintakuvaus

Terveyspalveluihin kuuluvat terveysasemien avovastaanotto, ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ja kuntoutus (fysioterapia, puheterapia ja toimintaterapia, lapsi- ja äitiysneuvolatoiminta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, ehkäisyneuvonta ja lasten ja nuorten vastaanotto) sekä TK:n vuodeosasto. Päämääränä on edistää asukkaiden terveyttä ja toimintakykyä sekä ehkäisevillä toimenpiteillä että sairaanhoidolla. Palvelut on järjestettävä siten, että nykyisillä resursseilla saadaan mahdollisimman suuri terveyshyöty. Kaikessa suunnittelussa pyritään jatkuvuuden parantamiseen, hyvään saatavuuteen ja potilasturvallisuuteen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja ja hyvää pätevyyttä.

Terveyspalvelut -osastoa johtaa kaksi osastopäällikköä, joilla on omat vastualueet. Johtava lääkäri vastaa kaikesta lääkäritoiminnasta, hammashoidosta sekä erikoissairaanhoidosta. Terveyspalvelupäällikkö vastaa avovastaanoton, ennaltaehkäisevän terveydenhuollon ja kuntoutuksen sekä vuodeosastohoidon hoitotoiminnasta.

Toimintojen kehitystyö pysähtyi suurelta osin vuoden 2020 aikana vallitsevan pandemiatilanteen vuoksi. Vuodelle 2020 suunniteltu kehitys jatkuu vuoden 2021 aikana keskittyen jatkuvuuteen, palvelujen saatavuuteen, potilasturvallisuuteen ja laadulliseen potilasohjaukseen siten, että hoitoa tarjotaan oikea-aikaisesti oikealla tasolla. Erilaisten digitaalisten palvelujen käyttöönottoa suunnitellaan yhteistyössä muiden hyvinvointialueen kuntien kanssa niiden hoitoon pääsyn parantamiseksi, jotka haluavat käyttää näitä palveluja.

Terveyspalvelujen kehittämistä ohjataan vuosina 2021–2023 pitkälti erilaisilla uusilla yhteistyömuodoilla, jotka syntyvät ehdotetun hyvinvointialueen hoidon kehittämistyöstä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Terveyskeskuksen avovastaanotto

Terveyden- ja sairaanhoidon avovastaanotto toimii kaupungin kolmella terveysasemalla niin, että lääkärin vastaanotto on Karjaan ja Tammisaaren terveysasemilla, ja Pohjassa on tarjolla sairaanhoitajan vastaanotto 2 kertaa viikossa sekä muistisairaille tarkoitettu lääkärin vastaanotto.

Tarvitaan pitkän aikavälin rekrytointisuunnitelma, jonka tavoitteena on, että kaikki lääkäripalvelut on täytetty kolmen vuoden aikana.

Laatuohjelma on tärkeä, jotta saadaan hyviä tuloksia ja voidaan nostaa terveyskeskusten toiminnan profiilia. Tämä tarkoittaa poikkeamien seurantaa, vertailuanalyysiä muiden terveyskeskusten kanssa sekä prosessityötä.

Lisäyhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa tulee selvittää muun muassa lääketurvallisuuden, infektioiden ehkäisyn, kivunhoidon, saattohoidon ja päivystystoiminnan osalta.

Työ hoidon jatkuvuuden parantamiseksi on käynnissä. Tavoitteena on, että potilaita voitaisiin suuremmassa määrin ohjata samalle sairaanhoitajalle ja samalle lääkärille. Työ on haastavaa, sillä suuri osa lääkäreistä on määräaikaista, ja monet eri prosessit, kuten puhelinneuvonta, reseptien uusiminen ja kiireellinen hoito, ovat alttiita muutoksille, jotka tulee suunnitella huolellisesti ja pitkäjänteisesti.

Kuntouttava toiminta ja ehkäisevä terveydenhuolto

Kuntouttava toiminta ja ehkäisevä terveydenhuolto yhdistettiin yhdeksi yksiköksi syksyllä 2019 ja lasten ja nuorten vastaanoton ehdotetaan organisaatiomuutoksen myötä kuuluvan tähän yksikköön 1.1.2021 alkaen. Tämä tarkoittaa, että kaikki lasten palvelut on keskitetty samaan yksikköön.

Lapsille ja nuorille suunnatun ehkäisevän työn kehittämiseksi laaditaan yhteistyömalleja niille kaupungin toimijoille, jotka työskentelevät lasten ja perheiden parissa. Toimiva toimialojen ja osastojen välinen yhteistyö on edellytys yhtenäiselle, laadukkaalle ja yhdenvertaiselle palvelulle. Matalan kynnyksen toiminnan kehittämistä suunnitellaan ottamalla käyttöön perheiden digitaalisia apuvälineitä, koordinoimalla kaupungin palveluja niin, että yksittäinen

Terveyspalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn

perhe voi saada tarvitsemansa avun yhden yhteydenoton kautta sekä laajemmalla yhteistyöllä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vanhemman väestön terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseksi jatketaan TK:n vuodeosaston ja kotikuntoutuksen välisen yhteistyön kehittämistä ja työstämistä. Työn on tarkoitus johtaa yhteiseen hoitoprosessiin.

TK:n vuodeosasto

TK:n vuodeosasto on 40-paikkainen lyhytaikaishoito-osasto. Suurin osa potilaista tulee HUS sairaalasta, päivystyksen kautta tai jälkihoitoon. Toiminnan painopisteenä on lyhytaikaishoito ja tavoitteena on mahdollisimman nopeasti kartoittaa potilaan kokonaistilanne yhdessä omaisten ja potilaan kanssa kotiuttamisen suunnittelemiseksi. Onnistumisen kannalta ratkaisevaa on osaston yhteistyö sairaalan, ympärivuorokautisen asumisen, kotihoidon, kotiuttamistiimin sekä kotikuntoutuksen kanssa.

TK:n vuodeosaston keskimääräistä hoitoaikaa lyhennetään lisäämällä aktiivisen kuntoutuksen painottamista yhteistyössä kuntouttavan toiminnan kanssa. Monialaista yhteistyötä parannetaan kehittämällä sujuvampaa hoitoprosessia, jonka tavoitteena on vähentää hoitopäiviä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Sote-uudistuksen suunnittelun myötä matalan kynnyksen palvelujen eri muotojen kehittäminen jatkuu sekä kunnallisesti että yhteistyössä muiden C10-kuntien, eli suunnitellun hyvinvointialueen, kanssa. Kehittämisen keskiössä ovat toimiva Sote-keskus, yhteen sovitettu palvelu paljon palveluja tarvitseville asiakkaille, digitaaliset palvelut sekä lasten, nuorten ja perheiden toimiva palvelukokonaisuus.

Tavoitteena on perustaa ravitsemusterapeutin vakanssi vuonna 2022 sen sijaan, että nämä palvelut hankittaisiin erikoissairaanhoidosta. Tämä vahvistaisi ennaltaehkäisevää työtä. Lääkearvioinnin laadun ja lääketurvallisuuden vahvistamiseksi palkataan farmaseutti pilottihankkeena vuonna 2022.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Erilaisten digitaalisten palvelujen kehittäminen palvelujen saatavuuden lisäämiseksi.	Digitaalisten palveluiden käyttöönottosuunnitelma laaditaan / käyttöön otetut digitaaliset palvelut
	Lääkäreiden rekrytoimista varten laaditaan rekrytointisuunnitelma, joka mahdollistaa pitkäjänteisen rekrytointityön.	Tavoitteena on, että resurssien keskiarvo on vuonna 2021 korkeampi kuin vuonna 2020.
	Potilasvirran koordinointi hoitopäivien ja ylikäyttömaksujen pienentämiseksi sekä hoidon saatavuuden parantamiseksi kiireettömän hoidon lyhyemmillä jonotusajoilla.	Sisäänkirjautumisten määrää ja TK-vuodeosaston keskimääräistä hoitoaikaa seurataan. / Keskimääräinen hoitoaika 15–17 vrk. Kotikuntoutuskäyntien määrä (2 000 kpl) Avovastaanoton kiireettömän hoidon jonotusajat / 10 päivää
	Hyvinvoivat lapset, nuoret ja perheet Lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä matalan kynnyksen palvelujen parantaminen. Toimialojen ja osastojen välisen yhteistyön lisääminen keskittyen ennaltaehkäisyyn.	Perhekeskustöiden kehittämistä tiivistetään. Raskaampien hoitomuotojen käytön vähentäminen ja kustannusten hillintä (huostaanotot, erikoissairaanhoido)

Terveyspalvelut
Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta
Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn
Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Potilasvirran koordinointi hoitopäivien ja ylikäyttömaksujen pienentämiseksi sekä hoidon saatavuuden parantamiseksi kiireettömän hoidon lyhyemmillä jonotusajoilla.	Sisäänottojen määriä ja keskimääräistä hoitoaika TK:n vuodeosastolla seurataan Kotikuntoutuskäyntien määrää seurataan Avovastaanoton kiireettömän hoidon jonotusaikoja seurataan
	Digitaalisten palveluiden käyttöönoton jatkaminen	Digitaalisten palveluiden käyttöönottamiseksi laaditun suunnitelman toteuttaminen
	Hyvinvoivat lapset, nuoret ja perheet Lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä matalan kynnyksen palvelujen parantaminen. Toimialojen ja osastojen välisen yhteistyön lisääminen keskittyen ennaltaehkäisyyn.	Perhekeskustöön kehittämistä tiivistetään. Raskaampien hoitomuotojen käytön vähentäminen ja kustannusten hillintä (huostaanotot, erikoissairaanhoido)

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Avovastaanotto/ sairaanhoitajakäyntien määrä	18 350	24 000	24 000	24 000	24 100	24 200
Avovastaanotto/ lääkärikäyntien määrä	11 312	12 000	12 000	12 000	12 200	12 400
Ei-kiireellinen hoito/ jonotusajat	22	15	10	10	10	10
Keskimääräinen hoitoaika, vuodeosasto	23	23	17	17	15	15
Sisäänkirjautumisia, vuodeosasto	621	720	750	750	760	780

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	134,6	135,0	126,0	135,0	136,0	136,0
Yhteensä	134,6	135,0	126,0	135,0	136,0	136,0

2020: 6 vakanssia on siirretty tekniseen toimeen, 2 lääkäriavustajaa korvataan ostopalveluilla joka myös vaikuttaa sijaismäärärahaan. Henkilötyövuodet lasketaan jakamalla kokonaispalkkakustannukset keskimääräisellä kuukausipalkalla, jolloin vuosien välillä on pieniä vaihteluita.

2021: 7 Mielenterveyshoidon ja päihdehuollon määrärahan vakanssia, 1 vakanssi Hallinnon määrärahasta, 1 htv määrärahojen välillinen muutos

Terveyspalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2018	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	926 028	837 460	910 460	910 460	910 460	910 460
Henkilöstökulut	-6 685 215	-6 868 110	-7 752 470	-7 752 470		
Ostopalvelut	-1 895 030	-1 975 420	-2 508 240	-2 504 190		
Aineet ja tavarat	-912 909	-861 650	-1 149 030	-1 127 790		
Avustukset		0	0	0		
Muut kulut	-904 092	-911 980	-915 980	-915 980		
Toimintakulut	-10 397 246	-10 617 160	-12 325 720	-12 300 430	-12 465 170	-12 564 030
Toimintakate	-9 471 219	-9 779 700	-11 415 260	-11 389 970	-11 554 710	-11 653 570
Muutos TA 2021-TA 2020		3,3 %	16,7 %	16,5 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	100	0				
Sisäiset kulut	-1 516 748	-1 769 450	-1 915 970	-1 915 970	-1 921 390	-1 926 870

Mielenterveyshoito ja päihdehuolto

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn

---

Toimintakuvaus

Mielenterveysyksikkö muodostuu kolmesta tiimistä: lapsi- ja nuorisotiimi, aikuistiimi, sekä kuntoutuskeskustoiminta. Vastaanotto- ja hoitopaikkoja on Tammisaarella, Karjaalla ja Pohjassa. Päihdehuolto muodostuu ajanvarausvastaanotosta sekä jalkautuvasta toiminnasta. Jalkautuvan toiminnan toimipiste on Tammisaarella, mutta sen palvelut ulottuvat koko Raaseporiin. Ajanvarausvastaanoton toimipisteet sijaitsevat Tammisaarella, Karjaalla ja Pohjassa. Mielenterveys- ja päihdehuolto tukee ihmisiä, joilla on erilaisia psyykkisiä- ja/tai riippuvuusongelmia ja heidän omaisiaan.

Toiminnan kehitystyö pysähtyi suurelta osin vuoden 2020 aikana vallitsevan pandemiatilanteen vuoksi. Vuodelle 2020 suunniteltu kehitys jatkuu vuoden 2021 aikana keskittyen jatkuvuuteen, palvelujen saatavuuteen, potilasturvallisuuteen ja laadulliseen potilasohjaukseen siten, että hoitoa tarjotaan oikea-aikaisesti oikealla tasolla.

Erilaisten digitaalisten palvelujen käyttöönottoa suunnitellaan yhteistyössä muiden hyvinvointialueen kuntien kanssa niiden hoitoon pääsyn parantamiseksi, jotka haluavat käyttää näitä palveluja.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Henkilöstö on vuosien 2019–2020 aikana suorittanut lyhytaikaisten terapeuttisten työtapojen koulutuksen näyttöön perustuvien hoitomenetelmien käyttöön ottamiseksi. Näiden uusien toimintatapojen toimeenpano on aloitettu vuonna 2020, mutta työtä jatketaan ja seurataan jatkuvasti.

Kuntoutuskeskuksen toimintaa kehitetään niin, että se tarjoaa uusia ryhmätoiminnan muotoja vuonna 2020 aloitettujen prosessien mukaisesti.

Suurin osa päihdehuollon katkaisuhoidosta tapahtuu avohoidossa, mutta yksittäisissä tapauksissa tarvitaan yhteistyötä päivystyksen, vuodeosaston ja erikoissairaanhoidon kanssa. Ostopalvelujen käyttöprosesseja uudistetaan toimivan mielenterveyshoidon ja päihdehuollon palvelukokonaisuuden kehittämiseksi.

Mielenterveyshoidon ja terveyskeskusten yhteistyön lisääminen on työn alla. Mielenterveyshoidon ylilääkäri antaa konsultaatiotukea terveyskeskuslääkäreille. Vahvistetaan terveyskeskuslääkäreiden valmiuksia hoitaa mielenterveyspotilaita perusterveydenhuollon tasolla. Mielenterveysyksikön sairaanhoitajat osallistuvat moniammatillisiin tiimeihin asiakkaiden/potilaiden hoidon tukemiseksi eri konteksteissa.

Mielenterveyshoidon ja päihdehuollon alla organisatorisesti toimineet lapsi- ja nuorisopalvelut siirretään ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja kuntoutukseen 1.1.2021. Kaiken lapsille ja perheille suunnatun palvelun kehittämisen yhteen yksikköön luo uusia synergioita ja yhteistyötä. Vielä vuoden 2020 aikana lapsi- ja nuorisopalveluiden suoritteet ovat olleet mukana mielenterveyshoidon ja päihdehuollon tilastoissa. Nämä suoritteet ovat vuodesta 2021 alkaen ennaltaehkäisevän terveydenhuollon ja kuntoutuksen piirissä, joten mielenterveyshoidon ja päihdehuollon käyntien määrän kasvua ei nyt ennakoita.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Sote-uudistuksen suunnittelun myötä matalan kynnyksen palvelujen eri muotojen kehittäminen jatkuu sekä kunnallisesti että yhteistyössä muiden C10-kuntien, eli suunnitellun hyvinvointialueen, kanssa. Kehittämisen keskiössä ovat toimiva Sote-keskus, yhteen sovitettu palvelu paljon palveluja tarvitseville asiakkaille, digitaaliset palvelut sekä lasten, nuorten ja perheiden toimiva palvelukokonaisuus.

Mielenterveyshoito ja päihdehuolto

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn

Sitovat tavoitteet 2021

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Resurssien tehokkaampi käyttö	Enemmän saatavilla mielenterveyshoidon ja päihdehuollon palveluita perustasolla / Käynti-/asiakasmäärät mielenterveyshoidon ja päihdehuollon aikuisvastaanotoilla

Sitovat tavoitteet 2022-2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Resurssien tehokkaampi käyttö ja hoidon parempi saatavuus.	Enemmän saatavilla mielenterveyshoidon ja päihdehuollon palveluita perustasolla / Käynti-/asiakasmäärät mielenterveyshoidon ja päihdehuollon aikuisvastaanotoilla

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Päihdehuolto, käyntejä	4 129	3 500	4 000	4 000	4 300	4 500
Mielenterveyshoito, käyntejä	8 553	5 800	6 000	6 000	6 000	6 000

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	31,0	32,0	31,7	23,7	23,7	23,7
Yhteensä	31,0	32,0	31,7	23,7	23,7	23,7

2020: 3 vakanssia siirretään sivistystoimeen (koulupsykologit) 1.8.2020. 1 uusi perheterapeutti 1.4.2020 alkaen.

2021: 7 vakanssia siirretty Terveyspalvelujen määrärahaan, -2 vakanssia, 1 lääkäri (ostopalveluista)

Mielenterveyshoito ja päihdehuolto

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide, Terveyspalvelupäällikkö Annika Rehn

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2020	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Toimintatuotot	456 667	446 600	470 000	470 000	470 000	470 000
Henkilöstökulut	-1 498 827	-1 588 730	-1 201 780	-1 144 210		
Ostopalvelut	-1 652 837	-1 765 900	-1 740 520	-1 714 720		
Aineet ja tavarat	-26 220	-29 830	-22 790	-22 380		
Avustukset						
Muut kulut	-196 436	-196 400	-157 580	-157 580		
Toimintakulut	-3 374 320	-3 580 860	-3 122 670	-3 038 890	-3 101 400	-3 130 420
Toimintakate	-2 917 652	-3 134 260	-2 652 670	-2 568 890	-2 631 400	-2 660 420
Muutos TA 2021-TA 2020		7,4 %	-15,4 %	-18,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut	-267 960	-278 200	-224 950	-224 950	-225 090	-225 230

Hammashoito

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Toimintakuvaus

Kuntalaisten suun terveydenhoidon järjestäminen lainsäädännön, asetusten ja ohjeistusten mukaan. Toiminta sisältää suun ja hampaiston tutkimuksen, hoidon ja ennaltaehkäisevän hoidon sekä ympärivuorokautisen kiireellisen hoidon järjestämisen. Perushoito tulee järjestää 3 kuukauden kuluessa, kuitenkin viimeistään 6 kuukauden kuluessa ja kiireellinen hoito hoidontarpeen arvion mukaisesti tarvittaessa 24 tunnin kuluessa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Laadukkaan hoidon varmistaminen ja jonotusajan pitäminen lain edellyttämässä puitteissa. Tähän sisältyy laitteiden ja koulutuksen päivittäminen sekä yhteistyö erikoishammashoidon kanssa. Ehkäisevä hoito on erityisen tärkeää lapsille ja nuorille. Lasten hammasongelmat ovat usein yhteydessä muihin terveysongelmiin ja sosiaalisiin ongelmiin, ja niihin tulee kiinnittää huomiota. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään sosiaalitoimialan kanssa, jotta tukitoimenpiteiden avulla voidaan taata hyvä suunterveys, mihin kaikilla lapsilla on oikeus.

Tavoitteiden toteutuminen edellyttää täyttä työvoimaa ja normalisoitunutta yhteiskunnallista tilannetta pandemiaa koskien. Vuoden 2020 hoitovelan kuittaamisessa voi kestää pidempään ja se voi myös kasvaa, jos vastaanotto toimintaa joudutaan jälleen supistamaan. Tämä johtaa myös huomattaviin tulonmenetyksiin, jotka johtuvat potilasmaksujen vähentymisestä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Vanhemmalle väestölle tulee antaa suu- ja hammashoitoa tarvittaessa kotihoidossa ja ympärivuorokautisessa asumisessa. Hampaiden hoidolla sekä tulehdusten hoidolla ja ennaltaehkäisemisellä on merkitystä koko keholle. Henkilökunnan fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin ja motivaatioon tulee kiinnittää huomiota, ja se on myös osa rekrytointityötä. Erikoishammaslääkäreiden rekrytoiminen on haastavaa, ja suunnittelukauden ajaksi tarvitaan kiertävä hammashoitaja takaamaan, että kaikki paikalla olevat hammaslääkärit ovat täysin työllistettyjä, koska hammaslääkärit eivät voi työskennellä tehokkaasti ilman hoitajan apua. Kiertävällä hammashoitajalla on muita tehtäviä, kuten hygieniavastuu. Suuhygienistien rooli ennaltaehkäisevässä työssä ja heidän panoksensa jatkuvat kuten aiemmin.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kaikkien ikäryhmien ennaltaehkäisevä suu- ja hammashoito on lakisääteisen jonotusajan puitteissa.	Jonotusaika korkeintaan 6 kuukautta huolimatta samanaikaisesta panostuksesta laitteistoon, koulutukseen, henkilöstöpanokseen ja muihin laadukkaan hoidon edellyttämiin seikkoihin. Lasten ennaltaehkäisevän hoidon kateprosentti on 100.
	Jonotusajan tulee olla lakisääteisellä tasolla.	Jonotusaika 6 kuukautta

Hammashoito

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Lyhyemmät jonot kokonaihoitoon	Jonotusaika lakisääteisellä tasolla tai lyhyempi ja samanaikaiset panostukset, joiden avulla kaikille lapsille ja nuorille voidaan taata ennaltaehkäisevä hammashoito ja asumisyksiköiden ja kotihoidon vanhuksilla on mahdollisuus hammashoitoon. Koko väestöllä tulee olla mahdollisuus perustason hammashoitoon.
	Kiertävän hammashoitajan avulla jonotusaika 5 kuukautta tai vähemmän, jotta voidaan taata kaikkien paikalla olevien hammaslääkärien täysi työpanos.	Jonotusaika 5 kuukautta

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnite 2022
Käynnit - hammaslääkärit	23 052	24 100	24 000	24 000	24 500
Käynnit - suuhygienistit	3 923	4 300	4 100	4 100	4 500
Käynnit - hammashoitajat	1 706	1 100	2 000	2 000	2 500
Jonotusajat - kuukausia	6	6	6	6	6

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	38,2	38,0	38,0	38,0	38,0	38,0
Yhteensä	38,2	38,0	38,0	38,0	38,0	38,0

Hammashoito

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	1 108 540	951 000	1 183 000	1 183 000	1 183 000	1 183 000
Henkilöstökulut	-2 234 644	-2 390 000	-2 469 490	-2 469 490		
Ostopalvelut	-355 448	-420 120	-563 720	-563 720		
Aineet ja tavarat	-292 987	-375 340	-331 700	-325 560		
Avustukset						
Muut kulut	-269 848	-251 950	-254 830	-254 830		
Toimintakulut	-3 152 927	-3 437 410	-3 619 740	-3 613 600	-3 647 260	-3 675 050
Toimintakate	-2 044 386	-2 486 410	-2 436 740	-2 430 600	-2 464 260	-2 492 050
Muutos TA 2021-TA 2020		21,6 %	-2,0 %	-2,2 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut	-333 358	-360 070	-493 950	-493 950	-494 290	-494 630

Erikoissairaanhoido / Maksuosuus

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Toimintakuvaus

Toiminta-alueeseen kuuluu erikoissairaanhoido (NordDRG-tuotteet, hoitopäivien määrä/psykiatria, käyntimäärä/psykiatria ja somatiikka). Polikliiniset palvelut toteutetaan pääosin Raaseporin sairaalassa, ja osastohoitoa annetaan useassa HUSin alueen sairaalassa, erityisesti Lohjan sairaalassa, Jorvin sairaalassa, HYKSissä ja Raaseporin sairaalassa. Lisäksi määrärahaan kuuluu Raaseporin osuus HUS Akuutin hoitamasta Raaseporin sairaalan perusterveydenhuollon ympärivuorokautisesta päivystyksestä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Potilasohjaus muuttuu Raaseporin sairaalaprofiilin muuttumisen myötä. Lähin yhteispäivystystoiminta on Lohjan sairaalassa, ja Raaseporin sairaalassa on ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. Tavoitteena on, että kaikki potilaat saavat oikeantasosta hoitoa ilman tarpeettomia kuljetuksia. Osa toiminnasta siirtyy perusterveydenhuoltoon, mikä edellyttää suunnittelua ja resursointia. HUSin tavoitteena on perusterveydenhuollon integroiminen ja tukeminen. Etäkonsultaatioiden tarkoituksena on parantaa yleislääkäreiden mahdollisuutta saada erikoislääkäritykeä potilasvastaanoton aikana. Raaseporin sairaala järjestää luentoja koko alueen lääkäreille. HUS diagnostiikka antaa perusterveydenhuollon lääkäreille säännöllisesti laadukasta täydennyskoulutusta. Hoitoa suunnitellaan yhdessä eri yhteistyöfoorumilla. Yhtenä tavoitteena on jatkuva viestintä, jotta eri organisaatiot toimisivat paremmin yhdessä.

Erikoissairaanhoidoa tarvitsevien potilaiden tavoitteena on sairauksien hoito parhaan lääketieteellisen käytännön mukaan, potilaiden toimintakyvyn parantaminen pitkällä aikavälillä ja henkien pelastaminen, ennen kaikkea laadukkaiden elinpäivien antaminen potilaille.

Raaseporin erikoissairaanhoido on ollut kallista verrattuna muihin Uudenmaan kuntiin. Tavoitteena on, että kustannukset lähestyvät muita Uudenmaan kuntia, mitä ei kuitenkaan vielä vuoden 2021 aikana voida arvioida, koska koronapandemia on aiheuttanut hoitovelkaa sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairanhoidossa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Selkeä potilasohjaus. Lähipalvelut tavallisille sairauksille ja tiheitä käyntejä tarvitseville potilaille. Suunnitellut selkeät hoitoketjut tapauksissa, joissa hoito keskitetään kauempana sijaitseviin sairaaloihin. Kustannustaso lähemmäksi muita Uudenmaan kuntia.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Aktiivinen organisaatorajat ylittävä viestintä, jonka tavoitteena on samanaikaisesti parantaa laatua ja kustannustehokkuutta. Tämä voidaan toteuttaa jatkamalla organisaatorajat ylittäviä keskusteluja esimerkiksi Grusp-kokouksissa, järsun päivityksessä, säännöllisissä HUS diagnostiikan ja kunnan välisissä kokouksissa.	Sosiaali- ja terveydenhuollon alemmat kokonaiskustannukset per capita, jotka tällä hetkellä ylittävät selkeästi kansallisen keskiarvon. Asukasta kohden laskettujen terveydenhuoltokustannusten ero Raaseporin ja muiden Uudenmaan kuntien välillä pienenee.

Erikoissairaanhoido / Maksuosuus

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

	<p>Vanhustenhuollon ehkäisevää työtä vahvistetaan, jotta vanhusten päivystyskäyntien tarvetta saadaan vähennettyä.</p>	<p>Siirtoja asumisesta ja kotihoidosta yhteispäivystykseen seurataan ja analysoidaan puolivuositain.</p>
	<p>Tavallisissa sairauksissa asukkaille annetaan polikliinista erikoissairaanhoidoa lähipalveluna Raaseporin sairaalassa. Ympäri vuorokautinen päivystys on HUSin ylläpitämä ja sitä koordinoidaan muiden sairaaloiden ensihoidon ja päivystyksen kanssa. Turhia kuljetuksia vältetään ja tarpeettomia viiveitä vältetään yhteisellä triage-luokituksella ja aktiivisella viestinnällä.</p>	<p>Sairaala jatkaa HUS-erikoissairaanhoidon yksikkönä.</p>

Sitovat tavoitteet 2022-2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	<p>Omien prosessien ja yhteisten hoitoketjujen kehittämisen jatkaminen niin, että oikeaa potilasta hoidetaan oikeassa paikassa, ja näin ollen vähennetään päällekkäistä toimintaa.</p>	<p>Perushoidon ja erikoissairaanhoidon kokonaiskustannusten pienentäminen vastaamaan kansallista keskiarvoa. Erikoissairaanhoidon kustannusten ero Raaseporin ja muiden Uudenmaan kuntien välillä pienenee.</p>

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	2023
Hoitovuorokausien määrä osastolla/Raaseporin sairaala	0	0	4 300	4 300	4 300	4 300
Kävijämäärä yhteispäivystyksessä	8 130	8 300	4 000	4 000	4 000	4 000
Kävijämäärä perusterveydenhuollon päivystyksessä	0	0	4 500	4 500	4 500	4 500

Erikoissairaanhoido / Maksuosuus

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	181 782	160 000	0	0	0	0
Henkilöstökulut						
Ostopalvelut	-41 785 293	-41 115 000	-43 400 000	-43 350 000		
Aineet ja tavarat						
Avustukset						
Muut kulut						
Toimintakulut	-41 785 293	-41 115 000	-43 400 000	-43 350 000	-43 350 000	-43 350 000
Toimintakate	-41 603 511	-40 955 000	-43 400 000	-43 350 000	-43 350 000	-43 350 000
Muutos TA 2021-TA 2020		-1,6 %	6,0 %	5,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut						

Erikoissairaanhoito / Muu erikoissairaanhoito

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Toimintakuvaus

Toiminta-alueeseen kuuluvat röntgen, laboratorio, ensihoito, apuvälinekeskus sekä eläkkeet entisille erikoissairaanhoidon kuntayhtymien ja kuntainliiton työntekijöille.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

HUS diagnostiikka kuvantamis- ja laboratoriopalveluineen on erinomainen esimerkki erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraation toteutumisesta ja toimivuudesta. HUS diagnostiikka palvelee sekä sairaalaa että läntisen Uudenmaan kuntien perusterveydenhuoltoa. Keskittämisen avulla saadaan resursseja laatutyöhön, kehittämiseen, koulutukseen ja yhteistyöhön.

Tavoitteena on, että paikkakunnan diagnostiset mahdollisuudet säilyvät ja kehittyvät. Potilaan ei tarvitse matkustaa toiseen sairaalaan vain sellaista tutkimusta varten, jota nykyisin tehdään Raaseporin sairaalassa (MRI, CT, laajat verikokeet, ultraääni, kliinisyfysiologiset tutkimukset, neurofysiologiset tutkimukset). Yleislääkäreillä tulee olla käytössään yleislääkärin eri alojen osaamista vastaavat tutkimukset. Potilasta ei siksi tule siirtää perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoitoon pelkästään koneellisen tutkimuksen vuoksi, vaan ainoastaan silloin, kun arviointia varten tarvitaan erikoislääkäriä.

Apuvälinekeskus palvelee sekä erikoissairaanhoitoa että perusterveydenhuollon potilaita apuvälineiden osalta. Toiminta noudattaa kansallisia kriteerejä. Toimintaan kuuluu potilaan ongelmien arviointi, sopivien apuvälineiden arviointi ja luovutuskriteerien täytyminen. Apuvälinekeskus hankkii ja kirjoittaa maksusitoumuksia. Tavoitteena on, että kaikilla asukkailla on yhdenvertaisin perustein käytössään sellaiset apuvälineet, jotka ovat tärkeitä arjen toimimiseksi tai kotona pärjäämiseksi.

Ensihoidon on vastattava väestön tarpeisiin saada kiireellistä apua sovituissa kriittisissä aikarajoissa ja kuljetuksesta oikeaan hoitopaikkaan. Raaseporin sairaalaprofiiliin muutos edellyttää myös ensihoidon muutoksia. Toiminta vaatii seurantaa ja tarvittaessa muutoksia. Kustannukset ovat nykyisin korkeammat kuin tiheästi asutuissa Uudenmaan kunnissa. Asukasta kohden laskettavien kustannusten pitäisi olla samat.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Yhteistyön jatkaminen ja diagnostisen toiminnan kehittäminen.

Yhteistyön jatkaminen koordinoitussa apuvälinetoiminnassa.

Toimiva ja turvallinen ensihoito

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Laboratorio- ja röntgenpalveluiden optimaalinen käyttö.	Kustannusten seuranta ja palaute muutoksista tutkimusläheteiden tekijöille.

Erikoissairaanhoito / Muu erikoissairaanhoito

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Johtava lääkäri Tove Wide

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Pyrkiminen ensihoidon kustannusten tasoittamiseen	Ensihoidon kustannukset jaettaisiin per capita pohjana koko sairaanhoitopiiriin kustannukset.

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot						
Henkilöstökulut	-1 372 431	-1 230 000	-1 325 000	-1 280 000		
Ostopalvelut	-3 432 100	-3 091 150	-3 056 800	-3 056 800		
Aineet ja tavarat						
Avustukset						
Muut kulut						
Toimintakulut	-4 804 531	-4 321 150	-4 381 800	-4 336 800	-4 390 000	-4 390 000
Toimintakate	-4 804 531	-4 321 150	-4 381 800	-4 336 800	-4 390 000	-4 390 000
Muutos TA 2021-TA 2020		-10,1 %	1,4 %	0,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut						

Lapsi- ja perhepalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

---

Toimintakuvaus

Toiminta-alueeseen kuuluu lapsi- ja perhepalvelujen viranomaistehtävät. Toiminta on jakautunut ehkäisevään lasten- ja perhepalveluun (sosiaalipäivystyksen sekä perhekeskuksen toiminta), lastensuojelun avohuoltoon ja jälkihuoltoon, lasten ja nuorten sijoitukseen sekä lastenvalvojatehtäviin.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toiminnan kehittämistyöhön vaikuttivat vuoden 2020 aikana koronavirus sekä lapsi- ja perhepalveluyksikön suuret rekrytointiongelmat.

Ehkäisevän lapsi- ja perhetyön kehittämistä jatketaan vuoden 2021 aikana. Matalan kynnyksen toiminnan kehittämistä suunnitellaan lisäämällä kaupungin osastojen ja toimialojen välistä yhteistyötä, kehittämällä perheiden digitaalisia apuvälineitä, koordinoimalla kaupungin palveluja niin, että yksittäinen perhe voi saada tarvitsemansa avun yhden yhteydenoton kautta sekä laajemmalla yhteistyöllä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Koska lapsiperheiden palvelut ovat hajallaan useilla kaupungin osastoilla ja toimialoilla sekä sisältävät myös yksityisiä toimijoita ja kolmannen sektorin toimintaa, toimintaa on koordinoitava, jotta perheet saavat apua ja tukea oikeaan aikaan ilman, että heidän tarvitsee itse ottaa yhteyttä moniin toimijoihin, joista vuonna 2021 perustetaan palvelukoordinaattorin vakanssi. Lapsi- ja perhepalvelujen palvelukoordinaattori tarkoittaa samalla asiakaslähtöistä ja kustannustehokasta palvelumuotoa.

Matalan kynnyksen palveluiden kehittymisen myötä perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet saada oikea-aikaista tukea ja apua lisääntyvät, mikä lisää palvelujen vaikuttavuutta sekä hillitsee erikoistuneiden kalliimpien palvelujen kustannuksia. Lasten ja nuorten tukemista koskevan työn toteuttamiseksi tulee (myös lain mukaan) perhekeskukseen tehtävän yhteydenoton jälkeen laatia palveluarvio. Erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arviointi tulee aloittaa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asia on pantu vireille, ja arvioinnin on valmistuttava viimeistään kolme kuukautta sen aloittamisesta. Yhteydenotot perhekeskukseen ovat kasvaneet ennakoitua enemmän, vuonna 2019 yhteydenottoja oli noin 150 enemmän kuin vuoden 2019 talousarviotyön aikana on arvioitu (470 yhteydenottoa). Palveluarvioinnit tulee tehdä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön toimesta, mikä on peruste sosiaaliohjaajan viran perustamiselle perhekeskukseen.

Perheoikeudellisten palvelujen tehtäviä, joita hoitaa kaupungin kaksi lastenvalvojaa, laajennettiin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muutosten myötä. Muutosten myötä lisäresurssien tarve kasvaa 0,5 sosiaaliohjaajalla, jonka tehtäviin kuuluisi lähinnä lasten näkemysten kuuleminen ja selvittäminen vanhempien välisissä huoltajuuskiistoissa. Pitkittyneet huoltajuuskiistat johtavat nykyisin enenevässä määrin lastensuojelun asiakkuuteen. Lastenvalvojan palvelut hoidetaan kuntien välisten sopimusten kautta myös Hankoon, Siuntioon ja Inkooseen, jolloin kustannukset jakaantuvat kaikille kunnille.

Lastensuojelu käsittää lapsiin ja perheisiin kohdistetun lastensuojelutyön, jota ohjaa lastensuojelulaki. Lastensuojelussa tavoitteena on voida ensisijaisesti toimia lastensuojelun avohuollon palvelujen tuottajana ja siten pyrkiä vähentämään kiireellisten huostaanottojen määriä. Lastensuojelun kehittämistyötä tehdään järjestelmällisen lastensuojelumallin kautta, jonka THL on kehittänyt aiemman LAPE-hankkeen kautta. Mallin koulutus aloitettiin syksyllä 2020.

Kehittämistyötä tehdään kunnallisen yhteistyön lisäksi myös alueellisen yhteistyön kautta sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen C-10-hankkeen, suunnitellun hyvinvointialueen, kautta.

Edelleen myös perhehoitajien, tukihenkilöiden ja tukiperheiden koulutusta jatketaan alueellisesti sosiaalihuollon ja lastensuojelun avohoidon tuen ja avun lisäämiseksi ja tarjoamiseksi sekä perhehoidon sijoitusmahdollisuuksien tarjoamiseksi, mikä on erityisesti nuoremmille lapsille kustannustehokas ja hyvä vaihtoehto lastensuojelun sijoittamisessa.

Lapsi- ja perhepalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

Suunniteltujen hankkeiden toteuttamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi myönteiseen suuntaan on ratkaistava lapsi- ja perhepalveluyksikön henkilöstön rekrytointiin liittyvät suuret haasteet. Rekrytoinnin haasteet liittyvät pitkälti palkkapoliittisiin kysymyksiin sekä työnkuormitukseen liittyviin kysymyksiin, koska lastensuojelun parissa työtä haluavien sosiaalityöntekijöiden kilpailu on kovaa.

Kanta-palvelut laajenevat ja niiden käyttöönotto on aloitettu sosiaalihuollossa. Kanta-palvelujen laajentaminen sosiaalihuoltoon on osa valtakunnallista strategiaa, ja sähköisen arkistoinnin lisäksi tavoitteena on toteuttaa valtakunnallinen tietojärjestelmäpalveluiden järjestelmä ja jäsenelty dokumentaatio terveydenhuollossa. Kanta-palvelut aiheuttavat dokumentaation muutosten lisäksi muutoksia sosiaalihuollon it-ohjelmaan.

Sosiaalihuollon dokumentaation jäsentelyn ja muuttumisen myötä asiakirjojen hallintaa sekä sosiaalihuollon dokumentointiprosesseja tulee kehittää ja tarkentaa. Dokumentointikouluttajilla on merkittävä rooli kokonaisuudistuksessa edistämällä määrämuotoisen kirjaamisen käyttöönottoa omissa organisaatioissaan, vahvistamalla henkilöstön valmiuksia omaksua muutokset. Dokumentointikoulutus auttaa motivoimaan organisaation muutoksia. Kaupungissa on tällä hetkellä liian vähän dokumentointikouluttajia. Keväällä 2021 käynnistyy uusi koulutus, johon Raaseporin kaupungilla toivottavasti on mahdollisuus osallistua.

Kaupungissa kehitetään väkivallan ehkäisemistä koskevan työn toimenpideohjelma juuri laaditun Raaseporin hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Väkivaltaa ehkäisevä työ koskettaa ja tulee tehdä monialaisena työnä. Lähi- ja parisuhdeväkivaltaa ehkäisevä työ on sekä ennaltaehkäisevää että kustannustehokasta työtä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Lapsi- ja perhepalvelutyötä kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja keskittyen lasten, nuorten ja perheiden omien voimavarojen käyttöön ja vahvistamiseen. Kehitystyö pyrkii antamaan oikeaa palvelua oikea-aikaisesti. Yhteistyö kaupungin muiden lapsiperheille suunnattujen, terveydenhuollon ja sivistystoimen tuottamien palveluiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää ja sitä tulee kehittää yhteiseksi ja yhtenäiseksi prosessiksi, jossa Raaseporin lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemansa avun toimiakseen hyvinvoivassa Raaseporissa. Painopiste on omien matalan kynnyksen palveluiden kehittämisessä siten, että lastensuojelun raskaampien palvelumuotojen tarve vähenee. Tavoitteena on myös perustaa vuonna 2022 kaksi vakanssia, jotka tarjoavat neuropsykologista tukea lapsille ja nuorille, joilla on erityistarpeita.

Sosiaalihuollon asiakirjat ja asiakirjahallinta ovat nähtävissä Kannassa vuodesta 2023 alkaen. Työtä kehitetään asiakkaiden omien voimavarojen vahvistamiseksi ja oikean palvelun antamiseksi oikea-aikaisesti

Alueellinen yhteistyö tiivistyy Länsi-Uudenmaan lapsi- ja perhepalveluja koskevien alueellisten hankkeiden suunnittelun ja työn myötä.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Perhekeskustyötä tehostetaan. Paremmat matalan kynnyksen palvelut lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Enemmän poikkiammattillista yhteistyötä sosiaalihuoltolain tavoitteiden mukaisesti.	Raskaimpien hoitomuotojen käytön vähentäminen ja kulujen hillitseminen Lapsiperheiden sosiaalityön palveluarviointien määrä (sosiaalihuoltolain mukaan)
	Lapsi- ja perhepalvelujen yksilöasioiden määrän odotetaan vähenevän nyt tehtävillä panostuksilla perhekeskukseen.	Vähemmän yksilöasioita/sosiaalityöntekijä/perhetyöntekijä Kansallinen suositus 30 asiakasta/sosiaalityöntekijä

Lapsi- ja perhepalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

	Asetetaan poikkihallinnollinen ajatushautomo/työryhmä, joka yhdessä kolmannen sektorin kanssa saa tehtäväksi lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamisen.	Suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi sisältäen konkreettiset toimenpiteet.
---	---	---

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kehitystä ohjataan kohti lapsi- ja perhekeskeisiä palveluja	Lastensuojelun asiakastapaukset eivät lisäänty. Asiakasasioiden määrä/sosiaalityöntekijä

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Lastensuojelu - laitossijoitukset/vrk määrä/vuosi	9 012	9 000	9 000	9 000	8 700	8 700
Lastensuojelu - perhehoito/vrk määrä/vuosi	5 809	4 850	4 850	4 850	4 850	4 800
Lastensuojelu - yksilöasioiden määrä	263	250	230	230	220	210
Laitossijoitukset/€/vrk	316	350	350	350	350	350
Perhehoito/€/vrk	96	90	90	90	90	90
Perhekeskus/yhteydenottoja	615	500	520	520	540	540

Henkilötyövuodet

31.12	2019	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	24,0	26,0	26,0	28,5	28,5	28,5
Yhteensä	24,0	26,0	26,0	28,5	28,5	28,5

2021: satsaus 2,5 resurssia

Lapsi- ja perhepalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	348 300	251 300	297 500	297 500	297 500	297 500
Henkilöstökulut	-1 321 750	-1 387 550	-1 534 180	-1 515 510		
Ostopalvelut	-4 461 415	-4 612 100	-4 388 840	-4 364 840		
Aineet ja tavarat	-9 979	-31 240	-26 780	-26 320		
Avustukset	-173 976	-163 000	-166 500	-166 500		
Muut kulut	-152 250	-155 890	-152 650	-152 650		
Toimintakulut	-6 119 370	-6 349 780	-6 268 950	-6 225 820	-6 127 560	-6 184 790
Toimintakate	-5 771 070	-6 098 480	-5 971 450	-5 928 320	-5 830 060	-5 887 290
Muutos TA 2021-TA 2020		5,7 %	-2,1 %	-2,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut	-194 016	-197 290	-213 400	-213 400	-213 540	-213 680

Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

---

Toimintakuvaus

Toiminta-alueeseen kuuluvat aikuissosiaalityön viranomaistehtävät sekä vammaispalvelu, joka on jaettu omaan tuotantoon ja ulkoisiin sopimuksiin (erityishuollon ostopalvelut).

Maahanmuuttajatoimisto kuuluu vuodesta 2021 lukien organisatorisesti työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut -osastolle.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kanta-palvelut laajenevat ja niiden käyttöönotto on aloitettu sosiaalihuollossa. Kanta-palvelujen laajentaminen sosiaalihuoltoon on osa valtakunnallista strategiaa, ja sähköisen arkistoinnin lisäksi tavoitteena on toteuttaa valtakunnallinen tietojärjestelmäpalveluiden järjestelmä ja jäsenneily dokumentaatio terveydenhuollossa. Kanta-palvelut aiheuttavat dokumentaation muutosten lisäksi muutoksia sosiaalihuollon it-ohjelmaan.

Sosiaalihuollon dokumentaation jäsentelyn ja muuttumisen myötä asiakirjojen hallintaa sekä sosiaalihuollon dokumentointiprosesseja tulee kehittää ja tarkentaa. Dokumentointikouluttajilla on merkittävä rooli kokonaisuudistuksessa edistämällä määrämuotoisen kirjaamisen käyttöönottoa omissa organisaatioissaan, vahvistamalla henkilöstön valmiuksia omaksua muutokset. Dokumentointikoulutus auttaa motivoimaan organisaation muutoksia. Kaupungissa on tällä hetkellä liian vähän dokumentointikouluttajia. Keväällä 2021 käynnistyy uusi koulutus, johon Raaseporin kaupungilla toivottavasti on mahdollisuus osallistua.

Kaupungissa kehitetään väkivallan ehkäisemistä koskevan työn toimenpideohjelman juuri laaditun Raaseporin hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Väkivaltaa ehkäisevä työ koskettaa ja tulee tehdä monialaisena työnä. Lähi- ja parisuhdeväkivaltaa ehkäisevä työ on sekä ennaltaehkäisevää että kustannustehokasta työtä.

Aikuissosiaalityö

Jatketaan työtä yksilöllisten palveluarviointien ja asiakaslähtöisen työn kehittämiseksi. Koronapandemian myötä kehitystyö on lähes pysähtynyt vuoden 2020 aikana. Vuoden 2021 aikana työn ytimessä tulee olla sellaisten muotojen etsiminen, joilla yhdessä saman asiakaskunnan kanssa työskentelevien muiden palveluntuottajien kanssa löydetään yhteisiä työskentelytapoja siten, että kaupungin resursseja käytetään mahdollisimman asiakasystävällisesti ja kustannustehokkaasti. Eensisijaisesti kehittämistyö keskittyy nuoriin ja paljon kaupungin palveluita ja resursseja käyttäviin asiakkaisiin.

Lastensuojelulain muutoksen myötä oikeutta jälkihuoltoon jatkettiin 25 vuoteen (aiemmin 21 vuotta). Koska lastensuojelun palvelumuodot kohdistuvat enemmän nuorempiin asiakkaisiin, lastensuojelun jälkihuollon siirtäminen aikuissosiaalityöhön on tarkoituksenmukaista, asiakasystävällistä ja osa edellä mainittua kehitystä. Uudelleenorganisoinnin tavoitteena on, että nuoret saavat oikeanlaista palvelua oikeaan aikaan. Tämän uudelleenjärjestelyn toteuttaminen edellyttää resurssien lisäämistä yhdellä sosiaaliohjaajan resurssilla. Tämä muutos merkitsee myös lastensuojelun resurssien parantamista (osa nykyisistä asiakkaista siirtyy aikuissosiaalityöhön). Lastensuojelulla ei tällä hetkellä ole mahdollisuutta täyttää lain kriteereitä työssä, koska asiakasmäärät/sosiaalityöntekijä ylittävät reilusti kansalliset suositukset.

Vammaispalvelut

Espoon kaupungin järjestämä uusi kulkukeskus käynnistyy viivästysten jälkeen vuonna 2021. Kulkukeskus huolehtii sosiaalihuoltolain ja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisten kuljetuspalvelujen järjestämisestä. Kulkukeskus on ns. C-10 kuntien yhteinen hanke, johon kuuluu kunnat Hanko, Raasepori, Inkoo, Siuntio, Lohja, Vihti, Karkkila, Kirkkonummi, Espoo ja Kauniainen. Kunta huolehtii myös jatkossa kuljetuspalveluasioita koskevasta päätöksenteosta.

Vammaispalveluissa osallistutaan FDUV:n hankkeeseen Steget vidare – från arbetsverksamhet till arbete med lön.

Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta

Vastuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

Hankkeen tavoitteena on lisätä kehitysvammaisten ja muiden vastaavasti vajaakuntoisten henkilöiden mahdollisuuksia saada palkkatyötä avoimilla työmarkkinoilla. Tavoitteena on levittää tietoa tuesta ja toimintatavoista työllistymisen edistämiseksi.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Sosiaalihuollon asiakirjat ja asiakirjahallinta ovat nähtävissä Kannassa vuodesta 2023 alkaen. Työtä kehitetään asiakkaiden omien voimavarojen vahvistamiseksi ja oikean palvelun antamiseksi oikea-aikaisesti.

Aikuissosiaalityö

Kehittämistyötä jatketaan tavoitteena löytää mahdollisimman asiakaslähtöisen toimintatavan muotoja sekä alueelliseen että kaupungin sisäiseen yhteistyöhön perustuen.

Vammaispalvelut

Vuosina 2019–2020 omaa erityishuollon palvelua on kehitetty asumistukipalveluilla kotona asuville erityishuollon asiakkaille. Kaupungin omaa ryhmäasumista suunnitellaan vuodelle 2022 ja se olisi luonnollinen kehitysvaihe tässä työssä. Mikäli kaupungilla olisi tämä toimintamuoto, siirtyminen eri toimintamuotojen (ryhmäasuminen/asumistuki/tuettu itsenäinen asuminen) välillä voisi tapahtua luontevasti, joustavasti ja turvallisesti ja kunkin asiakkaan omien tarpeiden ja resurssien mukaisesti. Tukea voidaan muokata tukea tarvitsevien asiakkaiden eikä markkinoiden tarjonnan pohjalta, mikä johtaa asiakaslähtöisempiin ja kustannustehokkaampiin ratkaisuihin.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Aikuissosiaalityössä toteutettujen palvelutarpeen arviointien seuranta	Arviointien määrä suhteessa siihen asiakkaiden määrään, jotka saavat taloudellista tukea Alle 25-vuotiaiden nuorten palveluarviointien määrä (18–25 vuotta)
	Palvelu, joka aiemmin on järjestetty ostopalveluna, toteutetaan omana toimintana (esim. tuki asiakkaille, jotka ovat ulkoistetussa työssä, sosiaalihuoltolakiin perustuvat ostopalvelut) silloin, kun se on tarkoituksenmukaista.	Kustannustehokkaampia ratkaisuja/erityishuollon kulujen hillitseminen Asumistuen asiakkaiden määrä / oma tuotanto Asiakkaiden määrä / tuettu työ

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Joustavampia asumisratkaisuja, kun on kyse erityistä tukea tarvitsevista henkilöistä sekä vammaispalvelujen ja erityishuollon asiakkaista. Pyrkimyksenä kustannusneutraalit ratkaisumallit, jotka vahvistavat itsemääräämisoikeutta	Erityishuollon asumispalvelujen kustannusten vähentäminen.

Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Täydentävä toimeentulotuki, talouksien määrä/vuosi	394	350	350	350	350	350
Ehkäisevä toimeentulotuki, talouksien määrä/vuosi	156	120	120	120	120	120
Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi/% kyseisistä talouksista	6	50	50	50	60	70

Henkilötyövuodet

31.12	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Henkilötyövuodet	25,0	25,0	25,0	21,8	28,8	28,8
Yhteensä	25,0	25,0	25,0	21,8	28,8	28,8

2021: -4,2 maahanmuuttajapalveluiden vakanssia työllisyyspalveluihin, satsaus 1 vakanssi

2022: ryhmäasuminen

Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Vastuhenkilö: Sosiaalipalvelupäällikkö Mikaela Heinonen-Lindholm

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	647 337	430 440	196 840	196 840	196 840	196 840
Henkilöstökulut	-1 171 118	-1 359 330	-1 182 500	-1 175 030		
Ostopalvelut	-11 143 737	-11 392 140	-11 308 850	-11 285 650		
Aineet ja tavarat	-8 478	-21 690	-16 250	-15 960		
Avustukset	-1 876 537	-2 182 150	-2 330 000	-2 330 000		
Muut kulut	-135 833	-169 960	-122 640	-122 640		
Toimintakulut	-14 335 703	-15 125 270	-14 960 240	-14 929 280	-15 484 480	-15 613 960
Toimintakate	-13 688 366	-14 694 830	-14 763 400	-14 732 440	-15 287 640	-15 417 120
Muutos TA 2021-TA 2020		7,4 %	0,5 %	0,3 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	2 784	0	0	0		
Sisäiset kulut	-196 591	-202 000	-164 260	-164 260	-164 440	-164 620

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Työllisyyspalvelujen päällikkö Stefan Fri

Toimintakuvaus

Työllisyyspalveluissa tapahtuu organisatorisia muutoksia vuodesta 2021 alkaen, kun maahanmuuttajatoimisto siirtyy sosiaalipalveluista työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut -osastolle.

Kuntakokeilu

Raaseporin kaupunki on yhdessä Hangon kaupungin kanssa päässyt kunnalliseen työllisyyskokeiluun ajalle 1.3.2021–30.06.2023. Tämä edellyttää lain hyväksymistä. Kuntien rooli ja vastuut muuttuvat merkittävästi uuden lain puitteissa, jolloin kuntien tulee tarjota palveluja työttömille julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisesti. Raaseporin kaupunki vastaa kuntakokeilusta, turvaa palvelujen saatavuuden sekä Raaseporissa että Hangossa ja vastaa työnjohtamisesta. TE-palveluista siirretään kokeilussa henkilöstöresursseja kunnallisen työnjohdon alaisuuteen. Kuntakokeilussa kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset henkilöt. Kohderyhmään kuuluu yhdessä Hangon kanssa noin 1 650 henkilöä, joista Raaseporin osuus on 30.9.2020 tilanteen mukaan noin 1 200 henkilöä.

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut

Työllisyyspalvelut tarjoaa palveluja pitkäaikaistyöttömille kuntouttavan työtoiminnan muodossa, terveystarkastuksia, sosiaalityötä, työ- ja toimintakyvyn arviointia sekä työhönvalmennusta. Työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella oleville nuorille tarjotaan työpajatoimintaa, etsivää nuorisotyötä sekä työhönvalmennusta. Työhönvalmennusta työpajamuodossa tarjotaan myös mielenterveyshuollon asiakkaille. Kaupungin kesätyösetelien hoitaminen kuuluu myös tänne. Maahanmuuttajapalvelut kuuluvat osaston toimialaan 1.1.2021 alkaen. Maahanmuuttajatoimisto koordinoi palvelua myös Hangon osalta kuntien välillä solmitulla sopimuksella.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kunnan osuus työmarkkinatuesta

Kunnan työmarkkinaosuuksien kustannusten hillitsemiseksi vaaditaan työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä. Työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä ovat kunnan osalta kuntouttava työtoiminta, työkokeilu, oppisopimus tai palkkatuettu työ. Niitä henkilöitä, jotka ovat olleet työttöminä yli 300 päivää ja joiden työmarkkinatuesta kunta maksaa vähintään 50 %, on kaikkiaan noin 650. Talousarviossa 2020 lähdetään laskennallisesti siitä, että kunta maksaa 400 henkilön työmarkkinatuen ja että 250 henkilölle voidaan myöntää aktivointitoimenpiteitä.

Aktivointitoimenpiteet

Tavoitteena on tarjota kuntouttavan työtoiminnan piiristä joka kuukausi työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä eri ryhmien, omien työpajojen, kautta kaupungin organisaatiossa sekä ostopalveluina kolmannelta sektorilta. Lisäksi tarjotaan kuntalaisää työnantajalle, joka palkkaa pitkäaikaistyöttömiä, ja kaupunki hakee sopivia työpaikkoja työllistämiselvöityneeseen kuuluville henkilöille.

Työ- ja toimintakyvyn arviointi

Pitkäaikaistyöttömien joukossa on monta, jotka eivät selviä aktivointitoimenpiteestä, koska heidän työ- ja toimintakykynsä on heikko. Tälle ryhmälle tarjotaan terveydenhoitajan, psykologin, lääkärin ja muiden asiantuntijoiden tekemiä selvityksiä ja arvioita. Nämä toimenpiteet eivät johda työmarkkinatuen säästöihin ennen kuin henkilön työtilanne on ratkaistu lopullisesti, eikä kunta voi tehdä sitä päätöstä.

Etsivä nuorisotyö

Etsivästä nuorisotyöstä otetaan aina yhteyttä niihin nuoriin, jotka ovat peruskoulun jälkeen jääneet ilman opintopaikkaa tai jotka ovat keskeyttäneet opintonsa, asevelvollisuutensa tai siviilipalveluksensa. Työ muotoutuu jokaisen yksilön elämäntilanteen ja voimien mukaan tavoitteena löytää takaisin työ- ja opiskeluelämään.

Maahanmuuttajatoimisto

Pakolaisaseman omaavien kuntalaisten (joista kaupunki saa laskennallisen korvauksen) arvioitu määrä 1.1.2021 on 56 henkeä, johon ei sisälly tulevat 20 kiintiöpakolaista. Näistä henkilöistä kaupunki saa korvauksen 21 henkilöltä koko vuoden 2021 ajalta. Kotoutumisaika päättyy suurella osalla asiakkaista vuoden 2021 aikana. Tämä tarkoittaa

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystoimisto

Vastuhenkilö: Työllisyyspalvelujen päällikkö Stefan Fri

toisaalta sitä, että asiakkaiden intensiivisimpien kotoutumista tukevien palvelujen tarpeen arvioidaan vähenevän samalla, kun Raaseporin näistä henkilöistä saamat valtion laskennalliset korvaukset vähenevät.

Vuonna 2020 oli Raaseporin vuoro vastaanottaa 20 kiintiöpakolaista kaupunginhallituksen hyväksymän Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa laaditun sopimuksen mukaisesti. Kiintiöpakolaisten kuntaan saapumista on kuitenkin lykätty koronapandemiasta johtuen, ja tällä hetkellä näyttää siltä, että kiintiöpakolaisryhmä saapuu Raaseporiin kevään 2021 aikana.

Työllistymisen kuntakokeilu tarkoittaa kaikkien työttömien maahanmuuttajien työllisyyspalveluiden siirtämistä TE-toimistosta kunnalle. Maahanmuuttajapalvelut osallistuu kuntakokeiluun ohjaajaresurssilla, joka työskentelee 100-prosenttisesti kokeilussa.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain piiriin kuuluvien asiakkaiden väheneminen tarkoittaa oletettavasti sitä, että maahanmuuttajapalvelun henkilöresurssit tulee arvioida. Henkilöstöresurssien arvioinnissa tulee kuitenkin ottaa huomioon tulevat kiintiöpakolaiset ja heidän kotoutumisprosessiinsa alkuvaiheessa tarvittavat henkilöresurssit sekä työllistymisen kuntakokeilu, johon ohjataan yksi maahanmuuttajapalvelun ohjaajan toimi. Kunnassa asuu myös muita pakolais- ja maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, jotka eivät kuulu kotouttamislain piiriin (he ovat olleet Suomessa yli kolme vuotta), mutta tarvitsevat edelleen ohjausta ja muita kotoutumista edistäviä palveluja.

Kaupunginhallitus hyväksyi vuosien 2019–2022 kotoutumisohjelman vuonna 2019. Maahanmuuttajatoimisto jatkaa vuonna 2021 kotoutumisohjelmassa esille tulleiden toimenpiteiden ja kehitystarpeiden implementoimista ja toteuttamista.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kuntakokeilua sekä kaupungin muuta työllisyyspalvelutoimintaa jatketaan tavoitteena lisätä työllistymismahdollisuuksia ja hillitä kustannuksia.

Kaupunginhallitus hyväksyi vuosien 2019–2022 kotoutumisohjelman vuonna 2019. Maahanmuuttajatoimisto jatkaa vuonna 2021 kotoutumisohjelmassa esille tulleiden toimenpiteiden ja kehitystarpeiden implementoimista ja toteuttamista.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kunnan osuuden työmarkkinatuesta kustannusten hillitseminen	Työmarkkinatuen kustannusten hillitseminen aktivoinnin kautta 1 560 000 eurolla
	Alle 30-vuotiata nuoria, jotka ovat pääsevät eteenpäin työllisyyspalveluista	90 henkilöä/vuosi
	Työllisyyspalveluista eteenpäin päässeet aikuiset	70 henkilöä/vuosi

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Työllisyyspalvelujen päällikkö Stefan Fri

	Kuntakokeilu Työnhakijoiden aktivointiaste %	Parantaminen tilanteesta 1.1.2021
	Kuntakokeilussa uusia työnhakijoita	Parantaminen tilanteesta 1.1.2021
	Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste %	Parantaminen tilanteesta 1.1.2021

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Työttömien määrän vähentäminen kaupungissa	Työttömiä alle 8,5 % (ELY-keskuksen tilasto)

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Työmarkkinatuki €/vuosi	2 109 234	1 900 000	2 150 000	2 150 000	2 075 000	2 000 000

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	23,9	24,0	24,0	29,2	29,2	29,2
Yhteensä	23,9	24,0	24,0	29,2	29,2	29,2

2021: 4,2 vakanssia maahanmuuttajapalveluissa, 0,6 Hallinnon määrärahasta

Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut

Luottamuselin: Sosiaali- ja terveystalokunta

Vastuuhenkilö: Työllisyyspalvelujen päällikkö Stefan Fri

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	384 579	429 380	892 050	892 050	892 050	892 050
Henkilöstökulut	-1 113 040	-1 329 470	-1 786 380	-1 786 380		
Ostopalvelut	-273 696	-418 940	-486 620	-434 520		
Aineet ja tavarat	-39 525	-72 570	-68 550	-67 280		
Avustukset	-2 185 679	-2 232 500	-2 212 500	-2 236 500		
Muut kulut	-303 447	-313 630	-340 920	-340 920		
Toimintakulut	-3 915 387	-4 367 110	-4 894 970	-4 865 600	-4 941 070	-4 963 390
Toimintakate	-3 530 807	-3 937 730	-4 002 920	-3 973 550	-4 049 020	-4 071 340
Muutos TA 2021-TA 2020		11,5 %	1,7 %	0,9 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	7 985	0				
Sisäiset kulut	-358 089	-364 410	-428 090	-428 090	-428 370	-428 650

Toimiala: Sivistys

Vastuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Perustietoa sektorista

Sivistystoimialan päätehtävänä on toiminnan järjestäminen ja kehittäminen neljällä osastollaan eli varhaiskasvatus, koulutus, vapaa-aika ja muu koulutus voimassa olevan lainsäädännön ja valtuuston vahvistamien taloudellisten puitteiden mukaisesti.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021

Toiminnan tavoite:

Sivistystoimialan kaikki osastot tekevät määrätietoista työtä tarjotakseen kaikille Raaseporin lapsille laadukkaan, turvallisen ja yhtenäisen oppimispolun. Henkilöstön ja lasten/oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi on tärkeä työn perusta. Kestävän kehityksen työ jatkuu ja on tärkeää, jotta lapset/oppilaat oppivat omaksuma kestävän elämäntavan.

Yhtenäinen oppimispolku

- Aiempien vuosien yhtenäistä oppimispolkua koskeva työ kootaan ja tehdään asukkaille visuaalisesti näkyväksi.

Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi:

- Koulupsykologipalveluiden kehittäminen ja uuden koulupsykologivakanussin perustaminen 1.1.2021. Yhteisten työrakenteiden kehittäminen ja selkiyttäminen yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa lapsen hyvinvoinnin tueksi. Sivistystoimialan esimiesten yhteisen täydennyskoulutuksen järjestäminen johtamisen kehittämiseksi.

Kestävä kehitys

- Sivistystoimialan kestävän kehityksen suunnitelma laaditaan kattamaan koko toimialan toiminnot

Strategian jalkauttaminen sivistystoimialan tavoitteisiin

Kaupunginvaltuuston 4.6.2018 § 45 vahvistaman strategian toimeenpanon katsotaan olevan toimialan eri osastojen päämäärä. Strategiassa esitettyjä toimenpiteitä on pyritty käsittelemään konkreettisina osina koko toimialan toimintaa.

Painopisteet:

- Yhtenäinen oppimispolku:
- Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Kestävä kehitys

Toimiala: Sivistys

Vastuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	5 059 578	4 522 440	4 524 440	4 524 440	4 359 440	4 359 440
Henkilöstökulut	-35 742 255	-36 688 680	-37 546 560	-37 411 560		
Ostopalvelut	-13 005 091	-12 753 020	-13 389 540	-13 376 480		
Aineet ja tavarat	-1 614 386	-1 530 100	-1 569 850	-1 467 820		
Avustukset	-1 632 079	-1 661 000	-1 659 000	-1 683 000		
Muut kulut	-12 510 398	-12 455 490	-12 987 790	-12 987 790		
Toimintakulut	-64 504 209	-65 088 290	-67 152 740	-66 926 650	-67 043 060	-67 551 000
Toimintakate	-59 444 631	-60 565 850	-62 628 300	-62 402 210	-62 683 620	-63 191 560
Muutos TA 2021-TA 2020		1,9 %	3,4 %	3,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	818 741	783 080	553 730	553 730	553 730	553 730
Sisäiset kulut	-20 070 596	-20 232 620	-20 956 570	-20 956 570	-21 001 820	-21 047 520

Muu sivistys

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Toimintakuvaus

Osasto Muu sivistys käsittää sivistystoimialan hallinnon, kuraattori- ja koulupsykologipalvelut, Raaseporin Kulttuuriopiston (vapaa sivistystyö sekä taiteen perusopetus), aamu- ja iltapäivätoiminta, koulukuljetukset sekä yhteistyön muiden kouluttajien kanssa. Osasto tuottaa hallinnollisia palveluita, johtaa ja koordinoi talouden suunnittelua ja seurantaa sekä tukee osastoja kaikkia osastot ja toimialat ylittävissä asioissa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Sivistystoimialan yhteiset painopisteet ovat:

- Yhtenäinen oppimispolku
- Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Kestävä kehitys

Työ yhtenäisen oppimispolun parissa on jatkunut syksystä 2018 lähtien. Vuoden 2021 aikana työ kootaan yhdeksi kokonaisuudeksi ja visualisoidaan asukkaiden nähtäväksi.

Koulupsykologipalvelut siirrettiin sivistystoimialan alaisuuteen 1.8.2020. Jotta oppilas-/koulupsykologimäärä olisi kansallisten suositusten mukainen, ehdotetaan uutta koulupsykologin vakanssia 1.1.2021 alkaen. Koulukuraattori- ja koulupsykologipalveluiden kehittäminen on jatkuvaa. Sivistystoimiala yhdessä sosiaali- ja terveysalan kanssa kehittää ja selkeyttää lapsen hyvinvointia tukevia yhteisiä työrakenteita.

Sivistystoimiala laatii kestävän kehityksen suunnitelman, joka kattaa kaikki toimialan toiminnot.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kestävän kehityksen edistäminen ottamalla käyttöön sivistystoimialan kestävän kehityksen suunnitelma.

Svartå–Mustio-hanke valmistuu ja toiminta alkaa syksyllä 2022.

Fokus-kulttuuritalo on valmistunut ja toiminta alkaa syksyllä 2022.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Yhtenäinen oppimispolku - Yhtenäinen oppimispolku kootaan ja tehdään asukkaille visuaalisesti näkyväksi	Yhtenäinen oppimispolku on visualisoitu ja esitellään asukkaille marraskuussa 2021.
	Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi - Koulupsykologipalveluiden kehittäminen perustamalla uusi koulupsykologin vakanssi 1.1.2021.	Uusi koulupsykologin virka on perustettu 1.1.2021.
	Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi - Yhteisten rakenteiden kehittäminen ja selkiyttäminen lapsen hyvinvoinnin tueksi	Henkilöstölle on laadittu toimintasuunnitelma joulukuussa 2021

Muu sivistys

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

	Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi - Sivistysalan esimiesten johtamisen kehittäminen	Yhteistä täydennyskoulutusta on järjestetty
	Kestävä kehitys - Sivistystoimialan kestävä kehityksen suunnitelma laaditaan	Sivistyslautakunta hyväksyy kestävä kehityksen suunnitelman marraskuussa 2021
	Raaseporin tulee olla lapsiystävällinen kaupunki, malli, johon sisältyy toimenpiteitä lapsiystävällisyyden ja lasten oikeuksien edistämiseksi päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluissa	Toimenpideohjelma luodaan, hyväksytään ja aloitetaan toteuttamaan.
	Västra Nylands folkhögskolan ja Kulttuuriopiston yhdistymistä selvitetään	Suoritettu selvitys.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kestävä kehitys - Sivistystoimialan kestävä kehityksen edistäminen	Sivistyslautakunnan hyväksymä kestävä kehityksen suunnitelma otetaan käyttöön
	Svartå–Mustio-hanke valmistuu	Uuden kiinteistön toiminta alkaa syksyllä 2022
	Fokus-kulttuuritalo valmistuu	Uuden kulttuuritalon toiminta alkaa syksyllä 2022.

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Koulukuljetus/kuljetusoppilas	2 458	2 506	2 688	2 688	2 715	2 742
Opetustuntien määrät, kansalaisopist.	17 067	18 000	18 000	16 900	16 900	16 900
Osallistujien määrä, kansalaisopist.	6 848	8 000	8 000	6 800	6 800	6 800
Viikkotuntien määrä/Musiikkiopist.	498	490	490	480	470	470

Muu sivistys

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hallinto	7,3	7,3	7,3	7,30	7,3	7,3
Koulukuraattorit ja psykologit	7,0	7,0	9,4	13*	13,0	13,0
Aamu- ja iltapäivätoiminta	19,8	21,0	21,0	18,00	18,0	18,0
Kansalaisopisto	26,6	26,6	26,6	25,10	24,1	24,1
Musiikkiopisto	22,6	23,5	23,5	23,50	19,5	19,5
Yhteensä	83,3	99,8	87,8	73,9	81,9	81,9

Kolme psykologin virkaa siirrettiin sosiaali- ja terveysalalta sivistystoimialalle 1.8.2020. Yksi koulupsykologin virka perustettiin 1.8.2020 ja toinen ehdotetaan perustettavan 1.1.2021. Esiopetukseen perustettiin uusi koulukuraattorin virka 1.8.2020.

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	TA-suunnitelma 2023
Toimintatuotot	1 685 896	1 609 060	1 311 720	1 311 720	1 316 720	1 316 720
Henkilöstökulut	-3 521 116	-3 686 650	-3 993 370	-3 854 370		
Ostopalvelut	-4 418 367	-4 782 730	-4 546 460	-4 526 320		
Aineet ja tavarat	-137 792	-87 600	-79 710	-73 770		
Avustukset	-166 720	-166 000	-176 000	-188 000		
Muut kulut	-733 190	-701 930	-712 140	-712 140		
Toimintakulut	-8 977 185	-9 424 910	-9 507 680	-9 354 600	-9 156 580	-9 218 290
Toimintakate	-7 291 289	-7 815 850	-8 195 960	-8 042 880	-7 839 860	-7 901 570
Muutos TA 2021-TA 2020		7,2 %	4,9 %	2,9 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	313 876	264 480	89 230	89 230	89 230	89 230
Sisäiset kulut	-1 102 619	-1 051 020	-903 010	-903 010	-903 010	-903 010

Varhaiskasvatus

Luottamuselin: **Sivistyslautakunta**

Vastuhenkilö: **Varhaiskasvatuspäällikkö Nina Aartokallio**

Toimintakuvaus

Varhaiskasvatuksen toimiala koostuu varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kokonaisuus, joka koostuu kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta, joissa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Esikouluopetuksessa lapselle tarjotaan mahdollisuus inspiroitua, kokeilla ja oppia uutta. Lapsen kehitystä eri taitoja ja valmiusalueilla laajennetaan leikkisällä tavalla monipuolisissa oppimisympäristöissä. Kommunikatiiviset ja sosiaaliset valmiudet vahvistuvat, ja lapsi oppii arvostamaan itseään ja muita. Esikouluopetuksella on suuri merkitys, kun aikaisessa vaiheessa havaitaan tukitarpeita kasvamiselle ja oppimiselle, annetaan tukea ja samanaikaisesti ennaltaehkäistään vaikeuksia.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toiminnan tavoitteena on edesauttaa lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa ja esikoulussa. Laadukas varhaiskasvatus ja toimiva toimialojen ja asteiden välinen työ muodostavat pohjan pitkäjänteiselle ennaltaehkäisevälle lasten hyvinvointityölle. Tavoitteellisen ja tietoisien asteiden välisen työn avulla edesautamme yhtenäistä ja turvallista oppimispolkua lapsille varhaiskasvatuksesta esikouluun ja edelleen perusopetukseen. Tavoitteen saavuttamisen edellytyksenä on henkilökunnan hyvinvointi.

Painopisteet:

- Yhtenäinen oppimispolku
- Henkilökunnan ja lasten fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Kestävä kehitys

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

- Svartå/Mustio -hanke on valmis ja toiminta on käynnissä uusissa tiloissa.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Yhtenäinen oppimispolku - Kokoamme yhtenäisen oppimispolun ja teemme sen asukkaille visuaalisesti näkyväksi.	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteenveto esitetään asukkaille marraskuussa 2021.
	Yhtenäinen oppimispolku - Selkeytetään prosessia tuen tarpeessa olevien oppilaiden siirtymiseksi esikoulusta 1. vuosiluokalle.	<ul style="list-style-type: none"> • Kolmiportaisen tuen opas on päivitetty kesäkuussa 2021.
	Yhtenäinen oppimispolku Varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyötä kehitetään ottamalla kokeiluluontoisesti käyttöön Bromarv skolan ja Bromarv daghemin valmisteleva yhteistyön lisämissuunnitelma syksyllä 2021.	<ul style="list-style-type: none"> • Kokeilu on kuvattu koulun/esikoulun lukuvuosisuunnitelmassa lukuvuodelle 2021–2022

Varhaiskasvatus

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Nina Aartokallio

	Yhtenäinen oppimispolku - Mustion perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen laaditaan yhteinen arvopohja laaditaan	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteinen arvopohja on määritelty joulukuussa 2021
	Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi Seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintamalli sekä päivitetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat otetaan käyttöön toiminnassa	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön täydennyskoulutusta järjestetään vähintään kerran • Työtä kuvataan esikoulun lukuvuosisuunnitelmassa 2021–2022
	Henkilökunnan ja lasten hyvinvointia vahvistetaan - Oppilashuollon toiminta- ja prosessikuvaukset tarkennetaan - Toimintamallit ja prosessit ovat valmiit ja henkilöstö tuntee ne	<ul style="list-style-type: none"> • Esimiehille järjestetään tilaisuus, jossa esitellään mallit ja prosessit
	Henkilökunnan ja lasten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia vahvistetaan - Yhteisten työrakenteiden kehittäminen ja selkiyttäminen lapsen hyvinvoinnin tueksi. Sivistysalan esimiesten johtamisen kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstölle on laadittu toimintasuunnitelma. • Toteutetaan yhteinen täydennyskoulutus
	Kestävä kehitys - Kestävän kehityksen suunnitelma laaditaan	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksytään sivistyslautakunnassa 11/2021

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kestävän kehityksen edistäminen	Toimintasuunnitelma otetaan käyttöön
	Infrastruktuurin uudistaminen Svartå/Mustio -hanke	Hanke on valmis ja toiminta on aloitettu

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	2023
Vuosina 2014-2019 syntyneet lapset		1 401	1 336	1 336	1 322	1 300
joista päivähoitossa	894	862	860	860	820	810
Vuonna 2014 synt.lapset						
joista esiopetuksessa	274	258	239	239	250	215
Lasten hoidon tuki (KELA)	312	320	300	300	300	300
Nettomeno/päivähoitolapsi	12 151	12 770	13 467	13 467	13 996	14 577

Varhaiskasvatus

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Nina Aartokallio

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	282,0	280,0	278,0	275,0	273,0	273,0
Yhteensä	282,0	280,0	278,0	275,0	273,0	273,0

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	TA-suunnitelma 2023
Toimintatuotot	1 523 153	1 492 200	1 426 100	1 426 100	1 256 100	1 256 100
Henkilöstökulut	-10 948 224	-10 989 380	-11 379 900	-11 379 900		
Ostopalvelut	-2 254 995	-2 155 650	-2 427 060	-2 420 060		
Aineet ja tavarat	-201 096	-265 130	-284 220	-277 220		
Avustukset	-1 305 138	-1 335 000	-1 335 000	-1 335 000		
Muut kulut	-2 594 848	-2 503 760	-2 467 820	-2 467 820		
Toimintakulut	-17 304 301	-17 248 920	-17 894 000	-17 880 000	-18 024 980	-18 157 210
Toimintakate	-15 781 148	-15 756 720	-16 467 900	-16 453 900	-16 768 880	-16 901 110
Muutos TA 2021-TA 2020		-0,2 %	4,5 %	4,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	1 720	2 000	600	600	600	600
Sisäiset kulut	-4 448 950	-4 546 560	-4 599 480	-4 599 480	-4 614 880	-4 630 380

Opetus

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Elisabet Ehrstedt / Opetuspäällikkö Jari Salminen

Toimintakuvaus

Koulutus edistää lasten ja nuorten elinikäisen oppimisen jatkuvuutta. Toiminta kasvattaa terveeseen itsetuntoon ja ihmisyyteen sekä antaa lapsille ja nuorille hyvät tiedot ja valmiudet jatko-opintoihin ja laadukkaaseen elämään. Perusopetusta Raaseporissa annetaan luokat 1-6 (14 kpl), luokat 7-9 (3 kpl) sekä luokat 1-9 (2 kpl) käsittävissä kouluissa voimassa olevan opetussuunnitelman mukaisesti.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Tavoitteena on tarjota laadukasta opetusta turvallisessa ja pedagogisesti rikkaassa oppimisympäristössä. Yhtenäisen oppimispolun valmistuminen luo tavoitteellisen oppiainerajat ylittävän oppimisympäristön mallin varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja sitä kautta lukioihin toiselle asteelle saakka. Tavoitteiden onnistuminen pohjautuu hyvinvoivaan henkilöstöön.

Keskeistä:

- Yhtenäinen oppimispolku
- Henkilöstön ja opiskelijoiden fyysinen ja henkinen hyvinvointi
- Kestävä kehitys

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Mustio-Svartå-hanke on valmis ja toiminta on käynnissä uusissa tiloissa syksystä 2022 alkaen. Katarinaskolanin saneerauksen suunnittelu aloitetaan 2022.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Yhtenäinen oppimispolku rakennetaan ja mallinnetaan näkyväksi.	Yhtenäinen oppimispolku esitellään kuntalaisille marraskuussa 2021.
	Yhtenäinen oppimispolku <ul style="list-style-type: none"> • esikoulun nivelvaiheen tiedonsiirto oppilaan tuen asioissa tarkennetaan. 	Käsikirja kolmiportaisesta tuesta päivitetään kesäkuussa 2021.
	Yhtenäinen oppimispolku <ul style="list-style-type: none"> • esikoulun ja koulun yhteistyöstä tehdään suunnitelma ja sitä kokeillaan Bromarvin koulun ja päiväkodin yhteistyössä syksyllä 2021. 	Suunnitelma on kuvattuna koulun/esikoulun lukuvuosisuunnitelmaan 2021-22.
	Yhtenäinen oppimispolku <ul style="list-style-type: none"> • arviointiperusteiden kehittäminen 	Paikallinen opetussuunnitelma on päivitetty kansallisten arviointivaatimusten mukaisesti kesäkuussa 2021.

Opetus

Luottamuselin: **Sivistyslautakunta**

Vastuhenkilö: **Opetuspäällikkö Elisabet Ehrstedt / Opetuspäällikkö Jari Salminen**

	<p>Yhtenäinen oppimispolku</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakennetaan yhteinen arvopohja Mustion perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen toiminnan perustaksi. 	<p>Yhteiset arvot toiminnan perustaksi on määritelty 2021 vuoden loppuun mennessä.</p>
	<p>Henkilöstön ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman ja toimintamallin seksuaalisen kaltoinkohtelun ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi toteuttaminen 	<p>Koulutusta henkilökunnalle ainakin kerran</p> <p>Koulukohtaiset toimenpiteet ovat kirjattuina lukuvuosisuunnitelmiin 2021-22</p>
	<p>Henkilöstön ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Oppilashuollon toiminta- ja prosessiohjeet täsmennetään Henkilöstö tuntee selkeät toimintamallit ja prosessit. 	<p>Rehtoreille järjestetään tilaisuus, jossa mallit ja prosessit esitellään.</p>
	<p>Henkilöstön ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Lapsen hyvinvoinnin ja tuen yhteisten rakenteiden kehittäminen ja selkeyttäminen 	<p>Ohjeistus henkilökunnalle laaditaan joulukuuhun 2021 mennessä.</p>
	<p>Kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> Tehdään kestävän kehityksen suunnitelma 	<p>Suunnitelma hyväksytään sivistyslautakunnassa 11/2021.</p>

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kestävän kehityksen kehittämistyö	Ohjeistus otetaan käyttöön.
	<p>Infran uusiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Mustio-Svartå -hanke 	Mustio-Svartå-hanke on valmis ja toiminta on käynnissä uusissa tiloissa.
	<p>Infran uusiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Katarinaskolan 	Suunnittelu aloitetaan

Opetus

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Elisabet Ehrstedt / Opetuspäällikkö Jari Salminen

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Oppilasmäärä yhteensä lk. 1-9	2 629	2 601	2 547	2 547	2 435	2 389
Nettomeno/oppilas yhteensä, sis. koulukulut	11 258*	11 593 *	11828*	11828*	12417*	12736*
Nettomeno/oppilas, opetus	6 749*	7 014 *	7241*	7241*	7607*	7823*
Tuntikehys/oppilas	2,19*	2,20 *	2,21*	2,21*	2,2*	2,2*
Sijoittuminen toisen asteen koulutukseen	99	100	100	100	100	100

*luku ei sisällä valmistavaa opetusta eikä sairaalaopetusta

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	321,8	327,0	328,9	327,7	324,7	324,7
Yhteensä	321,8	327,0	328,9	327,7	324,7	324,7

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Toimintatuotot	719 153	595 570	722 720	722 720	722 720	722 720
Henkilöstökulut	-16 507 570	-16 943 220	-17 248 630	-17 209 030		
Ostopalvelut	-4 585 522	-4 191 710	-4 624 700	-4 624 700		
Aineet ja tavarat	-701 228	-642 640	-663 080	-656 080		
Avustukset						
Muut kulut	-6 791 146	-6 796 730	-6 600 330	-6 600 330		
Toimintakulut	-28 585 466	-28 574 300	-29 136 740	-29 090 140	-29 215 700	-29 391 490
Toimintakate	-27 866 313	-27 978 730	-28 414 020	-28 367 420	-28 492 980	-28 668 770
Muutos TA 2021-TA 2020		0,4 %	1,6 %	1,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	138 595	157 100	138 600	138 600	138 600	138 600
Sisäiset kulut	-11 033 687	-11 011 080	-10 888 450	-10 888 450	-10 918 300	-10 948 500

Lukiot

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Elisabet Ehrstedt / Opetuspäällikkö Jari Salminen

Toimintakuvaus

Lukio tarjoaa korkeatasoista yleissivistävää koulutusta, joka antaa hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja muodostaa tärkeimmän väylän korkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin. Koulutus kasvattaa terveeseen itsetuntoon ja ihmisyyteen sekä antaa nuorille hyvät tiedot ja valmiudet laadukkaaseen elämään. Raaseporissa lukio-opetusta antavat Ekenäs gymnasium, Karis-Billnäs gymnasium ja Karjaan lukio.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Tavoitteena on tarjota laadukasta opetusta turvallisessa ja pedagogisesti rikkaassa oppimisympäristössä. Yhtenäisen oppimispolun viimeiset askeleet luodaan lukiossa oppiainerajat ylittävissä oppimiskokonaisuuksissa. Tavoitteiden onnistuminen pohjautuu hyvinvoivaan henkilöstöön.

Keskeistä:

- Yhtenäinen oppimispolku
- Henkilöstön ja opiskelijoiden fyysinen ja henkinen hyvinvointi
- Kestävä kehitys

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kehitetään oppiainerajat ylittävien opintokokonaisuuksien tarjontaa lukioissa ja kaupungin lukioiden välistä yhteistyötä.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Yhtenäinen oppimispolku Yhtenäinen oppimispolku rakennetaan ja mallinnetaan näkyväksi.	Yhtenäinen oppimispolku esitellään kuntalaisille marraskuussa 2021.
	Yhtenäinen oppimispolku <ul style="list-style-type: none"> • Toimintakulttuurin kehittäminen 	Yhteinen paikallinen opetussuunnitelma kaupungin lukioille on hyväksytty sivistyslautakunnassa 6/2021.
	Henkilöstön ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi <ul style="list-style-type: none"> • Kehitetään ja selkeytetään yhteiset työtavat ja tuki opiskelijoiden hyvinvoinnille 	Ohjeet henkilöstölle valmistuvat 12/2021

Lukiot

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Elisabet Ehrstedt / Opetuspäällikkö Jari Salminen

	<p>Henkilöstön ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman ja • toimintamallin seksuaalisen kaltoinkohtelun ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi toteuttaminen 	<p>Henkilökunnalle järjestetään ainakin yksi koulutus ja koulukohtaiset toimet kirjataan lukuvuosisuunnitelmiin 2021-2022</p>
	<p>Henkilöstön ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilashuollon toiminta ja käytännöt täsmennetään • tehtäväkuvaukset ja prosessit ovat selkeitä ja henkilökunnan tiedossa. 	<p>Järjestetään tilaisuus, jossa mallit ja prosessit esitellään rehtorerille.</p>
	<p>Kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Multimedialuokan kehittäminen, mikä mahdollistaa verkkokurssien hybridiopetuksen 	<p>Multimedialuokka varustetaan asianmukaisesti.</p>
	<p>Kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehdään kestävän kehityksen ohjelma 	<p>Ohjelma hyväksytään sivistyslautakunnassa 11/2021</p>
	<p>Yhteistyön edistäminen alueella olevien opetusjärjestäjien kanssa</p>	<p>Konkreettinen suunnitelma toisen ja kolmannen asteen opetuksenjärjestäjien välisestä yhteistyöstä on laadittu</p>

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	<p>Kestävän kehityksen työ jatkuu</p>	<p>Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 2021</p>
	<p>Toimintakulttuurin kehittäminen</p>	<p>Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön syksyllä 2021.</p>

Lukiot

Luottamuselin: Sivistyslautakunta

Vastuhenkilö: Opetuspäällikkö Elisabet Ehrstedt / Opetuspäällikkö Jari Salminen

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Opiskelijamäärä yhteensä	427	426	438	438	444	444
Nettomeno/opiskelija €	8 974	9 581	9 889	9 889	9 972	10 229
Lukion valinneiden osuus kaupungin peruskoulujen 9.luokan oppilaista, %	55	55	55	55	55	55
Oman lukion valinneiden osuus kaupungin peruskoulujen 9. luokan oppilaista, %	47	47	47	47	47	47
Ylioppilastutkinto ja päättötodistus kolmessa vuodessa, %	80	90	90	90	90	90

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	41,0	43,2	43,8	44,4	44,4	44,4
Yhteensä	41,0	43,2	43,8	44,4	44,4	44,4

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Toimintatuotot	58 843	6 500	79 300	79 300	79 300	79 300
Henkilöstökulut	-2 563 376	-2 720 020	-2 861 340	-2 861 340		
Ostopalvelut	-543 495	-512 010	-581 610	-576 110		
Aineet ja tavarat	-50 597	-38 110	-244 600	-239 600		
Avustukset	-5					
Muut kulut	-732 742	-736 220	-723 310	-723 310		
Toimintakulut	-3 890 215	-4 006 360	-4 410 860	-4 400 360	-4 506 730	-4 620 950
Toimintakate	-3 831 372	-3 999 860	-4 331 560	-4 321 060	-4 427 430	-4 541 650
Muutos TA 2021-TA 2020		4,4 %	8,3 %	8,0 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	4 230	1 500	3 300	3 300	3 300	3 300
Sisäiset kulut	-1 133 297	-1 213 120	-1 189 810	-1 189 810	-1 189 810	-1 189 810

Museot

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuuhenkilö: Museonjohtaja Dan Lindholm/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

---

Toimintakuvaus

Länsi-Uudenmaan museo on asiantuntijaorganisaatio, jonka visiona on toimia Raaseporin kaupungissa Länsi-Uudenmaan osaamispankkina sekä kulttuurihistoriallisena osaamiskeskuksena. Museo haluaa kokoelmiensa ja toimintansa pohjalta lisätä ymmärtämystä ja tietämystä seudulla kaupungin ja seudun historiasta ja siten vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen. Museo välittää tietoa historiallisesta kulttuuriperinnöstä sellaisena kuin se on ilmennyt rakennetun- ja arkeologisen kulttuuriperinnön muodossa sekä esineissä, valokuvissa, arkistoasiakirjoissa että suullisessa perinteessä. Tavoitteet saavutetaan aktiivisen tutkimus-, näyttely-, tiedotus-, informaatio-, neuvonta- ja opetustoiminnan avulla.

Museo toimii Raaseporin kaupungin museona sekä Länsi-Uudenmaan museona. Uuden museolain myötä museo on se viranomainen, joka ottaa kantaa Länsi-Uudenmaan kulttuuriympäristöä ja kulttuuriperintöä koskeviin kysymyksiin. Tähän toimintaan sisältyy kaupunkisuunnitteluun ja maankäyttöön liittyviä asiantuntijatehtäviä ja tarkastuksia sekä viranomaislausuntojen kirjoittamista rakennettuun- ja arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvissä kysymyksissä, viranomaisneuvotteluita ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjauksia koskevaa neuvontaa. Lisäksi toimintaan kuuluu museotoiminnan koordinointia toiminta-alueella ja neuvontaa paikallismuseoille museoteknisissä kysymyksissä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Museon pitkäaikaisena suunnitelmana on tarjota museopedagogista toimintaa lapsille ja nuorille mm. aikamatkojen ja museokerhojen kautta. Museo on aktiivisesti mukana sivistystoimen ohjausryhmässä, jossa kehitetään yhtenäistä oppimispolkua ja siihen liittyvää kulttuurioppimispolkua.

Vuoden 2021 keskeisenä suunnitelmana on suunnitella ja toteuttaa uusi taidemuseo EKTA:n yhteyteen ja siihen liittyvää toimintaa.

Kestävä kehitys on osa kaupungin strategiaa ja on myös painopisteenä sivistystoimen sektorilla. Museo jatkaa jätteiden jaottelua ja materiaali kierrätystä toimipisteissä ja ottaa tämän huomioon myös uuden taidemuseon suunnittelussa.

Museot
Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta
Vastuhenkilö: Museonjohtaja Dan Lindholm/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman
Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Suunnitella uutta taidemuseota ja siihen liittyvää toimintaa EKTA:n yhteyteen.	Uuden taidemuseon suunnitelmat valmiina ja toteuttaminen voidaan aloittaa.
	Tarjota museopedagogista toimintaa lapsille ja nuorille mm. aikamatkojen ja museokerhojen kautta.	Yhtenäistä oppimispolkua ja siihen liittyvän kulttuurioppimispolun myötä tarjota aikamatkoja lapsille.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

	Maakunnallinen kokoelmanäyttely vakiinnuttaa asemansa ja sitä kehitetään mm. käyttämällä uutta tekniikkaa. Tehokkaan markkinoinnin myötä Leirasta tulee merkittävä turistikohde maakunnassa.	Kokoelmanäyttelystä tulee suosittu kävijäkohde, joka täydentää EKTA:n näyttelyitä.
	Uusi taidemuseo rakennetaan ja avataan EKTA:n yhteyteen. EKTA muodostaa galleria Elverketin kanssa yhtenäisen "kulttuurikorttelin".	Uudesta "kulttuurikorttelista" tulee suosittu matkailu- ja kävijäkohde, jossa on 50 000 kävijää vuodessa.

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Näyttelyt, pysyvät	7	7	7	7	8	8
Erikoisnäyttelyt	6	4	3	3	6	6
Näyttelykävijät yhteensä	13 649	20 000	10 000	10 000	50 000	50 000
Lausunnot yhteensä	154	300	300	300	300	300

Uuden taidemuseon rakentaminen vaikuttaa todennäköisesti kävijämäärään vuonna 2021.

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilötyövuodet	9,5	9,9	11,4	10,4	10,4	10,4
Yhteensä	9,5	9,9	11,4	10,4	10,4	10,4

Museot

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuhenkilö: Museonjohtaja Dan Lindholm/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	139 151	82 500	81 000	81 000	81 000	81 000
Henkilöstökulut	-582 438	-708 430	-690 620	-690 620		
Ostopalvelut	-185 105	-159 020	-158 760	-158 760		
Aineet ja tavarat	-29 304	-27 310	-31 090	-31 090		
Avustukset						
Muut kulut	-276 036	-319 080	-337 830	-337 830		
Toimintakulut	-1 072 883	-1 213 840	-1 218 300	-1 218 300	-1 211 270	-1 219 310
Toimintakate	-933 732	-1 131 340	-1 137 300	-1 137 300	-1 130 270	-1 138 310
Muutos TA 2021-TA 2020		21,2 %	0,5 %	0,5 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	0					
Sisäiset kulut	-310 156	-362 930	-379 170	-379 170	-379 170	-379 170

Kirjastot

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuhenkilö: Kirjastopäällikkö Heidi Enberg/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Toimintakuvaus

Kirjastotoiminta muotoutuu kirjastolain mukaan, jonka tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Yhtenäinen oppimispolku on yksi sivistysalan kahdesta laaja-alaisesta painopistealueesta vielä vuoden 2021 talousarviossa.

Yhtenäinen oppimispolku tarkoittaa yhteistä käsitystä hoidosta, kasvatuksesta, kasvusta ja oppimisesta kaikkien ikäryhmien kohdalla. Kirjaston näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että kaikille lapsille tulee antaa samat tiedot ja pääsy kirjaston resursseihin. Vuoden 2021 tavoitteena on, että kaikki ensimmäisen vuosiluokan oppilaat käyvät kirjastossa ensimmäisen kouluvuotensa aikana tutustumassa kirjaston toimintaan.

Kestävä kehitys on toinen sivistyksen painopistealue. Kierrätystä on kartoitettu ja kirjaston oman toiminnan osalta se on todettu toimivaksi. Vuoden 2021 tavoitteena on laajentaa kierrätys kirjastojen julkisiin tiloihin siten, että niissä on paperin, pahvin ja muovin lajitteluastiat sekä lisätä aktiivisesti kävijöiden tietoisuutta lajittelumahdollisuudesta.

Helle-kirjastojen yhteistyötä parannetaan jatkuvasti ja kehityksen painopiste vuonna 2021 on lainamateriaalin hankinnassa yhteisesti laadituilla kokoelmaa koskevilla suuntaviivoilla. Kokoelmaa koskevat suuntaviivat sisältävät linjauksia mm. lainamateriaalin hankinnasta, varastoinnista ja poistosta.

Myöhästymismaksujen verkkomaksamista maksuvaihtoehtona selvitetään Hellekirjastoissa vuoden aikana.

Osana henkilöstön fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin parantamista ja ylläpitämistä järjestetään koko kirjastohenkilöstön yhteinen jatkokoulutus vuoden aikana ja käydään kehityskeskustelut kaikkien kanssa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022-2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Karjaan kirjasto avaa uusissa tiloissa kesällä 2022.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Yhtenäinen oppimispolku	Kaikilla oppilailla on kirjastokortti lopettaessaan ensimmäisen luokan
	Henkilökunnan fyysinen ja psyykinen hyvinvointi <ul style="list-style-type: none"> Kirjastojen toimintakulttuurin kehittäminen 	Yhteinen jatkokoulutus järjestetään kerran
	Henkilökunnan fyysinen ja psyykinen hyvinvointi <ul style="list-style-type: none"> Kehityskeskusteluita käytetään johdonmukaisesti hyvinvoinnin strategioiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi 	Esimies pitää kehityskeskusteluita henkilökunnan kanssa (100 % pidettyjä keskusteluita)
	Kestävä kehitys <ul style="list-style-type: none"> Lisätään kierrätystä kirjastoissa 	Kierrätys (paperi, pahvi, muovi) toimii kirjastotiloissa asiakkaille.

Kirjastot

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuhenkilö: Kirjastopäällikkö Heidi Enberg/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

	Kirjastoauton käytön ja tehtävän selvittäminen ja arvioiminen	Tehty selvitys
	Omatoimikirjastojen lisäämisen selvittäminen	Tehty selvitys

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Karjaan kirjasto siirtyy uusiin tiloihin	Karjaan kirjasto toimii uusissa tiloissa

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Aukiolotunnit	10 209	9 800	9 800	9 300	9 300	9 300
Fyysiset vierailut	207 242	205 000	205 000	200 000	200 000	200 000
Verkkokäynnit	24 770	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Hankinta	9 246	9 500	9 500	6 100	6 100	6 100
Lainat	298 650	290 000	290 000	280 000	280 000	280 000

Henkilötyövuodet

31.12	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Henkilötyövuodet	16,4	16,4	16,4	15,4	14,4	14,4
Yhteensä	16,4	16,4	16,4	15,4	14,4	14,4

Kirjastot

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuuhenkilö: Kirjastopäällikkö Heidi Enberg/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	51 594	36 010	31 000	31 000	31 000	31 000
Henkilöstökulut	-701 411	-705 920	-628 490	-673 490		
Ostopalvelut	-208 728	-188 360	-195 590	-215 170		
Aineet ja tavarat	-224 731	-226 360	-227 590	-150 500		
Avustukset						
Muut kulut	-452 497	-414 210	-428 940	-428 940		
Toimintakulut	-1 587 367	-1 534 850	-1 480 610	-1 468 100	-1 399 440	-1 407 010
Toimintakate	-1 535 773	-1 498 840	-1 449 610	-1 437 100	-1 368 440	-1 376 010
Muutos TA 2021-TA 2020		-2,4 %	-3,3 %	-4,1 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	10 695	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Sisäiset kulut	-586 660	-537 660	-558 420	-558 420	-558 420	-558 420

Vapaa-aika

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuhenkilö: Vapaa-aikapäällikkö Fredrika Åkerö/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Toimintakuvaus

Vapaa-aikaosasto vastaa kaupungin urheilusta, liikunnasta, nuorisotoiminnasta, kirjastotoiminnasta ja museotoiminnasta.

Vapaa-aikaosasto tarjoaa kaikille asukkailla suunnattua toimintaa sekä tukee liikunta- ja nuorisotoimintaa harjoittavia yhdistyksiä ja organisaatioita. Liikunta- ja terveystoimintatoiminta valvoo ja tarjoaa ohjattua toimintaa Tammisaaren uimahallissa sekä huolehtii kaupungin liikuntaneuvonnasta henkilöille, joilla on kohonnut terveysriski. Liikunta ja terveystoimintatoiminta jakaa liikuntapaikkojen käyttövuorot ja ylläpitää varausjärjestelmää. Tekninen toimiala vastaa liikuntapaikkojen hoidosta ja ylläpidosta.

Raaseporin nuorisotoiminta on ehkäisevää ja terveyttä edistävää, ja se pyrkii tarjoamaan mielenkiintoista ja päihteetöntä toimintaa kaupungin nuorille. Nuorisotoiminta tarjoaa nuorisotalotoimintaa, pienryhmätoimintaa, välituntitoimintaa kouluissa, leirejä ja retkiä. Nuorisotoiminta muodostaa tärkeän osan yhtenäisestä oppimispolusta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Painopisteet:

- Yhtenäinen oppimispolku:
- Henkilökunnan ja oppilaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Kestävä kehitys

Syyskuussa 2019 kaupungissa avattiin liikuntaneuvonta, joka on tarkoitettu iästä riippumatta kaikille kuntalaisille, joilla on kohonnut terveysriski. Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta vuosille 2019 ja 2020, ja avustukselle voi hakea jatkoa vuodelle 2021. Liikuntaneuvonnan kehittäminen on jatkuvaa ja vuoden aikana laaditaan suunnitelma liikuntaneuvonnan vakiinnuttamisesta ja käyttönotosta pysyvänä palvelumuotona.

Vuodesta 2021 alkaen uimahallin hoidosta ja kunnossapidosta vastaa tilahallinto.

Nuorisotoiminta laatii toimintasuunnitelmansa koulujen lukuvuoden mukaan. Toiminta jakautuu erityisnuorisotyöhön ja nuorisotyöhön ja toimintavuoden aikana kehitetään selkeitä toimintamalleja, joita viestitään myös ulkoisesti yhteistyökumppaneille, kuten kaupungin kouluille. Painopiste on kaupungin ehkäisevän päihdetyön kehittämisessä sekä koronapandemian vaikutusten lievittämisessä.

Vapaa-aikapäällikkö toimii kaupungin nuorisovaltuuston ohjaajana yhdessä nuoriso-ohjaajan kanssa.

Vuonna 2021 urheilu, liikunta ja nuorisotoiminta panostavat kestäväan kehitykseen kehittämällä kaikkien yksiköiden materiaalien uusiokäyttöön liittyviä rutiineja.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kestäväan kehitykseen liittyvä työ jatkuu kaikissa yksiköissä. Uimahallin kuntotarkastus saatetaan päätökseen vuonna 2021, ja uimahallin kunnostamista suunnitellaan tuloksen pohjalta.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Henkilökunnan ja oppilaiden/asukkaiden fyysinen ja psyykinen hyvinvointi: <ul style="list-style-type: none"> - terveyttä edistävä ja ennaltaehkäisevä liikuntaneuvonta vakiinnutetaan kaupungin perustoiminnaksi. 	Monialainen työryhmä laatii keväällä 2021 suunnitelman liikuntaneuvonnan käyttönotosta pysyväksi palvelumuodoksi. Tavoitteena on tavoittaa ja auttaa 60–80 henkilöä vuodessa.

Vapaa-aika

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuhenkilö: Vapaa-aikapäällikkö Fredrika Åkerö/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

	- yhteisten työrakenteiden kehittäminen ja selkiyttäminen lapsen hyvinvoinnin tueksi.	Henkilöstölle on laadittu toimintasuunnitelma.
	Yhtenäinen oppimispolku: - Nuorisotoiminta osallistuu aktiivisesti koronapandemian haitallisten vaikutusten ennaltaehkäisyyn.	Erityisnuorisotyön kautta nuoriso-ohjaajat tapaavat ja puhuvat kaikkien 9-luokkalaisten kanssa ennen koulun päättymistä, jotta oppilaat saavat tukea jatko-opintoihin.
	Uimahallin kuntotarkastus saatetaan päätökseen 2021. Uimahallin peruskorjauksen korjaussuunnitelma laaditaan vuosina 2022–2023.	Käyttäjille tehdään kysely uimahallin palveluista vuonna 2021 ja tulos sisältyy perusparannuksen suunnittelutyöhön.

Sitovat tavoitteet 2022-2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kestävä kehitys	Sähkön vähentämistä ja käyttöä koskevan suunnitelman laatiminen.
	Erityisnuorisotyö osallistuu aktiivisesti ehkäisevän päihdetyön mallin rakentamiseen kouluissa vuosina 2021–2022.	Kaikki vuosiluokkien 5–9 oppilaat osallistuvat samaan ehkäisevään päihdetyöhön lukuvuonna 2022–2023.

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Uimahallikäynnit/vuosi	101 299	97 000	97 000	97 000	97 000	97 000
Uimaopetus kouluille/osallistujamäärä per vuosi		7 200	7 200	7 200	7 200	7 200
Nuorisotalojen käynnit/vuosi	10 251	14 500	14 500	14 500	14 500	14 500
Ohjattu toiminta/osallistujat (vesitoiminnot, kuntosali, ei kouluja)	24 669	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000
Ohjattu nuorisotoiminta/osallistujat	1 951	3 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Erityisnuorisotoiminta/osallistujien määrä per vuosi		100	100	100	100	100

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nuorisotoiminta	6,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
Liikuntatoiminta	13,7	13,7	13,7	8,7	8,7	8,7
Yhteensä	20,0	21,0	21,0	16,0	16,0	16,0

Vapaa-aika

Luottamuselin: Vapaa-aikalautakunta

Vastuuhenkilö: Vapaa-aikapäällikkö Fredrika Åkerö/Sivistystoimenjohtaja Tina Nordman

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	881 787	700 600	872 600	872 600	872 600	872 600
Henkilöstökulut	-918 121	-935 060	-744 210	-742 810		
Ostopalvelut	-808 879	-763 540	-855 360	-855 360		
Aineet ja tavarat	-269 637	-242 950	-39 560	-39 560		
Avustukset	-160 215	-160 000	-148 000	-160 000		
Muut kulut	-929 938	-983 560	-1 717 420	-1 717 420		
Toimintakulut	-3 086 790	-3 085 110	-3 504 550	-3 515 150	-3 528 360	-3 536 740
Toimintakate	-2 205 003	-2 384 510	-2 631 950	-2 642 550	-2 655 760	-2 664 140
Muutos TA 2021-TA 2020		8,1 %	10,4 %	10,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	349 625	348 000	312 000	312 000	312 000	312 000
Sisäiset kulut	-1 455 227	-1 510 250	-2 438 230	-2 438 230	-2 438 230	-2 438 230

Toimiala: Tekniikka

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl

Perustietoa sektorista

Tekninen toimiala on valtuustotasolla jaettu kahdeksaan sitovuustasoon: (kaupunginvaltuuston sitovuustasot) 1) Hallinto 2) Yhdyskuntatekniikka 3) Mittaus ja kiinteistönmuodostus 4) Kaavoitus 5) Rakentaminen ja ympäristö 6) Tilahallinto 7) Siivous ja ruokahuolto 8) Jätelautakunta.

Tekniseen toimiala käsittää seuraavat toimintaosastot: 1) Hallinto 2) Yhdyskuntatekniikka 3) Kaavoitus- ja ympäristö 4) Tilahallinto ja 5) Jätelautakunta

Tekninen lautakunta vastaa koko toimialan toiminnoista, talousarviosta sekä henkilökunnasta lukuun ottamatta rakennus- ja ympäristöviranomaistoimintaa sekä kaavoitustoimintaa. Kaavoituslautakunta on asiantuntijalautakunta kaavoituskysymyksissä, ympäristö- ja rakennuslautakunta hoitaa rakennus- ja ympäristöluvut ja Uudenmaan jätelautakunta on 12 Uudenmaan kunnan jäteviranomaislautakunta. Kaavoituslautakunta sekä ympäristö- ja rakennuslautakunta käsittelevät toiminta-alueensa talousarvion.

Pääasialliset tehtävät:

- Edistää Raaseporin kaupungin kasvua ja viihtyisyyttä
- Vastata maapolitiikasta, kiinteistöjen myynnistä ja aluesuunnittelusta
- Vastata yleisten alueiden hoidosta ja kunnossapidosta
- Edistää ja ylläpitää turvallista infrastruktuuria ja hyviä liikenneyhteyksiä
- Koordinoida investointien suunnittelua ja toteutusta yhdessä muiden toimialojen kanssa
- Vastata kaupungin rakennetun kiinteistökannan/toimitilojen kunnossapidosta ja kiinteistöstrategian toimeenpanosta
- Vastata kaupungin ruokahuollon- ja siivouspalveluiden tuottamisesta toimialojen tarpeiden mukaan.
- Vastata viranomaistoiminnasta, rakennusvalvonta ja ympäristöyksikkö osana toimialaa

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021

- Teknisen toimialan päämäärät;
  - kuntalaisten eduksi; tavoitteena tyytyväinen asiakas
  - muiden toimialojen kanssa; tavoitteena tyytyväinen tilaaja
  - toimialan sisäisesti; tavoitteena toimivat sisäiset työtavat
- Teknisen toimialan hyvä ja selkeä johtaminen, selkeät toimenkuvaukset ja vastuualueet
- Teknisen toimialan ja kaupungin muiden toimialojen kiinteä yhteistyö
- Taloudellisen tilanteen mukaan mitoitettu motivoitunut ja osaava henkilökunta
- Oikein mitoitettu asiakaspalvelu sekä osastoilla että kaupungin kotisivuilla
- Selkeä kaavoitus, sujuva luvitus sekä tonttien oikea-aikainen markkinointi ja myynti
- Kyky reagoida nopeasti tuleviin tarpeisiin ja kysyntään
- Hankekehitys jatkuva, kehitysprojektien tehokas läpivienti
- Hankkeiden toteutuksen aikataulut ja työvaiheiden suunnittelu
- Kiinteistöstrategian toimeenpano ja toimivat kiinteistökehitystoimenpiteet
- Hyvä yhteistyö teknisen keskuksen, Raaseporin Veden, Raaseporin Energian ja muiden verkkorakentajien kanssa:
  - Investointien samanaikainen toteuttaminen muiden toimijoiden kanssa, kun se on mahdollista
  - Yhteisten hankintamenettelyjen kehittäminen
- Hyvä yhteistyö alueellisten ja valtion viranomaisten kanssa

Tammiharjun alue on keskeisessä roolissa kaupungin hallinnon sijoittumisen suhteen uuden kaupungintalon siirryttyä Tammiharjun alueella. Alueen 16 rakennuksen käyttöä tehostetaan osana palveluverkon tarkastelua keskittämällä kaupungin toimintoja alueelle. Tammiharjun alueen kehittäminen ns. hallintokeskittymäksi on tulevien toimintavuosien haaste! Alueelle on tarkoituksenmukaista keskittää kunnallisia- ja palvelutoimintoja, pelkästään jo kiinteistökannan tehokkaan käyttöasteen ja yleisten palveluiden parantamiseksi keskitetysti samalle alueelle.

Toimiala: Tekniikka

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl

Kaupungin kiinteistöjen sisäinen pääomavuokra vastaa yleisesti kunnissa käytössä olevaa käypää tasoa. Maakuntahallinnon- ja mahdolliset sote-toimintojen muutokset edellyttävät, että kaupungin kiinteistöjen (ulkoinen) vuokrataso on oikea. Talousarviossa 2021 noudatettu sisäisen pääomavuokran määrittäminen vastaa maakunnan tilakeskuksen laskentamallia- ja periaatteita.

Kaavoitusohjelma ja rakentamisen toteutussuunnitelmat päivitetään vastaamaan ajankohtaista tarvetta. Tonttimaan kaavoittaminen yritystoiminnalle on painopisteenä toimintavuonna 2021. Karjaan ja Tammisaaren välinen yleiskaava vahvistuessaan edesauttaa työpaikka-alueiden asemakaavoittamista, lisäksi Skogbyn ja Horsbäckin alueita kehitetään. Lepin alueen kehittämisen edellytykset ovat suotuisat, kun alueen liikennejärjestelyt saadaan ratkaistua vuoteen 2022 mennessä. Edelliset vuosien kokemusten mukaan pääpaino tontinmuodostuksessa (kaavoituksessa) tulee olla työpaikka- ja teollisuustonttien kaavoituksessa sekä Tammisaaren ja Karjaa keskustan alueen kerrostalovarannon kasvattamisessa. Vallalla oleva asumisen trendi on, että ihmiset haluavat asua taajamien keskustoissa palveluiden lähellä. Omakotitonttien kysyntä vaikuttaa kasvavan muutaman hiljaisen vuoden jälkeen.

Kaupunginhallitus on asettanut Asuntoliittisen työryhmän käsittelemään asumiseen ja maankäytön kehityskuvan laadintaan koskevia asioita – palveluverkkoselvitys toimii tausta-aineistona. Vuoden 2021 aikana käynnistettävä maankäytön kehityskuva perustuu palveluverkkoselvityksen toimeenpanoon ja toimii yleis- ja asemakaavoitusta ohjaavana aineistona.

Kiinteistönmyynti, sekä rakentamattomat maa-alueet, että rakennukset, on keskitetty mittaus- ja kiinteistönmuodostusosastolle. Myyntiprosessi valmistellaan siten, että kohteen myynnille on päätöstä tehtäessä vaadittavat tiedot, riittävä taustatieto myyntipäätöksen tekoon sekä ostajaehdokkaalle. Sauman yhteistyö raakamaanhankinnan (maapolitiikka) – kaavoituksen - luvituksen ja kiinteistönmyynnin osalta on tärkeää ja kytketty koko toimialan yhteisiin toiminnallisiin- ja taloudellisiin tavoitteisiin. Kiinteistönmyynnistä saatu myyntivoitto on vuodelle 2021 asetettu 1,15 miljoonaa euroon. Kiinteistöjen myynnistä saadaan sekä suoranaisia myyntituloja sekä toisaalta säästöjä ylläpitokustannuksista ja laskennallinen rakennuksiin liittyvä korjausvelka vähenee kiinteistömässä pienentyessä. Kiinteistömyynnin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liittyvät käytännössä koko teknisen toimialan toimintaan.

Tavoitteena on, että rakennusvalvonta ja ympäristötoimisto toimivat läheisessä yhteistyössä muun teknisen toimen kanssa ja koko toimiala pyrkii näin hyödyntämään osastojen välisiä synergiaetuja. Viranomaistoimintojen mahdolliseen yhteistyöhön varaudutaan, Raasepori on näiltä osin valmis keskustelemaan yhteistyöstä Inכון ja Hangon kanssa esim. Ivi-asiaosaamisen resurssin jakamisesta.

Vuoden 2021 alusta uimahalli- ja palloiluhallikiinteistö siirtyy teknisen toimialan hoidettavaksi. Tarkoituksena on yhtenäistää ja keskittää toimintatapoja. Katuvalaistuksen omistus ja kunnossapito on siirretty Raaseporin Energian omistukseen, kaupunki ostaa valaistuksen ostopalveluna toimintavuoden 2021 alusta lähtien.

Raasepori toimii Uudenmaan jätelautakunnan isäntäkuntana. Uuden 'Uudenmaan jätelautakunnan' toimintaa on kuvattu tarkemmin kyseisen osaston alla erillisessä kappaleessa.

Merkittäviä kehityshakkeita kaupungin kannalta ovat Lepin liikennejärjestelyt (vt 25 ja mt 111 risteysalueella) sekä Hanko-Hyvinkään rataosuuden sähköistys ja turvallisuuden parantaminen. Nämä hankkeet toteutetaan yhteishankkeina Väyläviraston kanssa. Molemmat hankkeet sisältyvät valtion talousarvioon toimintavuodelle 2021, kaupungin taloudellinen panos vaaditaan.

Toimenpiteet taloudellisen tilanteen johdosta teknisen toimialan osalta

Teknisen toimialan taloudellinen kehitys käyttökulujen talousarviovalmistelussa vuodelle 2021 on noin 1 050 000 euroa pienempi edellisvuoteen verrattuna. Toimintaa tulee sopeuttaa käytännössä toimialan kaikkien toimintojen osalta, jotta talouskehitys voidaan saavuttaa. Talousarviovalmistelua laadittaessa on käynnissä henkilökuntaa koskevat yt-neuvottelut.

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi kustannusvaikutuksineen sekä seuraamuksineen on esitetty kunkin vastuuyksikön talousarvio-osiossa.

Toimiala: Tekniikka

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl

Investoinnit 2021

Investoinnit esitellään talousarvion investointiosassa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023

Kaupunki tukee pendelöintiä kehittämällä uutta Karjaan matkakeskuksen (Länsi Uudenmaan keskusasema) aluetta yhdessä muiden maanomistajien ja toimijoiden kanssa. Kaupunki pyrkii vaikuttamaan aktiivisesti siihen, että rautatie- ja maantieteytydet Länsi Uudellamaalla säilyvät ja kehittyvät. Rantaradan palvelutason ylläpitäminen ja kehittäminen on painopisteenä keskusteluissa liittyen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan. Joukkoliikennettä kehitetään junaliikenteeseen tukeutuen, Karjaalla sijaitseva keskusasema tarjoaa hyvät ja toimivat liikenneketjut liikkumismuotojen välillä. Lepin aluetta kehitetään kaupalliseksi keskittymäksi.

Kaupungin vuonna 2016 käynnistetyt ns 'kiinteistöstrategian' mukaisesti (kiinteistöjen salkutus ja sisäinen vuokramenetelmä) realisoitavat tarpeettomat ja kuluja aiheuttavat rakennukset ja omistukset, tavoitteena on vähentää toimitiloja ja keskittää toimintoja kaupungin omistamiin kiinteistöihin. Kaupungin tilatoimintoja tehostetaan ja keskitetään ylläpidettäviin ja kehitettäviin toimitiloihin. Vähentyvän kiinteistömäärän odotetaan tuovan toimenpideohjelman edellyttämiä säästöjä käyttökuluissa. Palveluverkkoselvitys on keskeinen osa kiinteistöstrategiaa, jota toimeenpannaan ja kehitetään edelleen. Maankäytön kehityskuva pohjautuu palveluverkkoselvityksen tavoitteisiin. Kiinteistöstrategiaa, sen toimenpiteitä ja tavoitteita päivitetään tarvittaessa. Palveluverkkoselvityksen mukaisia tehostustoimenpiteitä toimeenpannaan erillisin päätöksin ja jo tehdyt päätökset (Kv 8.6.2020 § 60) on huomioitu talousarviossa. Kiinteistönmyynnin taloudelliset vaikutukset ovat myyntitulot, vähentyneet käyttökustannukset ja ennen kaikkea korjausvelan vähentyminen.

Kiinteistönmyynti, sekä rakentamattomat maa-alueet, että rakennukset, odotetaan johtavan kustannussäästöihin toimintakuluissa. Tilahallinnon toimintoja sopeutetaan tilanteen mukaan. Maanhankinta ja kaavoitus takaa sen, että kaupungilla on tarjota toimivia työpaikka- ja asuinalueita. Saumaton yhteistyö raakamaanhankinnan (maapolitiikka) – kaavoituksen - luvituksen ja kiinteistönmyynnin osalta on tärkeää ja kytkeytyy koko toimialan yhteisiin tavoitteisiin.

Ruokahuollon tuotantotilojen perusparantaminen jatkuu vuoden 2022 aikana, toteutus perustuu KH 20.8.2018 § 315 hyväksytyyn ruokahuoltoselvitykseen. Päätökset tulevien vuosien valmistuskeittiöiden ja päätöksen piiriin kuuluvien jakelukeittiöiden saneerauksista tehdään erillisin päätöksin. Sote ratkaisut saattavat vaikuttaa Raaseporin ruokahuoltoon (sairaalan valmistuskeittiön rooli osana valmistuskeittiöverkkoa), näiltä osin seurataan sote päätöksiä.

Siivoustoimintaa ylläpidetään ja kehitetään edelleen. Muutokset kaupungin toiminnoissa huomioidaan ruokahuollon- ja siivouksen palvelutuotannossa

Strategian jalkauttaminen teknisen toimialan tavoitteisiin

Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
Vaikuttavuus ja lobbaus työpaikkojen lisäämiseksi ja kasvuedellytysten mahdollistamiseksi	Toimivat liikennejärjestelyt vt 25:n vaikutusalueella ja raideliikenne (rantarata ja Hangon–Hyvinkään rata) edistävät kaupan ja teollisuuden hankkeiden toteutumista
Lepin alueen kehittäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia	Teollisuus- ja liikealueet (Leppi ja Bäljars)
Asuntopoliittiset panostukset keskiössä	Asuntopoliittinen ohjelma laaditaan Megatrendien seuraaminen Keskeiset asuintontit Maankäytön kehityskuvan laatiminen

Toimiala: Tekniikka

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl

Kiinteistöstrategian jatkuva noudattaminen	Toiminnan keskittäminen omiin rakennuksiin. Oikein mitoitettu sisäinen vuokrajärjestelmä, jota voidaan käyttää myös mahdollisessa maakuntauudistuksessa. Tarpeettomista rakennuksista luovutaan
Tekninen toimiala osallistuu palveluverkkoselvityksen toimeenpanoon, (palvelutarjonta, koulutus, päiväkodit, perusturva, hallinto jne.)	Huomioidaan investointi- ja peruskorjausten suunnittelussa. Palveluverkkoselvitysten mukaan laaditaan maankäytön kehityskuva (= suunnitelma), joka toimii yleiskaavoituksen tausta-aineistona.
Teknisen toimialan prosessikuvaukset	Teknisen toimialan prosessit määritellään ja niitä ylläpidetään ja muokataan tarvittaessa. Pääprosessit, osastotaso ja yksikkö/toimintatason prosessikuvaukset määritellään.
Ulkoisen ja sisäisen tiedottaminen	Tekninen toimiala kehittää ulkoista ja sisäistä tiedottamista

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	2023
Toimintatuotot	33 726 477	34 073 680	35 710 330	36 305 330	35 623 580	35 692 510
Henkilöstökulut	-11 003 472	-11 664 400	-11 446 260	-11 297 200		
Ostopalvelut	-8 743 140	-8 523 920	-8 905 830	-8 682 850		
Aineet ja tavarat	-6 329 657	-6 121 530	-6 827 700	-6 803 770		
Avustukset	-224 551	-230 740	-232 960	-233 330		
Muut kulut	-5 173 590	-5 617 900	-5 840 670	-5 840 670		
Toimintakulut	-31 474 411	-32 158 490	-33 253 420	-32 857 820	-33 091 620	-33 289 070
Toimintakate	2 252 066	1 915 190	2 456 910	3 447 510	2 531 960	2 403 440

Muutos TA 2021-TA 2020

-15,0 %

28,3 %

80,0 %

Mistä:

Sisäiset tuotot

25 816 750 26 614 310 27 831 310

27 831 310 27 899 560 27 968 490

Sisäiset kulut

-2 011 415 -1 991 230 -2 126 070

-2 127 250 -2 128 140 -2 129 030

Henkilöstökulut nousivat vuonna 2020 johtuen 17 hoitoapulaisen siirrosta eläköitymiset huomioituna sosiaali- ja terveydenhuollosta tilahuoltoon.

Hallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuuhenkilö: Hallintopalvelupäällikkö Jens Rosendal

Toimintakuvaus

Osasto vastaa koko toimialan kokonaisvaltaisesta hallinnosta ja tukitoimista sekä toimialan osastojen osastokohtaisesta hallinnosta. Osasto johtaa ja koordinoi taloussuunnittelun ja vastaa toimialan koko talousseurannasta. Osasto vastaa lisäksi toimialarajat ylittävästä yhteistyöstä.

Kanslia vastaa asiakäsittelystä, asiakaspalvelusta, toimialan taloushallinnosta sisältäen laskutuksen ja ostoreskontra, ennusteet ja tilastot sekä controller-toiminnon. Kanslia hoitaa koko toimialan yhteisiä hallinnollisia toimintoja. Muilla osastoilla on omia ja läheisiä kansliatoimintoja varten oma hallinnollinen henkilökunta.

Investointisuunnitteluyksikkö vastaa kaupungin kaikkien toimialojen investoinneista. Tämä merkitsee vastuuta talousarvion laatimisesta sekä kaupungin investointibudjetin koordinoinnista ja täytäntöönpanosta kokonaisuudessaan.

Ajoneuvohallintoyksikkö vastaa kaupungin ajoneuvokannasta. Avustaa ajoneuvojen hankinnoissa, pitää yllä rekisteriä sekä seuraa käyttökustannuksia.

Kaupungin pienvenesatamat hoidetaan nettoyksikkönä osaston alaisuudessa.

Pelastustoimi hoidetaan ostopalveluna Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselta / Espoon kaupunki. Osasto hallinnoi toimintaa.

Ympäristöterveydenhuolto

Eteläkärjen ympäristöterveyslautakunta Hangon kaupungissa toimii kunnan terveydensuojeluviranomaisena ja järjestää lakisääteistä eläinlääkäripalvelua. Osasto hallinnoi toimintaa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Henkilöstömäärää mukautetaan jatkuvasti työtehtävien mukaan. Työprosessien jatkuva läpikäynti tehostaa työrutiineja ja tekee työtehtävien jakamisesta optimaalista ja kokonaisvaltaista. Työtehtävien tasainen jakaminen lisää yksittäisen työntekijän sekä työtiimin hyvinvointia.

Pienvenesatamien tehostamissuunnitelma valmistuu vuoden 2021 aikana. Pienvenesataman toiminnan kokonaisuudistuksen tavoitteena tulee olla toiminnan parantaminen sekä sataman erottaminen varsinaisesta toiminnasta. Tavoitteena voisi olla talouden parantaminen siten, että pienvenesataman tulot kattavat kaikki kustannukset, investoinnit mukaan lukien. Stallörsparkenin ja pienvenesataman jatkokehittämistä varten kaupunginhallitus on nimennyt ohjausryhmän, jonka tehtävänä on laatia hankesuunnitelma. Pitkän aikavälin tavoitteena on löytää alueelle investointimalli sekä lisätä entisestään alueen houkuttelevuutta ja saavutettavuutta asukkaille ja matkailijoille.

Sähköautojen käyttö arvioidaan ja mukautetaan vastaamaan tarvetta.

Sopeuttaminen ja tehostaminen

Osana talouden tasapainottamista koskevia sopeutustoimia ehdotetaan venepaikkojen hintojen korottamista noin 20 %:lla. Taksan päivityksen yhteydessä tulee tarkastella myös muiden kuntien tasoa. Venepaikkojen vuokrausjärjestelmää digitalisoidaan ja sujuvoitetaan asiakkaille.

Teknisen lautakunnan kokousten määrää ehdotetaan vähenevän verrattuna edellisiin vuosiin.

Hallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Hallintopalvelupäällikkö Jens Rosendal

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Työtehtävien ja prosessien seurannan ja arvioinnin jatkaminen.

Pienvenesatamien tehostamistyö jatkuu. Tavoitteena on, että tuotot kattavat sekä käyttökustannukset että investoinnit.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Venepaikkojen vuokrauksen lisääminen	85 % venepaikoista vuokrattuna
	Investoinnit toteutetaan sovitussa ajassa ja pidetään annetuissa investointimäärärahoissa.	Toteutuva investointitalousarvion osuus
	Sähköautojen käyttöaste nousee vuoden aikana	Autojen käyttöaste on 33 %, eli keskimäärin 8 tuntia vuorokaudessa.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Venepaikkojen vuokrauksen lisääminen	90 % venepaikoista vuokrattuna

Hallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Hallintopalvelupäällikkö Jens Rosendal

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Tekn Itk kokouksia / vuosi	12	12	12	11	11	11
Tekn Itk käsitelyjä asioita	200	200	200	200	200	200
Ostotositteita lkm/v	19 059	19 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Tehtyjä laskuja lkm	15 326	16 000	16 000	16 000	16 000	16 000
Rekisteröidyt ajoneuvot lkm*	174	0	170	170	165	165
Pienvenesatamat						
Venepaikkojen määrä	843	843	847	847	847	847
Vuokrattujien osuus %	79	85	85	85	85	90
Pelastuslaitos						
Liikenneonnettomuuksia	84	100	100	100	100	100
Rakennuspalojen määrä	9	25	25	25	25	25
Rakennuspalovaarat	14	24	24	24	24	24
Rakennuspalot		13	13	13	13	13
Vahingontorjuntatehtävät		70	70	70	70	70
Kaikki pelastustoimen tehtävät		750	750	750	750	750
Ensihoidon tehtävät		3 900	3 900	3 900	3 900	3 900
Ympäristöterveydenhuolto						
Nettokust. ympäristönterv.huolto	179 688	245 000	245 000	245 000	245 000	245 000
Eläinlääkärihuolto						
Nettokustannukset eläinlääkärihuolto	220 562	220 000	245 000	245 000	245 000	245 000

*uusi mittari 2021

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toimisto	6,3	5,6	4,8	4,8	4,8	4,8
Investointisuunnitteluyksikkö	2,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Ajoneuvohallintayksikkö	0,6	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Pienvenesatamat			0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	8,9	8,8	8,1	8,1	8,1	8,1

Hallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Hallintopalvelupäällikkö Jens Rosendal

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	258 265	316 500	362 200	362 200	362 200	362 200
Henkilöstökulut	-495 449	-532 640	-522 500	-520 420		
Ostopalvelut	-1 964 764	-1 994 790	-2 508 520	-2 506 370		
Aineet ja tavarat	-12 965	-19 780	-19 930	-19 780		
Avustukset						
Muut kulut	-27 763	-42 530	-37 890	-37 890		
Toimintakulut	-2 500 941	-2 589 740	-3 088 840	-3 084 460	-3 116 070	-3 146 600
Toimintakate	-2 242 676	-2 273 240	-2 726 640	-2 722 260	-2 753 870	-2 784 400
Muutos TA 2021-TA 2020		1,4 %	19,9 %	19,8 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	14 147	0	0	0	0	0
Sisäiset kulut	-57 429	-54 460	-54 770	-54 770	-54 790	-54 810

Ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon määräraha siirretään hallintoon vuonna 2021, mikä lisää ostopalvelujen summaa.

Yhdyskuntatekniikka

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Yhdyskuntatekniikan päällikkö Piia Nordström

---

Toimintakuvaus

Yhdyskuntatekniikan toimialueeseen kuuluvat:

- kadut, tiet ja yleiset alueet, puistot, uimarannat, satamat sekä kaatopaikat ja maankaatopaikat sekä niihin liittyvien investointien toteutukseen osallistuminen
- kaupungin kiinteistöjen lähialueiden hoidon koordinointi osana muuta kunnossapitotoimintaa
- urheilualueiden tekninen hoito ja kunnossapito sivistystoimen tasomäärityksen mukaisesti
- talous- ja puistometsien hoito
- katu- ja kaivuluparekisterin hallinnointi
- teknisen toimen päivystystoimintojen koordinointi
- aktiivinen asiakaspalvelu

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toimialueen toiminta sopeutetaan supistetun määrärahan mukaiseksi, mikä vaikuttaa kunnossapidon tasoon ja hankkeisiin konkreettisella tavalla. Resurssista poistuu sekä henkilökuntaa että koneita samalla, kun ostopalvelujen ja materiaalien määrärahaa lasketaan nykyisestä. Budjetoinnissa on arvioitu lakisääteiset, kunnallisin päätöksin käynnistetyt sekä osastojen välisin sopimuksin tehtävät työt ja tehty priorisointia.

Kunnossapidon tuotantomenetelmiä kuitenkin myös kehitetään ja niiden taloudellisuutta seurataan aktiivisesti. Alueurakkamalli on käynnistynyt 2020, on aika arvioida myös sen toimivuutta.

Osasto on aktiivisesti mukana ELY-keskuksen ja Liikenneviraston alueella käynnistämässä hankkeissa, mm. Hanko-Hyvinkää ratasuunnitelman sekä VT25:n liikennejärjestelyjen kehittämistarpeista nousevien kohteiden toteutussuunnittelussa.

Katuvalaistus on siirtynyt Raaseporin Energian hallintaan, käytölle ja ylläpidolle varataan sopimuksenmukainen määräraha. Talvikunnossapidon urakkahinnoissa tapahtui uudelle kaudelle 2018–2022 nousua, johon tulee varautua edelleen, sillä talvikunnossapito on budjetoitu riskirajalla, on huomioitava, että kausi 2019–2020 oli hyvin edullinen. Sähkön ja polttonesteiden hinnan sekä maanrakennuksen rakennusmateriaalien on arvioitu pysyvän nykytasolla vuonna 2021.

Henkilöstöresurssissa on vuosittain mukana työllistettäviä ja oppisopimustyöntekijöitä. Vuonna 2021 selvitetään mahdollisuuksia siirtää henkilöstöä tuntityösopimuksilta kuukausipalkkaperusteisiin sopimuksiin, milloin se on tarkoituksenmukaista.

Vuonna 2021 ajankohtaisia hankintoja ovat mm. konetyösopimukset (maanrakennus-, kuljetus-, puuston- ja metsänhoito- sekä erikoistyökonesopimukset) sekä talvikunnossapidon seuraavan kauden sopimusurakkahankintojen valmistelu.

Liikenneväylät

Merkittävin yksittäinen kuluerä yhdyskuntateknisessä palvelutuotannossa on liikenneväylien talvikunnossapito. Talven töitä tuotetaan sekä omana tuotantona että ostopalveluina. Toimintaa koordinoidaan sekä päivystystä järjestetään yhteistyössä tilahallinnon kanssa. Talvikunnossapidon urakoinnin yksikkökustannukset ovat kohonneet viime vuosina, mikä aiheuttaa kustannusriskiä lumisina talvina.

Talvikunnossapidon valmiusjärjestelyä supistetaan jo kaudesta 2020–2021 alkaen. Urakoinnin kustannusten kasvaessa ja omana työnä tehtävän kunnossapidon osuuden vähentyessä syntyy lumisina talvina entistä suurempi kustannusriski. Kesäkaudella liikenneväylien hoidossa tuotetaan eri vuodenaikojen mukaiset kunnossapitotyöt omaa ja ostopalveluresurssia yhdistellen ja henkilökunta sekä kaupungin oma konekalusto osallistuu myös investointien

Yhdyskuntatekniikka

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Yhdyskuntatekniikan päällikkö Piia Nordström

---

toteutukseen. Suunnitellaan investointihankkeiden valvontaan rekrytointia vuonna 2021 tai 2022, henkilöstön kokonaismäärän pienentyessä eläköitymisten myötä kokonaisuutena yt-neuvottelutuloksen mukaisesti.

Viheralueiden ja puistojen hoito

Puistojen ja viheralueiden kunnossapidossa tehtävänä on ylläpitää Raaseporin miellyttävää kaupunkikuvaa, johon kuuluvat kauniit ja hyvin hoidetut yleiset alueet, puistot ja uimarannat.

Puistohenkilökunta ylläpitää puistoirtaimistoa, konekantaa ja oksii katupuita. Puistojen hoidon työnjohtajat hoitavat myös tiettyjä ympäristönsuojelun viranomaistehtäviä osana työtehtäviään.

Liikunta-alueiden hoito ja kunnossapito

Liikunta-alueiden hoidon kulut syntyvät teknisessä toimessa ja vapaa-aikatoimi varaa vastaavan määrärahan omaan talousarvioonsa.

Liikuntapaikkojen hoidossa on aikaansaatu sopimuskantaa paikallisten yhdistystoimijoiden kanssa. Liikuntapaikkojen, niiden kunnan ja kunnossapitotarpeen sekä kunnossapidon tuotantovaihtoehtojen kartoitusta jatketaan toimintavuonna 2021.

Sopeuttaminen ja tehostaminen

Katujen kunnossapidossa henkilöstövähennyksen myötä kunnossapidon vasteajat pitenevät ja kunnossapidon tasoa lasketaan mm. talvikunnossapidossa. Henkilöresurssi vähenee, mikä vaikuttaa kunnossapidon valvontaan. Koneresurssia vähennetään asteittain.

Kaupunki on ottanut hoitaakseen yksityisiä jalkakäytäviä yhdyskuntateknisen lautakunnan päätöksellä 19.11.2013 § 173. Talvikunnossapidon kustannusten noustua ja oman, tehtävään soveltuvan konekannan ja henkilöstön vähetessä kaupungin edellytykset hoitaa yksityisiä jalkakäytäviä ovat heikentyneet. Siten vuoden 2021 aikana arvioidaan 19.11.2013 § 173 tarkoittamat katuosuudet ja karsitaan hoitotehtäviä siten, että vain ehdottoman välttämättömät osuudet jätetään, vaihtoehtoisesti luovutaan koko järjestelmästä.

Säästötoimien kohdistuessa kunnossapitoon, viheralueiden ja puistojen hoidon tasoa lasketaan siinä missä se ei aiheuta kohtuutonta haittaa ja kaupunkialueiden keskustapuistot priorisoidaan. Matalan käyttöasteen omaavien leikkipuistojen ja uimarantojen osalta tehdään kunnossapidon tarvearviointia ja haetaan säästöjä.

Puistohenkilökunnan lumivalmiustoiminta päättyy, sillä kaupungilla ei ole henkilöresurssin karsinnan myötä henkilöitä muodostamaan päivystysrinkiä. Siten lumenluonti- ja liukkauden estotoimenpiteitä sopeutetaan.

Liikunta-alueiden hoidon määräraha laskee ja painotukset tulee suunnitella uudelleen eli kunnossapidon työohjelma päivittää määrärahan pienenemisen mukaan. Liikunta-alueiden hoidossa säästötoimenpiteiden kohdentamisesta päättää vapaa-aikalautakunta sekä vapaa-aikapäällikkö, muuttamalla liikunta-alueiden hoidon työohjelmaa (ns. kunnossapidon tilaustöiden kuvaus).

Kunnossapidettävien alueiden ja kohteiden määrä kasvaa hiljalleen, resurssien pienentyessä. Tänä toimintavuonna arvioidaan aktiivisesti talvikunnossapidon tuottavuutta, varautumisen laajuutta suhteessa tarpeeseen sekä työaikajärjestelyjä.

Yleisten alueiden kunnossapitokustannuksia alennetaan 50 000 eurolla seuraavasti:

- o väyliä kunnossapitokustannukset, esimerkiksi piennarten niitto, maankaatopaikat, ajoneuvojen vaihdot ja kunnossapito, materiaalin osto, suunnittelu- ja muut palvelut.
- o yksityisten kiinteistöjen jalkakäytävien kunnossapitoa tutkitaan ja tehostaminen tapahtuu erillisillä päätöksillä

Yhdyskuntatekniikka

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Yhdyskuntatekniikan päällikkö Piia Nordström

---

Metsätalous

Kaupungin metsiä hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Taloudellinen tulos talousmetsien toiminnasta vastannee suurin piirtein vastaavilta yksityisesti omistetuilta metsiltä odotettua tulosta. Talousmetsien hakkuuvolyymit sopeutetaan ehdotukseen metsätaloussuunnitelmaksi suunnittelukaudella.

Puistometsien hoidossa painotetaan turvallisuutta, esteettisyyttä ja biodiversiteettiä. Toimenpiteet puistometsien hoitosuunnitelman mukaan. Koneellisen hakkuun osuus puistometsissä lisääntyy.

Ajankohtaiset hankkeet: Trollbølestrandenin ja Gåsörenin laitumet.

Metsäalueiden suojelu tehdään erillisellä päätöksellä toimintavuoden aikana (Metso-ohjelma).

Yksityistiet

Tekninen lautakunta on vuoden 2019 talousarviokäsittelyn yhteydessä linjannut, että yksityisteiden avustusten taso on 370 euroa/km. Raaseporissa on yhteensä 628 km tukikelpoisia yksityisteitä ja vuosittaiset avustukset vuonna 2021 ovat 232 730 euroa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Projektien hallinnan selkeyttäminen, nopeampi läpivienti. Lupaprosessien hallinnan kehittäminen.

Toiminnan painopisteen siirtäminen kunnossapidon toteuttamisesta kunnossapidon ohjaamiseen, sekä vastaavasti investointien ohjaamiseen.

Dynamiikkaa kunnossapidon laatuun. Tärkeimpien keskusta-alueiden viihtyisyyden lisääminen, priorisointipäätökset, työnjohto.

Sähköisen työajan- ja -panoksen seurannan kehittäminen ja hyödyntäminen. Paikkatietoaineiston tuottaminen ja kehittäminen.

Talvikunnossapidon karsiminen, jalkakäytävien kunnallisen hoidon uudelleenarviointi ja karsiminen.

Konekannan ja ajoneuvokannan karsiminen.

Kaupungin alueiden hyödyntäminen markkinoinnissa, tapahtumapaikat ja tapahtumien tukeminen.

Yhdyskuntatekniikka

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Yhdyskuntatekniikan päällikkö Piia Nordström

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kiinteistöjen- ja viheralueiden hoidon alueurakat Alueurakkamallin arviointi.	Kiinteistöjen ulkoalueiden ja kaupungin viheralueiden alueurakat toimivat laadullisesti hyvin ja yhteistyö työnjohdon kanssa sujuu aktiivisella otteella.
	Sähköinen työajan ja työsuorituksen seuranta	Raporttien aktiivinen hyödyntäminen
	Talvikunnossapidon uuden kauden kehittämiskohteet	Taloudellisuuden ohjaaminen Aurautsvaurioiden korjaaminen, valvonta Liikenneturvallisuus
	Liikenneväylien hoidon sesonkiluonteisuus ja resursointi	Talvikunnossapidon valmiustoiminnan arviointi Kevät-kesäresurssitarpeiden arviointi
	Kaupungin metsiä hoidetaan ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Hoitosuunnitelma lähi-, virkistys- ja puistometsille.	Hakkuut suunnitelmien mukaan: Talousmetsät 11 000 m ³ Puistometsät 1 000 m ³
	Kunnossapidon ja projektien ajankohtaisista asioista tiedottaminen kaupungin kanavissa	Tietoa on jalkakäytävien kunnossapidosta, talvikunnossapidosta, hiekanpoistosta, kasvillisuuden poistosta, vieraslajeista
	Kaupungin markkinointi; kaupungin yleisten alueiden houkuttavuus tapahtumapaikkana	Kehitetään vuokraustoimintoa osana kaupungin markkinoimista tapahtumajärjestäjille
	Sopeutustoimet Kunnan hoitoon otettujen jalkakäytävien kunnossapidon uudelleenarviointi	Arvioidaan mitkä väylät kaupungin tulee hoitaa, mitkä palautetaan kiinteistönomistajan vastuulle
	Sopeutustoimet Liikenneväylien hoidon sopeuttaminen määrärahaan	Suunnitelmat talvikunnossapidon vähentämisestä, asfalttipintojen, piennarten, tiemerkintöjen ja lähialueiden hoidon tason alentamisesta
	Sopeutustoimet Liikunta-alueiden hoidon sopeuttaminen määrärahaan	Suunnitellaan liikunta-alueiden hoidon muutoksista vapaa-aikalautakunnan päätösten mukaisesti
	Sopeutustoimet Talvivalmiustoiminnan uudelleenarviointi henkilöresurssin vähenemisen myötä	Suunnitelma valmiustoiminnan edellytyksistä ja priorisoinnista merkittävän henkilöstövähennyksen myötä

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Monipuolisesti tuotetut kunnossapitopalvelut	Aktiivinen tuotantotapojen taloudellisuuden arviointi
	Talvikunnossapidon rakennemuutos	Talvikunnossapidon kauden 2022–2026 suunnittelu ja oman resurssin käytön suunnittelu

Yhdyskuntatekniikka
Luottamuselin: Tekninen lautakunta
Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Yhdyskuntatekniikan päällikkö Piia Nordström
Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Katuverkosto						
Katuverkoston pituus (km)	252,7	253,5	253,5	253,5	253,5	253,5
Kevyen liikenteen väyläverkoston pituus (km)	53,1	51,8	53,3	53,3	58,8	58,8
Katuverkosto (€/km)***	7 730	7 043	8 405	8 330	8 243	8 304
Yksityistiet, avutukset (€/km)	368	370	370	370	370	370
Valopisteiden määrä (kpl)*	9 832	9 800	9 900	9 900	9 900	9 900
Katuvalaistus (€/valopiste)**	51,79	40,82	73,50	73,50	73,50	73,50
Puistot						
Hoidetut viheralueet (ha)	79,0	79,0	79,0	79,0	79,0	79,0
Hoidetut kävelytiet (km)	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Leikkikenttiä (kpl)	37	37	36	36	36	36
Uimarantoja (kpl)	19	19	19	19	19	19
Metsätalous						
Metsäpinta-alaa (ha)	3 500	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400
Puistometsää (ha)	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Myytyä puutavara metsä+puisto m ³	13 273	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000

* Valaistuspisteet luovutetaan Raaseporin Energia Oy:lle alkaen 1.1.2021

** Summa alkaen 2021 sisältää sähkökustannukset, ylläpidon sekä poistot

*** Summa alkaen 2021 sisältää myös työnjohto- ja ajoneuvoleasingkustannuksia

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yhdyskuntatekniikka, kuukausipalkkalaiset	6,9	6,9	6,85	6,8	6,8	6,8
Liikuntapaikkoja	4,4	5,0	5,0	4,0	4,0	4,0
Tuntipalkkalaiset, liikenneväylät	8,9	8,9	8,9	6,9	6,9	6,9
Tuntipalkkalaiset, puisto	10,2	10,2	10,2	9,2	9,2	9,2
Tuntipalkkalaiset, metsätalous	3,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Yhteensä	33,3	34,0	32,95	28,9	28,9	28,9

Yhdyskuntatekniikka

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Yhdyskuntatekniikan päällikkö Piia Nordström

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	1 293 399	1 165 860	1 229 660	1 399 660	1 199 660	1 199 660
Henkilöstökulut	-1 684 632	-1 631 520	-1 528 840	-1 528 840		
Ostopalvelut	-1 627 538	-1 510 970	-1 888 850	-1 870 330		
Aineet ja tavarat	-878 582	-856 720	-865 550	-858 480		
Avustukset	-224 551	-230 140	-232 360	-232 730		
Muut kulut	-457 700	-482 070	-440 920	-440 920		
Toimintakulut	-4 873 003	-4 711 420	-4 956 520	-4 931 300	-4 975 680	-5 008 940
Toimintakate	-3 579 603	-3 545 560	-3 726 860	-3 531 640	-3 776 020	-3 809 280
Muutos TA 2021-TA 2020		-1,0 %	5,1 %	-0,4 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	437 708	421 360	421 360	421 360	421 360	421 360
Sisäiset kulut	-283 103	-278 950	-277 260	-277 260	-277 380	-277 500

Katuvalaistusinfran luovuttaminen Raaseporin Energia Oy:lle merkitsee 235 000 euron poistojen uudelleenkohdentamista yhdyskuntatekniikan ostopalveluihin.

Mittaus- ja kiinteistömuodostus

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Mittauspäällikkö Roger Nyberg

Toimintakuvaus

Vastata kaupungin maapolitiikasta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta, mittaustoiminnasta, kiinteistömuodostuksesta ja karttapalvelusta. Tarjota kaavoitukselle riittävä ja tarkoituksenmukainen raakamaavaranto. Suorittaa kiinteistötoimituksia ja pitää kiinteistörekisteriä asemakaavoitetulla alueella. Vastata asemakaavoituksen käynnistämiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavien sopimusten ja maankäyttö sopimusten laatimisesta. Laatia karttatuotteita sekä ylläpitää kaupungin kartastoa. Suorittaa maastomittauksia. Vastata maa-alueiden ostosta, rakennettujen ja rakentamattomien kiinteistöjen myynnistä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Vuonna 2021 painotetaan kiinteistöomistuksen jatkuvaa kehittämisestä ja edellytysten luomista yritysten perustamiselle ja asuinrakentamiselle. Yhtenä painopisteenä vuonna 2021 on jatkaa kaupungille turhien rakennusten myyntiä myyntitulojen saamiseksi, saavuttaa säästöjä rakennusten käyttömenoissa sekä vähentää kaupungin vanhojen rakennusten korjausvelkaa. Muita painopisteitä ovat toimialarajat ylittävän yhteistyön tehostaminen toiminnan keskittämiseksi, myydä kiinteistöjä ja vähentää käyttökuluja. Joka kohteesta tehdään erillinen myyntipäätös, jossa tasearvo ja muut tekijät otetaan huomioon. Kiinteistömyynnille asetetun tavoitteen saavuttaminen on haastavaa ja edellyttää, että erityisiä kehityshankkeita voidaan myydä vuosittain. Edellytyksenä on, että kohteet voidaan jalostaa asemakaavoituksella siten, että kaupunki voi tarjota vetovoimaisia tontteja. Kehittämishankkeita 2021 ovat Lepin yritysalue, Lummekeari, Espinginkuja ja Ollabågen.

Osa kaupungin pientalojen tonttivarannosta sijaitsee vanhoilla asemakaava-alueilla keskusta-alueiden ulkopuolella, joilla kiinnostus rakentamiseen on ollut vähäistä jo vuosia. Samoin suuri osa rivi- ja kerrostalojen tonttivarannosta sijaitsee kauempana keskusta-alueista, eikä niille ole ollut kysyntää pitkään aikaan. Tonttien tarjonta Karjaan alueella on vähäinen ja strategisen maan ostoa alueella asutusta varten olisi selvitettävä. Maaperän saneeraustyöt edellyttävät taloudellisia resursseja, mistä aiheutuu investointimääräraharahatarpeita. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä kaatopaikkojen maansaneerauksen varauksesta on jäljellä 157 783,75 euroa. Asuntopoliittisen ohjelman hanke valmistuu vuoden 2021 aikana.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Kiinteistöomistuksen edelleen kehittäminen ja yritysten perustamisen suosiminen. Kiinteistöjen, joita kaupunki ei tarvitse omaan käyttöön, myynnin jatkuva tehostaminen säästöjen saavuttamiseksi, toimialarajat ylittävän yhteistyön edelleen tehostaminen, jotta toimintaa voidaan keskittää, myydä kiinteistöjä ja vähentää käyttökustannuksia. Kiinteistömyynnille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että erityisiä kehityshankkeita voidaan myydä vuosittain. Yksi edellytyksistä on, että kohteita voidaan jalostaa asemakaavoituksella ja investoimalla infraan.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Pyrkii lisäämään varsinaisia asuintonttiluovutuksia.	8 luovutettua tonttia/vuosi. 200 000 euroa myyntiä, vaihtoehtoisesti 10 000 euroa vuokraa.
	Kiinteistömyynti, myyntisalkun ja epätavallisten kohteiden toteutus. Kiinteistömyynnin prosessien edelleen kehittäminen tilahallinnon kanssa.	1 550 000 euroa myyntivoittoa. Myyntitulot muodostuvat eri kohteista, kehityshankkeista, omasta tonttituotannosta sekä myyntisalkusta.

Mittaus- ja kiinteistömuodostus
Luottamuselin: Tekninen lautakunta
Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Mittauspäällikkö Roger Nyberg

	Raakamaan aktiivinen hankinta ja oman maan kuntoon saattaminen asemakaavoitusta varten.	Maa-alueiden osto 500 000 euroa / vuosi maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Maaperän saneeraus rakennustarkoituksiin.
	Raakamaan hankinta rakentamista varten Karjaan alueella.	Maa hankittu.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Pyriä lisäämään varsinaisia asuintonttiluovutuksia.	8 luovutettua tonttia/vuosi. 200 000 euroa myyntiä, vaihtoehtoisesti 10 000 euroa vuokraa.
	Kiinteistöstrategian implementointi jatkuu ja palveluverkkoselvityksen mukaiset toimenpiteet jatkuvat. Aktiivisia päätöksiä koskien kiinteistömyyntiä.	Poistosalkun lisäys.
	Raakamaan aktiivinen hankinta ja maa-alueiden saneeraus asemakaavoitusta varten.	Maa-alueiden osto 500 000 euroa / vuosi. Maaperän saneeraus rakennustarkoituksiin.
	Myyntikohteiden on muodostuttava tavallisesta kiinteistömyynnistä, kehitysprojektien myynnistä sekä myyntisalkusta tavoitellun tason saavuttamiseksi.	1 000 000 euroa myyntivoittoa per vuosi.

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Luovutetut tontit (vuokra + myydyt)	26	20	8	8	8	8
Tonttivaranto, pientalotontit	100	100	96	96	96	96
Tonttivaranto, kerrostalotontit	12	12	12	12	12	12
Tonttivaranto, työpaikkatontit	40	38	38	38	38	38
Muodostettuja tontteja, toimitus/muod.lkm	48/33	40/20	40/20	40/20	40/20	40/20
Tontteja tonttijaoissa	21	20	20	20	20	20
Rakennusten merkitseminen	48	40	40	40	40	40
Myydyt rekisteriotteet	850	1 000	800	800	800	800
Myydyt kartat	800	1 100	800	800	800	800
Kaupungin maaomaisuus (ha)	5 898	5 900	5 780	5 780	5 780	5 780
Maaomaisuuden bruttotulot (€/ha)	476	511	493	563	467	467
Myyntivoitot käyttöomaisuudesta (€)	1 230 956	1 500 000	1 150 000	1 550 000	1 000 000	1 000 000

Mittaus- ja kiinteistömuodostus

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja Jan Gröndahl / Mittauspäällikkö Roger Nyberg

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mittausosasto, henkilöstö	8,0	8,0	8,0	7,0	7,0	7,0
Yhteensä	8,0	8,0	8,0	7,0	7,0	7,0

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	2 808 821	3 015 000	2 851 880	3 251 880	2 701 880	2 701 880
Henkilöstökulut	-423 618	-435 700	-402 220	-402 220		
Ostopalvelut	-130 505	-143 090	-137 960	-137 800		
Aineet ja tavarat	-7 700	-6 720	-5 200	-5 110		
Avustukset						
Muut kulut	-42 648	-52 880	-42 210	-42 210		
Toimintakulut	-604 471	-638 390	-587 590	-587 340	-592 990	-598 450
Toimintakate	2 204 350	2 376 610	2 264 290	2 664 540	2 108 890	2 103 430
Muutos TA 2021-TA 2020		7,8 %	-4,7 %	12,1 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	656 302	662 000	818 880	818 880	818 880	818 880
Sisäiset kulut	-72 994	-76 770	-76 370	-76 370	-76 400	-76 430

Tilahallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Toimintakuvaus

Tilahallinto-osastoon kuuluvat kiinteistöhallinto, siivous ja ruokahuolto. Talousarviorakenteessa kiinteistöhallinto muodostaa oman kokonaisuuden ja toisen kokonaisuuden muodostavat siivous ja ruokapalvelut

Tilahallinto vastaa talonrakennusinvestointien teknisestä ja taloudellisesta suunnittelusta sekä hankkeiden organisoinnista ja seurannasta. Tulosalue kehittää ja vastaa keskitetysti kaupungin toiminnan kannalta välttämättömien kiinteistöjen, tekniikan ja pihalueiden käytöstä ja ylläpidosta.

Kiinteistöhallinto vastaa kaupungin 183 rakennuksesta, joiden pinta-ala on 169 842 m², sisältäen leasingkohteet, liikuntarakennukset ja 219 vuokra-asuntoa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Tilahallinnon tavoitteena on yhdessä muiden toimialojen kanssa käyttää niin tehokkaasti kuin mahdollista kaupungin rakennuksia, ylläpitää niitä kiinteistösalkkujaon mukaisesti ja toteuttaa tarkoituksenmukaiset tilat käyttäjille. Myyntiprosessi jatkuu niille rakennuksille, jotka eivät ole optimaalisessa käytössä. Toimintaa ohjaa pitkälti muiden toimialojen tilaukset yksikölle, jossa toimipisteet sijaitsevat.

Sisäisen hinnoittelujärjestelmän avulla tilojen kaupungille aiheuttamat todelliset ja tosiasialliset kustannukset siirtyvät käyttäjälle. Tarkoituksena on, että kustannukset siirtyvät tilojen käyttäjille mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja selkeästi. Sisäinen vuokra koostuu käyttövuokrasta, pääomavuokrasta ja maanvuokrasta.

Kiinteistöjen korjausvelan kasvu on merkittävä tuleva kustannus, joka ei suoraan ilmene taseesta, mutta rasittaa kaupungin omaisuutta. Suuri ja osittain ylimitoitettu kiinteistömässä ja vähäiset korjaukseen tarkoitetut talousarviomäärärahat ovat johtaneet merkittävän korjausvelan syntymiseen pitkän ajan kuluessa. Ongelmaa korjataan nyt osin rakentamalla uusi koulukeskus Mustiossa.

Kiinteistömässä korjausvelan hallinta perustuu osittain kiinteistömässä käyttöasteen tehostamiseen. Rakennukset, joiden korjausvelka on suuri ja jotka soveltuvat huonosti aiottuun käyttötarkoitukseen, on poistettava salkunvaihdolla. Tarpeettoman kiinteistömässä poisto tuottaa taloudellista hyötyä myyntivoittona, käyttökustannusten pienenemisenä sekä korjausvelan pienenemisenä, mikä tuo merkittävimmän taloudellisen hyödyn.

Kiinteistöhallinto

Kiinteistönhoidosta vastaa kuusi poolia. Kunnossapidon rakenne perustuu kiinteistönhuollon mitoitusohjelmaan. Vuonna 2020 otettiin käyttöön alueurakat Bromarvin ja Tenholan sekä Fiskarin ja Mustion alueella. Työnjohdosta on vastannut kiinteistöyksikön henkilöstö. Tehdään palvelupyyntöjen ja tehdyn työn jatkuva seuranta ja alueurakoiden arviointi vuosina 2021–2022.

Kaikki kaupungin rakennukset on tarkastettu ja asetettu eri salkkuihin kunnosta, käyttötarkoituksesta ja käyttöasteesta riippuen. Salkkuja on seitsemän (7). Salkut on nimetty seuraavasti: kehityssalkku, käytösalkku, korjaussalkku, ylläpitosalkku, poistosalkku, vuokra-asunnot -salkku ja hankintasalkku. Tämä salkkujako on lähtökohtana sille, kuinka rakennus tulee hoitaa ja korjata tulevaisuudessa. Poistosalkussa olevat tyhjät kiinteistöt rasittavat tuntuvasti tilahallinnon talousarviota.

Muutos 2021 on korvamerkitty määräraha sisäilman toimenpiteiden ja selvitysten työohjelmassa. Määrärahavaraus on 0,1 miljoonaa.

Tilahallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Tehostamistoimenpiteet 2021

Vuosittain toistuva rakennusten suurempien käyttö- ja korjausinvestointien lista on osa työohjelmaa, ja se perustuu kiinteistökatselmuksissa esiin tulleisiin korjaustarpeisiin, käyttäjien toiveisiin ja kaupungin kiinteistöjen pitkän aikavälin suunnitelmiin. Hyväksytyt budjetin mukaista työohjelmaa laadittaessa harkitaan toteutuskokonaisuuksia ja toteutusajankoja muun muassa järkevien kiinteistökohtaisten korjausten tai kaupungin kiinteistömässälle edullisten teemojen aikaansaamiseksi, jolloin urakoita voidaan kytkä toisiinsa.

Tehostamistoimenpiteenä, jonka pääpaino on energiatehokkuudessa, pyritään uudisrakentamisessa ja kunnostamisessa pinta-alatehokkaisuun ja ilmaston kannalta älykkäisiin ratkaisuihin. Kaupungin strategiaan kuuluu olla hiilineutraali kunta ennen vuotta 2035. Mustion koulukeskuksen toteuttamisen kautta kaupunki näyttää hyvää esimerkkiä ja parantaa huomattavasti hiilitulostaan lakkauttamalla kolme fossiilista polttoainetta käyttävää rakennusta. Mustion koulukeskus toteutetaan ehdotuksen mukaan vuosien 2020–2021 aikana, ja suunniteltaessa tulee pyrkiä siihen, että useampi toiminto on yhteinen, esimerkiksi kiinteistöhuolto, siivous ja ruokailu. Tilojen käyttöä tehostetaan niiden yhteiskäytön kautta.

Pyrkimyksenä on käyttää kaupungin omia rakennuksia niin pitkälle kuin mahdollista. Kaupungin rakennusten toiminnoista on tehty palveluverkkoselvitys. Palveluverkkoselvityksessä esitetään eri tehostamisvaihtoehtoja, joissa toimintoja voitaisiin siirtää olemassa olevissa rakennuksissa tai korvata uusilla. Vuoden 2021 talousarviossa on huomioitu, että Klinkbackan koulun toiminta muuttaa muihin kouluihin kesällä 2021. Klinkbackan koulu suljetaan 1.8.2021.

Vuonna 2021 Kulttuuritoiminta siirtyy Raaseporintie 5:stä Tammiharjun Tammissaaren nuorisotalolle. Vuonna 2022 Perhekeskus muuttaa Tammiharjun alueelta ja neuvola Ystadsgårdenista Raaseporintie 5:een. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta keskitetään Raaseporintie 5:n kivirakennukseen. Muuttokierto aiheuttaa muutostöitä ja mahdollistaa asemakaavamuutoksilla neljän rakennuksen – Tammiharjun alueen O-talon, S-talon ja P-talon sekä Ystadsgårdenin – myynnin.

Uuden Fokuksen valmistelu on huomioitu sivistystoimialan ja tilahallinnon talousarvioissa. Rakennusaikana 2021–2022 kirjasto ja osa musiikkikoulusta toimivat Grabbegårdenissa.

Raaseporin kaupungin uimahallin ja palloiluhallin rakennuksen ylläpidon siirtyy sivistystoimen vapaa-aikaosastolta tilahallinnolle tammikuussa 2021 osana talousarviota. Siirtyvän rakennusamassan kerrosala on 3910 m². Tilahallinnon henkilökuntaan siirtyy neljä laitoshuoltajaa sekä hallimestari.

Kaupunki allekirjoitti vuonna 2020 Energiatehokkuussopimuksen (KETS). Kiinteistöissä painopiste on rakennetussa ympäristössä ja fossiilisten lämmönlähteiden lakkauttamisessa. Energia- ja ilmasto-ohjelman päivitys tapahtuu vuosina 2021 ja 2022.

Sopeutustoimet vuonna 2021

Kiinteistöjen myynnin lisääminen

Klinkbackan koulun sulkemisen yhteydessä kiinteistönhoidon käyttökustannukset pienenevät 15 000 euroa, toimitilahuollon 12 000 euroa ja ruokahuollon 14 000 euroa. Klinkbackan koulua koskeva kokonaissäästö talousarviossa 2021 on siten 41 000 euroa. Kiinteistöjen myynti vuonna 2020 (Tunabo, sosiaaliansliat, vanha kaupungintalo, vanha sauna ja Sannäs skola) puolestaan alentaa käyttökustannuksia vuositasolla 60 000 euroa. Käyttökustannukset alenevat siis yhteensä noin 100 000 euroa.

Kiinteistöjen ylläpitoon liittyvien ostopalvelujen vähentäminen

Vuoden 2021 kiinteistökunnossapidon käyttötalousarvion tasapainottamiseksi rakennusten kunnossapidon ja korjauksen määrärahaa ehdotetaan alennettavaksi 350 000 eurolla. Toimenpiteet ovat rakennusten sisäilman lämpötilan lasku, käyttökorjausten määrärahan alentaminen, koneiden ja laitteiden huollon vähentäminen, Tammiharjun alueen ja Klinkbackan koulun sähkökustannusten alentaminen edelleen, vähemmän ulkoisia valvontapalveluita ja kameravalvontaa, vanhoja ajoneuvoja ei vaihdeta uusiin, henkilöstöön liittyviä kustannuksia, kuten työvaatteiden ja oman auton käytöstä aiheutuvia kustannuksia, alennetaan henkilöstön vähentyessä. Sopeutus

Tilahallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

---

tehdään taloudellisen kehyksen saavuttamiseksi, mikä tarkoittaa, että korjausvelka nousee, palvelutaso laskee ja käyttäjille koituu seurauksia.

Korjausvelan kasvun välttämiseksi rakennusten peruskorjausmäärärahaan ehdotetaan 200 000 euron lisämäärärahaa investointitalousarvioon. Määräraha käytetään mm. tarvittaviin kattokorjauksiin.

Kiinteistönhuollon tehostaminen

Kaupunginhallitus on 31.8.2020 §:ssä 265 päättänyt antaa kaupunginjohtajalle ja tekniselle toimialalle tehtäväksi laatia selvityksen kiinteistönhuollon ja kunnossapidon sekä toimitilahuollon ulkoistamisesta ja tehdä markkinakartoituksen palvelu- ja kustannustason määrittelemiseksi.

Ulkoisessa omistuksessa olevat tilat

Kaupungilla on toimintaa ulkoisesti vuokratuissa tiloissa. Osana talousarviokäsittelyä käydään läpi ulkoisessa omistuksessa olevien vuokrattujen tilojen käyttöä. Vuokrasopimusten päättyessä toimintaa voidaan osoittaa kaupungin omiin tiloihin.

Vuoden 2021 sopeutustoimien vaikutusten arviointi

Säästötavoitteiden saavuttamiseksi kiinteistöjen ulkoalueiden ylläpitotasoa alennetaan.

Rakennusten kunnossapitotöitä vähennetään edelleen ja työtilauksia, joita kaupungin käyttäjillä on mahdollisuus tehdä, tehdään pidemmällä viiveellä, eikä kaikkia töitä tehdä resurssien puutteen vuoksi. Kiinteistöhoitajien tehtävät tullaan keskittämään rakennusten lakisääteisiin rutiinitehtäviin.

Kiinteistömassaa on mukautettu myymällä kiinteistöjä, joiden käyttöaste on alhainen. Kiinteistömassaan jäävät korkeassa käytössä olevat rakennukset ja ne rakennukset, joihin kiinteistökunnossapito on kohdistanut voimavarojaan enemmän. Kunnossapito koordinoidaan vain keskeisiin rakennuksiin/käytösalkkuun, muiden rakennusten kunto heikkenee ja kiinteistönhoidon taso laskee. Leasingsopimuksella olevia rakennuksia hoidetaan leasingsopimusten ja vastuunjakotaulukon mukaisesti.

Käyttäjille tulee tiedottaa tehokkaasti kiinteistöyksikön resurssien vähenemisestä ja sen vaikutuksista, mikä tulee ottaa huomioon sisäisessä tilauksessa.

Investointihankkeet 2021

Kiinteistöhuollon investointien määrärahavaraus, ks. investointeja koskeva erillinen kappale.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Tilojen käyttöä tehostetaan niiden yhteiskäytön kautta. Tehostamistoimenpiteenä, jonka pääpaino on energiatehokkuudessa, pyritään uudisrakentamisessa ja kunnostamisessa pinta-alatehokkaisiin ja ilmaston kannalta älykkäisiin ratkaisuihin. Kaupungin strategiana on olla hiilineutraali kunta ennen vuotta 2035. Kiinteistöyksikkö edesauttaa tavoitteen saavuttamista lakkauttamalla rakennuksia, jotka käyttävät fossiilista polttoainetta.

Tilahallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Kiinteistömyynti, myyntisalkun ja epätavallisten kohteiden toteutus. Kiinteistömyynnin prosessien edelleen kehittäminen tilahallinnon kanssa.	1 550 000 euroa myyntivoittoa. Myyntitulot muodostuvat eri kohteista, kehityshankkeista, omasta tonttituotannosta sekä myyntisalkusta.
	Toimialakohtaiset säännölliset seuranta- ja palautekokoukset, joissa painotetaan tietoa sisäisen tuotannon muutoksista	<ul style="list-style-type: none"> - vähintään 2 kertaa vuodessa - oikein sopeutettu palvelutaso - tulevien muutosten esisuunnittelu - talousseuranta - palatutetta toimialoilta/toimialoille
	Siirrytään uusiutuvaan ja resurssitehokkaaseen sähköntuotantoon, joka vähentää samalla hiilidioksidia.	Konkreettinen KETS-ohjelman energiantehokkuuden toimenpideohjelma
	Tehostamistoimenpiteiden toteuttaminen hyväksytyin palveluverkkoselvityksen mukaisesti	Tehtyjen päätösten täytäntöönpano
	Selvitys kaikkien asuntojen kokoamisesta Raaseporin vuokra-asunnot Oy:n alle	Toteutettu selvitys

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Myyntikohteiden on muodostuttava tavallisesta kiinteistömyynnistä, kehitysprojektien myynnistä sekä myyntisalkusta tavoitellun tason saavuttamiseksi.	1 000 000 euroa myyntivoittoa per vuosi
	Pyrkii hiilidioksidineutraaliksi ennen vuotta 2035 mennessä.	Parantaa kiinteistöjen CO ₂ -päästöjen tuloksia

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Kiinteistömassa/oma (m ²)	155 869	151 000	150 000	150 000	149 000	148 000
Ulkopuoliset vuokratut tilat (m ²)	10 007	12 080	11 946	11 946	12 846	12 846
Vuokratut tilat (m ²)*	15 062	15 062	15 062	15 062	15 062	15 062
Kiinteistökulut (€/m ² /kk)	5,74	6,02	6,14	6,04	6,07	6,13
Toimintakate (€/m ² /kk)	3,55	3,41	3,59	3,69	3,67	3,67
Poistot (€/m ² /kk)	1,39	1,43	1,47	1,47	1,51	1,55
Kiinteistökulut (€/asukas/kk)	37,69	38,65	39,51	38,86	39,03	39,16

* Sisältää muun muassa Knipnäsin puuntyöstö (660 m²), Lyckebo (528 m²), Fiskarin koulu + iltapäiväkerho (3948 m²), Maaseutumuseo (2100 m²), Sisu-hallit (506 m²), LUS G-talo (716 m²), Sophiakoti (1025,5 m²) sekä Hagakoti (2073 m²).

Tilahallinto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kuukausipalkkalaiset	28,5	28,5	27,5	26,5	25,5	25,5
Tuntipalkkalaiset	7,0	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0
Yhteensä	35,5	35,5	34,5	31,5	30,5	30,5

2021: Yksi henkilötyövuosi (hallimestari) siirretty sivistystoimesta tilahallinnon henkilökuntaan.

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	2023
Toimintatuotot	20 168 962	20 096 970	20 684 650	20 684 650	20 684 650	20 684 650
Henkilöstökulut	-1 559 377	-1 638 890	-1 480 010	-1 480 010		
Ostopalvelut	-3 141 827	-2 964 190	-2 942 750	-2 739 710		
Aineet ja tavarat	-3 767 598	-3 761 800	-4 011 420	-4 001 680		
Avustukset						
Muut kulut	-3 991 984	-4 312 230	-4 617 370	-4 617 370		
Toimintakulut	-12 460 786	-12 677 110	-13 051 550	-12 838 770	-12 893 280	-12 935 420
Toimintakate	7 708 176	7 419 860	7 633 100	7 845 880	7 791 370	7 749 230
Muutos TA 2021-TA 2020		-3,7 %	2,9 %	5,7 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	16 936 101	16 859 150	17 452 480	17 452 480	17 452 480	17 452 480
Sisäiset kulut	-994 155	-964 910	-1 109 730	-1 109 730	-1 110 200	-1 110 670

Toimitilahuolto ja ruokahuolto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Toimintakuvaus

Kiinteistöhallinnosta, toimitila- ja ruokahuollosta tuli omat toiminnot tilahallinto-osastoon. Talousarviorakenteessa kiinteistöhallinta muodostaa oman kokonaisuuden ja toisen kokonaisuuden muodostavat siivous ja ruokapalvelut.

Toimitilahuolto

Tilahallinto-osasto vastaa 133 000 m² suuruisen alan siivouksesta. Siivousta ohjaa toiminnan hygieniataso. Toimitilahuollon tuotanto on sidoksissa kiinteistöjen toimintaan ja toimialojen tilauksiin.

Toimitilahuoltotoimintaan sisältyy kaksi eri toimitilahuoltopakettia:

Toimitilahuoltopaketti 1 käsittää siivouspalvelun maanantaista perjantaihin hintaan 22,15 euroa/tunti. Paketti on käytössä kaikissa kouluissa, päiväkodeissa, terveysasemilla, toimistotiloissa ym. Paketti sisältää myös liinavaatteiden pesupalvelun ja ruokahuollolle yhteisiä keittiötehtäviä.

Toimitilahuoltopaketti 2 sisältää siivouspalvelun ma-su, eli 7 päivää viikossa. Paketti käsittää pyhälistän, perussiivouksen, kaiken materiaalin kuten roskapussit, wc-käsi-paperit, saippuan, konehuollon, ohjauksen ym. Hinta on 24,25 euroa/tunti. Toimitilahuoltopaketin 2 käyttö on lisääntynyt huomattavasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on lisännyt tilauksiaan. Myös sivistystoimi käyttää toimitilahuoltopakettia 2 toiminnassaan Karjaan urheiluhallissa.

Muuton yhteydessä huonekalut erikoispuhdistetaan tukitoimenpiteenä hyvän sisäilman edistämiseksi.

Ruokahuolto

Raaseporin kaupungin ruokahuoltorakenteella on tällä hetkellä 1 keskuskeittiö, 8 valmistuskeittiötä ja 32 erisuuruista jakelukeittiötä, jotka tuottavat vuosittain yhteensä 1 355 550 ruoka-annosta. Lisäksi ostetaan vuosittain HUS Asvialta noin 88 100 annosta. Ruokahuollon päätavoite on valmistaa ravinteikasta ja hyvää ruokaa taloudellisesti edulliseen hintaan, jossa henkilöstökulujen osuus ruokahuoltoyksikön kokonaisbudjetista ei ylitä 50 %:a. Tavoitteena on lisäksi, että keittiöt mahdollisuuksien mukaan käyttävät lähellä tuotettuja raaka-aineita. Raaseporin kaupungilla on toimitussopimus Kuntahankinnat Oy:n kanssa.

Ruokahuoltoyksikkö valmistaa suurimman osan Raaseporin ruoasta omana toimintana. Ruoka ostetaan kuitenkin Hagahemmet-kotiin ja Raaseporin vuodeosastolle HUS Asvialta. Ateriahinnat vaihtelevat aika tavalla, koska ruokahuollon asiakkaita on pikkulapsista vanhuksiin, joilla kaikilla on eri tarpeet ja suositukset ja jotka syövät erisuuruista aterioita eri määriä vuorokaudessa. Tuotantokustannuksista riippumatta sovelletaan samoja ateriahintoja. Tämä merkitsee, että Raaseporissa esiintyviä tuotantokustannusten vaihteluita ei huomioida sisäisessä laskutuksessa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää ateriahinnoista vanhuksille, jotka asuvat kotona, ja syövät kaupungin valmistamia aterioita vanhainkodissa. Nämä hinnat (euro/annos) koskevat aamiainen, ateria sekä iltapala toimintayksikössä.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toimitilahuolto

Toimitilahuollon painopiste on siivoustyöajan tehostamisessa, eli että siivotaan oikeaan aikaan oikeilla välineillä ja työtavoilla. Mitoittamalla toimitilahuolto oikein pidetään kiinteistöistä huolta ja rakennusmateriaalien elinikä pitenee. Siivousmitoitus on laadittu käyttäjien tarpeiden mukaisesti.

Toimitilahuolto ja ruokahuolto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Siivouksen tavoitteena on luoda kaupungin tiloihin turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö sekä lisätä ympäristöystävällisten siivousaineiden käyttöä. Tavoitteena on, että 90 % käytettävistä pesuaineista on joutsenmerkittyjä. Tämä on 10 %:n lisäys vuodesta 2019.

Rakenteelliset muutokset vaikuttavat toimitilahuoltoon. Siivouksen mitoitusta päivitetään säännöllisesti ja uusia siivousmitoituksia tehdään vanhustenhuoltoyksiköissä toiminta huomioiden. Mahdolliset epäilyt sisäilmanlaadusta kuormittavat toimitilahuoltoa toiminnallisesti ja taloudellisesti.

Sähköinen laadunseurantaohjelma ePuhtaus otettiin käyttöön vuoden 2020 aikana. Ohjelman avulla voidaan mm. seurata hygieniatason ylläpitämistä erityisesti tiloissa, jotka vaativat tavallista korkeampaa hygieniatasoa. Laadunseurantaohjelma parantaa asiakaspalvelua sekä mahdollisuutta puuttua mahdollisiin ongelmiin välittömästi.

Toimitilahuoltoyksikkö sopeuttaa siivousmitoitustaan palveluverkkoselvitystä koskevien päätösten mukaisesti. Karjaan kirjaston muutto Grabbentaloon uuden Fokus-rakennuksen rakennusaikana ei aiheuta ylimääräisiä kustannuksia toimitilahuollolle. Klinkbackan koulun sulkemisella vähennetään sivistystoimen siivouspintoja.

Sivistystoimesta saadaan neljä työntekijää. Tammisaaren uimahallin ja palloiluhallin ylläpito kattaa yhteensä 3 910 m². Muutoksen myötä noin 115 000 euron kustannukset siirretään tekniselle toimialalle. Keskitetty toiminta, jossa on erityisosaamisen työnjohtoa, on tulos- ja kustannustehokkaampaa, mikä käy ilmi, kun suurempi huoltopalvelu keskittyy yhteen paikkaan. Rakennusten pintamateriaalin huolto ja elinikä pitenevät myös, kun materiaalia hoidetaan oikeilla aineilla ja koneilla.

Ruokahuolto

Tavoitteena on valmistaa ravitsevaa ja hyvää ruokaa taloudellisesti edulliseen hintaan, mutta myös poistaa ja vähentää lisäaineita sekä valita ekologisia vaihtoehtoja, kun se on mahdollista. Keskeisiä muutoksia ruokahuollossa toteutetaan kaupunginhallituksen ruokahuoltorakennetta koskevan päätöksen 20.8.2018 § 315 mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ruokahuollon suuntaviivat 3.6.2019 § 67. Ruokajätteet punnitaan päivittäin kaikissa kaupungin kouluissa. Tavoitteena on vähentää ruokajätettä ja jalanjälkeä ympäristössä.

Kasvislounaiden osuus yksikön ruokalistalla on 1–2 viikossa, koska kala- tai puuropäivät luetaan kasvispäiviksi. Tavoitteena on viimeistään neljän vuoden kuluessa voida tarjota lounailla kasvisvaihtoehto kouluissa. Vähentämällä liihankulutusta vaikutetaan ilmastomuutokseen positiiviseen suuntaan. Raaseporin kaupunki on HINKU-kunta, jonka tavoitteena on vähentää CO₂-päästöjä. Kaupunki allekirjoitti vuonna 2020 energiatehokkuussopimuksen KETS. Tavoitteena on kehittää uusia kasvisruokia ja palautteen perusteella ottaa ne ruokalistoilta ja tehdä täten ympäristöteko. Ekologisia tuotteita käytetään ja tavoitteena on jatkuvasti lisätä kotimaisten ekologisten tuotteiden osuutta.

Kuntahankinnat Oy:n kanssa tehtiin raaka-ainesopimukset vuonna 2020. Liha ja lihatuotteet hankittiin erikseen vuoden 2020 hankinnassa samoin kriteerein, jotka koskevat suomalaisia maanviljelijöitä kotieläintuotannossa. Lihapitoisuus prosentteina on määritelty hankinnassa. Puolivalmisteita käytetään pienimuotoisesti.

Kaupungille on vuonna 2020 osoitettu HUS Asvialta saatu aloite. HUS Asvia on HUS Raaseporin sairaalan tukitoiminta. Aloite liittyy sairaalatoimintaan ja motivoi ruokahuoltorakenteen toteuttamisen lykkäämistä yhdellä vuodella. Käytännössä tämä tarkoittaa seuraavaa aikataulua: Ekenäs högstadieskola alustavasti vuonna 2022, Höjdens skola vuonna 2024 ja Seminarieskolan vuonna 2026. Lisäksi jakelukeittiöiden saneeraus tulee toteuttaa rinnakkain valmistuskeittiöiden kanssa.

HUS Asvia lähestyi kaupunkia noin 10 %:n hinnankorotuksella, joka määrätään vuodesta 2021 alkaen. Hinnankorotusta perustellaan sillä, että Raaseporin kaupungin maksut nostetaan nyt samalle tasolle muiden HUS Asvian alueiden kanssa.

Toimitilahuolto ja ruokahuolto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Sopeutustoimet vuonna 2021

Kaupunginhallitus on 31.8.2020 §:ssä 265 päättänyt antaa kaupunginjohtajalle ja tekniselle toimialalle tehtäväksi laatia selvityksen kiinteistöhuollon ja kunnossapidon sekä toimitilahuollon ulkoistamisesta ja tehdä markkinakartoituksen palvelu- ja kustannustason määrittämiseksi.

Säästösyistä siivouksen taso tulee laskemaan 10 %:lla 7 henkilötyövuoden vähentämisen johdosta. Siivouksen taso tulee näkymään henkilöstölle kuin myös kaupungin asukkaille. Tämä voi johtaa sisäilmaongelmiin kiinteistöissä, lisääntyviin sairauspoissaoloihin työtaakan lisääntymisen johdosta, siivousmitoitusta ei voida noudattaa kuten aiemmin.

Fiskarin koulun valmistuskeittiön muuttamisesta jakelukeittiöksi tulee käydä vuosittaisia keskusteluja kiinteistön omistajan kanssa ja kevään 2022 aikana arvioidaan muutoksen vaikutus toimintaan.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Toimitilahuolto

Uusien työtapojen kehittäminen tähtäimessä parempi sisäilma ja materiaalituntemuksella säilyttää nykyisten pintojen kestävyys hoitamalla niitä oikein. Tavoitteena on myös kehittää ekologisten siivousaineiden käyttöä. Uudet työmenetelmät vaativat lisää resursseja koneiden ja ulkoisten palvelujen erikoistyo- ja erikoisosaamiseen muodossa, mikä on toimitilahuollolle taloudellinen haaste.

Palveluverkkorakenteen muutokset otetaan huomioon toimitilahuollossa.

Ruokahuolto

Kaupunginhallituksen päätöksen 20.8.2018 § 315 mukaan on Tammissaaren alueen nykyiset valmistuskeittiöt sekä jakelukeittiöt saneerattava ja uusittava seuraavan 10-vuotiskauden aikana. Laskelmien mukaan nykyisten valmistuskeittiöiden saneeraus ja uudistus toteutetaan seuraavan aikataulun mukaan; Österby skola 2019, sen jälkeen alustavasti Ekenäs högstadieskola 2022, Höjdens skola 2024 ja Seminarieskolan 2026. Lisäksi jakelukeittiöitä saneerataan rinnakkain valmistuskeittiöiden kanssa siten, että jakelulogistiikka on huomioitu uusittujen valmistuskeittiöiden mitoituksessa. Nämä investoinnit ehdotetaan sisältyvän tuleviin investointiehdotuksiin.

Nykyistä keittiörakennetta voidaan palveluverkkoselvityksen perusteella tehostaa erillisillä, yksittäisiä keittiöitä koskevilla päätöksillä. Muutoksia keittiörakenteeseen voivat aiheuttaa muutokset koulu- tai päiväkotirakenteessa sekä mahdolliset tulevat muutokset maakuntahallinnossa, joka koskee ruokahuollon tuotantoa.

HUS Asvian aloite liittyy sairaalatoimintaan, ja se vaikuttaa Ekenäs högstadiumin valmistuskeittiön saneeraukseen tai muutokseen jakelukeittiöksi.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Uusia työtapoja ja erikoisosaamista otetaan käyttöön toimitilahuollossa sisäilman parantamiseksi.	5 %:ia henkilöstöstä koulutetaan käyttämään uusia menetelmiä erikoissiivouksissa
	Tehostuminen lisääntyneen yhteistyön myötä, toimitilahuollon ja ruokahuollon välillä keskeisissä toimipisteissä.	Henkilöstömitoituksen tehostaminen

Toimitilahuolto ja ruokahuolto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

	Ruokajäte punnitaan kaikissa kaupungin kouluissa	Kaupungin koulujen ruokajätteet ovat enintään 10 % tuotannosta
	Toimialakohtaiset säännölliset seuranta- ja palautekokoukset, joissa painotetaan tietoa sisäisen tuotannon muutoksista	<ul style="list-style-type: none"> - vähintään 2 kertaa vuodessa - oikein sopeutettu palvelutaso - tulevien muutosten esisuunnittelu - talousseuranta - palautetta toimialoilta/toimialoilta

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Siivousmitoitus päivitetään säännöllisesti ja uudet toiminta-alueet kartoitetaan. Työ- ja tuotantomenetelmiä tehostetaan säännöllisesti. Luentoja työterveydestä, ryhmädynamiikasta ja turvallisuudesta.	Sairauspoissaolojen vähentäminen
	Lisätään ympäristöystävällisten siivousaineiden käyttöä uudella tuoteryhmällä	Toimitilahuollossa 1 vakiotuoteryhmä korvataan yhdellä (1) ympäristöystävällisellä
	Ruokahuoltoselvityksen implementointi tapahtuu olemassa olevia keittiöitä saneeraamalla	Oma tuotanto lisääntyy ja ostopalveluiden määrärahat pienenevät

Toimitilahuolto ja ruokahuolto
Luottamuselin: Tekninen lautakunta
Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg
Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimitilahuolto						
Siivouspaketti 1 (€)	22,11	21,75	22,15	22,15	22,15	22,15
Siivouspaketti ulkoinen (€)	23,90	23,75	24,25	24,25	24,25	24,25
Siivoustunteja	133 484	163 800	172 100	165 300	165 300	165 300
Kustannukset (€/asukas/kk)	8,93	11,10	11,83	11,38	11,48	11,58
Ruokahuolto						
Kustannukset (€/asukas/kk)	16,18	15,99	16,16	16,16	16,26	16,36
<i>Annokset (kpl)</i>						
Päiväkodit	454 906	389 710	351 890	351 890	351 890	351 890
Koulut	547 530	567 360	557 640	557 640	557 640	557 640
Vanhainkodit	313 156	296 940	310 800	310 800	310 800	310 800
Kotihoiva	6 185	5 110	5 570	5 570	5 570	5 570
Muut	110 646	105 000	217 750	217 750	217 750	217 750
Yhteensä	1 432 423	1 364 120	1 443 650	1 443 650	1 443 650	1 443 650
<i>Annoshinnat (€)</i>						
Päiväkodit/kokopäivähoito*	5,55	6,32	5,60	5,60	5,60	5,60
Päiväkodit/kokopäivähoito dieetti*	6,13	6,94	6,18	6,18	6,18	6,18
Koulut/lounas, alaaste	3,42	3,46	3,46	3,46	3,46	3,46
Koulut/dieettilounas yläaste/lukio	3,46	3,65	3,66	3,66	3,66	3,66
Koulut/dieettilounas	3,95	3,95	3,95	3,95	3,95	3,95
Vanhainkodit/vuorokausihinta**	13,73-23,13	15,55-29,86	15,08-33,08	15,08-33,08	15,08-33,08	15,08-33,08
Eläkeläinen lounas	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80
Eläkeläinen päivätoiminta	7,00	6,34-7,00	6,34-7,00	6,34-7,00	6,34-7,00	6,34-7,00
Kotihoiva	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80

*Hintaan sisältyy aamupala, lounas sekä välipala

** Hintaan sisältyy aamupala, lounas, iltapäiväkahvi, päivällinen ja iltapala

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toimitilahuolto	62,0	62,0	74,0	71,0	71,0	71,0
Ruokahuolto	66,0	69,0	67,0	65,0	65,0	65,0
Yhteensä	128,0	131,0	141,0	136,0	136,0	136,0

2020 toimitilahuolto: 17 vakanssia siirretty sosiaali- ja terveydenhuollosta, ympärivuorokautisesta asumisesta ja terveyspalveluista

2021 toimitilahuolto: 4 vakanssia siirretty sivistystoimesta, liikuntatoimesta

Toimitilahuolto ja ruokahuolto

Luottamuselin: Tekninen lautakunta

Vastuhenkilö: Tilahallintopäällikkö Anna Friberg

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	8 019 245	8 312 350	9 373 140	9 373 140	9 441 390	9 510 320
Henkilöstökulut	-5 067 980	-5 737 110	-5 833 770	-5 683 770		
Ostopalvelut	-1 018 688	-952 280	-921 090	-921 090		
Aineet ja tavarat	-1 656 052	-1 463 300	-1 878 400	-1 872 280		
Avustukset						
Muut kulut	-557 922	-613 620	-613 210	-613 210		
Toimintakulut	-8 300 641	-8 766 310	-9 246 470	-9 090 350	-9 162 520	-9 229 230
Toimintakate	-281 396	-453 960	126 670	282 790	278 870	281 090
Muutos TA 2021-TA 2020		61,3 %	-127,9 %	-162,3 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	7 762 380	8 671 800	9 138 590	9 138 590	9 206 840	9 275 770
Sisäiset kulut	-423 707	-425 120	-432 440	-432 440	-432 620	-432 800

Kaavoitus

Luottamuselin: Kaavoituslautakunta

Vastuuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas

Toimintakuvaus

Kaavoituksen päätavoite on toteuttaa kaupungin hyväksymä kaavoitusohjelma talousarviossa asetettujen mittauslukujen mukaisesti, tavoitteena kaupungin tarpeeksi suuri ja kiinnostava tonttitarjonta, joka sisältää sekä asuin-, palvelu- että yritystontteja. Taloudellisesti kestävä asunto- ja elinkeinopolitiikka edellyttää pitkäjännitteistä ja riittävää tonttituotantoa kaupungin omalla maalla. Kaavoitus osallistuu aktiivisesti hankkeisiin, jotka koskevat asunto- ja elinkeinoelämäpolitiikkaa.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on kaupungin jatkuvasti lisättävä pinta-alaa keskusta-alueilla ja muilla kaupungille strategisesti tärkeillä alueilla oikeusvaikutteisilla yleiskaavoilla. Tämä antaa kaupungille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa itse yksityiskohtaiseen suunnitteluun. Alueita, joilla on oikeusvaikutteinen yleiskaava, voi kaupunki suunnitella ilman maakuntakaavan suoraa ohjausta ja täten käyttää tehokkaammin hyväkseen kaavoitusmonopoliaan. Lisäksi mahdolliset valitusprosessit lyhenevät, koska valitusoikeus korkeampaan oikeusasteeseen on rajoitettu alueilla, joilla on oikeusvaikutteinen yleiskaava.

Suunnittelun resursoinnissa huomioidaan suuremmissa määrin tarve käydä tarkemmin läpi asemakaavojen ajantasaisuus. Uusien kaavahankkeiden rajauksissa huomioidaan aina ympäröivien kaavojen ajankohtaisuus ja päivitystarve.

Keskeisenä tavoitteena on, että suunnitteluprosessissa syvennetään suunnittelun yhteistyötä yli toimiala- ja osastorajojen. Tarkoituksena on niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista selvittää suunnitelmien kokonaistaloudelliset vaikutukset huomioiden infrastruktuurin rakentaminen ja muu kunnallinen palvelu.

Yksikkö vastaa yleisten kaavoitustehtävien lisäksi, kuten esim. yleis- ja asemakaavojen laatiminen, myös luvista 171 §, 137 § ja 137a § mukaisesti.

Yksikkö valvoo kaupungin etuja maakuntasuunnittelussa.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Talousarviovuoden 2021 aikana aloitetaan laatia kehityskuvaa maankäytölle Raaseporin koko maantieteellisellä alueella (työtä ei ole resurssien puutteen vuoksi aloitettu suunnitellusti vuoden 2020 aikana). Hanke on kirjattu kaupungin uuteen strategiaan ja sen tulee strategiapäätöksen mukaisesti perustua palveluverkkoselvitykseen. Kehityskuva tulee toimimaan ohjeellisena kaupungin tuleville yleiskaavoituksille. Kehityskuvatyo huomioidaan tulevien kaavoitusohjelmien suunnittelussa.

Kärbyn teollisuusalueen asemakaavoitus aloitetaan uutena kaavahankkeena alueen Horsbäck–Läppin osayleiskaavan mukaisesti sen saatua lain voiman. Osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 6.4.2020 §:ssä 34, sen hyväksymistä vastaan tehty valitus käsitellään Helsingin hallinto-oikeudessa.

Tavoitteena on, että Tammisaaressa valmistuu Båssastrandenin suunnittelu sekä Stallörsparkenin, Asematie 2:n, Trollbergintien, Koivuniemenkatu 27–39:n ja Vanhan kaupungintalon kaavamutokset. Stallörsparkenin ja pienvenesataman jatkokehittämistä varten kaupunginhallitus on nimennyt ohjausryhmän, jonka tehtävänä on laatia hankesuunnitelma. Pitkän aikavälin tavoitteena on löytää alueelle investointimalli sekä lisätä entisestään alueen houkuttelevuutta ja saavutettavuutta asukkaille ja matkailijoille.

Karjaan alueella valmistellaan hyväksyttäväksi Asemanmäen alueen ja Karjaan keskusta-alueen asemakaava. Työ Torikadun–Volmarintien parissa jatkuu. Lepin liikealueen kehittämistä jatketaan. Uusimaa-kaava 2050 on hyväksytty vuonna 2020, ja se korvaa vahvistumisen myötä voimassa olevat maakuntakaavat. Uusimaa-kaavassa 2050 Lepin alueelle on varattu kaupalle yhteensä 40 000 k-m². Hangontien liittymän uudistaminen aloitetaan vuoden 2021 aikana. Uusimaa-kaava 2050 ja uudet liikennetarkistukset luovat edellytyksiä alueen jatkokehittämiselle.

Kaavoitus

Luottamuselin: Kaavoituslautakunta

Vastuuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas

Åminnegård–Råbacka-alueen kehittämistä jatketaan kaava-alueena. Pohjan kirkonkylän kaavamuuos jatkuu mahdollisesti palveluverkkoselvitystyön etenemisestä riippuen ja jos kylän koulukeskuksesta tehdään päätös. Fiskarissa Malcolmintien asemakaavamuuos etenee ja voidaan valmistella hyväksyttäväksi. Billnäsin ruukin kaavamuuoksen II-vaihe etenee kaavaehdotusten laatimisella ja esittämisellä.

Suunnittelussa otetaan huomioon mahdollisuus käyttää joukkoliikennettä/pendelöintiä sekä pyrkimys tiivistää keskustaa asuinkerrostaloteilla. Suunnittelutyöllä luodaan edellytykset kestäväälle ja pitkäjänteiselle asuntopoliitikalle asuntopoliittisen ohjelman pohjalta. Tavoitteena on toimiva palvelukokonaisuuksien verkosto kaupunkien ydinkeskustoissa, jossa eri käyttäjäryhmien tarpeet otetaan huomioon erilaisilla asumismuodoilla.

Toimintaan sisältyy kaupungin edun valvominen menneillään olevassa maakuntakaavaprosessissa.

Kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpiteinä on mm. käynnissä olevien ja uusien kaavahankkeiden loppuunsaattaminen rannoilla: Bråtan, Baggö, Sommarö sekä Tovö.

Suunnittelupalvelujen ostojen määräraha pidetään 170 000 euronä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Poikkeuslupien ja suunnittelutarpeen valmistelussa on vuonna 2020 suoritettu henkilökunnan kiertoa lupäkäsitelysten sekä rakennusvalvonnan ja kaavoituksen välisen yhteistyön tehostamiseksi. Vuoden aikana jatketaan selvittämistä, miten kaavoituksen ja rakennusvalvonnan resursseja voidaan parhaiten hyödyntää ja jakaa.

Tarkastuslautakunnan mainitsema kaavoituksen alimiehitys selvitetään vuoden 2021 aikana ratkaisujen löytämiseksi vuosille 2022–2023.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Pitkäaikaistavoite on toteuttaa kaavoitusohjelma ja etenkin ne strategiset tavoitteet, jotka liittyvät yleiskaavoitukseen. Raaseporin kehityskuva tulee toimimaan pohjana jakson maankäytön suunnittelulle.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Stallörenin vierassataman/pienvenesataman hankesuunnitelma (osa I) laadittu.	Päätös asemakaavan hyväksymisestä valtuustossa ja hankesuunnitelmassa.
	Asuntopoliittisen ohjelman hyväksyminen. Strategian toimintaohjelmassa mainitaan tavoitteena vuokratalojen rakentaminen keskustaan.	Asuntopoliittinen ohjelma hyväksytään (vuonna 2020 tai vuoden 2021 alussa)
	Kehityskuvan laatimisen aloitus, hankinta, OAS.	Päätös lautakunnassa sekä viranhaltijatasolla
	Teollisuus- ja yritystontit	Päätös asemakaavoituksen käynnistämisestä Kärrbyssä Bäljarsin ja Lepin asemakaavoitus
	Asuntopoliittisia panostuksia keskustassa:	Omakotitalotontit Rävnsissä ja Båssabölessä (asemakaavoitus)

Kaavoitus

Luottamuselin: Kaavoituslautakunta

Vastuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Toimenpideohjelman (uusia rakennuspaikkoja saaristoon ja rannoille) toteuttaminen	Kaavoituspäätös ja myynti
	Strategian toimeenpano Keskustan yleiskaavoitus kehityskuvan perusteella	Yleiskaavoituksen aloittaminen

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Vireillä olevat kaavat	14	7	7	7	7	7
Yleiskaavat, ehdotukset esillä/jaksoa	0	2	2	2	2	2
Asemakaavat, ehdotukset esillä/jaksoa	17	7	7	7	7	7
Hyväksytyt yleiskaavat	2	1	1	1	1	1
Hyväksytyt asemakaavat	9	6	6	6	6	6
Uusia suunnitteilla olevia tontteja	52	30	30	30	30	30
Poikkeuslupia	70	100	100	100	100	100

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kaavoitustoimisto, henkilökunta	7,00	7,00	7,20	7,20	7,20	7,20
Yhteensä	7,00	7,00	7,20	7,20	7,20	7,20

Kaavoitus

Luottamuselin: Kaavoituslautakunta

Vastuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	84 279	73 000	73 000	73 000	73 000	73 000
Henkilöstökulut	-469 600	-477 250	-474 210	-477 410		
Ostopalvelut	-212 784	-240 570	-240 540	-241 280		
Aineet ja tavarat	-2 206	-3 510	-3 700	-3 640		
Avustukset						
Muut kulut	-26 002	-30 230	-28 440	-28 440		
Toimintakulut	-710 592	-751 560	-746 890	-750 770	-758 630	-763 640
Toimintakate	-626 313	-678 560	-673 890	-677 770	-685 630	-690 640
Muutos TA 2021-TA 2020		8,3 %	-0,7 %	-0,1 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	6 380					
Sisäiset kulut	-75 204	-74 800	-74 380	-75 560	-75 590	-75 620

Rakentaminen ja ympäristö

Luottamuselin: Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Vastuuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas / Ympäristöpäällikkö Maria Eriksson / Johtava rakennustarkastaja Fredrik Wasström

---

Toimintakuvaus

Ympäristöyksikkö

Ympäristöyksikkö hoitaa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaisia tehtäviä ja ympäristönsuojelua koskevien erillislakien (mm. ympäristönsuojelulaki, jätelaki, vesilaki, luonnonsuojelulaki, maa-aineslaki, vesihuoltolaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, maastoliikennelaki) mukaisia tehtäviä. Ympäristönsuojeluviranomainen myöntää luvat (ympäristö- ja maa-ainesluvut), rekisteröi toimintoja (esim. polttoaineen jakeluasemat, asfalttiasemat, energiantuotantolaitokset), käsittelee ilmoituksia (esim. meluilmoitukset ja valitukset) ja päättää talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeamisesta, valvoo monenlaisia toimintoja (tuotantolaitokset, eläinsuojat, polttoaineen jakeluasemat, louhokset, jätteiden käsittely jne.). Ympäristönsuojeluviranomainen antaa myös lausuntoja suunnitelmista, rakennus- ja toimenpideluvista, poikkeusluvista, ympäristöluvista ym.

Neuvonta, ympäristön tilan seuranta sekä ympäristönsuojelun edistäminen ja kehittäminen ovat keskeisiä tehtäviä. Ympäristöviranomainen toimii yhteistyössä myös muiden tahojen, kuten ELY-keskuksen, pelastuslaitoksen, Eteläkärjen ympäristöterveyden, poliisin, Uudenmaan jätelautakunnan ym. kanssa.

Rakennusvalvonta

Yksikkö hoitaa rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Rakennusvalvontayksikön toimintaan kuuluu neuvonta ja valvonta rakentamisen ohjaamiseksi voimassa olevien kaavojen ja rakennusjärjestyksen mukaan. Se vastaa mm. rakennuslupien asianmukaisesta käsittelystä, toimenpideluvista sekä rakennusasioita koskevista lausunnoista. Se tekee katselmuksia ja maastoon merkinnät haja-asutusalueella.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Ympäristöyksikkö

Tavoitteena on terveellisen, viihtyisän ja virikkeellisen sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristön turvaaminen kunnan asukkaille. Ympäristöyksikkö panostaa kaupungin strategian mukaisesti kestävä kehityksen edistämiseen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Ympäristötoimisto toimii kaupungin toiminnan monimuotoisuuden huomioimiseksi ja edistämiseksi muun muassa osallistamalla kuntien väliseen Luontokunnat-yhteistyöverkostoon. Hagen–Ramsholmenin sekä Hagalund–Stadsfjärdenin luonnonsuojelualueiden uudet hoito- ja käyttösuunnitelmat laaditaan valtion avustuksella. Hagalundin laidunten kunnostamista suunnitellaan vuosiksi 2021–2022, jos kaupungille myönnetään valtion Helmi-avustusta.

Pääpaino on valvonnassa, ehkäisevässä toiminnassa ja lupakäsittelyssä. Valvonta on riskiperusteista ja sitä hoidetaan suunnitellusti. Ympäristönsuojelulain, jätelain ja ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisista suunnitelluista tarkastuksista ja raporttien tarkastamisesta peritään maksuja. Ympäristö- ja maa-aineslupahakemukset käsitellään 6 kuukauden kuluessa täydellisestä hakemuksesta. Toimintojen rekisteröinnit käsitellään 90 päivän kuluessa. Meluilmoitus käsitellään 30 päivän kuluessa. Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmiä koskevat kysymykset tulevat kuormittamaan yksikköä merkittävästi, koska vanhojen jätevesijärjestelmien uusiminen umpeutui 31.10.2019. Nykyisillä resursseilla jätevesijärjestelmiä ei voida valvoa tarvittavassa laajuudessa.

Roskaantuneiden alueiden tarkastukset ja niihin liittyvät siivouskehotukset ovat suhteellisen aikaa vieviä. Vaikeat tapaukset ja pohjavesialueet ovat etusijalla.

Raaseporin joki -hanke on yksi hallituksen kärkihankkeista vuonna 2018 käynnistyneessä vesien ja merien suojelussa. Hanke on saanut lisää ulkopuolista rahoitusta, yhteensä 163 800 euroa, ja jatkuu käytännön toimin. Tarkoituksena on parantaa Barösundin rannikkovesialuetta, joka kuuluu maan huonoimmassa kunnossa oleviin merialueisiin.

Muutokset lainsäädännössä edellyttävät merkittävää työpanosta ja koulutusta riittävän osaamisen säilyttämiseksi.

Rakentaminen ja ympäristö

Luottamuselin: Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Vastuuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas / Ympäristöpäällikkö Maria Eriksson / Johtava rakennustarkastaja Fredrik Wasström

---

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tavoitteena on, kaupungin hallintosäännön mukaisesti, ylläpitää oikein resursoitua ja joustavaa lupakäsittelyä, jonka käsittelyajat ovat lyhyet. Uusi rakennusjärjestys on vuoden 2018 saanut lain voiman. Se mahdollistaa entistä yksinkertaisemman lupakäsittelyn. Vuonna 2020 kaavailtua rakennusjärjestyksen uudistusta ei resurssien puutteen vuoksi ole tehty. Elokuussa 2019 siirtyi 50 % yhdestä lupavalmistelijasta kaavoitukseen poikkeuslupien valmisteluun. Tämän myötä työmäärä osa-alueella 3 on lisääntynyt. Lupa-asioiden määrä on kasvanut merkittävästi vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna. Tämä on pidentänyt käsittelyaikoja. Vuoden aikana jatketaan selvittämistä, miten kaavoituksen ja rakennusvalvonnan resursseja voidaan parhaiten hyödyntää ja jakaa.

Vuoden 2021 aikana pyritään edelleen siihen, että suurin osa lupahakemuksista jätetään sähköisesti, verkkopohjaisen Lupapiste-asiointipalvelun kautta. Luvan hakemismahdollisuus paperisessa muodossa säilyy, mutta itse käsittely ja arkistointi tapahtuu Lupapisteen kautta. Lupavalmistelijat hoitavat nykyisin suurimman osan kaikesta lupavalmistelusta, kun taas rakennustarkastajat vastaavat lupien myöntämisestä, katselmusten tekemisestä sekä yleisestä valvonnasta omilla maantieteellisillä vastuualueillaan. Lupavalmistelijoiden ja rakennustarkastajien tulee, huolimatta vastuualueistaan, olla joustavia ja heidän on myös voitava jakaa resursseja niille osa-alueille, joilla rakennustoimintaa on eniten, jotta lupa-asioiden käsittely ja katselmukset voidaan optimoida.

Rakennusvalvontaviranomainen vähentää myös vuonna 2021 rakennuspaikkakohtaisia katselmustoimituksia lupa-asioiden käsittelyn priorisoimiseksi. Luvaton rakentaminen vie myös enemmän rakennusvalvojien aikaa kuin aikaisemmin. Lisäksi kaupunginhallitus on 2.3.2020 §:n 79 mukaisesti päättänyt antaa ympäristö- ja rakennuslautakunnalle tehtäväksi toteuttaa toimitetun aineiston perusteella ja maastokäyntien kautta kiinteistöverotietojen tarkastushanke olemassa olevilla henkilöstöresursseilla. Tämä on suuri hanke, joka vaatii paljon resursseja, eikä sitä voida toteuttaa pelkästään olemassa olevilla henkilöstöresursseilla. Rakennusvalvonta on viime vuosina kamppailut henkilöstöpulan ja pitkien käsittelyaikojen kanssa.

Vuonna 2021 yksikkö panostaa edelleen henkilöstön kouluttamiseen, minkä lisäksi rakennusvalvonta jatkaa arkistoasiakirjojen skannausta.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Ympäristöyksikkö

Kuntien rooli eri kasvien ja eläinten elinympäristöjen vähenemisen ja häviämisen torjunnassa kasvaa. Kestävään kehitykseen panostetaan entistä enemmän. Suuret lainsäädännön ja valtion ympäristöhallinnon muutokset asettavat vaatimuksia toiminnan ja henkilöstön osaamisen kehittämiseksi.

Rakennusvalvonta

Strategian mukaan lupien käsittelyn tulee olla sujuvaa, mikä tarkoittaa mm. riittäviä resursseja, panostusta koulutukseen sekä toimialan sisäistä yhteistyötä. Delegointien tulee olla tarkoituksenmukaisia lyhyen käsittelyajan/valitusajan vuoksi.

Rakennusvalvonta pyrkii pidemmällä tähtäimellä lisäämään yhteistyötä seudullisesti Inkoon ja Hangon kaupunkien kanssa, voidakseen laajentaa erityisosaamista esim. lvi- ja rakennevalvonnassa.

Rakentaminen ja ympäristö

Luottamuselin: Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Vastuuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas / Ympäristöpäällikkö Maria Eriksson / Johtava rakennustarkastaja Fredrik Wasström

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Ympäristöyksikkö Ympäristöluvat ja maa-ainesluvut käsitellään viivytyksettä	Lupa myönnetään 6 kuukauden kuluessa täydellisestä hakemuksesta
	Tarkastuksia tehdään valvontasuunnitelman mukaisesti	10 kpl valvontasuunnitelman mukaisia ympäristölupatarkastuksia
	Lausunnot annetaan pyydettyssä ajassa	Vuodessa annetaan 100 lausuntoa
	Rakennusvalvonta Saavuttaa talousarvion mittaluvut rakennuslupapäätösten määrän suhteen sekä tarkistaa että toiminnan laajuus on suhteessa lupien ja hakemusten määrään	320 kpl rakennuslupapäätöstä
	Talousarvion mittalukujen saavuttaminen toimenpidelupien määrän osalta	300 toimenpidelupaa käsitelty
	Saavuttaa talousarvion mittaluvut ilmoituspäätösten määrän suhteen	250 kpl ilmoituspäätöstä
	Kiinteistöverotietojen tarkastushanke	Hankkeen käynnistäminen hankesuunnitelman laatimisella sekä perustutkimusten ja lähtötietojen valmistelevilla töillä.
	Rakennustarkastajat ja lupakäsittelijät osallistuvat koulutuksiin vähintään kaksi kertaa vuodessa	Kaksi kurssia toteutettu
	Rakennusjärjestys tarkistetaan tietyiltä osin tavoitteena esim. vapaa-ajan asumisen sujuvampi rakentaminen	Hyväksymispäätös

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Seudullinen yhteistyö lvi- ja rakenneasioissa	Voimassa olevat yhteistyösopimukset
	Kiinteistöverotietojen tarkastushanke	Hanke saatetaan loppuun

Rakentaminen ja ympäristö

Luottamuselin: Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Vastuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas / Ympäristöpäällikkö Maria Eriksson / Johtava rakennustarkastaja Fredrik Wasström

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Rakennusvalvonta						
Myönnettyjä rakennuslupia	317	320	320	320	320	320
Bruttokustannukset/myön.rakennuslupa	2 001,18	1 800,34	1 828,44	1 828,44	1 845,41	1 862,54
Bruttokustannukset/asukas	2 302,00	20,82	21,25	21,25	21,45	21,65
Toimenpidelupia	317	200	300	300	300	300
Ilmoitukset	169	150	250	250	250	250
Suoritettut katselmuks	718	450	650	650	650	650
Ympäristöyksikkö						
Ympäristölupatarkastukset	20	10	10	10	10	10
Maa-aineslupatarkastukset	12	25	13	13	13	13
Jätelain mukaiset tarkastukset	13	20	20	20	20	20
Muut ympäristötarkastukset	77	50	50	50	50	50
Ympäristötarkastukset, yhteensä	122	105	93	93	93	93
Käsitellyt maisematyöluvat	27	15	15	15	15	15
Lausunnot	320	100	100	100	100	100
Päätökset ja rekisteröinnit	44	30	30	30	30	30
Lausunnot ja päätökset, yhteensä	364	130	130	130	130	130
Käsitellyt ilmoitukset	148	250	150	150	150	150

Henkilötyövuodet

31.12	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rakennusvalvonta	8,0	8,0	7,5	7,5	7,5	7,5
Ympäristöhuolto*	5,5	6,5	6,25	5,25	5,25	5,25
Yhteensä	13,5	14,5	13,75	12,75	12,75	12,75

*Sisältäen Raaseporin Joki-hanke

Rakentaminen ja ympäristö

Luottamuselin: Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Vastuhenkilö: Kaupunginarkkitehti Johanna Backas / Ympäristöpäällikkö Maria Eriksson / Johtava rakennustarkastaja Fredrik Wasström

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	613 271	636 000	675 800	700 800	700 800	700 800
Henkilöstökulut	-910 525	-838 220	-829 940	-829 760		
Ostopalvelut	-630 823	-693 930	-245 120	-245 270		
Aineet ja tavarat	-4 553	-9 700	-43 500	-42 800		
Avustukset	0	-600	-600	-600		
Muut kulut	-69 557	-84 240	-60 530	-60 530		
Toimintakulut	-1 615 458	-1 626 690	-1 179 690	-1 178 960	-1 192 620	-1 202 960
Toimintakate	-1 002 187	-990 690	-503 890	-478 160	-491 820	-502 160
Muutos TA 2021-TA 2020		-1,1 %	-49,1 %	-51,7 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot	3 732					
Sisäiset kulut	-104 822	-116 220	-101 120	-101 120	-101 160	-101 200

Ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon määräraha siirretään hallintoon vuonna 2021, mikä vähentää ostopalvelujen summaa.

Jätelautakunta

Luottamuselin: Uudenmaan jätelautakunta

Vastuuhenkilö: Jäteasiainpäällikkö Christine Perjala

Toimintakuvaus

Uudenmaan jätelautakunta on kahdentoista kunnan (Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Loviisa, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio ja Vihti) yhteislautakunta, jonka vastuulla on jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät jäsenkuntien alueella.

Lautakunta laatii alueelleen jätehuoltomääräykset, antaa jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin perustuvia yleisiä määräyksiä ja hyväksyy kotitalouksien jätehuoltotaksan ja maksut ja antaa jätehuoltoon liittyviä lausuntoja muille viranomaisille. Jätelautakunta huolehtii ja päättää jätehuollon viranomaistehtävistä, jotka jätelain mukaan kuuluvat kunnille ja jotka kunnat ovat antaneet jätelautakunnalle hoidettavaksi. Jätelautakunta valvoo päätöstensä noudattamista ja jätehuollon toimivuutta. Toiminta tapahtuu läheisessä yhteistyössä jäteyritys Rosk'n Roll Oy Ab:n ja kuntien ympäristönsuojeluyksiköiden kanssa.

Raaseporin kaupunki toimii jätelautakunnan isäntäkuntana, toiminta on määritelty sopimuksessa yhteisestä jätelautakunnasta. Henkilökunnan sijoitus on sekä läntisellä että itäisellä Uudellamaalla.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Uudenmaan jätekesittely toimii tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta vastaa yli 228 000 asukkaan jätehuollosta Länsi- ja Itä-Uudellamaalla. Jätelautakunnan kaikki kustannukset katetaan sillä perusmaksulla, jonka kunnallinen jäteyritys Rosk'n Roll Oy perii. Jätelautakunnan toiminnasta ei tule kustannuksia Raaseporin kaupungille. Henkilökunta koostuu neljästä virkamiehestä ja kahdesta toimesta.

On tehty kansallinen ehdotus, jossa esitetään muutoksia jätelakiin. Uusi jätelaki tulee voimaan vuoden 2021 aikana. Jätelain luonnoksen mukaan Suomen tulee sovittaa jätehuoltonsa vastaamaan vaatimuksia, jotka EU-direktiivit asettavat materiaalin uusiokäytölle ja kierrätykselle tulevaisuudessa. Jätelautakunta on hyväksynyt jätteenkäsittelymääräykset, joissa asetetaan mm. taloyhtiöille uusia velvollisuuksia asukkaiden kierrätettävän jätteen erilliskeräyksestä. Jätehuoltoviranomaisen on sidottava resursseja seurataksaan jätelain ja jätehuoltomääräysten uusien vaatimusten noudattamista ja esimerkiksi taloyhtiöiden liittymistä uusien vaatimusten mukaisiin jätetalveluihin.

Uuden jätelain luonnoksen mukaan jätelautakunta vastaa jatkossakin jätteenkuljetusrekisteristä. Lautakunnalla on jo aiemmasta kattava rekisteri sekajätteenkuljetuksista, joista kunta vastaa. Lietteenkuljetusten kattavan jätteenkuljetusrekisterin saamiseksi tehtävä työ jatkuu. Lietteenkuljetusrekisterin ylläpitäminen vaatii mittavaa panostusta. Tietojen vieminen rekisteriin edellyttää henkilöstöresursseja.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023 strategian toimenpideohjelman mukaisesti

Jätehuolto on julkinen välttämättömyyspalvelu. Yksi lautakunnan tärkeimmistä toimintatavoitteista on, että jätelain lautakunnalle määräämät tehtävät suoritetaan siten, että jätehuolto toimii lautakunnan alueella. Vuoden 2021 aikana voimaan tulevan uuden jätelain luonnoksen mukaan jätehuoltoviranomaisella tulee olemaan merkittävä rooli eri jätelajien uudelleenkäytössä ja kierrättämisessä. Materiaalin kierrätyksen osuudelle laissa asetettujen vaatimusten saavuttamisen seuraaminen asettaa suuria vaatimuksia jätehuoltoviranomaiselle ja edellyttää henkilöstöresursseja.

Jätelautakunta

Luottamuselin: Uudenmaan jätelautakunta

Vastuuhenkilö: Jäteasiainpäällikkö Christine Perjala

Sitovat tavoitteet 2021

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Jätelaki ja jätteenkäsittelymääräykset täyttyvät asukkaiden biojätteen ja kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräyksen vaatimuksen osalta.	Jätteenkäsittelymääräysten vaatimusten täyttymiseksi on tehty yhteistyötä jäteyhtiön ja kuntien ympäristönsuojeluyksiköiden kanssa.
	Kuljetusrekisterin luominen lietteen kuljetuksille edistyy.	Tietojen vieminen lietteenkuljetusrekisteriin jatkuu niillä tiedoilla, jotka ovat jätehuollon viranomaisen käytössä.

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	<i>Toimintatavoitteet</i>	<i>Tavoiteltu taso / Mittarit</i>
	Uudenmaan jätelautakunnan alueen 12 kunnan jätekäsittely toimii tarkoituksenmukaisella tavalla.	Jätteenkäsittely hoidetaan noudattamalla jätteenkäsittelymääräyksiä sekä muita toiminnalle asetettuja vaatimuksia.

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Kokousten määrä	4	5	5	5	5	5
Käsitellyt asiat	24	40	40	40	40	40
Viranhaltijapäätökset	282	200	200	200	200	200

Henkilötyövuodet

31.12	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jäteasiainpäällikkö	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vastaava jäteasiaintarkastaja			1,0	1,0	1,0	1,0
Jätehuoltokoordinaattori	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Jäteasiatarkastaja		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Jätehuoltoassistentti			1,0	1,0	1,0	1,0
Yhteensä	2,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0

Jätelautakunta

Luottamuselin: Uudenmaan jätelautakunta

Vastuuhenkilö: Jäteasiainpäällikkö Christine Perjala

Käyttötalous €

	TP 2019	TA 2020 muutoksin	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022 2023	
Toimintatuotot	480 236	458 000	460 000	460 000	460 000	460 000
Henkilöstökulut	-392 293	-373 070	-374 770	-374 770		
Ostopalvelut	-16 212	-24 100	-21 000	-21 000		
Aineet ja tavarat						
Avustukset						
Muut kulut	-15	-100	-100	-100		
Toimintakulut	-408 519	-397 270	-395 870	-395 870	-399 830	-403 830
Toimintakate	71 717	60 730	64 130	64 130	60 170	56 170
Muutos TA 2021-TA 2020		-15,3 %	5,6 %	5,6 %		
Mistä:						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut						

Toimintakuvaus

Raaseporin Vesi tuottaa vesihuoltopalveluja Raaseporin asukkaille ja yrityksille. Kaupunginvaltuuston hyväksymällä toiminta-alueella on noin 6 750 kiinteistöä, jotka on liitetty vesihuoltoon. Toiminta rahoitetaan kokonaan asiakkailta perittävillä maksuilla.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2021

Toiminnan strategioita ovat korkea toimintavarmuus, vakaa talous, osaava ja motivoitunut henkilöstö sekä hyvä palvelu. Tavoitteena on ylläpitää jaettavan veden, jätevesien käsittelyn ja palvelun korkea taso mahdollisimman kustannustehokkaasti. Suurin investointi vuonna 2021 tulee olemaan Skeppsholmenin jätevedenpuhdistamon prosessialtaiden seinien ja katon rakentaminen sekä aurinkopaneelien asentaminen kattoon. Lisäksi tulee useita pienempiä investointeja verkkoon ja jakeluun, kuten Gumnäs-Åminne-vesijohto sekä Koivuniemen vedenottamon suunnittelu ja päivitys. Vuonna 2021 laadimme jäteveden riskinhallintajärjestelmän SSP (Sewage Safety Plan). Laadimme pitkän aikavälin saneerausohjelman olemassa oleville putkille. Vuoden 2021 aikana aloitamme myös Raaseporin Veden toiminta-alueen päivityksen. Henkilöstön osalta pääpaino on tapaturmien estämisessä sekä työprosessien kehittämisessä. Parannamme asiakaspalveluamme kehittämällä verkkosivuja ja digitaalisia palveluita.

Toiminnan tavoitteet, painopisteet ja keskeiset muutokset 2022–2023

Tavoitteena on ylläpitää jaettavan veden, jätevesien käsittelyn ja palvelun korkea taso vuosina 2022–2023 mahdollisimman kustannustehokkaasti. Tähän pyrimme panostamalla toiminnan strategia-alueisiin: korkeaan toimintavarmuuteen, vakaaseen talouteen, osaavaan ja hyvinvoivaan henkilöstöön sekä hyvään palveluun. Raaseporin Veden toiminta-alueen päivittäminen valmistuu vuonna 2022. Sen lisäksi selvitämme eri mahdollisuuksia vähentää sähkönkulutusta sekä mahdollisuutta asentaa aurinkopaneelit esim. Karjaan–Pohjan puhdistamoon. Pohjan vesitornissa tehdään perusteellinen kuntokartoitus. Pyrimme aktiivisesti vähentämään vuotojen määrää noudattamalla pitkän aikavälin investointiohjelmaa. Henkilöstön osaamista ja motivaatiota ylläpidetään kouluttautumalla ja aktiivisella henkilöstöpolitiikalla. Digitaalisten palveluiden kehittämistä jatketaan.

Sitovat tavoitteet 2021

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Korkea toimintavarmuus Vedenhankinta, vedenjakelu ja jäteveden johtaminen, jätevesien käsittely	Skeppsholmenin puhdistuslaitoksen prosessialtaiden seinät ja katot valmiit sekä kattoon asennettu aurinkopaneelit. Koivuniemen vedenottamon saneeraus valmis. Gumnäs-Åminne-vesijohto valmis. Jätevesien riskinhallintajärjestelmä SSP laadittu.
	Vakaa talous	Tehokas talousarvioseuranta. Riskienhallinnan parantaminen.
	Pätevä ja motivoitunut henkilöstö	Kehityskeskusteluja pidetään koko henkilökunnalle. Tapaturmien aiheuttamien sairauspoissaolopäivien vähentäminen seurannan avulla. Osallistuminen asiaankuuluviin koulutuksiin.
	Hyvät palvelut	Digitaalisten palveluiden kehittäminen: mahdollisuus tehdä käyttösopimuksia digitaalisesti. Vesimaksu tulee pitää kohtuullisella tasolla.

Luottamuselin: Raaseporin Vesi -liikelaitoksen johtokunta
Vastuhenkilö: Vesilaitoksen johtaja Klara Eklund

KÄYTTÖTALOUS

Sitovat tavoitteet 2022–2023

	Toimintatavoitteet	Tavoiteltu taso / Mittarit
	Korkea toimintavarmuus Vedenhankinta, vedenjakelu ja jäteveden johtaminen, jätevesien käsittely	Raaseporin Veden toiminta-alueen päivitys saatu päätökseen. Karjaan–Pohjan puhdistamon kattoon asennettu aurinkopaneelit. Pohjan vesitornin perusteellinen kuntokartoitus tehty.
	Vakaa talous	Tehokas talousarvioseuranta. Sähkönkulutusta vähennetään. Vuotovesien määrää vähennetään.
	Pätevä ja motivoitunut henkilöstö	Koulutus Kehityskeskustelut
	Hyvät palvelut	Digitaalisten palvelujen kehittäminen Vesimaksu tulee pitää kohtuullisella tasolla

Muut tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma 2022	2023
Suoritteet						
Liittymiä kpl	6 756	6 800	6 800	6 800	6 805	6 810
Myyty vesimäärä m ³	1 329 584	1 259 260	1 290 000	1 290 000	1 300 000	1 305 000
Myyty jätevesimäärä m ³	1 257 297	1 147 540	1 220 000	1 220 000	1 230 000	1 235 000
Vesijohtoa km	400	401	404	404	405	407
Viemärijohtoa km	422	424	426	426	427	429
Vedenottoa kpl	12	12	12	12	12	12
Jätevesipumppaamoita kpl	145	146	146	146	146	146
Jätevedenpuhdistamoja kpl	3	3	3	3	3	3
Sitovat mittarit						
Menot €/m ³ vesi	2,39	2,58	2,53	2,37	2,53	2,54
Tulot €/m ³ vesi	4,53	4,70	4,55	4,79	4,66	4,65

Henkilötyövuodet

HENKILÖTYÖVUODET 31.12	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Henkilötyövuodet	21,0	21,0	21,0	20,0	20,0	20,0
Henkilötyövuodet kaikkiaan	21,0	21,0	21,0	20,0	20,0	20,0

Luottamuselin: Raaseporin Vesi -liikelaitoksen johtokunta
Vastuhenkilö: Vesilaitoksen johtaja Klara Eklund

KÄYTTÖTALOUS

Käyttötalous €

YHTEENVETO €	TP 2019	TA 2020	Ehdotus 2021	TA 2021	TA-suunnitelma	
					2022	2023
Tuotot						
Myyntituotot	5 966 483	5 923 080	5 810 000	6 110 000	6 300 000	6 300 040
Muut tuotot	62 390	61 300	63 800	63 800	63 800	65 000
Tuotot yhteensä	6 028 873	5 984 380	5 873 800	6 173 800	6 363 800	6 365 040
Muutos (TA 2021 vs TA 2020)		-0,7 %	-1,8 %	5,1 %		
Kulut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-779 998	-777 750	-815 170	-815 170	-810 000	-810 000
Palvelujen ostot	-1 139 095	-1 158 880	-1 151 380	-1 101 380	-1 162 890	-1 174 520
Palkat ja palkkiot	-921 206	-948 850	-940 300	-940 300	-949 700	-959 200
Henkilöstösivukulut	-226 013	-230 800	-228 620	-228 620	-230 910	-233 220
Poistot ja arvonalennukset	-1 505 437	-1 481 200	-1 583 100	-1 583 100	-1 650 000	-1 690 000
Muut liiketoiminnankulut	-115 589	-137 650	-127 630	-127 630	-130 000	-133 000
Kulut yhteensä	-4 687 337	-4 735 130	-4 846 200	-4 796 200	-4 933 500	-4 999 940
Muutos (TA 2021 vs TA 2020)		1,0 %	2,3 %	-1,0 %		
Liikeylijäämä	1 341 536	1 249 250	1 027 600	1 377 600	1 430 300	1 365 100
Korkotuotot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	5 209	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Kunnalle maksetut korkokulut	-38 685	-27 000	-10 600	-10 600	0	0
Muille maksetut korkokulut	-94 071	-77 000	-44 000	-44 000	-5 000	-7 000
Korvaus peruspääomasta	-598 533	-599 000	-599 000	-949 000	-599 000	-599 000
Muut rahoituskulut	-78	0	0	0	0	0
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	615 377	549 250	377 000	377 000	829 300	762 100
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
Tilikauden ylijäämä	615 377	549 250	377 000	377 000	829 300	762 100
Muutos (TA 2021 vs TA 2020)		-10,7 %	-31,4 %	0,0 %		

Kaupunginjohtajan ehdotus INVESTOINNIT 2021-2023	Hankkeen kokonais- kustannus	TA 2021		Suunnitelma 2022		Suunnitelma 2023		2021-2023 Talousarvio- Suunnitelma
		Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt								
Menot / Maa-alueiden osto		-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-1 500 000
Tulot / Tasearvo maa-alueiden ja rakennusten myynnistä		3 500 000	3 500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	4 500 000
Vuoden 2021 määräraha sisältää katuvalaistusinfra myynnin								
Netto		3 000 000	3 000 000	0	0	0	0	3 000 000
Rakennukset								
Mustion koulukeskus								
Molemmille kieliryhmille tarkoitettua kunnallisen palvelun uudisrakennuksen toteuttamiseen osoitetaan määräraha vuosille 2021-2022. Rakennukseen tulee kaksikielinen päivähoito, esikoulu, koulu vuosiluokille 1-6, kirjasto, neuvola ja liikuntasali. Rakentamisen on esitetty alkavan joulukuussa 2020 ja päättyvän kesäkuussa 2022. Hanke edellyttää Askersgårdenin purkamista, mikä on suunniteltu toteutettavan loka-/marraskuussa 2020. Sivistystoimi hakee taloudellista tukea liikuntasalille.								
Menot	-6 000 000	-3 600 000	-3 600 000	-1 400 000	-1 400 000			-5 000 000
Katarinaskolan								
Katarinaskolanin kuntoselvitys tehtiin vuonna 2019, ja tämä toimii tulevan saneerauksen ja mahdollisen lisärakentamisen suunnittelun pohjana. Tarveselvitys ja hankesuunnitelma tehdään vuonna 2021. Tekninen suunnittelu alkaa, kun projektisuunnitelma on hyväksytty. Saneerauksen laajuudesta päätetään palveluverkon arvioinnin yhteydessä. Hanke on tarkoitus toteuttaa vuosina 2023-2024 hyväksytyin hankesuunnitelman mukaisesti.								
Menot	-5 800 000	-75 000	-75 000	-125 000	-125 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 900 000
J-talo, arkisto								
Kaupungin arkistot ovat hajallaan useissa eri kiinteistöissä ympäri kaupunkia. Hallintotoiminnan keskittyessä Tammiharjuun arkisto on perusteltua keskittää Tammiharjun alueelle. Tarkoitukseen soveltuva kiinteistö voisi olla J-talo/Kosthälli. Keskusarkiston tilojen saneerauksen selvitykseen osoitetaan 50 000 euron määräraha vuodelle 2021. Kokonaiskustannukset tarkentuvat selvityksen yhteydessä. Saneeraus ehdotetaan toteutettavan vuonna 2022 selvityksen ja vahvistetun kustannusarvion mukaisesti.								
Menot			-50 000					-50 000
Palveluverkkoselvitys, vaihe 1								
Kaupunginvaltuusto päätti 8.6.2020 § 60, että Raseporintie 5:n muutostöiden suunnittelusta tehdään kustannusarvio ja suunnittelu aloitetaan talvella 2020. Raseporintie 5:n työt aloitetaan keväällä 2021 ja valmistuvat keväällä 2022. Mariakodin suunnittelutyö tehdään vuonna 2021 ja työt suoritetaan vuonna 2022. Toteuttaminen vaatii erillistä päätöstä kaupunginhallitukselta.								
Menot	-2 000 000	-750 000	-750 000	-1 200 000	-1 200 000			-1 950 000
Vanhusten asuminen Tammisaaressa								
Sosiaali- ja terveystalokunta on 3.10.2019 ehdottanut määrärahaa vanhuksille Tammisaaren keskustassa tarkoitettujen esteettömien asuntojen ja tehostetun palveluasumisen kokonaissuunnittelua ja tarveselvitystä varten. Tavoitteena tulee olla, että tämä on toteutettu 30.6.2024. Jotta aikataulu pitää, rakentamisen tulkee alkaa keväällä 2022. Tarveselvitys ja projektisuunnitelma toteutetaan 2021. Tekninen suunnittelu alkaa, kun projektisuunnitelma on hyväksytty. Kustannuslaskelma tarkentuu hankesuunnitelman yhteydessä. Erillinen päätös hankkeen aloittamisesta tarvitaan, määräraha osoitetaan toimintavuosille 2022-2024.								
Menot		-300 000	-300 000		-1 000 000			-1 300 000
Pohjan/Fiskarin alueen palveluverkkorakenne								
Että kaupunki selvittää suomenkielisen koulukeskuksen perustamista Fiskariin yhteistyössä Tako ry:n kanssa ja että kaupunki kehittää ruotsinkielistä koulua ja lähipalveluita Pohjan kirkonkylässä. Tätä selvitystä verrataan monitoimitalon selvitykseen.								
Menot				-100 000	-100 000	-200 000	-200 000	-300 000

Kaupunginjohtajan ehdotus INVESTOINNIT 2021-2023	Hankkeen kokonaiskustannus	TA 2021		Suunnitelma 2022		Suunnitelma 2023		2021-2023 Talousarvio-Suunnitelma
		Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	
Ruokahuoltoselvitys Kaupunginhallitus päätti 20.8.2018 § 315, että Tammisaaren alueen nykyiset valmistus- ja jakelukeittiöt saneerataan ja uudistetaan tulevan 10 vuoden aikana. Nykyisten valmistuskeittiöiden saneerauksen ja uudistamisen arvioitu aikataulu on seuraava: Österby skola ja Österbo daghem 2019. Tämän jälkeen alustavasti Ekenäs högstadieskola 2022, Höjdens skola 2024 ja Seminarieskolan 2026. Lisäksi jakelukeittiöiden saneeraukset toteutetaan rinnakkain valmistuskeittiöiden kanssa niin, että jakelulogistiikka on huomioitu uusittavien valmistuskeittiöiden mitoituksessa.								
Menot	-4 700 000	-100 000	-100 000	-1 260 000	-1 260 000	-100 000	-100 000	-1 460 000
Uimahalli Uimahallin kuntokartoitus käynnistyi vuonna 2019 ja kartoitus jatkuu vuonna 2021. Vuonna 2021 uima-altaiden betonirakenteille tehdään kuntokartoitus. Erillinen päätös hankkeen aloittamisesta tarvitaan.								
Menot		-50 000	-50 000	-200 000	-200 000			-250 000
Energiatohokkuustoimenpiteet Energiatohokkaammiksi muutettavat rakennukset valitaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä. Energiatohokkuustoimenpiteet ovat osa kaupungin energiatohokkuusohjelmaa. Vuonna 2021 uudistetaan Raaseporintie 5:n lämmönjakohuone ja Seminarieskolanin ikkunoita vaihdetaan.								
Menot		-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-600 000
Peruskorjaukset Eri rakennusten korjaukseen varataan vuosittain korjausmääräraha, joka jaetaan teknisen lautakunnan tekemän erillisen päätöksen mukaan. Yksittäiset yli 200 000 euron hankkeet hyväksyy kaupunginhallitus. Vuodelle 2021 suunniteltavat suuremmat peruskorjaukset perustuvat palveluverkkoselvitykseen, kaupungin kiinteistöstrategiaan sekä vuonna 2020 tehtyihin rakenne- ja tarveselvityksiin. Tekninen lautakunta hallinnoi määrärahoja käsittelemällä monivuotista työohjelmaa erikseen. Työohjelmaa päivitetään säännöllisesti määrärahan puitteissa vastaamaan korjaustarpeita. Korotetun määrärahan ehdotetaan korvaavan osan käyttökorjausten pienentyneestä määrärahasta.								
Menot		-1 400 000	-1 400 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 200 000	-1 200 000	-4 100 000
Tenholan paloasema Suunnittelu ja toteutus tehdään tiiviissä yhteistyössä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa. Investoinnin tarkka summa selvitetään suunnittelun valmistumisen yhteydessä.								
Menot	-1 600 000		-200 000		-1 400 000			-1 600 000
Rakennukset yhteensä		-6 475 000	-6 725 000	-5 985 000	-8 385 000	-4 400 000	-4 400 000	-19 510 000
Infrastrukturi								
Puistolaitteet ja leikkipuistot Määräraha käsittää yleisten alueiden rakenteiden saneerauksen ja uusimisen. Ajankohtaisia hankkeita ovat Mäntynummen, Fiskarin, Bäljarsin ja Österbyn puistojen parannukset sekä Mustion ja Tenholan Vikstrandenin uimalaitureiden uusiminen. Lisäksi kukkaruukkuja, penkkejä ja muita puistovälineitä uusitaan. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								
Menot		-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
Vapaa-aikapaikat Määräraha käsittää urheilu-, vapaa-aika- ja liikuntapaikat. Ajankohtaisia hankkeita ovat Flyetin jalkapallokentän peruskorjaus, Tammisaaren pururadan valaistus sekä osallistuminen Pohjan skeittipuistohankkeeseen. Vapaa-aikalautakunta päättää priorisoitavista kohteista ja tekninen lautakunta toteuttaa priorisointien mukaisesti. Västerbyn rullahiihto-/ampumahiihtoradalle varataan 48 750 euron määräraha vuodelle 2021 ja 48 750 euroa vuodelle 2022.								
Menot		-248 750	-248 750	-248 750	-248 750	-200 000	-200 000	-697 500

Kaupunginjohtajan ehdotus INVESTOINNIT 2021-2023	Hankkeen kokonaiskustannus	TA 2021		Suunnitelma 2022		Suunnitelma 2023		2021-2023 Talousarvio-Suunnitelma
		Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	
Pienvenesatamat								
Määräraha käsittää Ormnäsin laiturin laajentamisen sekä olemassa olevan satamainfrastruktuurin pienet parannukset. Tekninen lautakunta hallinnoi määrärahaa. Määrärahan käyttö edellyttää pienvenesatamatyöryhmän ja kaupunginhallituksen juurruttamista.								
Menot		-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
Södra viken, ruoppaus ja satamareunukset								
Aluehallintovirasto on päätöksellään 18.3.2019 100/2019 myöntänyt luvan Södra vikenin kunnostamiseen ja ruoppaukseen. Ympäristöluvan ehtojen mukaan hanke on aloitettava viimeistään 1.10.2021 satama-altaan ruoppauksella ja muilla töillä tai 1.8. väylän ruoppauksella ja saatettava päätökseen viimeistään maaliskuussa 2025, muutoin lupa raukeaa. Ruoppaus ja olemassa olevien satamareunusten parantaminen ehdotetaan kolmivuotiseksi hankkeeksi. Vuosi 1 satamareunusten vahvistaminen, vuosi 2 satamareunusten vahvistaminen sekä ruoppaus, vuosi 3 satamareunusten vahvistaminen ja ruoppaaminen jatkuu. Urakan kustannukset tarkentuvat jatkosuunnittelun myötä.								
Menot	-3 600 000	-100 000	-100 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-2 100 000
Mustionjoen kalatiet								
Kalateiden rakentamiseen Mustionjokeen varataan vuosille 2016-2021 yhteensä 1,3 milj. euron määräraha. Kalateiden rakennushanke on ELY-keskuksen sekä Raaseporin, Lohjan, Vihdin, Karkkilan ja Lopen kuntien yhteishanke. Lisäksi hankkeeseen saadaan rahoitusta valtiolta ja EU:lta. Hankkeen rakennuttajana toimii Raaseporin kaupunki. Vuodelle 2021 ehdotetaan määrärahaa Pinjaisten kalatien alusvaellusjärjestelyyn (ponttoonilaituri), joka on saanut valtion kärkihanketukea sekä Peltokosken kalatien suunnitteluun.								
Menot	-1 350 000	-70 000	-70 000		-100 000		-100 000	-270 000
Liikenneväylät, perusparannukset ja uudisrakentaminen								
Määräraha käytetään väylien perusparantamiseen, uudisrakentamiseen ja asfaltointiin. Päätaavoite on vähentää sanerausvelkaa. Määrärahan jakamiseen laaditaan erillinen työohjelma. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä. Määräraha sisältää korvamerkityn määrärahan Karjaan ja Tammisaaren (Harju) väliselle kevyen liikenteen väylälle. Tekninen toimiala on hakenut valtiolta tukea kevyen liikenteen väylälle.								
Menot		-1 700 000	-1 700 000	-1 800 000	-1 800 000	-1 700 000	-1 700 000	-5 200 000
Maasillan silta								
Karjaan Maasillan silta tarvitsee perusparannusta tulevana vuosina. Toimintavuonna 2021 tehdään sillan kuntotarkastus, ja tarkennettua saneerausmäärärahaa ehdotetaan vuodelle 2023.								
Menot	-1 050 000	-50 000	-50 000			-1 000 000	-1 000 000	-1 050 000
Uudet asuin- ja teollisuusalueet								
Asuin- ja teollisuusalueiden laajentaminen tonttien tarpeiden ja kysynnän mukaan. Ajankohtaisia hankkeita vuonna 2021 ovat Gammelbodan satama-alue, Ollabrinken Mustiolla (uuden koulukeskuksen ja uuden radan ailiikulun yhteydessä huomioidaan lähiympäristön muutokset) ja espinginkujan valmistelut Pinjaisissa. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								
Menot		-300 000	-300 000	-400 000	-400 000	-300 000	-300 000	-1 000 000
Maankäyttösopimukset								
Hankkeille, joissa kaupunki on solminut maankäyttösopimuksen. Ajankohtaiset hankkeet 2021 ovat Billnäs, Fiskari ja Rautatienkadun alue Tammisaaressa. Karjaan keskustaan liittyvien töiden suunnittelu aloitetaan 2021 ja toteutetaan 2022. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								
Menot		-300 000	-300 000	-400 000	-400 000	-100 000	-100 000	-800 000
Hankkeet								
Vuodelle 2021 ehdotetaan määrärahaa, joka kattaa Pohjan keskustan, Pinjaisten ja Pumpullahden välisen ulkoilureitin jatkamisen sekä liikenneturvallisuuksitoimenpiteet. Maantien 104 parantaminen Fiskarissa, yhteishanke ELY-keskuksen kanssa. Liikenneturvatoimenpiteet tarkoittavat liikenneympäristön parantamista liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaisesti lautakunnan priorisointien mukaan. Määrärahaa Ramsholmen-Gäsörenin luontopolulle ja sillalle ehdotetaan 2022. Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan erillisellä päätöksellä.								
Menot		-250 000	-250 000	-480 000	-480 000			-730 000

Kaupunginjohtajan ehdotus INVESTOINNIT 2021-2023	Hankkeen kokonais-kustannus	TA 2021		Suunnitelma 2022		Suunnitelma 2023		2021-2023 Talousarvio-Suunnitelma
		Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	
Liikennejärjestelyt VT 25 / Leppi Lepin vt 25 / mt 111 koskevien liikennejärjestelyjen toteuttamiseen varataan 1,1 milj. euron määräraha vuodelle 2021 sekä vastaava määräraha vuodelle 2022. Lepin risteysjärjestelyjä koskevalle tiesuunnitelmalle on myönnetty valtion määrärahaa (Väylävirasto) kesäkuussa 2020. Hankkeen kokonaismääräraha on 5 miljoonaa euroa, josta kaupungin osuutta varten varataan noin 2 miljoonaa euroa. Rakennustyöt alkavat alustavan aikataulun mukaan kesällä 2021. Mahdolliset muut parannustoimenpiteet, jotka edellyttävät erillistä kaupungin rahoitusta käsitellään erillisillä päätöksillä. ELY-keskus tekee aloitteen valtatie 25:n parantamiseen liittyviin kehystoimenpiteisiin vuosina 2020-2021.								
Menot		-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000	-800 000	-800 000	-3 000 000
Tasoristeykset Hanko-Hyvinkää-radon ratasuunnitelmaan liittyvät liikennejärjestelyt. Toimenpiteet tasoristeysten poistamiseksi Hangon-Hyvinkään radan varrelta saattaa aiheuttaa kaupungille kustannuksia. Määräraha varataan katujen ja kunnallistekniikan toteuttamiseen liikennejärjestelyjen yhteydessä (käsitelty kaupungin lausunnossa ratasuunnitelmasta KH 15.6.2020 § 232). Linderintien alikulun työt Mustiolla aloitetaan vuonna 2021. Lisäksi toteutetaan pienempiä toimenpiteitä Skogbyssä. Yllä mainitut työt tehdään yhteistyössä Väyläviraston kanssa.								
Menot		-350 000	-350 000					-350 000
Infrastruktuuri yhteensä		-4 718 750	-4 718 750	-5 678 750	-5 778 750	-5 350 000	-5 450 000	-15 947 500
Muut investoinnit								
Numeerinen pohjakartta Pohjakartta kaavoitukseen ja maankäyttöön.								
Menot		-60 000	-60 000			-60 000	-60 000	-120 000
Sijoitukset								
Muut osakkeet ja osuudet (Fokus) Kaupunginhallitus on 17.6.2019 § 248 hyväksynyt nk. uuden Fokustalon hankesuunnitelman. Karjaan keskustassa toteutetaan vuosina 2020–2023 uusi kulttuuritalo, joka sisältää mm. kirjaston, musiikkiopiston tilat sekä teatterisalin. Kaupunki on vähemmistöosuuden omistaja keskinäisessä kiinteistöosakeyhtiössä (omistusosuus 49 %). Vuodelle 2021 varataan 2,2 miljoonan euron määräraha, ja kaupungin osuus hankkeen kokonaiskustannuksista on 5,0 miljoonaa euroa. Kaupungin rahoitusosuus käytetään sijoittamalla määräraha kiinteistöosakeyhtiön rakennusrahastoon.								
Menot	-5 000 000	-2 200 000	-2 200 000					-2 200 000
Bruttoinvestoinnit		-13 953 750	-14 203 750	-12 163 750	-14 663 750	-10 310 000	-10 410 000	-39 277 500
Tulot		3 500 000	3 500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	4 500 000
Nettoinvestoinnit		-10 453 750	-10 703 750	-11 663 750	-14 163 750	-9 810 000	-9 910 000	-34 777 500

Kaupunginjohtajan ehdotus INVESTOINNIT 2021-2023	Hankkeen kokonais- kustannus	TA 2021		Suunnitelma 2022		Suunnitelma 2023		2021-2023 Talousarvio- Suunnitelma
		Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	Yksiköiden ehdotus	Talousarvio	
LIKELAITOKSET Raaseporin Vesi								
Vedenottamoiden täydennys								
Menot		-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-90 000
Johtoverkon laajennus asuin- ja teollisuusalueille								
Menot		-240 000	-240 000	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000	-740 000
Johtoverkon saneeraus, pintavesijohtojen laajennusrakentaminen								
Menot		-700 000	-700 000	-1 100 000	-1 100 000	-1 200 000	-1 200 000	-3 000 000
Viemäripumppuasemien täydennys								
Menot		-30 000	-30 000	-80 000	-80 000	-25 000	-25 000	-135 000
Puhdistuslaitoksien täydennys								
Menot		-800 000	-800 000	-75 000	-75 000	-180 000	-180 000	-1 055 000
Raaseporin Vesi								
Menot		-1 800 000	-1 800 000	-1 535 000	-1 535 000	-1 685 000	-1 685 000	-5 020 000
Tulot		0	0	0	0	0	0	0
Netto		-1 800 000	-1 800 000	-1 535 000	-1 535 000	-1 685 000	-1 685 000	-5 020 000
Bruttoinvestoinnit sis. liikelaitokset		-15 753 750	-16 003 750	-13 698 750	-16 198 750	-11 995 000	-12 095 000	-44 297 500
Tulot sis. liikelaitokset		3 500 000	3 500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	4 500 000
Nettoinvestoinnit sis. liikelaitokset		-12 253 750	-12 503 750	-13 198 750	-15 698 750	-11 495 000	-11 595 000	-39 797 500

INVESTOINTIOHJELMA	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Investointiohjelma vuosittain	10,70	14,16	9,91	14,41	13,96	8,9	4,71	10,05	4,51	4,65	6,61	4,55	4,51	4,65	4,51
RAKENNUKSET															
<i>Rakennukset, investoinnit</i>															
Mustion koulukeskus	00	00													
Katarinaskolan	0	0	00	00											
J-talo, arkisto	0	00													
Palveluverkkoselvitys, vaihe 1	00	00													
Vanhusten asuminen Tammisaaressa	0	00	00	00											
Pohjan/Fiskarin alueen palveluverkkorakenne		0	0	00	00										
Tenholan palvelukoti					00										
Tenholan paloasema	0	00													
Seminarieiskolan				0	00	00									
Ekenäs högstadieskola							0	00							
Maria-koti										0	00				
Ruokahuoltouudistus	0	00	0	00	0	00									
Uimahalli	0	0	00												
Energiatehokkuustoimenpiteet	00														
Peruskorjaukset	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
RAKENNUKSET Yhteensä	6,73	8,39	4,40	9,06	10,20	5,55	1,40	6,60	1,20	1,30	3,20	1,20	1,20	1,20	1,20
INFRA															
<i>Infrastruktuurin investoinnit</i>															
Puistolaitteet ja leikkipuistot	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Vapaa-aika kohteet	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Pienvenesatamat	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Södra viken, ruoppaus ja satamareunukset	0	00	00	00											
Stallörinpuisto, suunnitelman toteuttaminen				00	00	00									
Mustionjoen kalatiet	00	00	00												
Liikenneväylät, perusrakennukset ja uudisrakentaminen	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Maasillan silta	0		00												
Uusia asuin- ja teollisuusalueita	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Maankäyttösopimukset	00	00	00		00										
Projektit	00	00			00			00			00			00	00
Liikennejärjestelyt VT 25 / Läpp	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Tasoristeykset	00														
INFRA yhteensä	4,72	5,78	5,45	5,35	3,70	3,35	3,25	3,45	3,25	3,35	3,35	3,35	3,25	3,45	3,25
MUUT															
<i>Muut investoinnit</i>															
Maa-alueiden osto	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Kiinteistömyynti	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00
Numeerinen pohjakartta	00		00		00		00		00		00		00		
Sijoitukset (Fokus)	00														
Muut yhteensä	-0,74	0	0,06	0	0,06	0	0,06	0	0,06	0	0,06	0	0,06	0	0,06

ULKOINEN Tuloslaskelmaosa

TULOSLASKELMA sis. liikelait. Raaseporin Vesi	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis. TA-muutokset	Ennuste 30.09.2020	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Suunn. 2022	Suunn. 2023
Toimintatulot							
Myytitulot	10 377 892	9 444 550		9 939 970	10 409 970		
Maksutulot	9 537 893	9 208 890		9 222 270	9 247 270		
Tuet ja avustukset	2 090 780	1 863 650		2 486 090	2 486 090		
Muut toimintatulot	7 328 576	7 422 220		7 179 920	7 579 920		
Toimintatulot	29 335 141	27 939 310	28 155 250	28 828 250	29 723 250	29 338 510	29 339 750
Valmistus omaan käyttöön	315 920	345 500	425 000	405 500	405 500		
Toimintamenot							
Henkilöstömenot	-83 410 473	-86 484 420		-87 876 750	-87 560 890		
Palvelujen ostot	-89 502 073	-89 189 410		-92 691 580	-92 223 040		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 916 680	-10 796 670		-11 675 270	-11 504 960		
Avustukset	-8 762 355	-9 287 790		-8 747 710	-8 970 080		
Muut toimintamenot	-5 930 970	-7 689 760		-6 402 260	-6 387 260		
Toimintamenot	-198 522 551	-203 448 050	-202 703 250	-207 393 570	-206 646 230	-208 159 930	-209 694 430
TOIMINTAKATE	-168 871 491	-175 163 240	-174 123 000	-178 159 820	-176 517 480	-178 821 420	-180 354 680
Verotulot	114 095 487	115 431 000	115 924 000	117 428 000	117 428 000	118 691 000	120 466 000
Kunnallisvero	98 558 163	100 997 000	100 032 000	101 086 000	101 086 000	102 897 000	104 862 000
Kiinteistövero	11 417 568	10 345 000	11 792 000	11 494 000	11 494 000	11 494 000	11 494 000
Yhteisövero	4 119 757	4 089 000	4 100 000	4 848 000	4 848 000	4 300 000	4 110 000
Valtionosuudet	54 500 118	64 427 000	64 427 000	64 272 000	64 272 000	65 920 000	68 670 000
Rahoitustulot ja -menot							
Korkotulot, ulkoiset	1 686 810	1 610 300	1 636 600	1 582 000	1 582 000	1 531 000	1 531 000
Korkotulot, sisäiset	38 685	27 000	25 000	10 600	10 600	0	0
Muut rahoitustulot	1 056 458	1 021 000	1 021 000	1 659 500	2 009 500	1 034 500	1 034 500
Korkomenot, ulkoiset	-1 358 298	-1 051 600	-1 051 600	-579 000	-579 000	-412 000	-323 000
Korkomenot, sisäiset	-38 685	-27 000	-25 000	-10 600	-10 600	0	0
Muut rahoitusmenot	-4 371	-6 000	-6 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Korvaus peruspääomasta	-598 533	-599 000	-599 000	-599 000	-949 000	-599 000	-599 000
VUOSIKATE	506 181	5 669 460	7 229 000	5 601 680	7 244 020	7 342 080	10 422 820
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 679 916	-6 901 200	-6 934 000	-6 958 100	-6 958 100	-7 215 000	-7 490 000
Arvonalentumiset	0						
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	-6 173 735	-1 231 740	295 000	-1 356 420	285 920	127 080	2 932 820
Varausten lisäys/vähennys							
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-6 173 735	-1 231 740	295 000	-1 356 420	285 920	127 080	2 932 820
TUNNUSLUVUT							
Toimintatulot / -menot, %	-14,8	-13,7	-13,9	-13,9	-14,4	-14,1	-14,0
Verotulot, euro/asukas	4 141	4 205	4 211	4 270	4 255	4 285	4 333
Valtionosuudet, euro/asukas	1 978	2 347	2 340	2 337	2 329	2 380	2 470
Vuosikate, euro/asukas	18	207	263	204	262	265	375
Vuosikate / Poistot, %	7,6	82,2	104,3	80,5	104,1	101,8	139,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€	-11 206	-12 438	-10 911	-12 268	-10 625	-10 498	-7 566
Asukasmäärä vuoden lopussa	27 554	27 450	27 530	27 500	27 600	27 700	27 800

Kunnan ja liikelaitoksen tuloslaskelma

	Talousarvio 2021		Eliminoinnit		Kunnan tulos- laskelmaosa ml. liike- laitokset
	Kaupunki	Raaseporin Vesi	Kaupunki	Raaseporin Vesi	
Toimintatulot	55 695 560	6 173 800			61 869 360
Toimintamenot	-235 173 740	-3 213 100			-238 386 840
Toimintakate	-179 478 180	2 960 700	0	0	-176 517 480
Verotulot	117 428 000				117 428 000
Valtionosuudet	64 272 000				64 272 000
Rahoitustulot ja menot					
Korkotulot	1 592 600		-10 600		1 582 000
Muut rahoitustulot	2 006 500	3 000	-949 000		1 060 500
Korkomenot	-535 000	-54 600		10 600	-579 000
Muut rahoitusmenot	-2 000				-2 000
Korvaus peruspääomasta		-949 000		949 000	0
Vuosikate	5 283 920	1 960 100	-959 600	959 600	7 244 020
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 375 000	-1 583 100			-6 958 100
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Tilikauden tulos	-91 080	377 000	-959 600	959 600	285 920

Liikelaitosten vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen

	Talousarvio 2021		Eliminoinnit		Kunnan tulos- laskelmaosa ml. liike- laitokset
	Kaupunki	Raaseporin Vesi	Kaupunki	Raaseporin Vesi	
Tulorahoitus					
Vuosikate	5 283 920	1 960 100			7 244 020
Satunnaiset erät					0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 550 000				-1 550 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-14 203 750	-1 800 000			-16 003 750
Rahoitusosuudet investointimenoihin					0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 050 000				5 050 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 419 830	160 100	0	0	-5 259 730
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					0
Antolainasaamisten lisäykset					0
Antolainasaamisten vähennykset	1 327 250		-310 000		1 017 250
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000 000				25 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 780 000	-1 084 600		310 000	-12 554 600
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-9 130 000				-9 130 000
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 580	-924 500	-310 000	310 000	-927 080

TALOUSARVIO 2021
Ulkoiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Tilintarkastus						
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-53 087	-59 700	-54 490	-59 050	-1,1	11,2
Netto	-53 087	-59 700	-54 490	-59 050	-1,1	11,2
Kaupunginkanslia						
Tulot	302 044	93 420	111 870	111 870	19,7	-63,0
Menot	-5 370 432	-6 638 900	-5 614 490	-5 704 510	-14,1	6,2
Netto	-5 068 388	-6 545 480	-5 502 620	-5 592 640	-14,6	10,3
Taloussasto						
Tulot	108 303	101 000	98 000	98 000	-3,0	-9,5
Menot	-1 276 681	-1 289 100	-1 258 270	-1 260 380	-2,2	-1,3
Netto	-1 168 378	-1 188 100	-1 160 270	-1 162 380	-2,2	-0,5
Henkilösasto						
Tulot	630 847	693 000	660 000	660 000	-4,8	4,6
Menot	-2 749 391	-2 782 320	-2 432 380	-2 481 170	-10,8	-9,8
Netto	-2 118 544	-2 089 320	-1 772 380	-1 821 170	-12,8	-14,0
Kaupunkikehitys						
Tulot	96 069	79 500	80 500	80 500	1,3	-16,2
Menot	-1 414 386	-1 789 110	-1 704 410	-1 756 170	-1,8	24,2
Netto	-1 318 317	-1 709 610	-1 623 910	-1 675 670	-2,0	27,1
Joukkoliikenne						
Tulot	168 862	170 000	94 000	94 000	-44,7	-44,3
Menot	-640 425	-771 080	-451 660	-521 600	-32,4	-18,6
Netto	-471 563	-601 080	-357 660	-427 600	-28,9	-9,3
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ						
Tulot	1 306 125	1 136 920	1 044 370	1 044 370	-8,1	-20,0
Menot	-11 504 402	-13 330 210	-11 515 700	-11 782 880	-11,6	2,4
Netto	-10 198 277	-12 193 290	-10 471 330	-10 738 510	-11,9	5,3
Hallinto ja tukipalvelut						
Tulot	122 514	39 100	4 000	4 000	-89,8	-96,7
Menot	-1 845 914	-1 967 170	-1 446 360	-1 441 790	-26,7	-21,9
Netto	-1 723 400	-1 928 070	-1 442 360	-1 437 790	-25,4	-16,6
Kotihoito ja tukipalvelut						
Tulot	1 493 096	1 997 000	2 022 000	2 022 000	1,3	35,4
Menot	-9 176 071	-10 253 090	-10 194 130	-10 176 370	-0,7	10,9
Netto	-7 682 975	-8 256 090	-8 172 130	-8 154 370	-1,2	6,1
Ympäristö- ja asumisen						
Tulot	4 507 523	4 422 500	4 490 000	4 490 000	1,5	-0,4
Menot	-13 899 639	-13 878 400	-14 117 290	-14 111 640	1,7	1,5
Netto	-9 392 116	-9 455 900	-9 627 290	-9 621 640	1,8	2,4
Terveyspalvelut						
Tulot	925 928	837 460	910 460	910 460	8,7	-1,7
Menot	-8 880 498	-8 847 710	-10 409 750	-10 384 460	17,4	16,9
Netto	-7 954 570	-8 010 250	-9 499 290	-9 474 000	18,3	19,1
Mielenterveys- ja päihdehuolto						
Tulot	456 667	446 600	470 000	470 000	5,2	2,9
Menot	-3 106 360	-3 302 660	-2 897 720	-2 813 940	-14,8	-9,4
Netto	-2 649 693	-2 856 060	-2 427 720	-2 343 940	-17,9	-11,5
Hammashoito						
Tulot	1 108 540	951 000	1 183 000	1 183 000	24,4	6,7
Menot	-2 819 569	-3 077 340	-3 125 790	-3 119 650	1,4	10,6
Netto	-1 711 029	-2 126 340	-1 942 790	-1 936 650	-8,9	13,2
Lapsi- ja perhepalvelut						
Tuotot	348 300	251 300	297 500	297 500	18,4	-14,6
Kulut	-5 925 354	-6 152 490	-6 055 550	-6 012 420	-2,3	1,5
Netto	-5 577 054	-5 901 190	-5 758 050	-5 714 920	-3,2	2,5

TALOUSARVIO 2021, TALOUSSUUNNITELMA 2022 - 2023
Sisäiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Tulot	0	0	0	0		
Menot	-3 814	-4 210	-3 970	-3 970	-5,7	4,1
Netto	-3 814	-4 210	-3 970	-3 970	-5,7	4,1
Tulot	2 861 160	2 958 360	3 355 570	3 355 570	13,4	17,3
Menot	-371 042	-387 400	-408 740	-408 740	5,5	10,2
Netto	2 490 118	2 570 960	2 946 830	2 946 830	14,6	18,3
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-84 394	-94 190	-90 100	-90 100	-4,3	6,8
Netto	-84 394	-94 190	-90 100	-90 100	-4,3	6,8
Tulot	2 159	0	0	0	0,0	-100,0
Menot	-133 997	-145 680	-148 920	-148 920	2,2	11,1
Netto	-131 838	-145 680	-148 920	-148 920	2,2	13,0
Tulot	3 415	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-133 474	-131 030	-100 100	-100 100	-23,6	-25,0
Netto	-130 059	-131 030	-100 100	-100 100	-23,6	-23,0
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-92	0	-4 450	-4 450	0,0	0,0
Netto	-92	0	-4 450	-4 450	0,0	0,0
Tulot	2 866 734	2 958 360	3 355 570	3 355 570	13,4	17,1
Menot	-726 813	-762 510	-756 280	-756 280	-0,8	4,1
Netto	2 139 921	2 195 850	2 599 290	2 599 290	18,4	21,5
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-154 851	-156 450	-168 660	-168 660	7,8	8,9
Netto	-154 851	-156 450	-168 660	-168 660	7,8	8,9
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-484 976	-509 860	-525 680	-525 680	3,1	8,4
Netto	-484 976	-509 860	-525 680	-525 680	3,1	8,4
Tulot	1 080	0	0	0	0,0	-100,0
Menot	-3 198 762	-3 531 660	-3 765 550	-3 765 550	6,6	17,7
Netto	-3 197 682	-3 531 660	-3 765 550	-3 765 550	6,6	17,8
Tulot	100	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-1 516 748	-1 769 450	-1 915 970	-1 915 970	8,3	26,3
Netto	-1 516 648	-1 769 450	-1 915 970	-1 915 970	8,3	26,3
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-267 960	-278 200	-224 950	-224 950	-19,1	-16,1
Netto	-267 960	-278 200	-224 950	-224 950	-19,1	-16,1
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-333 358	-360 070	-493 950	-493 950	37,2	48,2
Netto	-333 358	-360 070	-493 950	-493 950	37,2	48,2
Tuotot	0	0	0	0	0,0	0,0
Kulut	-194 016	-197 290	-213 400	-213 400	8,2	10,0
Netto	-194 016	-197 290	-213 400	-213 400	8,2	10,0

TALOUSARVIO 2021
Ulkoiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut						
Tulot	644 553	430 440	196 840	196 840	-54,3	-69,5
Menot	-14 139 112	-14 923 270	-14 795 980	-14 765 020	-1,1	4,4
Netto	-13 494 559	-14 492 830	-14 599 140	-14 568 180	0,5	8,0
Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut						
Tulot	376 594	429 380	892 050	892 050	107,8	136,9
Menot	-3 557 298	-4 002 700	-4 466 880	-4 437 510	10,9	24,7
Netto	-3 180 704	-3 573 320	-3 574 830	-3 545 460	-0,8	11,5
Erikoissairaanhoido/Maksuosuus						
Tulot	181 782	160 000	0	0	-100,0	-100,0
Menot	-41 785 293	-41 115 000	-43 400 000	-43 350 000	5,4	3,7
Netto	-41 603 511	-40 955 000	-43 400 000	-43 350 000	5,8	4,2
Erikoissairaanhoido/Muu erikoissairaanhoido						
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-4 804 531	-4 321 150	-4 381 800	-4 336 800	0,4	-9,7
Netto	-4 804 531	-4 321 150	-4 381 800	-4 336 800	0,4	-9,7
SOSIAALI- JA TERV.HUOLT. YHTEENSÄ						
Tulot	10 165 497	9 964 780	10 465 850	10 465 850	5,0	3,0
Menot	-109 939 639	-111 840 980	-115 291 250	-114 949 600	2,8	4,6
Netto	-99 774 142	-101 876 200	-104 825 400	-104 483 750	2,6	4,7
Muu sivistys						
Tulot	1 372 020	1 344 580	1 222 490	1 222 490	-9,1	-10,9
Menot	-7 874 566	-8 373 890	-8 604 670	-8 451 590	0,9	7,3
Netto	-6 502 547	-7 029 310	-7 382 180	-7 229 100	2,8	11,2
Varhaiskasvatus						
Tulot	1 521 433	1 490 200	1 425 500	1 425 500	-4,3	-6,3
Menot	-12 855 351	-12 702 360	-13 294 520	-13 280 520	4,6	3,3
Netto	-11 333 918	-11 212 160	-11 869 020	-11 855 020	5,7	4,6
Opetus						
Tulot	580 558	438 470	584 120	584 120	33,2	0,6
Menot	-17 551 779	-17 563 220	-18 248 290	-18 201 690	3,6	3,7
Netto	-16 971 221	-17 124 750	-17 664 170	-17 617 570	2,9	3,8
Lukiot						
Tulot	54 613	5 000	76 000	76 000	1420,0	39,2
Menot	-2 756 918	-2 793 240	-3 221 050	-3 210 550	14,9	16,5
Netto	-2 702 305	-2 788 240	-3 145 050	-3 134 550	12,4	16,0
Museot						
Tulot	139 151	82 500	81 000	81 000	-1,8	-41,8
Menot	-762 727	-850 910	-839 130	-839 130	-1,4	10,0
Netto	-623 576	-768 410	-758 130	-758 130	-1,3	21,6
Kirjasto						
Tulot	40 899	26 010	21 000	21 000	-19,3	-48,7
Menot	-1 000 707	-997 190	-922 190	-909 680	-8,8	-9,1
Netto	-959 808	-971 180	-901 190	-888 680	-8,5	-7,4
Vapaa-aika						
Tulot	532 162	352 600	560 600	560 600	59,0	5,3
Menot	-1 631 563	-1 574 860	-1 066 320	-1 076 920	-31,6	-34,0
Netto	-1 099 401	-1 222 260	-505 720	-516 320	-57,8	-53,0
SIVISTYS YHTEENSÄ						
Tulot	4 240 836	3 739 360	3 970 710	3 970 710	6,2	-6,4
Menot	-44 433 611	-44 855 670	-46 196 170	-45 970 080	2,5	3,5
Netto	-40 192 776	-41 116 310	-42 225 460	-41 999 370	2,1	4,5

TALOUSARVIO 2021, TALOUSSUUNNITELMA 2022 - 2023
Sisäiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Tulot	2 784	0	0	0	0,0	-100,0
Menot	-196 591	-202 000	-164 260	-164 260	-18,7	-16,4
Netto	-193 807	-202 000	-164 260	-164 260	-18,7	-15,2
Tulot	7 985	0	0	0	0,0	-100,0
Menot	-358 089	-364 410	-428 090	-428 090	17,5	19,5
Netto	-350 104	-364 410	-428 090	-428 090	17,5	22,3
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	0	0	0	0	0,0	0,0
Netto	0	0	0	0	0,0	0,0
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	0	0	0	0	0,0	0,0
Netto	0	0	0	0	0,0	0,0
Tulot	11 949	0	0	0	0,0	-100,0
Menot	-6 705 351	-7 369 390	-7 900 510	-7 900 510	7,2	17,8
Netto	-6 693 402	-7 369 390	-7 900 510	-7 900 510	7,2	18,0
Tulot	313 876	264 480	89 230	89 230	-66,3	-71,6
Menot	-1 102 619	-1 051 020	-903 010	-903 010	-14,1	-18,1
Netto	-788 742	-786 540	-813 780	-813 780	3,5	3,2
Tulot	1 720	2 000	600	600	0,0	-65,1
Menot	-4 448 950	-4 546 560	-4 599 480	-4 599 480	1,2	3,4
Netto	-4 447 230	-4 544 560	-4 598 880	-4 598 880	1,2	3,4
Tulot	138 595	157 100	138 600	138 600	-11,8	0,0
Menot	-11 033 687	-11 011 080	-10 888 450	-10 888 450	-1,1	-1,3
Netto	-10 895 092	-10 853 980	-10 749 850	-10 749 850	-1,0	-1,3
Tulot	4 230	1 500	3 300	3 300	120,0	-22,0
Menot	-1 133 297	-1 213 120	-1 189 810	-1 189 810	-1,9	5,0
Netto	-1 129 067	-1 211 620	-1 186 510	-1 186 510	-2,1	5,1
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-310 156	-362 930	-379 170	-379 170	4,5	22,3
Netto	-310 156	-362 930	-379 170	-379 170	4,5	22,3
Tulot	10 695	10 000	10 000	10 000	0,0	-6,5
Menot	-586 660	-537 660	-558 420	-558 420	3,9	-4,8
Netto	-575 965	-527 660	-548 420	-548 420	3,9	-4,8
Tulot	349 625	348 000	312 000	312 000	-10,3	-10,8
Menot	-1 455 227	-1 510 250	-2 438 230	-2 438 230	61,4	67,5
Netto	-1 105 602	-1 162 250	-2 126 230	-2 126 230	82,9	92,3
Tulot	818 741	783 080	553 730	553 730	-29,3	-32,4
Menot	-20 070 596	-20 232 620	-20 956 570	-20 956 570	3,6	4,4
Netto	-19 251 854	-19 449 540	-20 402 840	-20 402 840	4,9	6,0

TALOUSARVIO 2021
Ulkoiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Hallinto (Tekniikka)						
Tulot	244 118	316 500	362 200	362 200	14,4	48,4
Menot	-2 443 512	-2 535 280	-3 034 070	-3 029 690	19,5	24,0
Netto	-2 199 394	-2 218 780	-2 671 870	-2 667 490	20,2	21,3
Yhdyskuntatekniikka						
Tulot	855 691	744 500	808 300	978 300	31,4	14,3
Menot	-4 589 900	-4 432 470	-4 679 260	-4 654 040	5,0	1,4
Netto	-3 734 209	-3 687 970	-3 870 960	-3 675 740	-0,3	-1,6
Mittaus- ja kiinteistömuodostus						
Tulot	2 152 519	2 353 000	2 033 000	2 433 000	3,4	13,0
Menot	-531 477	-561 620	-511 220	-510 970	-9,0	-3,9
Netto	1 621 042	1 791 380	1 521 780	1 922 030	7,3	18,6
Tilalahallinto						
Tulot	3 232 861	3 237 820	3 232 170	3 232 170	-0,2	0,0
Menot	-11 466 631	-11 712 200	-11 941 820	-11 729 040	0,1	2,3
Netto	-8 233 770	-8 474 380	-8 709 650	-8 496 870	0,3	3,2
Toimitilahuolto ja ruokahuolto						
Tulot	256 865	-359 450	234 550	234 550	-165,3	-8,7
Menot	-7 876 934	-8 341 190	-8 814 030	-8 657 910	3,8	9,9
Netto	-7 620 069	-8 700 640	-8 579 480	-8 423 360	-3,2	10,5
Kaavoitus						
Tulot	77 899	73 000	73 000	73 000	0,0	-6,3
Menot	-635 388	-676 760	-672 510	-675 210	-0,2	6,3
Netto	-557 489	-603 760	-599 510	-602 210	-0,3	8,0
Rakentaminen ja ympäristö						
Tulot	609 539	636 000	675 800	700 800	10,2	15,0
Menot	-1 510 636	-1 510 470	-1 078 570	-1 077 840	-28,6	-28,6
Netto	-901 097	-874 470	-402 770	-377 040	-56,9	-58,2
Jätelautakunta						
Tulot	480 236	458 000	460 000	460 000	0,4	-4,2
Menot	-408 519	-397 270	-395 870	-395 870	-0,4	-3,1
Netto	71 717	60 730	64 130	64 130	5,6	-10,6
TEKNIikka YHTEENSÄ						
Tulot	7 909 728	7 459 370	7 879 020	8 474 020	13,6	7,1
Menot	-29 462 997	-30 167 260	-31 127 350	-30 730 570	1,9	4,3
Netto	-21 553 269	-22 707 890	-23 248 330	-22 256 550	-2,0	3,3
Raseborgs stad						
Tulot	23 622 186	22 300 430	23 359 950	23 954 950	7,4	1,4
Menot	-195 340 649	-200 194 120	-204 130 470	-203 433 130	1,6	4,1
Netto	-171 718 464	-177 893 690	-180 770 520	-179 478 180	0,9	4,5
Raaseporin Vesi						
Tulot	6 028 873	5 984 380	5 873 800	6 173 800	3,2	2,4
Menot	-3 181 900	-3 253 930	-3 263 100	-3 213 100	-1,3	1,0
Netto	2 846 973	2 730 450	2 610 700	2 960 700	8,4	4,0
KAUPUNKI + LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ						
Tulot	29 651 059	28 284 810	29 233 750	30 128 750	6,5	1,6
Menot	-198 522 549	-203 448 050	-207 393 570	-206 646 230	1,6	4,1
Netto	-168 871 491	-175 163 240	-178 159 820	-176 517 480	0,8	4,5

Sisäiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
	14 147	0	0	0	0,0	-100,0
	-57 429	-54 460	-54 770	-54 770	0,6	-4,6
Netto	-43 282	-54 460	-54 770	-54 770	0,6	26,5
	437 708	421 360	421 360	421 360	0,0	-3,7
	-283 103	-278 950	-277 260	-277 260	-0,6	-2,1
Netto	154 605	142 410	144 100	144 100	1,2	-6,8
	656 302	662 000	818 880	818 880	0,0	24,8
	-72 994	-76 770	-76 370	-76 370	-0,5	4,6
Netto	583 308	585 230	742 510	742 510	26,9	27,3
	16 936 101	16 859 150	17 452 480	17 452 480	3,5	3,0
	-994 155	-964 910	-1 109 730	-1 109 730	15,0	11,6
Netto	15 941 946	15 894 240	16 342 750	16 342 750	2,8	2,5
	7 762 380	8 671 800	9 138 590	9 138 590	5,4	17,7
	-423 707	-425 120	-432 440	-432 440	1,7	2,1
Netto	7 338 673	8 246 680	8 706 150	8 706 150	5,6	18,6
	6 380	0	0	0	0,0	-100,0
	-75 204	-74 800	-74 380	-75 560	1,0	0,5
Netto	-68 824	-74 800	-74 380	-75 560	1,0	9,8
	3 732	0	0	0	0,0	-100,0
	-104 822	-116 220	-101 120	-101 120	-13,0	-3,5
Netto	-101 090	-116 220	-101 120	-101 120	-13,0	0,0
	0	0	0	0	0,0	0,0
	0	0	0	0	0,0	0,0
Netto	0	0	0	0	0,0	0,0
	25 816 750	26 614 310	27 831 310	27 831 310	4,6	7,8
	-2 011 414	-1 991 230	-2 126 070	-2 127 250	6,8	5,8
Netto	23 805 336	24 623 080	25 705 240	25 704 060	4,4	8,0
	29 514 174	30 355 750	31 740 610	31 740 610	4,6	7,5
	-29 514 176	-30 355 750	-31 739 430	-31 740 610	4,6	7,5
Netto	-1	0	1 180	0	0,0	0,0

TALOUSARVIO 2021
Ulkoiset / Sisäiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Tilintarkastus						
Tulot	0	0	0	0	0,0	0,0
Menot	-56 901	-63 910	-58 460	-63 020	-1,4	10,8
Netto	-56 901	-63 910	-58 460	-63 020	-1,4	10,8
Kaupunginkanslia						
Tulot	3 163 204	3 051 780	3 467 440	3 467 440	13,6	9,6
Menot	-5 741 474	-7 026 300	-6 023 230	-6 113 250	-13,0	6,5
Netto	-2 578 270	-3 974 520	-2 555 790	-2 645 810	-33,4	2,6
Taloussosasto						
Tulot	108 303	101 000	98 000	98 000	-3,0	-9,5
Menot	-1 361 075	-1 383 290	-1 348 370	-1 350 480	-2,4	-0,8
Netto	-1 252 772	-1 282 290	-1 250 370	-1 252 480	-2,3	0,0
Henkilöosasto						
Tulot	633 006	693 000	660 000	660 000	-4,8	4,3
Menot	-2 883 388	-2 928 000	-2 581 300	-2 630 090	-10,2	-8,8
Netto	-2 250 382	-2 235 000	-1 921 300	-1 970 090	-11,9	-12,5
Kaupunkikehitys						
Tulot	99 484	79 500	80 500	80 500	1,3	-19,1
Menot	-1 547 860	-1 920 140	-1 804 510	-1 856 270	-3,3	19,9
Netto	-1 448 376	-1 840 640	-1 724 010	-1 775 770	-3,5	22,6
Joukkoliikenne						
Tulot	168 862	170 000	94 000	94 000	-44,7	-44,3
Menot	-640 517	-771 080	-456 110	-526 050	-31,8	-17,9
Netto	-471 655	-601 080	-362 110	-432 050	-28,1	-8,4
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ						
Tulot	4 172 859	4 095 280	4 399 940	4 399 940	7,4	5,4
Menot	-12 231 215	-14 092 720	-12 271 980	-12 539 160	-11,0	2,5
Netto	-8 058 356	-9 997 440	-7 872 040	-8 139 220	-18,6	1,0
Hallinto ja tukipalvelut						
Tulot	122 514	39 100	4 000	4 000	-89,8	-96,7
Menot	-2 000 765	-2 123 620	-1 615 020	-1 610 450	-24,2	-19,5
Netto	-1 878 251	-2 084 520	-1 611 020	-1 606 450	-22,9	-14,5
Kotihoito ja tukipalvelut						
Tulot	1 493 096	1 997 000	2 022 000	2 022 000	1,3	35,4
Menot	-9 661 047	-10 762 950	-10 719 810	-10 702 050	-0,6	10,8
Netto	-8 167 951	-8 765 950	-8 697 810	-8 680 050	-1,0	6,3
Ympäri vuorokautinen asuminen						
Tulot	4 508 603	4 422 500	4 490 000	4 490 000	1,5	-0,4
Menot	-17 098 401	-17 410 060	-17 882 840	-17 877 190	2,7	4,6
Netto	-12 589 798	-12 987 560	-13 392 840	-13 387 190	3,1	6,3
Terveyspalvelut						
Tulot	926 028	837 460	910 460	910 460	8,7	-1,7
Menot	-10 397 246	-10 617 160	-12 325 720	-12 300 430	15,9	18,3
Netto	-9 471 218	-9 779 700	-11 415 260	-11 389 970	16,5	20,3
Mielenterveyshoito ja päihdehuolto						
Tulot	456 667	446 600	470 000	470 000	5,2	2,9
Menot	-3 374 320	-3 580 860	-3 122 670	-3 038 890	-15,1	-9,9
Netto	-2 917 653	-3 134 260	-2 652 670	-2 568 890	-18,0	-12,0
Hammashoito						
Tulot	1 108 540	951 000	1 183 000	1 183 000	24,4	6,7
Menot	-3 152 927	-3 437 410	-3 619 740	-3 613 600	5,1	14,6
Netto	-2 044 387	-2 486 410	-2 436 740	-2 430 600	-2,2	18,9
Lapsi- ja perhepalvelut						
Tuotot	348 300	251 300	297 500	297 500	18,4	-14,6
Kulut	-6 119 370	-6 349 780	-6 268 950	-6 225 820	-2,0	1,7
Netto	-5 771 070	-6 098 480	-5 971 450	-5 928 320	-2,8	2,7

TALOUSARVIO 2021
Ulkoiset / Sisäiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut						
Tulot	647 337	430 440	196 840	196 840	-54,3	-69,6
Menot	-14 335 703	-15 125 270	-14 960 240	-14 929 280	-1,3	4,1
Netto	-13 688 366	-14 694 830	-14 763 400	-14 732 440	0,3	7,6
Työllisyys- ja maahanmuuttajapalvelut						
Tulot	384 579	429 380	892 050	892 050	107,8	132,0
Menot	-3 915 387	-4 367 110	-4 894 970	-4 865 600	11,4	24,3
Netto	-3 530 808	-3 937 730	-4 002 920	-3 973 550	0,9	12,5
Erikoissairaanhoito/Maksuosuus						
Tulot	181 782	160 000	0	0	-100,0	-100,0
Menot	-41 785 293	-41 115 000	-43 400 000	-43 350 000	5,4	3,7
Netto	-41 603 511	-40 955 000	-43 400 000	-43 350 000	5,8	4,2
Erikoissairaanhoito/Muu erikoissairaanhoito						
Intäkter	0	0	0	0	0,0	0,0
Kostnader	-4 804 531	-4 321 150	-4 381 800	-4 336 800	0,4	-9,7
Netto	-4 804 531	-4 321 150	-4 381 800	-4 336 800	0,4	-9,7
SOSIAALI- JA TERV.HUOLT. YHTEENSÄ						
Tulot	10 177 446	9 964 780	10 465 850	10 465 850	5,0	2,8
Menot	-116 644 990	-119 210 370	-123 191 760	-122 850 110	3,1	5,3
Netto	-106 467 544	-109 245 590	-112 725 910	-112 384 260	2,9	5,6
Muu sivistys						
Tulot	1 685 896	1 609 060	1 311 720	1 311 720	-18,5	-22,2
Menot	-8 977 185	-9 424 910	-9 507 680	-9 354 600	-0,7	4,2
Netto	-7 291 289	-7 815 850	-8 195 960	-8 042 880	2,9	10,3
Varhaiskasvatus						
Tulot	1 523 153	1 492 200	1 426 100	1 426 100	-4,4	-6,4
Menot	-17 304 301	-17 248 920	-17 894 000	-17 880 000	3,7	3,3
Netto	-15 781 148	-15 756 720	-16 467 900	-16 453 900	4,4	4,3
Opetus						
Tulot	719 153	595 570	722 720	722 720	21,3	0,5
Menot	-28 585 466	-28 574 300	-29 136 740	-29 090 140	1,8	1,8
Netto	-27 866 313	-27 978 730	-28 414 020	-28 367 420	1,4	1,8
Lukiot						
Tulot	58 843	6 500	79 300	79 300	1120,0	34,8
Menot	-3 890 215	-4 006 360	-4 410 860	-4 400 360	9,8	13,1
Netto	-3 831 372	-3 999 860	-4 331 560	-4 321 060	8,0	12,8
Museot						
Tulot	139 151	82 500	81 000	81 000	-1,8	-41,8
Menot	-1 072 883	-1 213 840	-1 218 300	-1 218 300	0,4	13,6
Netto	-933 732	-1 131 340	-1 137 300	-1 137 300	0,5	21,8
Kirjasto						
Tulot	51 594	36 010	31 000	31 000	-13,9	-39,9
Menot	-1 587 367	-1 534 850	-1 480 610	-1 468 100	-4,3	-7,5
Netto	-1 535 773	-1 498 840	-1 449 610	-1 437 100	-4,1	-6,4
Vapaa-aika						
Tulot	881 787	700 600	872 600	872 600	24,6	-1,0
Menot	-3 086 790	-3 085 110	-3 504 550	-3 515 150	13,9	13,9
Netto	-2 205 003	-2 384 510	-2 631 950	-2 642 550	10,8	19,8
SIVISTYS YHTEENSÄ						
Tulot	5 059 577	4 522 440	4 524 440	4 524 440	0,0	-10,6
Menot	-64 504 207	-65 088 290	-67 152 740	-66 926 650	2,8	3,8
Netto	-59 444 630	-60 565 850	-62 628 300	-62 402 210	3,0	5,0

TALOUSARVIO 2021
Ulkoiset / Sisäiset

	Tilinpäätös 2019	TA 2020 sis.TA-muut.	Ehdotus 2021	Talousarvio 2021	Muutos % TA 20-21	Muutos % TP19-TA21
Hallinto (Tekniikka)						
Tulot	258 265	316 500	362 200	362 200	14,4	40,2
Menot	-2 500 941	-2 589 740	-3 088 840	-3 084 460	19,1	23,3
Netto	-2 242 676	-2 273 240	-2 726 640	-2 722 260	19,8	21,4
Yhdyskuntatekniikka						
Tulot	1 293 399	1 165 860	1 229 660	1 399 660	20,1	8,2
Menot	-4 873 003	-4 711 420	-4 956 520	-4 931 300	4,7	1,2
Netto	-3 579 604	-3 545 560	-3 726 860	-3 531 640	-0,4	-1,3
Mittaus- ja kiinteistömuodostus						
Tulot	2 808 821	3 015 000	2 851 880	3 251 880	7,9	15,8
Menot	-604 471	-638 390	-587 590	-587 340	-8,0	-2,8
Netto	2 204 350	2 376 610	2 264 290	2 664 540	12,1	20,9
Tilahallinto						
Tulot	20 168 962	20 096 970	20 684 650	20 684 650	2,9	2,6
Menot	-12 460 786	-12 677 110	-13 051 550	-12 838 770	1,3	3,0
Netto	7 708 176	7 419 860	7 633 100	7 845 880	5,7	1,8
Toimitilahuolto ja ruokahuolto						
Tulot	8 019 245	8 312 350	9 373 140	9 373 140	12,8	16,9
Menot	-8 300 641	-8 766 310	-9 246 470	-9 090 350	3,7	9,5
Netto	-281 396	-453 960	126 670	282 790	-162,3	-200,5
Kaavoitus						
Tulot	84 279	73 000	73 000	73 000	0,0	-13,4
Menot	-710 592	-751 560	-746 890	-750 770	-0,1	5,7
Netto	-626 313	-678 560	-673 890	-677 770	-0,1	8,2
Rakentaminen ja ympäristö						
Tulot	613 271	636 000	675 800	700 800	10,2	14,3
Menot	-1 615 458	-1 626 690	-1 179 690	-1 178 960	-27,5	-27,0
Netto	-1 002 187	-990 690	-503 890	-478 160	-51,7	-52,3
Jätelautakunta						
Tulot	480 236	458 000	460 000	460 000	0,4	-4,2
Menot	-408 519	-397 270	-395 870	-395 870	-0,4	-3,1
Netto	71 717	60 730	64 130	64 130	5,6	-10,6
TEKNIikka YHTEENSÄ						
Tulot	33 726 478	34 073 680	35 710 330	36 305 330	6,5	7,6
Menot	-31 474 411	-32 158 490	-33 253 420	-32 857 820	2,2	4,4
Netto	2 252 067	1 915 190	2 456 910	3 447 510	80,0	53,1
Raseborgs stad						
Tulot	53 136 360	52 656 180	55 100 560	55 695 560	5,8	4,8
Menot	-224 854 823	-230 549 870	-235 869 900	-235 173 740	2,0	4,6
Netto	-171 718 463	-177 893 690	-180 769 340	-179 478 180	0,9	4,5
Raaseporin Vesi						
Tulot	6 028 873	5 984 380	5 873 800	6 173 800	3,2	2,4
Menot	-3 181 900	-3 253 930	-3 263 100	-3 213 100	-1,3	1,0
Netto	2 846 973	2 730 450	2 610 700	2 960 700	8,4	4,0
KAUPUNKI + LIIKELAITOKSET YHTEENSÄ						
Tulot	59 165 233	58 640 560	60 974 360	61 869 360	5,5	4,6
Menot	-228 036 723	-233 803 800	-239 133 000	-238 386 840	2,0	4,5
Netto	-168 871 490	-175 163 240	-178 158 640	-176 517 480	0,8	4,5